



**ANDHRA LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES**

OFFICIAL REPORT

SATURDAY, the 26th NOVEMBER 1955

DISCUSSION ON THE REPORT OF THE STATES REORGANIZATION
COMMISSION—*cont.*

PRINTED BY
THE SUPERINTENDENT, ANDHRA GOVERNMENT PRESS
KURNool
1955
PRICE, 6 annas.

CONTENTS

	PAGES
Discussion on the report of the States Reorganization Commission— <i>cont.</i>	1-114

ANDHRA LEGISLATIVE ASSEMBLY.

Saturday, the 26th November 1955.

The House met in the Assembly Chamber, Kurnool, at eleven of the clock, Mr. Speaker (The Hon. Sri R. Lakshminarasimham Dora) in the Chair.

I. QUESTIONS AND ANSWERS FROM 11 A.M. TO 11-40 A.M.

II. GOVERNMENT MOTION.

DISCUSSION ON THE REPORT OF THE STATES REORGANIZATION COMMISSION—cont.

SRI P. SUNDARAYYA:—“ఆధ్యాత్, సభ ఎఫులనున్న తీర్మానమునకు ఈ దిగువ సపరిజన నెసు ప్రతిపాదించుచున్నాను.

'Delete in the first para. "this House feels happy that the Tungabhadra area which is essential for the development of Rayalaseema has been re-united with Andhra State thus fully facilitating the industrial and agricultural development of the whole area.'

“For the existing paragraph 4, substitute the following—

"This House feels happy that States Reorganization Commission has recognized that Tungabhadra Project is essential for the full agricultural and industrial development of Rayalaseema area, but regrets that instead of suggesting ways so that no impediment can be placed in the utilization of that project, it has recommended an exchange of those Kanarese-speaking taluks, with Telugu-speaking district of Kolar and thus perpetuate unnecessary conflicts. Hence this Assembly requests that Kolar district in Mysore which has a clear Telugu majority should be included in Andhra while Kanarese-speaking area of Bellary district be kept with Karnataka itself."

The amendment was duly seconded.

, MR. SPEAKER:—“I take it that the other amendments are not moved, so there is only one amendment to the main resolution.”

[26th November 1955]

THE HON. SRI K. VENKATA RAO:—“అధ్యక్ష, రాష్ట్రాభివ్యవస్థకరణ సంఘమువారిసిపార్చులను గురించి నిన్న ముఖ్య మంత్రి గారు తీర్మానాన్ని ప్రతిపాదింపు పోతన కవినిగురించి చెప్పారు. పోతన కవి మంచివద్దము ఒకటి వ్రాశారు.—

“ఆశాపాశము త్యాగడున్ నిడుపు
తేదంతంబు రాజీంద్ర
వారాసి ప్రాపృత మేదినీవలయ
సామ్రాజ్యంబు చేకూరియుఁ గానించెంచరె॥”

అని అన్నారు. ఈ తీర్మానాన్ని గురించి మాట్లాడేటప్పుడు, యానాడు రాష్ట్రీ పునర్వ్యవస్థకరణ జరిగే సమయములో మనరాష్ట్ర విస్తరణకు గాను యితర రాష్ట్రములలోపున్న భాగాలను యివ్వమని కేంద్రము వారిని మనము కోరుతున్నాము. ఇదివీడో మనము ఆశాప్రవృత్తులమై ఉన్నభాగాలు చాలక యితర రాష్ట్రములలోని భాగములనుకూడా కొరుతు త్ర్యి ట్లు కొన్ని విమర్శలు వివహపున్నావి. ప్రపంచములో ప్రతిమానపూర్వకిని ఆశానేది వుంటుండని మన పూర్వులుగురించారు. ఆశానేది లేకపోతే కోరికాలనేది వుండదనిన్నీ, కోరికాలనేది లేకపోతే మానవులలో రవ్వంత అయినా పుష్టారు ఉండదనిన్నీ, వారియుక్క గట్టినమ్మకము. కానీ యా కోరిక అనేదాన్ని పరిమితము చేసుకొని, క్రమశిక్షిణుద్వ్యారా దానియుక్క ప్రతిఫలము సంపాదించుకోవాలి గాని సంఘ క్రేయునికి, క్రేయోరాజ్యానికి వ్యుతిరేకముగా ఆ ఆశానేది వుండకూడదనే సిద్ధాతాన్ని కొందరు లేపచేశారు. అయితే యా రోజున మనకు రావలసిన భాగాలనే మనము కొరుతున్నాము. కానీ, ఆ కోరికలో ఆశానేది లేదనిమాత్రము నెను మనవిచేస్తున్నాను. ఆ సంగతి యిప్పుడునేను చెప్పబోయే విషయాలనుబట్టి మీకే తెలుసుంది. ఆదిమన పారపాటుకాదు, ఇంచరుల పారపాటుకాదు, పరిపాలకుల పారబాటు అనే చెప్పువలసివుంటుంది. ఈ నాడుమన భారతదేశములోపున్న 36 కోట్ల జనాభాలో మొదటిస్తానము నాక్రమించుకున్న హిందీబాష మాట్లాడేటాటి జనాభాను తీసివేస్తే, ద్వీతీయస్తానము ఆక్రమించుకుప్పది తెలుధ్ర బాపా మాట్లాడేవారి జనాభాయే. ఈ నాడు బెంగాలీవారు రెండు భాగముతెనారు. అందువల్ల తెలుగు భాషకు ద్వీతీయస్తానము లభించింది. పాకసాను వారు అవతలకు వెళ్లపోయినతరువాత, తెలుగువారమైన మనకంట ఎక్కువ జనాభాగలిగిన బెంగాలీవారు రెండుభాగలు ఆఱున కారణముచేత, తెలుగు భాషమాట్లాడేవారు యా నాడుభారత దేశములోపాచుగా ఉండిన కారణము చేత, తెలుగుబాషకు ద్వీతీయస్తానము భారతదేశములో లభించింది. తెలుగు భాషమాట్లాడేవారు అంధ్ర రాష్ట్రములోనేకాకుండా కొంచెము పోచ్చు తక్కు

DISCUSSION ON THE REPORT OF THE
STATES REORGANIZATION COMMISSION

3

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

వగా భారతదేశములోని యితర రాష్ట్రాలలో గూడా, చాలాభాగము అన్ని ప్రాంతాలలోనూ వుంటున్నారు. ఇది చాలావరకు సంతోషించతగ్గ విషయము. అంధరాష్ట్రము విడిషాయిసి సమయములో ఒక మెమొరాండము గూడా తయారుచేయబడ్డది. అందులో యూక్రిందిరాష్ట్రములలో తెలుగు వారి జనాభా ఉదహరించబడ్డది.—

రాష్ట్రము.		జనాభా.
మద్రాసు	...	21,700,000
ఉత్తరప్రదేశ్	...	2,000
ఒరిస్సా	...	342,000
పశ్చిమ బెంగాల్	...	49,000
కూరూ	..	3,900
మైస్కూరు	...	1,375,000
తిరువానూర్‌కొచ్చిన్	...	23,000
మధ్యప్రదేశ్	...	174,000
బోంబాయి, సారాష్ట్ర	...	306,000
మధ్యభారతీ	...	1,000
హైదరాబాదు	..	8,921,000
వింధ్యప్రదేశ్	..	78
రాజస్థాన్	...	441
పంజాబు	..	10,078
అండమాను దీవులు	...	1,044

“ఈవిధంగా తెలుగువారి జనాభా ఉన్నది. అప్పటి లెక్కల ప్రకారము తెలుగువారిజనాభా అన్నిచోట్ల చేరి 32,960,911 మందివున్నారు. కానీ ఈ జనాభా నిరంతరము ఎదిగేదేకనుక, ఆందుకుగాను తగినకృషి కూడా నిరంతరము ఇచ్చుగుతున్నది కనుక, పైనచెప్పిన అంకెయే యాగినముకూడా ఉన్నదని చెప్పుతానికి వీలుఉండదు. నిజానికి అంతకంటే తెలుగువారి జనాభా ఎక్కువగా పెరిగిందనే చెప్పవచ్చు.

‘ కాబట్టి అన్నిచోట్లలోను తెలుగువారి జనాభా యీ విధంగా విస్తరించి ఉన్నది; ఈ విషయము కేంద్రప్రభుత్వము వారికి తెలియనిది కాదు. ఇది తప్పకుండా వారికి, తెలిసినవిషయమే. ఇది గాక తెలుగువారి యొక్క ప్రాముఖ్యము మరొకవిధముగాకూడ స్పృష్టపడుచుస్తుది. మీపద్ధనుస్తు 0-1-0, 0-2-0 మొదలగు నాణ్యముల చూడండి. వాటిలో వివిధములు ముద్రింపబడువున్నవే చూడండి. ఇంగ్లీషు, హిందీ, ఉర్దూ, బెంగాలీ, తెలుగు ఉన్నవి. అరవములేదు, మహారాష్ట్రము లేదు, కన్నడములేదు, దీనికి కారణము యేమిటో గుర్తించండి. ఈ నాణ్యములలో దేశములో పోచ్చు జనాభాగల భాషలకు

[SRI K. VENKATA RAO] [26th November 1955]

ప్రాముఖ్యము యివ్వబడ్డదని స్పష్టమగుచున్నది. దేశములోని వివిధ భాషలు మాటల్లాడేవారి జనాభా విప్రరణను బట్టి నాణెముల మీద ముఖ్యమైన భాషలు ముద్రింపబడి యున్నవి. తెలుగు వారి జనాభా, వారి ప్రాముఖ్యమును రుజువు చేయటానికి యింతకంటే వేరే నిదర్శనము అపసరము లేదు. ఇది బ్రిటిషువారి హియాముకు ముందునుంచి, యింకను చిరకాలమునుంచీ జరుగు చున్నది. *Currency notes* మీద వున్న బాపలన్నీ నామ్యముల మీద లేవు. దేశములో బంగారము, వెండి తగ్గిన తరువాతనే నేట్లు కాగితముల మీద అచ్చు అనుమతించున్నవి. కాబట్టి యాది యాటీపలనుఁచి జరుగుచున్నదే. ఆది తరువాత వ్యాపకము. ఇటువంటి యింకా చాలా నిదర్శనములు పుస్తవి. అవి ఎన్ని అయినా చెప్పపచ్చు. కాని యివ్వడు త్రైము కొద్దిగా వున్నది కాబట్టి, యా ఎసెంబ్లీ సమావేశ సందర్భములో వాటి వివరాలలోకి హెచ్చుగా పోజాలను. ఇటువంటి విషయము లను గురించి ఎన్ని పుస్తకము లయినా ప్రాయపచ్చు. ఎసెంబ్లీయుక్కు త్రైము నేను ఎక్కువగా తీసుకోవడము న్యాయముకాదు. కాని ఒక్క విషయము మాత్రం చెప్పపలసివుంటుంది. ఇప్పుడు మండయుక్కు గొప్పతరము మనము చెప్పుకుంటున్నాము గనుక ఒక విషయము మాత్రము చెప్పి దలచాను. ఈ దేశమును ఎప్పుడో శాలివాహనులు పాలించారు. వారి పేరట యింకా ఈ దేశములో ఒక శకముకూడా ఉన్నది.

“గౌతమీపుత్రయజ్ఞశ్శీ, శాతకర్మి, పులికేశిఽ మొదలగు మహా చక్రవర్యులు ప్రశ్నమనముద్రము తీరం మొదలు తూర్పు తీరపు సముద్రము వరకూ, పుత్రమునుండి దక్షిణ ప్రాంతము చివర వరకూ అభింధముగా పాలించే రోజులలో మెగస్టసీను ఆనేయన యాదేశానికి వచ్చిపుస్తుడు, ఈ దేశము చంద్రగుప్తుని సామ్రాజ్యముతరువాత చాలా గొప్పదన్నీ, 30 వేల గ్రామాలు గలిగి అనేక వేలమందితీకూడిస యుద్ధదళాలతో యున్న దేశము ఆని ప్రాసారు. ఈప్రాంతాన్ని ఆయన ‘Andrae’ అని ప్రాశారు. ఈ ప్రాంతమునకు అంద్ర దేశమని ఆంధ్రల యొక్క ప్రాముఖ్యము ఇతర దేశయుల గుర్తింపుకు వచ్చింది. అప్పటినుంచి యివ్వటివరకు అంధ్రలయొక్క ప్రాముఖ్యతను గురించి చెప్పి మిమ్ములను విసిగించ దలచలేదు. కాని ఈ రోజున అంధ్ర జాతి కంతకు తగిన రాష్ట్రముగా విశాలాంధ్రను మనము కోరు తున్నాము. అది హైదరాబాదుతో చేరి ఆతి ప్రాముఖ్యమైన స్థానమునలంకరించి యున్నది. కనుక మనము యివ్వడు డాన్ని కోరుతున్నాము. ఈ విషయము యావడాంధ్ర జాతి అంగికరిస్తున్నది. ప్రతి ఒక్కరికిని కాకతీయ సామ్రాజ్యము జ్ఞాపకము ఉన్నది. మన ముఖ్య మంత్రిగారు ఉరుగల్లు విషయము చెప్పారు. డాన్ని పరిపాలించిన వారు హరిత్రాత్మకంగా చూసే చాలా మంది వున్నారు. ఈ దేశమును పరిపాలించిన గణపతి దేవుడు, రుద్రమదేవి, ప్రతాపరుద్రుడు మొదలైన వారిని గురించి

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

మనము మరల ఒకసారి స్వరీంచడము మంచిదేగాని, యిప్పుడు పమయము కాదు గనుక నేను చెప్పుదలచలేదు. అందులో మంత్రి యుగంథరుని గురించి అసలు చెప్పుదలచుకోలేదు. నిన్న సాయంత్రము శ్రీ కళ్లారు సుబ్బారావుగారు గోలుకొండను గురించి తప్ప ఉపయోగములో చెప్పారు. అసలు అక్కడ రాముడు వున్నాడో లేడే కానీ, గోలుకొండలో హిందూమత మునకు చెందని పూబు తానీపాగారి ముందర రాముడు ప్రత్యక్షమై స్టు, రామదాసును భైదునుంచి విడిపించినట్లు, భైదీలగది మొదలైసవన్ని యు యిప్పటికినీ కంబడుతునేపున్నవి. ఎపరై నా యిష్టము ఈనప్పుడు పోయి చూచినాగూడా చూడపచ్చు. దిన్నిబట్టి హైదరాబాదుతో మంకు సంబంధ బాంధవ్యములు చిరకాలమునుంచి పుప్పువి, (Interruption) అ జై లు, రామదాసుగది, అన్న యిప్పటికిగూడ అక్కడ ఉప్పువి.

పూర్వము మన దేశముయొక్క సౌభాగ్యము ఏ విథంగా వుస్పుడో ఒక్కసారి గమనించాలని నా కోరిక. మన దేశములో ఉన్న సదులు—‘గోదావరి, కృష్ణ పెన్నా’, తుంగభద్ర పావనోదకంబుల పాలుద్రావి’ అని రాయప్రోలు సుబ్బారావుగారు వ్రాశారు. మన దేశములో ఎక్కుడచూచిపుటికినీ, అన్ని సదులే. ఇవికాక యింకా 36 చిన్న సదులు ఉన్నవి. ఎక్కుడచూచినా సెలయేళ్ళే. మన దేశములో కాలు క్రింద ఎక్కుడ చెట్టినను, సదులు, వాటినుంచి పారెడు నీరు తప్ప, మరేమిలేదు. ఈ సీతిపల్ల దేశము సశ్య శ్యామలముఅయి, దేశము అంతా సిరి, సంపర్లతో తులతూగే అవకాశాలు మనము కోల్పోగలమా అనిపిసుంది. కాబట్టి మనము యిసీటని న్యక్తమంగా ఉపయోగపరుచుకోవాలనా వివిధ ప్రాంతములలో ఉన్న భానిజములతో దేశాన్ని industrial గా develop చేసుకోవాలన్న మనకుపున్న ప్యాపసాయ ప్యాపస్తలోనుంచి పారిశ్రామిక ప్యాపస్తలోకి మన రాష్ట్రాన్ని మార్చుకోవాలన్నా, మన మందరము ఎంతో కృషి చేయాల్సి పున్నది. అందువల్లనే, మనము యావస్యాంది అంధ్రజాతీయాభ్యుదయానికి తోడ్పాటుగా మంకు న్యాయముగా రాష్ట్రాన్ని కోరుతున్నాము.

“ఇంతేకాకుండా అంధులలో ఎంతేమంది శిల్ప కౌసల్యాన్ని ప్రయదర్శించ దగినవారున్నారు. ఎంతేమంది ప్యాసిద్ధిచెందిపచారు ఉన్నారు. ఉదాహరణకు, గుంటూరుకు సమీపములోనున్న అమరావతి శిల్పములను చూడండి. ఇదిమన అంధ్రదేశముసకు నడిబోడ్డున పున్నది. అక్కడవున్న శిల్ప కౌసల్యాన్ని అంధులే ప్రయదర్శించి యున్నారు. మునుపటి రోజులలో మద్రాసముంచి థిల్లీకివట్టే విమానం బోపాల్ పద్ధ అదేరోజులలో, మేము అక్కడ కొంచెమునేపు విశాఖంతి తీర్మానమున్న సమయములో మాడు పెద్ద పెద్ద వాల్యూములు నేను చూడగలిగాను. అవి ఎంతో విలువైనవి అని అన్నారు. అందులో మొదట వాల్యూము తెరచిచూడగా మూడవ పేజీలో బోపాల్ కు ప్రక్కనేపున్న సాంచి అనే బుద్ధిక్షత చిత్రమును చూడ గలిగాను. అందులో కనబడిన రాజ్యాతోరణములయొక్క శిల్ప కౌసల్యము

[SRF K. VENKATA RAO [26th November 1955]

ప్రదర్శించినది అంధ్రలేనని, వారి కోశల్యాసెక్ అవి చిహ్నములని అందులో వాయబడిపుస్తది. కాబట్టి అటువంటి శిల్పకళా కోశల్యమును ప్రదర్శించ గల మామహులు అందులలో పున్నారు. అంధ్రదేశములో ఎన్నోచేట్ల అంధులయొక్క ప్రాముఖ్యము ఈ శిల్పములద్వారా గుర్తించబడుచున్నది. మన సంజీవరెడ్డిగారు నాగార్జునసాగర్ ను కట్టించుచున్నారు. నాగార్జునకొండ ప్రాంతమంతయు మనిగిపోతుందనే ఉద్దేశ్యముతో యామధ్య గోపాలరెడ్డిగారు, నేను ఇంకా కొంతమంది వెల్లిమాచాము. అది చూడగా, అప్రాంతం అంతయు యొంతో ఆశ్చర్యము కలుగజేసినది. 2,300 సంవత్సరముల క్రిందట నాగార్జునుడుపున్న కాలములో కట్టించిన, Assembly Hall అక్కడ పున్నది. యిదిగాక, యినాడు మనము అనుకుంటున్న septic tank latrine కూడ అక్కడ పున్నది. ఇవి ఎవరో అమెరికాలో హోల్బట్టీ డోర కనిపెట్టాడు ఆనుకున్నాము. ఈ latrine ఆకాలములోకూడ ఉన్నట్టు కనబడుచున్నది. అది నిర్మించింది నాగార్జునుడే అనగజుగుతున్నాము. ఈ latrine, సుమారు పది అడుగుల లోతున పున్నది. చుట్టూ రాళ్ళు పేర్కి కూడా పున్నది. Night soil అందులోనికి పోయి absorb అయ్యెటట్లుగా ఏర్పాటు చేయబడియున్నది. కనుక యిలా latrines ఆ నాడు నాగార్జునుని కాలమునుంచి ఉన్నవనే నిదర్శనమగుచున్నది. ఇటువంటి శాస్త్రజ్ఞానమూ, చిత్ర క'ళా కోశల్యము ప్రదర్శింపబడ్డ మన దేశములో ఎన్నో ఖనిజములున్నవి. భారతదేశంలోని నీటిలో నూటికి 15 వంతుల పారుదల మనదేశంలో ఉన్నది. ఇటువంటి అంధ్రదేశము హైదరాబాదు ప్రాంతముతోకూడా కలిపే, యిక ఈ నీరుఅంతా ఆప్రాంతములో ఎంత వరకు పారుదల కావటానికి అవకాశాలు వుంటాయో యోచించండి. కాబట్టి మన బారత దేశాభ్యుదయందృష్టా, అంద్రజాతీయాభ్యుదయ దృష్టా అంధ్రులమై మనము కోరే విశాలాంధ్ర నిర్మాణం చాలా హాస్తించతగ్గ విషయ మని నేను అనుకుంటున్నాను.

“అశాపాశము నిడివిగాపున్న విషయం కాదిది. అశాపాశం చాలా ప్రాప్తముగఉన్న కోరిక ఇది. హైదరాబాదును గురించి, మిగిలిన హంశములను గురించి ముఖ్య మంత్రిగారు, మిగిలిన మిత్రులందరు చెప్పినారు. ఈ విషయములపై ఇక్కడపున్న వారందరికి ఏకభుప్రాయము ఉన్నది గనుక నేను వాటిని గురించి ప్రత్యేకంగా ఈ రోజున మాట్లాధదలవలేదు. కానీ నేను మాట్లాధదలమకున్నటువంటి విషయాలు ఒకటి రెండు ఉన్నాయి. నేను సరి హద్దులను గురించి మాట్లాధదలమకున్నాను. హైదరాబాదు సరిహద్దులో మనకు రావలనిన ప్రాంతాలు ఈ రోజున పున్నమాట నిజమే కాని అది చాల పెద్ద రాష్ట్రము. ఇప్పుడు అందులో ఎనిమిది జిల్లాలు మనకు ఇవ్వాలని పెద్ద రభస జరుగుతోంది. 8 జిల్లాలో, 9 వ జిల్లాలో కొంతభాగము రావచ్చు,”

DISCUSSION ON THE REPORT OF THE STATES REORGANIZATION COMMISSION

7

26th November 1955]

SRI P. SUNDARAYYA :—“ 10 వ జీల్లాలో భాగంలు, కావాలి ఖమ్మం, వరంగల్లులను ఒక జీల్లాగా చేశారు.”

THE HON. SRI K. VENKATA RAO :— “ అభ్యంతరము లేదు. 10 జిల్లాలు పూర్తిగాను, 11 వ జిల్లాలో భాగముకూడ అడుగుతాము రావడానికి పీలుంపుసరి. నేను అనలు ఆవిషకతలోకి వెళ్ళడములేదు. నేను ఇప్పుడు సరిహద్దులగురించి మాట్లాడుతున్నాను. ఫ్లెల్లిలో మండలాలు పెద్ద పెద్ద విషయములనుగురించి సలహాలు చెబుతూ మిగిలిన సరిహద్దు ప్రాంతాలనుగురించి, boundary adjustments గురించి ముందు ముందు ఆలోచించబోతాము ఇన్నారు. అందువల్ల ఆ సరిహద్దులనుగురించి తమ దృష్టికి కొన్ని విషయాలు తీసుకురాదలచుకున్నాను. ఈ తీర్మానములోని అఖయ పేరాలో ఈ విషయము చెప్పబడిఉన్నది. మద్రాసు, మైసూరు, మధ్యప్రదేశ్, ఒరిస్సా రాష్ట్రములలోనుంచి మనకు రావలిసిన భాగములు సామధాన రూపకంగానో తెక పంచాయితీద్వారానో తేల్చుకుంటాము అని ప్రాశాము. కాని విపరాలన్నీ తీర్మానములో ప్రాస్తే క పేజీలు అవుతుంది, చదువుకున్నారాకి విసుగెతుతుంది. అందువల్ల మనము మిగిలిన విషయాలను ఇక్కడ చర్చ చేసుకోవడం అవసరముగన్నుక ఆ విషయములనుగురించి మనవి చెయ్యడలచుకున్నాను.

" మొట్టమొదట ఈ తరమునుంచి మొదలు పెడదాము. ఎందుకష్టమైనికి వెళ్లవలనినాకూడా దక్కిణమునుంచి కాకుండా ఈ త్తరద్వారము ద్వారా వెళ్లాలన్నారు. అందుచేత ఈ త్తరదిశనుంచి మొదలు పెడితే మనకు మొట్టమొదట వచ్చేది ఒరిస్సారాష్ట్రము. ఈ ఒరిస్సాతనేది 1936 వ సం||లో ఉధృవించింది. ఇంతక్రితము ఒరిస్సా భూభాగము కొంత బెంగాలులొను, కొంత బీహారులొను, కొంత మధ్యపదేశీలోనూ, కొంత మద్రాసు రాష్ట్రములోను ఉండినది. దానిని ఆంతటనికిలపి 1936 వ సం||లో ఒక రాష్ట్రంగా చేశారు. దాని చరిత్రను మనము కొంత డెలుసుకోపలనిన లవసరము ఏర్పడింది. ఎందువల్లనంటే—దానిమీద మనము ఒకదావాసైలుచేస్తున్నాము. కన్నక 1936 వ సంవత్సరములోనే మనకు ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడి ఉన్నట్టయితే ఇవాళ మనము అనుకోనే సమస్యలు ఏర్పడివుండేవికావు. ఇప్పాడే అన్ని రాష్ట్రాలు ఒకేమాటు ఏర్పాటు చేయడమువల్ల ఈ భాషారాష్ట్రాల claims విషయంలో మంచో చెడ్డిపెద్దలు చెప్పినట్లువిని వ్యవహరము చేసుకుంటున్నాము. కానీ ఆ రోజుల్లో ఒకే ఒరిస్సారాష్ట్రము నిర్మించడము వల్ల అప్పుడు ఈ విషయమై చర్య తీసుకున్నటువంటి వారు కొన్ని అఫూయిత్తుమైన పసులు చేయడము తటస్తించింది.

“ హంటరు అనే ఆయన (జంగ్లిమహారు) సుహారు 70, 80 సంగాల క్రితము ఒరిస్సా చరిత్ర అనే ఒక పుస్తకము వ్రాశారు. అందులో ఒకటవ వాల్యూములోని 170-171 పేజీలలో—

SRI K. VENKATA RAO [26th November 1955]

'The mountain spurs which run down to the sea, south of the Chilka lake forms a well-defined boundary between Orissa and Ganjam' అని ప్రాశారు.

" అప్పుడు గంజాము, మద్రాసు రాష్ట్రంలోనే ఉన్నది. చిలకా సరమ్మ అనేది బరంపురానికి ఉత్తరాన ఉన్నది. దానికి ఉత్తరాన ఓద్దు భాష, దక్కి వాన తెలుగు భాష మాట్లాడేవారు నివసిస్తున్నారు అని ఆయన అప్పుడు ద్రాగారు. పూరీ జగన్నాథము పేరు తమంచరికితెలిసినదే. అక్కడకు చాలా చుండి యాత్రలకు వెళ్లుతూచుంటారు. అది మహాబతులక్రించ వుండేకాలంలొ ఓద్దులుతప్ప ఆటరజాతివారు అక్కడకు ఎళ్లినట్లయితే వారివహనుంచి పన్ను పసూలుచేసేవారు. అక్కడి రికార్డులలో మన తెలుగువారివహనుంచి పన్నులు పసూలుచేయసట్లు వున్నది. అందుచేత ఆ భూభాగము ఎవరిదో చెప్పానికి వీలుచేధని రుజువు అవుతోంది.

" 1765 వ సం॥లో ఉత్తర సర్కారులు, అంటే గంజాముజిల్లా సహాతంగా నిజాము నవాబు గారు మెట్లాఫ్మెటట ప్రైంచివారిక, తయాత బ్రిటీషువారికి ఇచ్చివేసినారు. ఇచ్చినతరువాత 1803 వ సం॥ముదాకా ఇప్పుడు ఒరిస్సా అనుకునే భాగము మహారాష్ట్రాలక్రించ వుండేది. బ్రిటీషువారి క్రిందకు రాలేదు. ఇది ఆసలు చారిత్రాత్మకమైన పరిస్థితి, మనము అంత దూరము వెళ్లకుండా ఈ మధ్య జరిగిన విషయాలనుగురించి ఆలోచించు కుండాము. 1929 వ సం॥లో ఇండియా గవర్నర్ మెంటువారు భాషా రాష్ట్రాల నుగురించి ఒక మెమోరాండము ఇచ్చారు. ఆ మెమోరాండములో వారు

'The Ganjam did not form part of Orissa in the last four centuries' అని ప్రాశారు.

,, ఈ గంజాము జిల్లా గత 400° సం॥లనుంచి ఎప్పుడూకూడా ఒరిస్సా భూభాగంలో లెదని ఇండియా గవర్నర్ మెంటువారు ఎప్పుడే ప్రాసిపెట్టారు.

" 1904 వ సం॥మునుంచి ఒరిస్సా ప్రత్యేక రాష్ట్రాలగా ఏర్పాటుచేయాలని వ్యప్తహరము జరుగుతోంది. అప్పుడు హామిక్ అనే ఆయన (I. C. S. acting Secretary of Madras Government) 24 వ జూన్ 1904 వ సం॥ లో Government of India వారికి గంజాము, చిచాఖవట్టణము జిల్లాలగురించి పెద్ద వుత్తరము ప్రాసినారు. అది 4 పేసీల వరకు ఉన్నది.

DISCUSSION ON THE REPORT OF THE
STATES REORGANIZATION COMMISSION

9

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

అది అంతా చదువడము నాట ఇష్టము లేదు. కనుక పందులోని ముఖ్య మైం విషయాన్ని తమకు మసవిచ్చెస్తాను.

'The large number of Telugus throughout this tract and the fact that the bulk of the Government records have been kept in Telugu will render it essential for the officers employed in the tract transferred to acquire Telugu, and experience has shown that it is far more difficult for an Englishman to learn the Dravidian language of Telugu than Oriya.' అని ప్రాచారు.

అంతికాక

'The transfer of the Ganjam district to another Government, would, in many cases, be a serious inconvenience to merchants and traders. Public opinion too is generally opposed to this change. The population of the proposed Bengal is $17\frac{1}{2}$ millions, but the population of the Madras Presidency, if the proposed transfer is carried out will be reduced to 36 millions. In conclusion I am to point out that if the tracts were to be administered under the system now in force therein by Bengal Officers under the Bengal Government, the arguments which have been adduced in favour of transfer to Bengal would apply with equal force to Madras also,' అని ప్రాప్తా చివర

'It is doubtful whether the change would confer any material benefits even on the Oriyas. while it would certainly be antagonistic to the interests of Telugus who equal the Oriyas in number who form the more important part of the population commercially and otherwise.

" ఏ విధంగానూ ఈ జిల్లాను బెంగాలు రాష్ట్రములోకి పుపిడ్డు మన్మహితికి లది సాగేవిషయముగా కనిపించడము లేదు. గంజాము జిల్లా లో తెలుగు మాటల్లాడే వారు ఎంతో మంది పుండుడమే కాకుండా వర్తక, వాణి జ్యు విషయాల్లో వారికి చాలా ప్రాముఖ్యము ఉన్నది. కనుక దీనిని ఎంత మాత్రము మార్చి కూడదని ఆ రోజున వారు ప్రాసి వున్నారు. అప్పుడు Government of India వారు ఈ భాగాన్ని ఆవతలకు మార్చడానికి అంగీ కరించ లేదు.

[SRI K. VENKATA RAO] [26th November 1955]

“ తరువాత ఫిలిప్పడబ్ కమీషను అనేది 1925 వ సం॥ లో యచ్చింది. ఈ గంజాం జిల్లాను మార్చి పలయునా ఆక్కర లేదా లనే విషయము అలోచించవలసిందని వారిని ఇండియా ప్రభుత్వము అడిగితె ఫిలిప్పడబ్ కమీషను వారుకూడా వారి రిపోర్టలో—

‘ Although therefore it cannot be denied that the majority of the population of Parlakimidi is Telugu we felt that the Raja's opinion must carry great weight’ అని ప్రాశారు—

“ ఆ జిల్లాలో ఎక్కువమంది తెలుగువారే ఉన్నాయి గాని ఆక్కర జమీందారు బరియావారు గనుక ఆ జిల్లాను బరిస్సాకు పంచించి నట్టయితే చాలా బాగుంటుంది అని వారి అభిప్రాయము చెప్పారు. అప్పుడు మద్రాసు గవర్నర్మెంటు వారు పట్టుపట్టి అది సాగకుండా చేశారు. అప్పుడు బరిస్సాప్రాతం బీహారు రాష్ట్రానిలో ఉండేది. బీహారు ప్రభుత్వంలో ఉన్న అప్పట executive councillors కూడా ఈ వాదనలు అన్నిటని విని

‘That the whole of the Ganjam district might suitably be transferred less Chikacole, Parlakimidi Tekkali and Sompeta’ అని అన్నారు.

“ ఈ నాలుగు తాలూకాలను వదలిపెట్టి మిగిలింది transfer చేసే బాగుంటుందని ఆ రోజులలో వారు చెప్పారు. అ వ్యవహారం అప్పుడు కూడా సాగలేదు. 18—9—1931 న ఒక Boundary Commission బరిస్సారాష్ట్రానిలో సృష్టించడం కోసం వేసారు. దానిపేరు మాక్డొన్ల్సు కమీటు, ఈ కమీటీవారు మొదట రిపోర్టు చేయడం, ఆ రిపోర్టును తరువాత పార్లైమెంటు వారు అలోచించడం, ఆక్కర white paper వేయడం; Joint Service Commission వారు రిపోర్టు చేయడం ఈ నాలుగుజరిగాయి ఈ నాలుగింటి లో ఆశ్చర్యకమైన విషయం—గంజాములోని పర్లాకిమిడి ప్రాంతాలు గాని, విశాఖపట్టంజిల్లాలో బాగంగాకండి ఇప్పుడు కోరాపుట్టగా ఉన్నబాగాన్ని గాని అనఱు మద్రాసులో చేర్చవడని నిర్ణయం చేశారు. ఈ పరిస్థితులలో మనం వదులుకొని వెల్లిపోవడం తటస్థితించింది. మాక్డొన్ల్సు కమీటు వారు కొన్ని విషయాలు వారి నివేదికలో ప్రాశారు. పర్లాకిమిడి విషయంలో భేదాభి ప్రాయం వచ్చింది, ప్రెశిడెంటుగారు పర్లాకిమిడి ఆంధ్రలో ఉండాలని అన్నారు, మిగిలిన జిల్లాల సభ్యులు అటుమార్చాలని సిఫార్సు చేశారు. వారు ప్రాసినది యేమిటంటే.—

‘It would be very unfortunate if Parlakimidi were left out on account of the majority of its population being Telugus, while other influential Oriya Zamindars are transferred to the new province.’

[26th November 1955 [SRI K. VENKATA RAO]

“ఓడ్రు జమీందారులు ఇవతలకు వెల్లిపోతున్నారు కనుక తెలుగువారు ఎక్కువగా వున్నప్పటికి పర్మాకిమిడిని అంధరో, అంటే మద్దాసు రాష్ట్రములో ఉంచడం ఆసమంజసముగా వున్నదని ఆ ఇద్దరూ ప్రాశారు. దానిమీద ప్రెచిడెంటుగారు గట్టిగాప్రాశారు.

‘Language and race are abiding facts and ultimately of far greater importance than the reactions of the Zamindar.’

“అక్కడ ఉన్నటువంటి బాహ వగ్గెరావిషయాలు చాలా పోచ్చగా చూడాలి: జమీందారుగారి భాషం ఒకటేలక్కగా తీసుకోదానికి వీలులేదు అన్నిప్రాశారు.

‘More than half the population is Telugu by race and Telugu is the mother-tongue of nearly two-thirds and the subsidiary language for 45,000 persons.’

‘అసలు తెలుగు పోచ్చగావున్నది. తెలుగువారు కనివారిలో 45,000 మంది జనాభాకు తెలుగే బాగా తెలుసును.’ ఈ విషయాలు అతి clearగా అయిప్పు ప్రాసేటప్పలికి ఆ రాష్ట్రము ముందుకు నదవలేదు, అక్కడ చర్చ జరిగింది, పర్మాకిమిడిరాజు ధనవంతులు, డబ్బుతీసుకొని ఇంగ్లాండు వెళ్ళారు. అక్కడ మేజర్ అట్లీ—మొన్నటివరకు బ్రిటిష్ ప్రధానమంత్రిగా ఉన్న అయన—విమి ప్రాశారంటే,

‘We have great sympathy with the desire of the Rajah of Parlakimidi for the inclusion of his estate in the new province; but in view of the racial and linguistic composition of the population therein contained, we are unable to recommend that his desire should be acceded to.’

“రాజాపారిబావము బాగానేవున్నది. తాని ప్రజల భావము చూసే ఈ ప్రాంతాని అటు మార్పుడానికి ఏ విధమైన న్యాయము లేదని మేజర్ అట్లీగారు చెప్పారు. తరువాత Joint Select Committee proceedings లో చాలా clearగా ప్రాశారు.

‘We have fully considered the representation made to us by Oriya and Telugu witnesses and the views of the Government of India and the Provincial Governments concerned. We have also studied the report on the enquiries which have been held on the subject. We think it unlikely that a further enquiry will elicit new facts or arguments. We, therefore, recommend that the boundaries of the new province should be those laid down in the White Paper with the addition of the Jeypore Zamindari.’

[SRI K. VENKATA RAO] 26th November 1955]

‘White Paper లో చెప్పినప్రకారం చేరూలని అన్నారు. అంటే పర్యాకిమిడి, బెక్కులి వగ్గే రా మనలో ఉంచాలని, అంతే కాకుండా జయపురం జమీందారీ మనకు కలపాలనిచెప్పారు అప్పటి పరిస్థితి ఇది. Joint parliamentary Committee వెళ్ళాక, ఇండియాకు అంతా తిరిగివచ్చిన తరువాత సర్ శామ్యుల్ హెచ్చారుగారు—ఎవరుచెప్పారో ఆయనకు నాకు తెలియదు కాని ఆయన, మిగిలిపారు కలని, మసకు తెలిసిరంతవరకు ఒక ఎప్ర చెన్నీలు తీసుకొని పద్మాకిమిడి తాలూకామీదుగా అధ్యగీత గీసారు. పాతవట్టము తాలూకా మనకు వచ్చింది, పద్మాకిమిడి తాలూకా ఒరిస్సాకువెళ్లింది, పద్మాకిమిడి జమీందారుగారిని జమీతేసించి ఒరిస్సాలో ఉంచారు ఆయన కోరికప్రకారము. ఈ రోజున పద్మాకిమిడి రాజుగారు ఒరిస్సాలో చేరిసందుకు సంతోషప్పున్నారే లేదో నాకు తెలియదు, కాని ఆయన కోరికప్రకారము భూభాగము ఒరిస్సాలోనికి వెళ్లిపాయింది. 1930-33 వసంతురాలలో ఈ తరసరిహద్దుసంగతి ఈ విధంగా ఉన్నది, హాట్లరు జర్మనీని, ముసోలిని ఇటలిని, సర్ శామ్యుల్ హెచ్చారు కత్తి కతారులతో భారత దేశాన్ని పరిపాలించేరోజులవి. అరోజుస జమీందారులు చెప్పినమాటలు విని ఉండవచ్చును. ఈ రోజున సంస్కారభశులే లేరు. మనచేయి పడింది, జమీందారులుకూడా లేరు. కాని ఈ రోజుస భాషాప్ర యుక్తంగా మసండ్రస భాగంతో ప్రజాస్వామిక రాజ్యాన్ని స్థాచించుకొనానికి మనకు హక్కు ఉన్న సందర్భములో ఆధ్రాంతం మసకు రాకుండా చేయడం తగదని నేను భావిస్తున్నాను. ఇది అంతా పాత చరిత్. బరంపురం, పద్మాకిమిడి, కొరాపుట్ విషయంలో మసకు చాలా న్యాయం జరుగువలసివుంది. ఇప్పుడు మీరందరు చూచడానికి ఏలవుతుందో లేదో కాని ఈ వేళ పద్మాకిమిడి map వేయంచాము. ఈ వేళ పుస్త పరిస్థితుల ప్రకారం, సర్ శామ్యుల్ హెచ్చారుగారు అధ్యగీత గీయడంపట్ల ఇది వంకాయి మాదిరిగాతయారయినది. (ఒక map ను సభ్యులకు చూపుచూ) నిజానికి ఇందులో కనిపించే యొర్పు అంతా తలుపే.’ కనిపించడములేదు. ఎరువు అంతా తలుగు. అక్కుతక్కుడు నలుపు వేసివున్న 5, 6 గ్రామాలు మూతం ఒరియాలు. పసుపు రంగు ఉన్న మిగిలిసచోట తెలుగువారు ఒరియావారు చేరి సమానంగా ఉన్నారు. 86 గ్రామాలలో మమారు 80 గ్రా మా లు తెలుగు గ్రామాలు. జనాభాలో 62% తెలుగువారే. ఒరియావారు 30%. నపరలు అనే కొండజాతివారు 6%. ఈ వేళ ఉండే పరిస్థితికూడా ఇదే. ఏరంగా చూసుకొన్న పద్మాకిమిడి ప్రాంతం మసకు రావాలి. దీనిని గురించి మనం ఎవరితో చెప్పుకోవాలో వారితో చెప్పుకునే పరిస్థితులు ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. బరంపురం పట్టణాన్ని కూడా 1936లో సర్ శామ్యుల్ హెచ్చారుగారే ఒరిస్సాలో చేర్చారు. Quotations ఎన్నో చదపడం నాకిషం లేదు. సర్ శామ్యుల్ హెచ్చారు తెలుగువారు హెచ్చుగా ఉన్న దక్కిణాన ఒరియా వారికి పెద్ద పట్టం లేదు కాబట్టి బరంపురం ఒరిస్సాకు యచ్చేశాము’ అన్నారు బరంపురం ప్రాంతానికి తూర్పుస సముద్ర ప్రాంతాలను, రుషుకుల్చ నది మొదలుకొని ఇచ్చాపురం సోనేఫూర్ రోధుదూకా 45 మైళ్ళ పాడుగున

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

15 మైళ్ళు వెడల్పున 60% తెలుగు జాభావున్న ప్రాంతం పున్రది. ఇది ఎందుకు తెలుగువారికి యిష్టాలేదయ్యా అంటే బరంపురం లోపలకు అయి పోయింది; సముద్రానికివెళ్ళ త్రైవలెదు కనుక అది ఇష్టాలెదు అన్నారు. ఈ రెండువిధయాలు మసం చూసుకోవాలి. కొరాపుట్ గురించి కోసి విషయాలు మనము తెలుసుకోవాలి. ఇది 8,975 square miles విష్టిరంలో 9 తాలూకాలుగల జిల్లా హర్యకాలం విశాఖపట్టం జిల్లాలోభాగంగావుండేది, అందుపల్నే విశాఖపట్టము ఇండియాకంతకూ పెద్ద జిల్లాగా పుండేది. దానిని జయహర్ మహరాజు సౌరికయిత్తానికి ఒరిస్సాలో కలిపారు. కొరాపుట్ చేరడానికి ఇప్పటికీ ఒరిస్సా రాజ్యంనుంచి అంటేహరీనుంచికాని, కట్క నుంచి కాపి బరంపురంనుంచి కాని వెళ్లే రేడ్చులేదు. అంతా కొండలే. ఆకాసులో విమానం మీదుగా వెళ్లి పెట్టాప్పురు మీదుగా దిగులసిందేకాని, ఆ మూలకు వెల్మాలంటే లెక పర్లాకిమిడి రావాలంటే, బరంపురంనుంచి 75 మైళ్ళు తెలుగు రాష్ట్రములోనుంచి రావాలి,

“ఎరికి చిట్ట చిగురునవున్న మలకనగిరి తాలూకాకు రావడానికి ఒరిస్సా ప్రధానమంత్రిగారు యిం మధ్య రాజమండ్రివచ్చి గోదావరి సదిపెకివెళ్లి శబరి లోంచి పైకి నెళ్ళవలసివచ్చింది. ఇదంతా మన చుట్టూపున్న రాజ్యము. కాని యిం సంచర్యములో మసము ఒక విషయము అలోచించాలి. జనాభా గురించి మసము చాలామట్టుకు దెబ్బులాడుకుంఱాము తప్పంకెలు వేశా రంటూ. దీనినిగురించి ఇండియా లంతటికి జనాభా లెక్కల కమీషన్ ము అయిస �Yeats దేరగారు 1921 లో యిలా ప్రాశారు.

‘It is a regretful fact that such bias was observed and existed among the upper census staff and the worst instances came from the Oriyas and from Parlakimidi.’

“ ఒరియాలు అనేటటువంటివారు census లెక్కలు ప్రాయిషములో చాలా అన్వయము చేశారని All-India Census Commissioner గారు ప్రాశారు.

‘Most of the Hill Tribes shown as Oriyas in 1930 and 1931 should have been shown as Andhras if proper steps were applied’ అనికూడా ప్రాశారు.

“ సరైన లెక్కలు తీసుకుంటే కొండజాతులను తెలుగు జాతులని ప్రాయివలసిపుస్తుది.

ఆనాటి జనాభా లెఖలు సరైనటువంటివి కావని అనేకులు ఒప్పుకు న్నారుకూడా. కొరాపుట్టి జిల్లా స్వభావంబట్టి నూటికి 85 మంది కొండ జాతులు. మిగిలినవారు ఒరియాలో అపథ్రులో. కొండజాతులు ఎపరు అనేటటువంటి విషయంమీద ఆ యా భాషలవారు majority. minority

[SRI K. VENKATA RAO] [26th November 1955]

అయిపోతూ ఉంటారు. కొండజాతులవారికి తెలుగువారికి సంబంధం వున్నదనడానికి 2, 3 విషయాలు చెప్పుదలచాము. మనకు యింటి పేర్లుం టాయి. సుంచరయ్యగారికి పుచ్చలవల్ల సుందరయ్య అని వుంది, గోపాలరెడ్డిగారికి చెజవాడ గోపాలరెడ్డి అని వుంది, సంజీవరెడ్డిగారిగ్రె నీలం సంజీవరెడ్డి అని వుంది, కళా వెంకట్రావుగారని వుంది. ఈ మాదిరిగా యింటిపేర్లు ఒరియావాళ్లకుండవు. బిశ్వనాథదానే మహాశర్మ, నవక్రిష్ణ పాట్యాయిక్, అని వుంటాయి. ఒరియావారు యింటిపేరు పెట్టుకోరు, ఈ కొండజాతుల వారి పేరులు కుండంగి, జగబందు, తోయగి సంగన్న మండంగి కామయ్య యాయన M. L. A. కూడా—పాట్యి చంద్రయ్య అని ఉంటాయి. ఇవి తెలుగు పేర్లు లాగే వున్నాయా లేదా చెప్పండి. ఇంటి పేర్లు చూసే యిలా కనిపిస్తున్నది. తరువాత ఇంకో విషయం ఏమిటంటే అందరికి వివాహము చాలా ముఖ్యమైనది. ఎవరో కొంతమంది ఆధునిక ప్రీలు కట్టించుకొన్న మంగళసూత్రాన్ని మెడలో ఆట్టే పెట్టుకోకపోయినా సాధారణంగా అందరు ప్రీలుకూడా మంగళసూత్రం కట్టుకుంటారు. అందరం పెళ్లాడినపాళ్లుమే కనుక—ఎవరో వావిలాల గోపాలక్రిష్ణయ్య వంటివారు తప్ప మిగిలినవాళంతా మంగళసూత్రధారణ చేసినటువంటివారే. హిందూదేశంలో రెండు ముఖ్య జాతులున్నాయి, గౌడులు, ద్రావిడులు అని. ద్రావిడ జాతులన్నీ మంగళ సూత్రధారణ చేసారు. ఈ గౌడ జాతుల ప్రీలు నెతిమిద పాపిట మధ్యను కుంకం పెట్టుకుంటే పెళ్లయిందని అర్థం. తెకపోతె కౌతేదని అర్థం. దానికి సింధూరం అంటారు. ఈ జాతులలో చాలమంది, కోయ, కోరజ వగ్గెరా జాతులవారు, తాళి కట్టించుకుంటారు, మంగళసూత్రం కట్టించుకుంటారు. దీనిని గురించి చెప్పాల్సిన మూడో విషయం ఏమిటంటే—ట్లులంతాకూడా సౌరమ్యం అవలంబిస్తారు. ఆంధ్రలంతా చాంద్రమానం అవలంబిస్తారు. కొండజాతులుకూడా చాంద్రమానం అవలంబిస్తారు. ఆక్రూడ కొండల పేర్లు బట్టెమ్మకొండ, వెంకమ్మ కొండ అని వుంటాయి. వాళ్లు వివాహానికి చిహ్నాంగా కుత్తిగంటు ఒకటి కట్టుకుంటారు. నల్లపూసల దారం మధ్య కుత్తిగంటు కట్టుకుంటారు—ఉత్తర హిందూస్తానంలో కట్టుకునే మాదిరి. అదే కాకుండా యా రోజున వున్న జినాభా లెక్కలు తీసుకోండి. తాలూకాలవారీగా కోరాపుట్టిలోని బిసినెకటక్ అనే తాలూకాలో తెలుగువారు సూటికి 63 గురు. ఒరియావారు 36 గురు; గుణపురంలో 81 తెలుగు 18 మంది ఒరియా; జయపురంలో 6 తెలుగు, 86 ఒరియా. కోరాపుట్టిలో 25 గురు తెలుగు, 70 ఒరియా; మలకపురాలో 48 తెలుగు, 39 ఒరియా; నవరంగపూర్లో 5 గురు తెలుగు; 87 ఒరియా; పాడువాలో 49 మంది తెలుగు, 42 ఒరియా; పాట్టంగిలో 30 తెలుగు, 48 ఒరియా; రాయఘడలో 80 మంది తెలుగు, 18 ఒరియా; ఈ తొమ్మిది తాలూకాలు యిలా వున్నాయి. Provincial Congress Committee యిచ్చిన రిపోర్టులో మా అయిదు తాలూకాలూ మాకు ఈయమన్నాం. మిగతా 3-1/2 తాలూకాలలో, 4 తాలూ కాలలో వార్ని పట్టుకుపొదడన్నాం. నవరంగపూర్, జయపూర్, కోరాపుట్టి

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

తాలూకాలు మనకు అక్కరలేదు. మిగిలినవి కావాలి. అంతేకాకుండా యిందర్భంలో చెప్పవలసిన విషయం యొమిటంచే— మనయొక్క ఆధికాభివృద్ధి, ఆంధ్రదేశంయొక్క ఆరిక ఆభివృద్ధి— ఉత్తర ఆంధ్రం యొక్క ఆభివృద్ధి యింద్రాంతం మీదికి కొంతవరకు ఆధారపడి ఉన్నది. శబరి, జంద్రావతి, ప్రాణహిత సదులు గోదావరికి అమితమయిన నీటిని ప్రసాదిస్తాయి. గోదావరిలోని నీటిలో నూటికి 64 సంతులు యిందులు యిందులు సఫ్ట్ యి చేస్తాయి. ఈ నీరు ఒరిస్సా లౌంచి, బస్తరులౌంచి మన రాష్ట్రంలోకి వస్తుంది. ఈ ప్రాంతం అడగడమే కాకుండా, దక్షిణ బస్తరు, యింద్రావతికి దక్షిణానిష్టన్న భాగంనుంచి, మనకు యివ్వవలసినదని కోరుతున్నాము. ఒకవేళ యివ్వడానికి యిష్టం లేకపోతే అధిమవక్కం ఈ నదులయొక్క కలయికనుంచి 25 మైళ్ళ దూరం లోపలకు యివ్వవలసిన దిగా కోరుతున్నాము. అంతే కాకుండా దీని ప్రక్క చాందా జిల్లాలో సిరి వంచ తాలూకా ఉంది. వంద సంవత్సరాలక్రితం చాందా జిల్లాలో తెలుగు పారు ఎక్కువ, సుహరాష్ట్రీలు తక్కువ. వంద సంవత్సరాలు అయిన తరువాత తెలుగువాళ్ళు తక్కువ, మహారాష్ట్రులు ఎక్కువ ఐషాయిసారు. ఇరివంచ ఇంగ్లీషుపేరు. మన తెలుగులో సిరివంచ, గోదావరిబడ్డున నున్న దని అర్థము. గోదావరిలోంచివచ్చే చేతుదుండ్రాన్ని సిరివంచనుండి export అవుతున్నాయి. అందువల్ల ఓట్ర్ పొయింతములోని తెలుగు తాలూకాలు, బస్తరులోని తెలుగు పొయింతము, సిరివంచ పొయింతముకూడ మనకు న్యాయంగా రావలసిఉన్నవి. అదిలాభాదుజిల్లాఅవతల ప్రక్కన సిరివంచతాలూకా వున్నది. రెండూ కలిసివున్నాయి. మధ్యన గోదావరి వెడల్పు చాలా తక్కువగా ఉన్నది. పైన ప్రాణహిత అనే సది సిరివంచకు 2 మైళ్ళ దూరములో గోదావరిలో కలుస్తున్నది. కమీషన్ వారి నివేదిక ప్రకారం జబ్బలూగు లేక భోషాలు, రాబోయే మధ్యపదేశం యొక్క రాజధానిగాఉండవచ్చును. సిరివంచకు రావలెనంచే ఆక్కడనుంచి సుమారు 10, 12 రోజులు ప్రయాణించేయవలసి వుంటుంది. కాబట్టి మనకు అందుబాటులోనున్న ఆ భాగాలను ఇప్పించ వలసినదని మనం కోరుతున్నాము. ఇంతటితో నేను ఉత్తర సరిహద్దు వ్యవహారం వదలిపెట్టేస్తాను. తరువాత సైదరాబాదు గురించి రెండుముక్కలు చెప్పేముందుగా, యిది వరలో చాలమంది చర్చించిన విషయం నేను వేరే చెప్పనక్కరలేదు. ప్రక్కన ఉన్న మైసూరు విషయం మనవిచేసాను, దానిల్లు బంగారంగాను బళ్ళారికూడా మైసూరులోనికి పోయింది రెండేళ్ళనుంచి. కమిషన్ వారు బళ్ళారి, సిరిగుప్ప, పెంపేట తాలూకాలు మనకు కలవవలసినదని సిఫార్సు చేశారు. కాని కన్నడిగులు అది అమలు జరువకుండా అందేళ్ళన లేవదీశారు. దానిని గురించి విపులముగా చెప్పడం అనవసరము. బళ్ళారి తప్పకుండా వుండాలి. ఈ విషయాలన్నీ విశ్లాంగా నా సోదరుడు సంజీవ రెడ్డిగారు కొంచెంనేపయిన తరువాత మనవి చేస్తారు. బళ్ళారి మనకు

[SRI K. VENKATA RAO] [26/11 November 1955]

రాష్టరిసిన ప్రాంతమని నుస్పటింగా మనవి చేసున్నాను. ఇంక మైసూరు అగానే కప్పడం అనే అభిప్రాయం ఏర్పడుతుంది. అసలు మైసూరు అనె హించూరాజ్యం కోపగు వ్యక్తున వుండేది. టిప్పుసుల్తాను, హైదరు బయటికి పచ్చాక వారు చుట్టుప్రక్కల రాజ్యాలను జయించాడ యిప్పటి మైసూరు రాష్ట్రం ఏర్పడింది. అందుచేత మైసూరు ఒంటిసెబుయటినుంచి తెలుగు రాష్ట్రం. నాలుగు రెట్లికుటుంబాలపారు బయలుదేపె దేపహళ్లి—తుమ్మార్చుయ తాలూకాలీ—వెళ్లి—గౌడ అంటె రెడ్డి అని లాధం లెండి—వారండరూ అసలు మైసూరు రాష్ట్రం స్థాపించుకున్నారు. బెంగిణ్ణారు పట్టం కట్టింది తెలుగువారు, కెంగాచె అనె ఆయన దినిపేరుకూడా చదిత్తో Reddy country అని ప్రాసిఉంది. ఇది తెల్లరాజ్యం, అందుడల చారితాత్మకంగా డూ మైసూరు భాగం మనది.

ఇంకోక విషయంకూడా ఉంది. హైదరు జయించాడు కనుక అది వారిచి కాదా అంచారు. హైదరు కొలారు జిల్లా బూదికోటులో పుట్టాడు. ఆ సాయిబు గారూ మన తెలుగువాచే. పొదర్ సాయిబుగారు పుట్టింది తెలుగు దేశము. కాబ్బటి ఆ దేశము తెలుగువారిది. కన్నడిగులకు వెళ్లే న్నాయంలేదు. అయితే మైసూరు వారు కృషిచేసి ఈ ప్రాంతాని, అభివృద్ధి చేసుకొన్నాం అంచారు. ఈ సందర్భములో మనము ఒక విషయము గమనించాలి. 1941 వ సంపత్తరంలో మైసూరు census commissioner గాయ ఒక map ప్రచురణ చేశారు. ఈ map లో 100 కి 50 మండికి ఎక్కువగా పుస్త కన్నడ ప్రాంతాలను చేర్చి వేశానని ప్రాసినాడు. కొలారు జిల్లాను పచలి వేశాడు. వారే పచలి వేశారు, మనము లింగచంకాదు. అందుచల్ల మనము ఈరోజున కొలారు అడగపములో న్నాయంఉన్నది. విపరము ఇ అస్త్రీ సుందరయ్యగారు చెబుతారు. కొలారు అన్నప్రాంతాలలో తెలుగు వారు 100 కి 54, 19 మంది ఉన్నారు. అయితే కొన్ని తాలూకాలలో మాటకి 60 పై చిలు కు, 70 మంది, కొన్ని తాలూకాలలో సూటికి 95 మంది కూడా ఉన్నారు. కొలారు జిల్లా మొత్తంమీచ మొట్ట చొపట వారు తెలుగువారు, తరువాత తమిళులు, తరువాత వారు కన్నడుగులు ఇప్పుడు మూడవవారుగా ఉండేవారికి ఇవ్వాలనడానికి కారణం 'వారు దానిని develop చేసినారు అంటున్నారు? బళ్ళారి ఎవరు develop చేశారు? మైసూరువారా? మద్రాసువారా? అందుచేత ఈ వాడపలు కుచరవు. నుస్పటిముగా ఉన్న తెలుగు ప్రాంతము అది ఒకటి, రెండు కాదు—50%, 51% ఉన్న 49%, 51% ఉన్న మైనారిటీ మెజారిటీ అనే ప్రస్తుతి ఉండడు. మాటకి 70, 80, 90 మంది ఉంటే కాని భూభాగములు మనకు ఇవ్వకుండా ఉండడము న్నాయంకాదని మనవి చేసున్నాను. అక్కడున్న తెలుగువారిని కలుసుకొన్నాము. వారిలో రెండు అభిప్రాయములు ఉన్నవి. ఒకటి అంధ్ర రాష్ట్రము లోనికి వెళ్లాలని, రెండవది చిరకాలముగా మైసూరులో ఉన్నాము, ఒకవేళ కర్నాటక రాష్ట్రము

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

ఏర్పడిత మేము తెలుగు దేశమువస్తాము అని. కానీ అంద్రలోనికి రాము అనే వారు లేరు. ఈరోజు మైసూరు కన్నడ రాష్ట్రభాగమవుతూ ఉంటే కోలారులో 10 మంది M.L.A. లు ఎక్కుడకు వెళ్ళారో అడగడం ధర్మంకాదు. వ్యక్తిగతమైన అభిప్రాయాలకు చేటులేదు. ప్రజా అభిప్రాయానికి కొలత ఎక్కుడ ? దానముకడప్ప బంగారుకాను ప్రపంచంలో ఆన్నింటికి కొలత పెట్టారు. జ్యురాకి ధర్మామీటరు పెట్టారు, బట్టకోనుక్కువాలంటే గజం బద్ది పెట్టారు, చింత చండుకోనాలంటే రాయి పెట్టారు, కానీ ప్రజాభిప్రాయా నికి ఎవరూ ధర్మామీటరు కనిపెట్టలేదు, atom bomb తే పాటు. అందు వల్ల మనము accepted హృవహోలనుబట్టి వెళ్ళాలి. ఈవేళ స్పాదరాబాదు ప్రజాభిప్రాయం ఎలాఉన్నదే ఎవరు చెప్పగలరు ? ఈ issue మీద సభ్యులను ఎన్నుకోలేదని కొందరు చెబుతున్నారు. ఒకమాటు election manifesto చదువుకోమనండి. Bangalore కాంగ్రెసు కమీటీ 1942 లో ప్రాసిన election manifesto క్రిందివారు నెగ్గారు, మేము ఒడిపోయినాము. కానీ ఆ election manifesto ఈ నాటికి అమలులో ఉన్నది. దానిలో భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలమాటలేదు. దానిని వారు అంగీకరించలేదు. అలాగైతే ఈ పోర్టమెంటుకు ఈ బిల్లు pass చెయ్యడానికి హక్కులేదు. ఈ విధమైన arguments మనము చెప్పడం ఆవసరంలేదు. స్పష్టంగా ఉన్న వ్యవహారాలను తీసుకోవలెను. ఏకొలతలద్దతే, ఏథర్జామీటరుతే, ఏపీచరాయితే కొలచినా కోలారు మనది. మైసూరుకు చెందుతుంది ఆనడం న్యాయంకాదు.

“ ఆఖరి విషయం ఒకటి ఉంది. మన పాతస్నేహితులు మద్రాసు వారు ఉన్నారు. వారికి సంబంధించి మూడు విషయాలే ఉన్నవి. సెలము జిల్లాలో హైసూరు తాలూకా, చెంగలుపట్టిజిల్లాలో పాన్నెరి, తిరువళ్ళారు, తాలూకాలు ఉత్తర ఆర్కిటుజిల్లాలో గుడియాతం తాలూకాలో కొంతభాగములో తెలుగు వారు ఉన్నారు. అరవహారు తిరుత్తని తాలూకాలో కొంత భాగము కావాలంటున్నారు. హైసూరు అంటే కొన + ఊరు = అంటే కొత ఊరు అన్న మాట. అలాకాదంటే చివరకు ఉన్నది కాబట్టి కొన ఊరు అన్నకోవచ్చు. హైసూరు, కృష్ణగిరి తాలూకాలలో చేరిక estate ఉన్నది. ఆది చాలా కాలంనుంచి ఉన్నది. 1950 లో estates abolish అయ్యేవరకు estate గా ఉన్నది. హైసూరు తాలూకాలోనుంచి 49 మరువులను 1921 లో కృష్ణగిరి తాలూకాలో చేరిపారు. మనకు హైసూరుకు త్రైవ ఎక్కుడ ఉన్నది అని తమిటులు అంటున్నారు. కృష్ణగిరిలో కన్నడులు majority అని వారి వాదన. ఇది చాలా పారపాటు. బేరికి estate ప్రాంతం ఆంధ్రప్రాంతం అదిమనకున్నే చాలును. ఇది ఒకటే area అని రుజువుచేస్తాను. ఆ విషయాన్ని రిపోర్టగా అచ్చు వేయించాము. 1804 వ సంవత్సరపు document ఒకటి దోరికింది. ఎవరికో కలక్కరుగారు భూమి దొఱుచేస్తా తెలుగులో ప్రాశారు. 1872 వ సంవత్సరములో stamp పెట్టి Contract కంట్రాక్టు తెలుగులో ప్రాసుకున్నారు. 1912 వ

[SRI K. VENKATA RAO] [26th November 1955]

సం॥ అక్షోబరు 3 వ తేదిన సభ - రిజిస్ట్రారు అఫినులో document ను register చేశాడు. ఇది అంతా తెలుగులో ఉంది. శీలుతెలుగులోనే ఉంది. డాక్యుమెంటు ప్రాసిన Sub-Registrar తెలుగువారు, రెండవప్రక్క ప్రాసినదిలంతా తెలుగులోనే ఉంది. 1914 లో అడవిలో కప్పులు కొసుటకు ఇచ్చి ఉన్నారనీ తెలుగులోనే ఉంది. 1948 లో estate abolitionగా అయ్యేవరకు పెరికి estate ఉండేది. ఇది తెలుగు estate. ఈరోజుమనము అడిగితే మాకు corridor ఎక్కడ అంటున్నారు. తమిళులు యా ప్రాంతంలో 50, 60 గ్రామాలలో బలిజాలం పె తెలుగువారు వున్నారు. చెంగలుపట్టు జిల్లాలో తెలుగువారు వున్నారు. మధ్యను 4, 5 అంచులు వుంటే అవి corridor ఎలా అవుతాయి, దానిలో ఏమిన్యాయము వుంది, మీరు చూసేవుంటారు, వీధిలో బుడగలు అమ్మకారు, మధ్యన తాడుకడతారు, అందంకోసము. అంతమాత్రంచేత క్రిందబూగానికి మీది భాగానికి సంబంధం తప్పిపాలుండా? చేరిక estate మనకు ఇవ్వాలి. హోస్టారులో లక్ష ఎనిమిదివేలు తెలుగు వారు వున్నారు. 70 వేలు కన్నడిగులు, 60 వేలు తమిళులు వున్నారు. మూడవ భాగమైన కన్నడిగులకు హక్కువుంటే లక్షపుస్త, తెలుగులకు హక్కు ఎందుకులేదు. కన్నడిగులు 70 వేలు కనుక వారినికూడ సంప్రతించాలన్నారు. మా అభ్యంతరములేదు. మీరు చెయ్యిండి లేకపోతే మేము సంపత్తిస్తాము అనిచెప్పాము. రెండవ మారం న్యాయం అయిసది. మన ముఖ్యమంత్రి 'too reasonable a gentlemen' అయిపు హోస్టారుఅంతా మనము అడగవద్దు, తెలుగువారు 100 కి, 50 కంటే ఎక్కుపగా ఉన్న ప్రాంతము ఇస్తే చాలును అన్నారు. ఈనాడు కీప్పగిరి తాలూకాను ఒక estate ప్రాంతం అడుగుతున్నాము. ఇది ఇంటి వ్యవహారము. ఈ కర్కూలులో వీధివెంబడి పైరు వెట్లతూంటే "ఎన్నడా పాడా" అంటూ ఉంటారు కూలివారు. అరవము మాట్లాడేవారు చదరపుమైలుకు 1,500 వున్నారు, వాళమ్మ కడుపు బంగారంగాను. మాహర్షీ అయితే ఒక్కరు కూడ ఇక్కడకూరు. అంతమాత్రంచేత కర్కూలు Tamil ఉన్నారు అవుతుందా?

దక్షిణాదిన Madras మొదలు కన్యాకుమారి వెళ్ళేదాకా ఎక్కడతే black cotton soil ఉన్నదో, ఆక్కడల్లా తెలుగువాడే వున్నాడు. నేను Madras Revenue Minister గా ఉన్నప్పుడు Nagercoil వెళ్ళాను. పాండ్లు అక్కడ తెలుగులో మాట్లాడమని అన్నారు. అయితే నేను చెప్పింది వాండ్లకు అర్థం అయిందో లేదో నాకు తెలియదుగాని, మాట్లాడమనేవాడు ఒకడున్నాడు. అందువల్ల ఈవేళ లపితస్తే మనము అడుగుతున్నామా? ఈ వేళ కుమారస్వామి రాజాగారు, O. P. Rama-swami Reddi గారు, కోయింబత్తూరులో పున్న తెలుగు వారి cotton mills, తిరుమల నాయకుడు పరిపాలించినటువంటి మధురలో సంగిత ధ్వని వినిపించేటటువంటి halls ఇవి అన్ని మనం అడుగుతున్నామా? లేదు. ఏగీటు గిచెనా కూడా 35 లక్షల తెలుగువారు "తమిళ దేశములో"

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

ఉండక తప్పదు. అందువల్ల సలుగురో, అయిదుగురో, 5, 6, 7 ఉంటో) ఎక్కుడైనా ఆధుపస్తే వాంట్లకు contiguous గా ఉన్నప్రాంతాలను ఇవ్వడానికి మనము అడ్డు పెట్టుతున్నామా? అందుచేత ఏదో corridor అని పేరు పెట్టి దీని నేడో ప్రక్క మార్గానికిలాగడం న్యాయం కాదు. అందువలన పోస్టరీతాలూకాలో ఉండే ప్రాంతం, క్రిష్ణగిరి తాలూకాలో చిత్తారు సరిహద్దునుంచి ఉన్నటువంటి ప్రాంతం అంతా తెలుగు ప్రాంతం. దీనిని నేను రుజువు చేసాను. ఇంత ఆధారం ఉన్నదానికి మళ్ళీ argument ఎందుకు? అని నా కోరిక. అయినప్పటికి ఏదో మస అలవాటుమూలానా ఒక విషయం చెప్పవలసిన అవసరం వచ్చింది. ఇప్పుడు ఏరు corridor అనే ప్రదేశంలో బూడెమట్ల అనేగ్రామం వుంది. అందులో కోటురామయ్యగౌడు గారు అని ఉన్నాడు. తెలుగువారు. రెండు అంగుళాల డశనరిన పెట్టుతాడు నామాలు. నేను అఊరు వెళ్ళాను ఈ enquiry సందర్భంలో. వాంట్ల ఉంటో సభకు ఎక్కుడా చేటు లేక, దేవాలయములో మీటింగు పెట్టారు. అది రాములవారి దేవాలయము. వారంతా వచ్చారు. ఆ దేవాలయము 286 సంవత్సరముల నుంచి ఉండట, వారి కుటుంబికులు కట్టించారట. ఇప్పటికి అయినే థర్కుకర్త. మీరుచాలామంది తిరుపతివెళ్ళాయ్యకడా? సుందరయ్యగారు వెళ్ళారో లేదో తెలియదు. మునుపు అయినా వెల్లి ఉంటాడేమో? అయిదు మాట్లు వెళ్లాడట. తిరుపతి ఉంరుకాదు, కొండమీద దేవుడి దగ్గరకు వెళ్ళారా? అని నా ప్రశ్న. ఆ దేవుడిదగ్గర రాములవారి విగ్రహములు హరతిలో చూపిస్తూ ఉంటారు. ఏమిటి దాంట్లో వుండే వైచిత్ర్యం చెప్పండి? ఇంత మండి చూశారుకడా? దానిలో సీతమ్ముగారు కుడి ప్రక్కన ఉన్నారు. ఎడమ ప్రక్కనలేరు. మన దేశంలో ఏ కుటుంబి అయినా ప్రతంచేసే ఆయపు భార్య ఎడమప్రక్కన కూర్చుంటుఁది. విద్యావంతు లయినా కుడిప్రక్కన కూర్చునే హక్కులేదు ఆడవాండ్లకు. ఐతే తిరుపతిలో మాత్రమే కుడి ప్రక్కన ఉంది రాములవారికి సీత. ఈ బూడిమట్ల దేవాలయంలో కూడ కుడిప్రక్కన ఉందిసీతమ్మువారు. చూడగానే నాకు ఆ విషయంజాపకం వచ్చింది. ఏమయ్యా కుడిప్రక్కన భార్యను ఎక్కుడ యినా పెట్టుతారా, ఎడమ ప్రక్కను పెట్టాలిగాని? అన్నాను. అంటే వారు చెప్పారు చరిత్ర. ఇప్పటిక కూడా బూడిదిమట్లలో జరిగే రామకళ్ళాణానికి కళ్ళాణం చేయించేవారు తిరుపతినుంచి వచ్చేదాక జరుగదట. అందుచేత తెలుపు దేవాలయం, బూడిమట్ల దేవాలయం ఒకి సాంప్రదాయం క్రింద, ఒకపేరకము మనుష్యులక్రింద, ఒక్కపేఖాషక్రింద, ఒకపే వ్యవహరముక్రింద ఉన్నవని వేరే చెప్పాలా? దీనిని corridor అంటారా? ఆ ఉంటో అంతా తెలుగువాండై. నేను తెలుగులో మాట్లాడాను అనాడు. పాపం రామయ్యగౌడుగారు అఖరుకు తిరిగి వచ్చి వేస్తుంటే, ‘అయియి తిరుపతినైనా మాకు పంపించండి. లేకపోతే మా బూడి మట్లనైనా తిరుపతి దగ్గరకు తీసుకొని వెళ్లండి’ అన్నారు. అందువల

[26th November 1955]

[SRI K. VENKATA RAO]

బూదిమట్లను తిరుపతిలోకి తీసుకొనివేళ్ళే యత్తం మనం చెయాలి తప్ప కుండా. ఈ విషయంలో ఏ విధంగా అలోచించినాకూడా, ఈ Hosur తాలూకా మనదెకని, వారిదికాదు అని మనం నిరూపించవచ్చును. (ఒక map ను సభ్యులకు చూపుతూ) ఇదిగో డెప్టు map; ఈ map లో ఈ ఎర్ర సిరా గిటుకు ఉత్తరాన ఉన్నది అంతాకూడా 100 కి 50 కంటే ఎక్కువగ తెలుగువాండ్లు ఉండే ప్రదేశము. ఇదిగో దక్షిణాన మాత్రం తమిళులు ఉన్నారు; పశ్చిమాన కన్నడులు ఉన్నారు. ఒక గిటు గసుగ గిచిస్త్లు యితే మనకు Hosur కూడా కలిపివస్తుంది. ఇది అంతా మసరాజ్యం. ఇక మేసూరులోని కోలార్ జిల్లాకూడా ఇచ్చారా, ఇది అంతా మసరాజ్యం. అందువల్ల మనమందరంకూడా, ఈ విషయాన్ని గురించి చూచుకోవల నిషంది. కావాలంటే map అక్కడ వుంటుంది, మీరందరు చూడపచ్చును. ఇది హెసాసూరు కథ. తరువాత తిరుత్తణి గురించి మనవి చేస్తాను. అందులో కొన్ని భాగాలు తమిళులకే అందుబాటులో ఉన్నమాట నిజమే. తాలూకా basis క్రింద తీసుకుంటే తిరుత్తణి తాలూకా మనకు ఉంటుంది. గ్రామ basis క్రింద మనము అడుగుతూ ఉన్నము గనుక కొన్ని గ్రామాలు తమిళులకు పోవచ్చును. North Arcot జిల్లాకు నంబంధించిపుటువంటి ఒక ఫిర్మా ఉన్నది. కొన్ని దక్షణ గ్రామాలు న్యాయిప్రకారం గోపాల రెడ్డిగారికి సచ్చజెప్పి మేము తమిళులకు ఇప్పించేదానికి సిద్ధమేగాని, తెలుగు గ్రామాల మధ్య నేను చెప్పిన సిద్ధాంతం ప్రకారం, ఆ bulges ఏమో లెక్కపెట్టుకుంటే హాచ్చు భాగం మనకు పస్తుంది. తరువాత తిరుత్తణి పట్టణం ఉంది. తిరు అంటే శ్రీ అని అర్థం. మొన్న రాజపాల్యంలోకూడా బోంచేస్తుంటే, 'You go against history' అని ఒకరు అన్నారు నన్ను.

'No, no, I am not going against history' అన్నాను నేను. తమిళ భాషలో 'శ్రీ' ఎక్కువాలేదు. ప్రాయమన్నా ప్రాయతేరు. తిరుపతి వారిది అయితే శ్రీరంగం మనది అవుతుంది. ఇటు తిరగేసి అటు తిరగేస్తే అయిపోతుంది. అయితే క, చ, ట, త, పలు, గ, జ, డ, బలు లేవు కనుక వాండ్లు మన గుంటూరును, కుంటూరు అంటూ అంటారు. మనము జనాభాను బట్టి సరిహద్దులలో ఉన్నటువంటి తెలుగు గ్రామాలు మనకు ఇవ్వపలసిన న్యాయం వుంది. Bulges అనేటప్పుడు తూర్పునుంచి మొదలుపెట్టినపుడు ఒకరిది bulge, దక్షిణమనుంచి మొదలుపెట్టితే ఇంకోకరిది bulge అవుతుంది. ఎక్కడనుంచి బయలుదేరడం అనే విషయం.

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

కాకుండా పెయ్యమంది తెలుగువారు వున్నారా, ఎక్కువమంది తమిళులు వున్నారా అనే విషయం గమనించాలి. తిరుత్తూ పేరు, లసలు చిరుతట. అనేక శతకాలున్నాయి. పద్మాలు వున్నాయి. వాటిని దాసం పుచ్చుకున్న మహోరాజుల ప్రతినిధికూడ మన ఎదురుగుండా ఇక్కడనే ఉన్నారు. ఇప్పుడు ఇదైనా మాకు ఇప్పించపలసిందని హా కోరిక. అందుపల తిరుత్తని ప్రాంత ములో మనకు ఉన్న claims అన్నికూడ మనము establish చేసికపలసి యున్నది. దానికి తూర్పుగా వెల్లిస్త్తయితే, తిఱపట్టారు, పాన్సేరి తాలూకాలు ఉన్నాయి. అక్కడ తెలుగువారు వాలామంది ఉన్నారు, ఉన్నట్లు వాండు ఒప్పుకొంటున్నారు అందుపల్ల ఏపో నాలుగు గ్రామాలు అటు వెల్లినా ఇటువేళ్ళినా సత్యవేటునుంచి ఉత్తరాస ఉన్న ప్రాంతమంతా మనకు రావాలి. తిరుత్తనితాలూకాలోపుండె కుశస్త్రీనిది ఇది మదరాసు దగ్గరకుపచ్చేసరికి కొరటలియారు అన్నతుంది. ఒక సరిహద్దుక్రింద పరిబమించింది. ఈ నది మనకు కావలెను, మన దేశములో వ్యవసాయము చేసుకోడానికి కావలెను. మన వ్యాజ్యము సరిపోయిందో, కొరటలియారుదాకా రావచ్చును. లేక అధమ పక్షము ఆరణయారుకు ఉత్తరమనుంచి నెల్లూరుదాకా వున్నటువంటి సరిహద్దు ప్రాంతము ఏమో మనకు వస్తుంది. ఆ రకముగా చూచుకోన్నట్లయితే అన్ని దేశాలలోను, నేను చెప్పినటువంటి సరిహద్దులలో మనకు చాలా అనుకూలమైనటువంటి పరిస్థితులు ఉన్నాయి. మొటమొదట ఎందుకో చదివాను ఆ పద్మము. “ఆశాపాశము తాగడు” అంటే నియుపైన అశాపాశానికి వెళ్లతలచుకోలేదు. హక్కుపూరితమైనటుపంటి మాయుక్క స్థిరమైనటువంటి ఆధారాలు మనకున్నాయి. ఏదో జడిగ్గర argument చెప్పుకొనే విషయము కాదిది. జడ్డికినచ్చ చెప్పగలిగినటువంటి విషయాలమీద అధారపడే, ఈ నాలుగు సరిహద్దులలో మనయొక్క రాజ్యాలను అడుగుతున్నాము. అందులో మన తీర్మానములో “by negotiation, goodwill co-operation” ఇవి అన్ని ఉన్నాయి. సంప్రతింపులపల్ల మంచితనంపల్ల ఒకరికి ఒకరు నచ్చచెప్పడమువల్ల, ఈ కార్యము సాధించుకొండామని మనయొక్క మొట్టమొదటి కోరిక. అదికనుక సాగకపూతే Delhi Government వారిని పంచాయితీ చెప్పవలసిందని కోరాము.

“ కనుక నేను చెప్పిన విషయాలు అలోచించినట్లుతే, బర్రాంఫురము, పర్రాకిమిడి, కోరాపుట్టి బస్రెర్, చాండా, సిరివంచు, పైధరాబాదు సరే సరే తరువాతవి బళ్లారి ఇవన్నీ మసకు రావలసి యుంటుంది. ఇక మైమూరులో కోలారు ఒకపే కాకుండా, ఇంకాచాలా ఉన్నాయి. అది చదువుతాను.”

“The boundary we have marked for the Telugu tract is the Mysore State. It touches the following places in the Mysore State. Bangalore south taluk, bye-pass Bangalore city and pass on to Chickjala and

[SRI K. VENKATA RAO] [26th November 1955]

Devanhalli; then bye-pass Tubgeri and reach Makalidurg and Madhugir, cutting across Madakasira taluk in Anantapur district; includes Pavagada taluk, then reach Chittal Durg, bye-passing Chikjala town. The line will include within itself the following places:—Imangala, Doddasiddanahalli, Buddugunda, Burjunaroppam, in Cheillikeri taluk and pass through Gudda Dorangalahalli, Belligatla, Tunganur, Mustur, Andethi and Chickmahaⁿagallu.

“తథాగాలన్నీ మనకు దేశసారురాష్ట్రమునుంచి రావలసియున్నవి, వాట contiguity బ్లాక్ కాక, వాతిల్ హెచ్చు తెలుగు జాబొబ్లాక్కూడ, ఈ విధ ముగా నా అభిప్రాయమువకారము మనకు రావలసినటువంట వాటినిగురించి ఈ picture ను, ఈ map ను తమముందు పెట్టాను. దీనిని పీరండరు మనసులోకి తెచ్చుకొని ఈవెళ మన ముఖమంత్రిగాఱు తెచ్చిస్తుపంట తీర్మానాన్ని, ఇక్కడ అందరు ఏకగ్రివంగా అమోదించవలసని కోరుతూ ఈ తీర్మానాన్ని బలపరస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.”

SRI R. B. RAMAKISHNA RAJU:—“అధ్యక్ష మహాశయ్యా! ప్రముతము, ఈ States Reorganisation Commission వారి report మీద మనకు ఎంతవరకు చర్చ అవసరమో అనే విషయము ముందుగా ఆలోచించ దగినది. మనకు ప్రత్యేక రాష్ట్రం వచ్చేసిందిగదా, ఇక దీనితో విశేషమైనటువంట సబబందం మనకెందుకు అనే అభిప్రాయము వుండు వచ్చును. శ్రీ కళావెంకటరావు గారు సెలవచ్చినట్లు; ఇదికపలము ఆశాపూరితమాలేక, ఏవుడైశంతో ఈ విభజనచేయడానికి చాలాకాలంగా ఆందోళస జరుగుతున్నది ఆనేది మనము గమనిస్తే, విషయము తెలుస్తుంది. ఇదివరకు మనదేశంలో, సంస్కారాలన్నిటులోను, ప్రబలమైనటువంటివారు, వారివారికి సాధ్యమైనంత మట్టుకు కొన్నికొన్ని ప్రదేశములువారు స్వాధీనంచేసుకొని పరిపాలన చేస్తూవుండినారు. ఆ సందర్భంలో పరిపాలన భాషా విషయాన్ని అనుసరించి జరుగవలసిందా లేక ఇతర విషయాలను అనుసరించి జరుగవలసిందా ఆనే టటువంటి చర్చరాలేదు. వారిశక్తికోలది ఎవరు ఎంతవరకు స్వాధీనం చేసుకోగలరో అంతవరకు, ఏ ప్రాంతమైనసరే, ఏ భావకు చెందినాసరే, ఏ మతానికి చెందినాసరే, వారుస్వాధీనం చేసుకొంటూ వుండినారు. కాని ఇప్పుడు దేశమంతా మనదే, ఆయిన్నాడుపపరిపాలన సవ్యంగా జరుగవలనంతే దేశంలో ప్రజలందరు సుఖంగా వుండవలెనంటే, ఏమార్గన్ని అవలంభిసే ఇటువంటి సుఖం ఏర్పరుతుంది ఆనేవిషయాన్ని గమనించి ఆ ఉద్దేశంతో ఈ విభజనకు ఇప్పుడు తలపెట్టివున్నాము. దీనికి 40 సంవత్సరాలుగా కృషిచేసన ఫలితంగా, ఇప్పుడు ఆంధ్రరాష్ట్రము ప్రత్యేకమైనది. అదే విధముగా ఇతర రాష్ట్రాలుకూడా ప్రత్యేకము కావలని కోరుచున్నవి. ఈ ఆంధ్ర దేశము ఇంతటితో చాలునా, లేక దీన్ని విస్తరింప చేయవలెనా అనేది ముఖ్యమైన

26th November 1955]

[SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU]

ప్రశ్న. అంధ దేశము విస్తరింప చేసినట్లుతే, దేశమంతా నుఖపడుతుంది. దేశములో ఇప్పుడు ఇన్ని చిన్న చిన్న భాగాలునాయి. ఇవంతా నుఖపడితే భారత దేశం మొత్తం మీచ నుఖపడుతుంది అనే ఓఛంతో ఈ ప్రధార్త్రం జరుగు తున్నది. ఇప్పుడు అంట్ర దేశమును ఎనరింప చెయడంలో కొన్ని కొన్ని తగాదాలు చెప్పున్నాయి. దిన్ని గురించి కెబ్లు కడపట చెప్పుదలచు కొన్నాను. మొట్టమొదట ఈ border areas గురించి చెప్పుదలచు కొన్నాను. ఇది హకందరిక ముఖ్యమైనటుపట విషయము, చిత్తాదు జిల్లాకు సంబంధించింట వరకు, ఈలంధ్ర రాష్ట్రానిక, మద్రాసు రాష్ట్రానికి ఉన్నతగాదలు గురించి, ముఖ్యంగా మమ్మలను బాధపెడుతున్న వాటిని గురించి నేను ప్రసాదింపదలచాను. Boundaries విజజన ఏ ప్రకారంగా చేయవలసింది అనే విషయం మొదట ధార్ కమీషన్లో చర్చకు వచ్చింది, ధార్ కమీషన్లారు, వారి రిపోర్టు Conclusion లో ఈ విధంగా ప్రాశారు

'In the formation of new provinces, whcnever such work is taken in hand oneness of language may be one of the factors to be taken into consideration along with others, but it should not be the decisive or even the main factor, generally speaking, bi-lingual districts in border areas which have developed economic and organic life of their own, should not be broken up and should be disposed of on considerations of their own special needs'

ఈ విషయానికి చాలాప్రాధాస్యం ఇవ్వవలసిడవని అందరిని కోరుతున్నాను. కేవలము భాషనుమాత్రం చూచి ఎక్కడిక్కెనాసరే పొతామా, లేకపొతే, ఆ యా ప్రాంతాలలో ఉండేటటువంటి పరిస్థితులు, social, economic, religious మొదలగు వాటన్నింటినీ consider చేసి భాషావిషయంలో కొంత ఇట్ల ఉండినా, కొంత ఆట్లుండినా పరవాలేదు అని ఆ విధంగా చేసామా అనేది ముఖ్యంగా ఆలోచించవలసి సటువంటిది. ఏ విధంగా విభజించి నప్పుటికి నూటికి నూరుపొళ్లు అరవముగాని, నూటికి నూరుపొళ్లు తెలుగుగాని చేయడానికి ఎప్పటికి సాఫ్యంకాదు. ఎప్పటికైన, ఇక్కడ కొంతమంది ఆరవలు ఉండే ఉంటారు, అక్కడ కొంతమంది తెలుగు వారు ఉండే ఉంటారు. అటువంటి సందర్భంలో ఏ స్వాతన్త్ర్యాన్ని అనుసరించి ఏవిధంగా చేసే అందరికి అనుకూలంగా, నుఖంగా ఉంటుంది అని ఆలోచించ వలసిందే గాని, ఆట్లుగాక ఎక్కడో స్వారుమైత్త దూరములో ఒక గ్రామముంటే, అక్కడ మనభాష మాట్లాడుతారని దానిలోకి ఏదో విధముగా చోచ్చుకోని పోద్దేటటువంటి విషయము చూడకూడదని ముఖ్యంగా నేను మనవి చేస్తున్నాను, దీన్ని గురించి ఈ కమిటీ వారుకూడా ఈ విధంగా చెప్పారు.

'Undue emphasis on linguistic principles likely to impede the rapid development of new areas brought

[26th November 1955]

[SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU]

under cultivation as the main or the exclusive criterion for redemarcation of State boundaries is to be community language and the State Government will naturally view with concern and take measures to stop the settlement of newly colonised areas of people belonging to different language groups particularly when such areas happen to be in border States.'

ఈ దినము మనము ఈవిధంగా భాషననుసరించి విభజించాలనుకోంటే, అరవంతారు ఇక్కడికి రాకూడదని గాని, తెలుగువారు అక్కడికి పోకూడదని గాని నిర్వంధన చెయ్యాడనికి సాధ్యంగాదు. ఏ ప్రకారంగా తెలుగుతో అరంభించినటువంట మద్రాసు ఈ దినము అరవంతు అయిపోయిందో, అవిధంగానే, ఒక దేశానికి మరొకదేశానికి రాకపోకలు అభ్యంతరాలు లేనటువంటి సందర్భంలో. ఈదినము 50% గా ఉన్నవారు రేపు 60% అయిపోవచ్చు, 70కోకరు 40% అయిపోవచ్చు. ఈదినము దీనిని మనము అంధ దేశమని పేరు పెడతామనుకోండి, రేపు ఇక్కడ 60% అరవల్లెపొత్తె, దీనిని ఆరవలలో చేరుసామా. కనుక ఈ విభజనలో భాషను లంత ముఖ్యంగా గమనించుకుండా, administrative convenience తిసుకోవలెనని నాయుక్కుమనవి. ఈధార్కమీష్ట ఏర్పాటు అయిసప్పడు, మద్రాసు గవర్నర్మెంటులో అప్పుడు గోపాలరెడ్డిగారు కూడ ఉన్నారనుకోండి, associate member గా నన్ను ఏర్పాటుచేయారు. ఆ కమిషను దగ్గర ఈ విషయము చర్చకు వచ్చి సప్పడు, ముఖ్యంగా ఈ administrative convenience నే ముఖ్యంగా చూడవలెనని నేను చాలా వాదిష్యాపచ్చాను, దాన్ని ఆనుసరించి మద్రాసు పట్టణమును రెండుగాచేసి ఉత్తర భాగమును ఒకరికని, దక్కిణభాగము మరొక రికిని ఇసేబాగుంటుందని చెప్పాను. కొంత మంది అరవ వాళ్లు ఇక్కడ ఉండినప్పటికిని, తెక కొంతమంది తెలుగు వాళ్లు అక్కడ ఉండినప్పటికిని, administrative convenience బాగా ఉంటుందనే ఉద్దేశంతో ఆ అభిప్రాయాన్ని వెల్లడిచేస్తూవచ్చాను. కేవలము భాషమీదనే పోకుండా, మనకు కావలసిన సౌకర్యాలు, social, religious, cultural administrative conveniences ఇవన్ని చూడవలసించని చెప్పాను."

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“ వాళ్లు కూడ �administrative convenience అని చెప్పి, చిత్తూరును తిరుపతిని అడిగితే”

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU:—“ అది administrative convenience కాదని నేను మనవి చేస్తున్నాను.”

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“ కాదని ఎవరు చెప్పుతారు, ఎట్లుచెప్పతారు”

26th November 1955]

SRI R. B. RAMA KRISHNA RAJU :—“ కాదని administration చేసేవాల్లు మీరె చెప్పవలసియుంటుంది. అది ఏవిధముగానే చెప్తును. అది ఎట్లా అంటే యిప్పుడు నేను చెబుతాను విసండి. ఇప్పుడు ముఖ్యంగా మమ్మలను బాధించెది యాతిరుత్తణి విషయమే. నేను 1951 Census figures తో బాటు 1931 Census figures కూడా యిప్పుమని నేను మంత్రిగారిని అడిగాను. అది రాలేదు. ఆయితే 1931 Census ప్రకారము Tiruttani taluk లో prevailing mother tongue ఎట్లా వున్నదంటె, Tamil 50%, Telugu 49%. దీన్నిబట్టి తెలుగు వారికి తమిణులకు మధ్య 1931 వ సంవత్సరంలో పుస్తతెడా వున్నది ఒక్క పరసెంటు మాత్రమే. ఈ తేడాగూడా గ్రామాలవారిగా వేసిచూసే 75 to 100% తెలుగువారు వుండేవి, 94 గ్రామాలు వున్నవి. 50 to 75% వుండేవి యాబై గ్రామాలువున్నవి. ఉన్నటువంటి 300 గ్రామాలలో 144 గ్రామాలలో 50% కుపైగా తెలుగువారు ఉన్నారు. ఇంక 25 to 50% చూసే, 60 గ్రామాలలో వున్నారు. దగ్గర దగ్గర 200 గ్రామాలలో 25 నుంచి 100% వున్నారు. ఈ విధంగా ఆనేక గ్రామాలలో ఒక్కొక గ్రామములో నూటికి 100, 90, 97, 80, 70, 75 యి ప్రకారంగా వున్నారు. తాలూకా మొత్తము ఎత్తు కుంటే ఈ 300 గ్రామాలలోకి దగ్గర దగ్గర 200 ల గ్రామాలలో యింత మెజారిటీతో తెలుగువారు ఉన్నారు. కాబట్టి యింత మెజారిటీతో తెలుగువారు వుంటే ఏమూలనే ఒక మూల Contiguity వున్నదనే, యింకొక కారణమనో చెప్పి దీన్ని యిచ్చివేయ డము ఏమి బాగా వుంటుంది అని నాముసవి. గొపాలరెడ్డిగారు ఏదో యిక్కడిది అక్కడిచ్చి, అక్కడిది యిచ్చి, పప్ప జెప్పి చేసాము అని అన్నారు. ఆ విధంగా వప్ప చెప్పి చేసామని అంటే, అక్కడ ప్రజలు, ప్రజాప్రతినిధులు మైనమేము ఒప్పుకుంటె, మిరు యిచ్చి వేయటానికి మాకేమీ ఆశ్చేపణ లేదు. ఇప్పుడు తిరుత్తని తాలూకా ఎట్లావున్నదంటే, దానికి తూర్పు దిక్కున కొన్ని గ్రామాలున్నవి; అక్కడ అరవవారు బహుళ నూరుమంది ఉంటే వుండవచ్చు. అటువంటి గ్రామాలు వివైనా వుంటే యిసే యివ్వు వచ్చును. ఇప్పుడు యి తిరుత్తని తాలూకాను యిచ్చివేసే విషయములో నా ఆభిప్రాయమేమిటంటె, ముఖ్యంగా మూడు అంశములు గమనించవలసి వున్నది. మొదటిది చరిత్రాత్మకము. అదిపూర్తిగా వథని చెప్పటము లేదు గాని, దాని గూడ గమనించాలి. ఇప్పుడు మంత్రిగారు ఏదో ఒక పుత్రము చూపించారు. అట్లా ఆయితే, మాతిరుతని తాలూకాకు ఒక పర్యాయము పచ్చి చూడండి. తిరుత్తని తాలూకాలో ప్రతి గ్రామములో ఎక్కడైతే జాసోగా అరవవారు వున్నారో, వారు క్రిందటి అయిదారు ఏండ్లుగా ఏ చిభాష చదువు తూ వచ్చారో, ఏ ఏ భాషలో వారు లాపాదేవిలు జిరుపుతూ వచ్చారో, చూద్దురు గాని రండి అని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. ఇటి అంతా యి Tamil

[26th November 1955]

[SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU]

ఉద్యమము ఎచ్చిన తరువాతనే, వారు అన్ని గూడా అశవములోనికి మాట్లాడు కుంటూ రావటానికి ప్రయత్నము చేస్తున్నారు. దీనిబట్టి యేర్పడేది యేము టంటే, అసలు యీ ప్రాంత్యము అంతాగూడా తెలుగు ప్రాంత్యమని, తెలుగు వారే పుపాలించిన దేశమనీ విరండరూ యిక్కుడ వ్యాపారము కొరకు వచ్చినవారని, ఎచ్చిపువారు యిక్కుడ తెలుగు పున్నది గనుక ఇక్కడవున్న తెలుగుభాషలోనే వారి లాచాదేవిలు, వృథహోలు పగయిరాలు అనే, గూడా జిరుపుకుంటూ ఎన్నున్నారు. ఇప్పుడు మద్రాసు అరవారికి ఎప్పుడుయితె యివ్వబడిందే, అప్పుడు ఇక్కుడ పున్న అరప వారందయగూడా తాపలనని, దీని పాట రాష్ట్రములోనికి తిసుకొని పొవటానికి ప్రయత్నము చేస్తున్నారు. ఇప్పుడు మాకు ఈ విషయములో కలుగజేసే బాగయొమిటంటే, వారండరూ అరవారుగా పున్నపుటకిని, యిక్కుడ యీ తిరుత్తో తాలూకాల తెలుగు వారితోగూడా కలిసి అనేక సంవత్సరాలుగా పున్నందుపల్లి, వారికి మాకు ఎంతే ఆన్నోన్య సంబంధము యేర్పడి పున్నది. ఇప్పుడు ఈ ఉద్యమము పల్లి వారికి మాకుపుస్తు యీ సంబంధము విడిపోతుందని మాకు బాధగా పున్నది. నెజంగా అటువంటి సంబంధము విడిపోవడానికి సరియైన కారణముగూడా కన్నించదు. నాకు తోచింతమచుకు చూసే, వారికి మద్రాసు దగ్గరగాపుండనెడె ముఖ్యమైన కారణముగా కన్నిస్తున్నది. బహుళారాబోయే యిరయి, ముపై విండ్లోనే మద్రాసు ప్రాముఖ్యత తగ్గిపోయి. ఏ మధురో ప్రాముఖ్యానికి ఏస్తే, అప్పుడు వారండరు బాధ పడడ ము సంబవింది. నిఖానికి వారు మాతేగూడ పుండాలనే కోరిక పుంటుందిగాని ఎక్కుడికో దక్కిలాది వెళ్లిపోవాలనే ఉడ్డేశ్యం వారికి పుండదు. అటుపంట సండర్భములో వారికి మాకు అనేక సంవత్సరాలుగా పున్న ఆన్యోన్య సంబంధాలు, లావాదేవిలు అనేకము పున్నవి. దీనిబట్టి యీ తిరుత్తని తాలూకా అంతాగూడ ఓక �Organic unit గా ఏర్పడి పున్నది.

“రెండవది, మా తిరుత్తపోలో పున్న దేవస్థానము మా చిత్రాను జిల్లా మొత్తానికి అంతటికిని సంబంధముగలదు. ఈ దేవస్థానము కార్బోటి నగరం సంస్థానముకు చెందినది. కార్బోటినగరం సంస్థానములో పుండే దేవాలయములన్నీ, యీ తిరుత్తకు దేవాలయముచీద అధారపడినున్నవి. వరుంబడి వచ్చే దేవాలయములలోకి యీ తిరుత్తకు దేవాలయము ఒక్కటే. తక్కున దేవాలయమునకు వచ్చే వరుంబడిని అనుసరించుకొని పున్నవి. ఈ తిరుత్త దేవాలయమునకు వచ్చే వరుంబడిని అనుసరించుకొని పున్నవి. Religions atmosphere అంతాగూడా యీ తిరుత్తపై దేవాలయములు నడపబడుతున్నవి. Religious atmosphere అంతాగూడా యీ తిరుత్తపై దేవాలయములు ఒక్కటినుంచే మాకుపున్నప్పుది. ఇటువంటి తిరుత్తపై తొసును విడదిసి అరవారికి యిచ్చి వేసినట్లయితే మిగతా దేవాలయాలన్నీ మూడి వెయ్యావలసి పస్తుంది.

26th November 1955]

[SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU]

“ ఇక మూడవది—judicial administration విషయము చూసే యింతమటుకు మాకు Sholinghur లో District Munsif Court వుండేది. ఈ కోర్టుకు jurisdiction తిరుతుటి ప్రాంతమున్న ఆవతల ఆరోగ్యం ప్రాంతమున్నా ఉండేవి. ఇప్పుడు ఆరోగ్యం మధ్య ను రాష్ట్రంలోకి పోయిందువల్ల ఆ కోర్టు ఆక్రమికి పోయింది. ఆ కారణము చేత తిరుతటిలో వేరే District Munsif Court పెట్టారు. ఈ కోర్టుకు Jurisdiction తిరుతుటి దాని చుట్టు ప్రక్కల గ్రామాలు, ఇప్పుడు తిరుతుణగూడా వెళ్లిపోతే యింది. Judicial administration చెడిపోతుంది. ఆ గ్రామాలవారికి ప్రత్యేకమైన ఏ ర్హాట్లు మరల చేయపలని వస్తుంది. ఇప్పుడు తిరుతటి పోయేటట్లీయతే, తిరుతటిలో వుండేవాటు ఏ రాణి పేట కోర్టుకో, మేరియే దూరము చేటులోఫేన్న కోర్టుకో పోవలసివస్తుంది. ప్రజలణగూడా చాలా యిబ్బంది జిరుగుతుంది. ఇప్పుడువుండే ఏర్పాట్లన్ని గూడా dislocate అ యి పోతాయి. ఈ విషయము ల నీ నేను కావాలని చెప్పేవికాపు. ప్రభుత్వమువారు వాస్తవ పరిస్థితులు విచారించ వచ్చును. కాబట్టి యింది మూడు కారణముల వల్ల అంటే, Judicial, Religious, Cultural, Organic unit, ముఖ్యంగా ఎన్నో సంవత్సరాలుగా వుండే ఈ organic unit ను చెడగాటినట్లవుతుంది. దీని రూపేమారిపోతుంది. వారికి మాకు ఎన్నో సంవత్సరాలుగా వుండే అన్యోన్యసంబంధములు విడిపోతాయి. ఇంతే కాకుండా sentimentalగా మూస్తెగూడా, యింది తిరుతుని దేవస్థానము మాకుఅందరికి గూడ యిలావేల్పు. అటువంటి దేవస్థానమునకు మేము వెళ్లాలంటే, వేరే రాష్ట్రమునకు చేరి నట్టయతే, దేవస్థానము లోపలికి వెళ్లాటానికి ఆ గవర్నర్ మెంటువారి permit గాని తినుకోవలసి గూడా వుంటుందనే భావము గూడ మాకందరికి ఏర్పడుతుంది. దినదినము తెల్లవారి లేస్తే, తిరుతుటి దేవాలయమునకు వెళ్లాడు, ఆ దేవుని దర్శించకుండా మేము వుండలేము. మేమేగాక, ఆ చిత్రారు జిల్లాలోని వారందరూ ఎల్లప్పుడు అడివుని దర్శించకుండ వుండడ మనేది లేదు. ముఖ్యంగా మాకార్యాలి నగరం ప్రాంత్యంలో నుంచి అనేక మండి రావడం, పోవడం జరుగుతున్నది. బహుశాధానికి అభ్యంతరము వుండ దనుకుంటాను. అభ్యంతరము పున్నాలేకపోయినా మనదీ, ‘యాదేవాలయము’ అనే భావము పోయి, మరొకరిదిగా ఏర్పడడం, వారియుక్క permission కోరపలసిన పరిస్థితి ఏర్పడడం జిరుగుతుంది. కాబట్టి యిటువంటి యిబ్బందులువస్తాయి కాబట్టి, తిరుతుటికి ఎక్కడేదూరమున గ్రామాలు, కేవలము అరవవారు మెజారిటీతో వుండే గ్రామాలు మూత్రము విడిస్తే, విడవవచ్చును గాని, తిరుతుటి టోను, దాని చుట్టుప్రక్కల గ్రామాలు గాని విడవబానికి విలులేదు. అవి యిచ్చినట్లయతే, మాకు, ఆక్రుడు వున్న ప్రజలలు చాలా కష్టము కలుగుతుంది. ఆ విధముగా చేయడము కూడా ఆ ప్రజల క్షేమమునకు భంగము కలిగించినట్లవుతుంది.”

[26th November 1955]

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“ కారణములు ఏవి అని చెప్పారు ? ”

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU :—“ Historical, Religious, Judicial and administrative.”

HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“ Linguistic అయితే ! ”

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU :— “ If it is Linguistic, you can make it hundred per cent, I have no objection. That is impossible. You cannot make any division from this hundred per cent. Some people must be there. ”

“ ఇప్పుడు చూడండి. దక్కిణ దేశములో తెలుగువారు ఏ 34 లక్షలో, 35 లక్షలో పునాదిని మీరే చెప్పారు. నేను యిం మద్య కోయింబతూరు వెళ్లినప్పుడు ఒక నాయిడుగారి యింట్లో నేను బోజనము చేసే సమయములో పెన లైటుమాత్రము వున్నది. Fan లేదు. Fan లేదెమండి అని అడిగితే, ‘ తేవలేదు ’ అని అన్నాడు. అది, ‘ తేవిట్లే ’ అనే అరవ మాటకు బదులు తెలుగులోనే, ‘ తేవలేదని ’ అన్నాడు. అమాట నేను, ‘ తేమ లేదు ’ అని అనుకున్నాను. తరువాత, ‘ తేవె యిట్లే ’ అనే మాటకు బదులు ఆ విధంగా అన్నాడని తెలిసింది. ఒక అయిన పెద్ద నామములు పెట్టుకొని, కంబ రాష్ట్రాయితాము చదువుతూ ’ కూర్చున్నాడు. ఏమి తెలుగువారు అరవ దేశములో వుంటే, తెలుగువారు వారి విధులను జరుపుకోవుండా చెడిపోయినారా ? తెలుగువారు అరవ దేశములో వుంటే చెడిపో లేదు. లేదా తెలుగువారము అరవము నేర్చుకో కూడదని గాని, నేర్చుకుంటే చెడిపోతారని ఎక్కుడనూ లేదు. కాబట్టి భాషనే అంత ప్రాథా స్వీముగా తీసుకోవడము తప్ప అంటాను. మనము ఎక్కుడ వుంటే ఆక్కుడ పున్నభాష నేర్చుకోవలసిందే. ఇంగ్లీషువారి హాయాములో మనము వుంటే, మనమూ ఇంగ్లీషు నేర్చుకోలేదా ? కాబట్టి యిం, భాష ? అనేదానికి తూడ, ‘ మితము ’ అనేది ఒకటి పున్నది. మరొక ఉడాహరణ చెబుతాను. మాయింటిప్రక్కన ఒక పిల్లలవాడు ఇంగ్లీషు చదువుకొనివస్తాడు. వాడు ఇంగ్లీషు చదువుకుంటాడని వాడిని తరిమివేస్తామా, లేదా ఆ పిల్లలవాడిని ఇంగ్లిండ్కు పంపుతామా ? వాడిని యింటిలో పెట్లుకుని వాడికి కావలసిన సాకర్మాలుఅన్న చేయడం లేదా ? అదే విధంగా, అరవ వారు వుంటే, వారికి కావలసిన భాష వారికి నేర్చించండి. వారి చదువుకు కావలసిన భాషకొరకు వారికి తగిన సాకర్మాలు చేయాలి గాని, వారిని తరిమివేయడము సబబా అని అధుగుతున్నాను. కాబట్టి మన భాషకాసీవారు మన ప్రక్కన వుంటే, వారిని యితర వీట్లకు పంపివేయడము బాగలేదు.

“ తిరుత్తే ణి దేవాలయములో జరిగే మంచి ఉత్సవముయములో మనము ఎవరైనా వచ్చిచూస్తే, డాని చుట్టుప్రక్కల ప్రాంతాల నుంచి స్థారణముగా

26th November 1955]

[**SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU**]

బైటనుంచి వచ్చినవారే వుంటారు. ఆ ప్రకారము చూస్తే, pilgrim centres వున్న చేటల్లో అనేక మంది వ్యాపారానికని వస్తారు. ఈ తిరుత్తటి కూడా ప్రసిద్ధమైన దేవస్థానము వున్నచేటు. అక్కడికి చాలా మంది వస్తారు. Pilgrim centre కాబట్టి వ్యాపారానికి అనువైపుచేటు. అందువల్ల వ్యాపారానికనివచ్చి, స్థిరపడిపోయి, యిప్పుడు ఏదో భాషారాష్ట్రాలు అనేసాకఁ పెట్టుకొని యాప్రదేశము మాదేఅని అంటే, ఆది ఎంత సబబో అలోచించండి ఇది ఒప్పుకోకూడదు. కాబట్టి యావిషయముకూడ ప్రభుత్వము గమనించపలని వున్నది.

“ తెలంగాణా ప్రాంతము మనకు రావలయునా అక్కరలేదా అనే విషయములో మనకేమీ అభిప్రాయబేదాలు లేపు. అందులో మనము చేయ వలసిన కర్తవ్యము ఏమిలి అని ఒక్క విషయము మాత్రం చెబుతాను. దానిని గురించి రాజుగారు మొదలైన వారందరూకూడా చెప్పారు. చిన్న రాష్ట్రము కాకుండా పెద్దరాష్ట్రము అయితే మంచిదే. మనము దేశములోని అన్ని భాగాలు సురక్షితంగా వుంటాలనే ఎప్పుడూ కోరుకుంటాము, అట్లా కావలసిందే. అభివృద్ధికావలసిందే. అభివృద్ధి రాష్ట్రం చిన్నదిగావుంటే అవుతుందా ‘పెద్దదిగా వుంటే అవుతుందా అనేదాంట్లో అభిప్రాయభేదాలు ఏమిలేవు. అయితే’ మేము వెనుకబడియున్నాము, గమనక మాకు సరియైన సాకర్యాలు వుంటాయో లేచో అని అనుమానాలు వారికిపుంటే వుండవచ్చును మనలోనే ఎప్పుడూ ఈకి అనేది పుట్టాలిగాని ఇంకోకరినిచూచి ఎటువంటి భయము వుండకూడదు. ఎప్పుడుకూడా మనము బయట బలముమీదారపడడము మన దుర్భలమే అది సరియైన విధానము కాదు. మనముఅంతా అంధ రాష్ట్రములో చేరితే రాయలనీము అంతా కుంటు పడుతుందని అనుకున్నాము. అల్లాకాలేదు అభివృద్ధి అవుతునేవుస్తుది. అదే విధంగా ఆ వెనుకబడిన తెలంగాణా జిల్లాలవారుకూడా మనలో చేరితే వారికేమీ నష్టమువుండదని నా యొక్క అభిప్రాయము. మీరు ఎప్పుడు సరాగ్రారువార్గనుచూచి భయపడవలసిన అవసరము లేదు. మేమూ మీరు కలిస్తే మొత్తము 12 జిల్లాలవారము అప్పతాము. ఇప్పుడు ఇక్కడవున్న మంత్రివరములో సరాగ్రారువారు కొంతమంది వున్నారు. వారుఅంతా మంచివారే కాని ఒక్క కళా వెంకటరావు మాత్రము చెడ్డవారైతే అవచ్చును. మిగిలినవారంతాకూడా మంచివారే.”

THE HON. SRI KALA VENKATA RAO:—“ సుబ్బారెడ్డిగారు కూడా అలాగే అన్నారు.”

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU:—“ మీరు వుండేది 6 జిల్లాలు, మేము వుండేది $8+4 = 12$ జిల్లాలు, మనము ఇంతమందికలిసే ఒక్క కళావెంకటరావు మనలను ఏమిచేయగలడు. లేకపోతే మీరంతా కలిసినా మమ్మలను ఏమి చేయగలరు. కాబట్టి నేను ఈ తెలంగాణా మంత్రులకుఫ్ఫజలను చెప్పేది ఏమిట్టిఅంటే ‘మన ఈక్కి మీదనే అధారపడి

[26th November 1955]

[SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU]

వుండాలి. ఎవరో మిమ్మలను ప్రింగవేస్తారని గాని, ఏదో చేసారనిగాని భయ పడవలసిన అవసరములేదు.' ఒకవేళ కళావెంకటరావు మిమ్మలను ప్రింగ డానికి ప్రయత్నముచేస్తే మేమంతాకూడా మీకు పహారుముచేసాము. కాబట్టి మీరెవ్వరు ఈ విషయములో ఎటువంటి సంకోచము పెట్టుకొపద్దు."

THE HON. SRI CHANDRAMOULI :— "మీరే మమ్ము లను ప్రింగుతారేమో అని మేము అనుకోంటున్నాము. ఆ విధముగా మీరే ప్రింగితే,"

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU :— "సరే అప్పుడు ఏమి చేసాము, మాకు ఈ కిపుంటే మేము ప్రింగుతాము. మీకు ఈ కిపుంటే మీరు ప్రింగుతారు. అందువల్ల ఆ తెలంగాణా విషయంలో అభిప్రాయఫెదం ఉండవలసిన అవసరములేదు. మనయొక్క అభిప్రాయములను అందరూ చెప్పచుచు. నులబముగా మంచి పట్టణముదొరుకుతోందని మీరు అభిప్రాయ పడవచ్చును. అదిమంచిదే ఖచ్చి ఎంతవరకుత్గి, మనకు మంచి శాకర్మాలు కలిగితే తెలుగు దేశమునకు అంతాలాభంగా వుంటుంది. కొంతవరకు ఖర్చు తగ్గిపోయినట్లయితే ఆ సామ్మును. ఇతర ఖర్చులకు ఉపయోగించ వచ్చును.

" చెంగల్పట్టు జిల్లాలో ఈ పాన్సేరి తాలూకా విషయములో మీరు తయారుచేయవలసిపఁ map చూస్తే ఎక్కడచూచినా ఎరుచే కనెపెస్టుంది. చుట్టూ మధ్య మధ్య కొండలు వున్నాయి. ఇంకా వేరే గ్రామాలు ఏమీతేవు. కాబట్టి వారంతాకూడా మసలో కలవాలినివున్నది. అక్కడనుంచి ఈ రోజుస ఒక తంతికాడావచ్చింది. కాబట్టి ఇప్పుడు మసకున్నదానిని కాపాడుకొని తప్పాత కొత్తదానికొరకు ప్రయత్నము చేయాలి అని మంత్రివర్గంవారికి నేను చెబుతున్నాను. మొదటనుంచికూడా ఈ సలహ నేను చెబుతూనే ఉన్నాను. ఈ పాన్సేరి తాలూకా మసకు కలిసే చాలా సంతోషమే. అయితే దానికి దాసిక ముడిపెట్టి బేరముచేయవద్దు. మేము యిది గాసాము, మీరు అది ఇప్పుండని స్థిరముమాత్రము చేయవద్దు. ఆ పాన్సేరి తాలూకాలో నేను చూచినంతవరకు ఎక్కువముది తెలుగువారే ఉన్నారు. కనుక అది మసలో కలిసే సంతోషమే, అ ప్రకారముగా మీకు ప్రయత్నము చేయాలి. మొట్ట మొదటనుంచి చివరవరకు మన గపర్చమెంటుతో మదరాను గపర్చమెంటు సంపదింపులు జరిపిసప్పుడు వారియొక్క ప్రయత్నాలకు లొంగక దైర్యముగా నిలబడి మీరుచెప్పేది సక్రమముకాదు, మేము ఒప్పకోము అని చేసిన తీర్మానానికి వారిని చాలా అభినందిస్తూ ఇదేప్రకారముగా మన ప్రభుతమువారు అన్నింటలో గట్టిప్రయత్నము చేయాలని ప్రార్థిస్తున్నాను."

SRI L. LAKSHMANA DAS :— " అధ్యక్ష, డూనాడు చరిత్రలో ముఖ్యమైన తీర్మానాన్ని మనము చర్చించుకుంటున్నాము. అసలు ఆంధ్రదేశముయొక్క భవిష్యత్తు, ఆంధ్ర ప్రజా సీకముయొక్క భవిష్యత్తుకూడ్డా డూ తీర్మానమువైనా, డూ తీర్మానాన్ని

26th November 1955] [SRI L. LAKSHMANA DAS]

ఆమలు బరువచుపైనే ఆధారపడి వున్నదని, నేను సంపూర్ణంగా విశ్వసిస్తూ ఇటుపంటి తీర్మానాన్ని తీసుకవచ్చినందులు మన ముఖ్యమంత్రి అయిన గోపాలరథ్మిగారికి, వారి మంత్రిపద్ధానికి నా హృదయపూర్వకమైన ఆభినందస్తలు తెలుపుతున్నాను.

ముఖ్యముగా యించును యించును తీర్మానములో ఒక్క విశాలాంధ్ర విషయములో ఎపరికి ఇటుపంటి ఆఖిప్రాయపెదమలైదు. అంద్రదేశములో పున్నప్రతి ఒక్కియూ, తెలంగాణాలో పున్నపాటుకూడ ఏకొద్దిమందే తప్ప, అందరూ విశాలాంధ్రకు సుముఖులుగానే పున్నాపు. మన మంచరికి, ఆంద్రబాతీకి గర్వకారణము అయినటుపంట విశాలాంధ్రను ప్రాపించుకుంటామని ఆశనాకు సంపూర్ణముగా పున్నది. దానితో ప్రతిబింబించుకూడ ఏకీభవిస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

“మన రాష్ట్రపరిపాద్ములొ వుండి, జతర రాష్ట్రపాలలోపున్న మన తెలుగుగామముల గురించి, మనము ముఖ్యముగా ఆలోచించవలని పున్నది. ఎప్పుడు రాష్ట్రము వస్తుంది, ఎప్పుడు ము.. మాత్రభాషలోకి పొతామాతని ఉవ్యిఫ్లూరుటూ భాధలకు కష్టాలకు గురిఅయినప్పటికికూడా ఎంతో ఆశతో ప్రజాస్థితికము యించును ఎదురుచూస్తున్నది. ఆ విషయంలో ప్రతిబింబించుకూడా కూడ న్యాయంగా మనకు రాష్ట్రసిన భాగములు సమకూర్చు కొనడానికి సర్వవిధాల ప్రయత్నము చేయాలి. ఆప్యాయమునకు అంధరాష్ట్రము సంపాదించినదానియొక్క ఫలితం వుంటుందని నేను విశ్వసిస్తున్నాను.

“ముఖ్యముగా తక్కిన మన అన్నిప్రాంతాల గురించి ఉత్తర సరిహద్దుల విషయములో నేను ముఖ్యముగా చెప్పుదలుకున్నాను. కళా వెంకటరావుగారు ఉత్తర సరిహద్దులను గురించి చాలపరకు చెప్పినారు. ఉత్తర సరిహద్దుల విషయము ఈ S. R. C. కమిటీవారు మాత్రము ఏ కారణము చేతినే మన దురదృష్టపశాతు మార్గపలనిన ఆవసరము ఎందుకు లేదని చెప్పారో నాకు అరము కావడమలైదు. అక్కడ అంధ ప్రజాస్థితికము, తెలుగు మాట్లాడేవారు మెజూరిటీగల ప్రాంతాలకు ఎందువల్ల మార్గపలన సరములేదని చెప్పారో నాకు అరము కావడమలైదు. అందుచేత ఉత్తర సరిహద్దుల విషయములో ప్రత్యేకమైన క్రధవహించాలని, సుమారు 10 లక్షలమీంది అక్కడపున్న అంధరాష్ట్రసికము ఎప్పుడు అంధదేశములో కలుసామా ఆని ఆందోళన చెందుతున్నారు. అందువల్ల ఉత్తర సరిహద్దుల విషయములో ప్రత్యేకమైన క్రధవహించాలని నేను ముఖ్యముగా మంత్రివర్గాన్ని కోరుతున్నాను. అయితే ఈ ఉత్తర సరిహద్దుల విషయములో రాష్ట్రకాంగ్రెసు అధ్యక్షులు అల్లూరి సత్యనారాయణ రాజుగారు చేస్తున్న కృషికి, వారికి ఉత్తరసరిహద్దు ప్రజలతరుపున ఆభినందసలు ఆర్పిస్తున్నాను.

ఈక ఉత్తర సరిహద్దులో ఉన్న పర్మాకమిటి విషయము గురించి నేను చెప్పుదలచు కోన్నాను. పర్మాకమిటియొక్క జనాభాను తీసుకోన్నా, లేక పాతే అక్కడపున్న పరిస్థితులను Geographical గాని, administrati-

[SRI L. LAKSHMANA DAS] [26th November 1955]

tive Convenience రీత్యా లేకుండా ఏ జతర points కిల్ల ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన points విషయములో చూచుకున్నా, పర్లాకిమిడి ప్రాంతము ఖచ్చితంగా తెలుగు దేశములో వుండవలనిన ప్రాంతము అని అందరికి స్వప్తంగా తెలిసిందే. అచ్చుటుజనాభాను తీసుకున్నాకూడా ఈవిషయం తెలుతుంది. అచ్చుటి జనాభామెత్తం 1,03,529 మంది వున్నారు. దాంత్య తెలుగువారు 63,015 మంది, ఒరియావారు 33,607 మంది, సపరజాతివారు 6,907 మంది వున్నారు. ఈ విధంగా మనము percentage వేసిచూచినా తెలుగువారు 60.9% వుంటారు. ఒరియావారు 32.5% మంది వుంటారు ఎవిధముగా మనము చూచుకున్నా అది తెలుగు ప్రాంతంగానే తేలుతుంది. ఈ పర్లాకిమిడి ప్రాంతానికి ఒరిస్సానుంచి రావాలితంట సుమారు 72 మైళ్లు చుట్టుతిరిగి అంధ్ర దేశములోనుంచి రావలనినపరిస్థితి వున్నది. అదే ఎధముగా 40 కా administrative convenience రీత్యాబరిస్సాప్రభుత్వానికి పర్లాకిమిడిలో పరిపాలన చేయడము ఎంతకష్టమో అందరికి తెలిసిన విషయమే. మనకువున్న పర్లాకిమిడి జమీందారి ప్రాంతము అంతా ఒక ఎస్టేటుగా వుండటమువల్ల అక్కడవున్న జరిగేషను చెడ్డుఅన్ని ఈనాడు పర్లాకిమిడిలో ఒరిస్సాభాగంలో ఉన్నాయి. అయికట్టాలంతా అంధ్రదేశంలో వున్నది. జరిగేషను పనులకు అభిపృష్ఠి చేసుకోవలన్నా మనము పర్లాకిమిడి ఒరిస్సా ప్రాంతముతో సంప్రదించుకోవలని ఉంటుంది. ఈనాడు మనము పంశధారా నదికిపెద్ద ఆనకట్టో, రిజిర్వ్యాయిలో కట్టదలుచుకున్నప్పుడు ఒరిస్సా ప్రభుత్వము అటంకము చెడుతూనే వున్నది.

“మా ప్రాంతానికి సంబంధించినంతపరకు వంశధారపైన మీరు ఏమి కట్టదలుచుకున్నా మా ఆనుమతి పొందాలంటున్నారు. ఎందుకు అంటే ఆప్రాంతానికి మనదేశమునకుమధ్య కొంతవారి ప్రాంతమువున్నది. మనకు వుపయోగకరంగా వున్నవి యాసులములో కట్టుకుంటాము అంటే ఒరిస్సా గ్రామాలు మనిగిపోతాయి. నేనుచేపినదే కాటుండా ఇతరత్రా పర్లాకిమిడి ఒంస్సాలో చేర్చినప్పుడు కమీషన్ తీర్పులుచూచినా పర్లాకిమిడి తెలుగుదేశం అని, 60% కు పైగాతెలుగు వారున్నారని ఓడనల్ కమిటీ chairman ఓడనల్ అంగికరించారు, అంతేకాటుండా ప్రభుత్వానికి ప్రజలకు ఒక warning ఇచ్చారు.

‘If Parlakimidi is added to a province of Oriyas, sooner or later and probably before very long, an agitation will arise inside and outside the estate for its reunion with the Telugu districts which will embitter the relations between the Oriyas and the Telugus.’

“ అంతేకాటుండా ఆనాడు జాయింటుసెలక్టు కమిటీలో మేజరు అట్లిగారు ఖచ్చితంగా పర్లాకిమిడి ఒరిస్సాలో చేర్చకూడదని చెప్పారు, White Paper

26th November 1955] [SRI L. LAKSHMANA DAS]

ఆ కూడా ఈ ప్రాంతం ఒరిస్సాలో చేర్చబడలేదు. తరువాత మన మెంబర్లు సర్జప్రుల్లాభాష. సర్ ఎస్. ఎమ్స. సర్కారు జాయింటు సెలక్షుక మిటీ వని పూర్తి అయి ఇండియాకు పచ్చిన తరువాత సర్ సామూల్ హెచ్ ఎర్గీశగీసి ఇది ఒరిస్సాలో చేర్చాలని ఒక జమిందారును తృపేపరచడానికి నిర్దయం చేసారు. ఆ విధంగానే బరంపురం గురించి నిర్దయంచేసారు. ఒరిస్సా రాష్ట్రానికి South లో ఎక్కుడా మంచి పట్టబంలేదు కాబట్టి బరంపురం ఇచ్చాము అన్నారు. అదేవిధంగా బరంపురం B, చుత్తపురం B areas ఉన్నాయి, అక్కడ చాలా జనాభా ఆంధ్రులు ఉన్నారు. అయినప్పటికి అప్పుడు ఉన్న జమిందారుల influence బట్టి ఆట్లాచేసారు. బరంపురం ఓ తాలూకాలో 67, 098 మంది తెలుగువారు ఉంటే 23,104 ఒరియా వాళ్లున్నారు. అదే విధంగా చుత్తపురం B area లో 16,870 మంది తెలుగువారు ఉంటే 10,865 మంది ఒరియా వాళ్లున్నారు. ఏ విధంగా చూచినా ఎందుకు ఈభాగాలు ఒరిస్సాలో చేరాలో తెలియదు. ఈనాడు ఆంధ్ర రాష్ట్రం పచ్చిన తరువాత మన భాగాలు సంపాదించుకొడానికి S. R. C. వారి దగ్గిరకు వెళ్లాము. ఈవిధయాలన్ని ఆంధ్ర ప్రభుత్వంవారు, ఆంధ్ర కాంగ్రెసు వారు ఆ ప్రాంతాల్లోని ప్రజలు కూడ వారికి తెలియచేసారు. దాని ఫలితం ఏమి టంటే 1934 లో చేసిన నిర్దయం ఈ నాడు మార్కెపలసిన అపసరం లేదని వారు ప్రాసారు. ఇదేమిటో నాకు అర్థం కావడం లేదు. అంత మాత్రంచేత విశాఖపట్టం, క్రీకాకుళం జిల్లాల ప్రజలలో అందోళన లేదనికాదు, అక్కడ బ్రిష్టాండమైస అందోళన పున్నది. నేడు మన నాయకుల పట్ల ఉన్న విశ్వాసం చేతను మంత్రివర్గం పట్ల ఉన్న సంఘర్ష విశ్వాసంచేతను తప్పకుండా న్యాయం చేకూర్చగలరని మనకు రావలసిన భాగాలు తెప్పించగలరని ఆశ తోనే ప్రజానీకం చాలా టిర్పుతో అల్లరులు చేయకుండా జూగ్రత్తగా ఉన్నారు. అక్కడ ఎట్టి ఆల్లరులులేవు కనుక agitation లేదుకనుక అక్కడ న్యాయం జరిగిందని అనుకోడం మాత్రం పొరపాటు, ఎవరైనాసరే ఇండియాలోనే కాక ప్రపంచంలో ఎవరైనాసరే ఈప్రాంతలను చూసిన తప్పకుండా తెలుగు దేశమని చెప్పక తప్పదని చెబుతున్నాను. 1947 ఆఖరులో పద్మకమిడిలో ఎన్నికలు జరిగాయి. ఒరియా ఆంధ్ర issue మీద ఎన్నికలు జరిపించాము. 20 మంది మునిసిపల్ కొన్సిలర్లలో 13 గురు తెలుగువారు, 7 గురు మాత్రమే ఒరిస్సా వారు వచ్చారు. Chairman, Vice-Chairman కూడా తెలుగు వారే, పద్మకమిడిలోని urban bank హర్షిగా తెలుగు వారి చేతుల్లోనే ఉన్నది. పద్మకమిడిలోని తాలూకాలో పంచాయితీ కమిటీలు ఏర్పాటు చేసుకుంటే మేజారీటీ తెలుగువారే ఉన్నారు. పద్మకమిడి మునిసిపాలిటీలోనే కాకుండా తాలూకాలో 60% పైగా తెలుగువారై వుండి ఆ ప్రాంతాలు చేరడానికి 60, 70 మెళ్లు తెలుగు ప్రాంతలలో ప్రయాణం చేయవలసివుండి, ఆ భాగాన్ని ఆంధ్ర దేశంలో కలపాలని మేము అడిగినప్పుడు, States Reorganization Commission వారు ఒక acid test అనుకున్నాను, ఈ విషయంలో

[SRI L. LAKSHMANA DAS] [26th November 1955]

న్యాయాన్యాయాలు నిర్ణయింపబడుతాయని భావించాను. దురదృష్టప్రవశాతు States Reorganization Commission వారు దానిని గురించి మౌనం పహిస్తూ మొత్తం గంజాం జిల్లాలో నూటంకి 15 మండి మాత్రం తెలుగువారు వున్నారనిచెప్పారు. మొత్తం ఒకిస్సు రాష్ట్రంలో ఆంధ్రలు ముగ్గురో ఐదుగురో వున్నారనిచెబితే ఇంకాబాగుండెది. ఈనాడు తెలంగాణా మనకు పస్తాంది. తెలంగాణా విషయంలో విశాలాంద్ర విషయంలో ఎవరికి ఎట్టి బేదాబి ప్రాయాలు లేవు. అయితే ఆంధ్రదేశానికి నాలుగు ప్రక్కలవున్న సరిహద్దుల విషయంకూడా జాగ్రత పహించాలి. ఫిర్మాలవారిగా విషయాన్ని పెరిశి లించాలి. వాంచుగారు చేప్పారు, ఆంద్ర ఒకిస్సు సరిహద్దులో విపరీతమైన పరిస్థితులు ఉన్నాయి; ఫిర్మాలవారిగా ఉభయ ప్రభుత్వాలు సప్రదించు కుని సరుఖాటు చేసుకోనపచ్చనని J.V.P. రిపోర్టులో, దార్క కమిషన్ వారి రిపోర్టులో boundary commission వేయాలని చెప్పారు. బ్రిటిషు ప్రభుత్వం పరిపాలనచేసున్న రోజులలో సర్ సామ్యాల్ పోరు అపకతప్పగా ఈ రకంగా చేసినా, ఓడనాల్ కమిటీవారు మెజర్ అటీగారు న్యాయుగా అన్ని విషయాలు తెలియచేసారు. సవరల విషయంలో ఫిలివ్ అండ్ డఫ్ కమిటీవారు ఖళ్ళితంగా ఒక విషయం చెప్పారు. సవరలు వేరే ఎవరో అనుకోడానికి ఆవకాశాలులేవు. వారు చెప్పింది ఏమిటింటే :

'We find that in the Parlakimidi estate many of the so-called Kapu Savaras who have abandoned their own language, dress and customs have in actual fact adopted Telugu and no Oriya, and to say that there is any affinity between Savaras and Oriyas is absurd.'

"ఏవిదంగా ఆలోచించినా, ఏవిదంగా లెక్కలు చూచినా, ఏవిధంగా మెజారీ లెక్క వేసినా, ఈప్రాంతాలు ఆంధ్ర ప్రాతంలో కలవాలి. పీటిని గోపాలరెడ్డిగారు తమ తీర్మానంలో చేర్చినందుకు అభినందిస్తున్నాను. మనం గ్రామాలవారిగా, ఫిర్మాలవారిగా తీసుకుండాము. ఆంధ్రప్రాంతంలో ఒరియా ఎక్కువగా ఉన్నభాగాలు ఉంటే తప్పకుండా ఇవ్వడానికి మాకు అభ్యంతరం లేదు వాళ్ళు claim చేసేతప్పకుండా అంగీకరిసాము, అంధ్రులు మెజారిటీగా ఉండే భాగాలుమాత్రం ఒరిస్సులో ఉండడం స్క్రేయస్క్రిట్ రంకాదని దానివల్ల ఆ విధంగా విషపడంవల్ల ముందు ముందు ఆనేక ప్రమాదాలకు గురిఅవుతామని మనవి చేస్తున్నాను. క్రిందిసారి పర్కాకిమిడిలో జిరిన అల్లరుల సంగతి అందరికి తెలుసును. అనాడు communal clash సందర్భంలో అల్లరులు జరిగితే, పర్కాకిమిడిలో వున్న ఆంధ్రుల పెనమాత్రమే కేసులు పెట్టి, ఒక ఒరియా వానిపెనకూడా కేసులు పెట్టిదంటే ఆక్కడ ప్రభుత్వానికి గమనించాలని కోరుచున్నాను. వుభయవ్యక్తిల వారివల్ల అల్లరులు జరిగాయి. ఒక్క తెలుగు వారిపై మాత్రమే కేసులు పెట్టి—ఒక్కుక్కరిపై 50 కేసులుకూడా పెట్టారు— ఒరియావారిపై కేసులే పెట్టకపోవడం అన్యాయం, ఆ కేసుల విషయం నేను

26th November 1955] [SRI L. LAKSHMANA DAS]

ఎక్కువగా చెప్పిదలుచుకోలేదు. అవి నాగపూర్ హైకోర్టులో విచారణ జరుగ్గారోతున్నాయి. ఈమద్య పర్లాకిమిడి వెళ్లాను. వారి కష్టాలు చెప్పుకునేందుకే అవకాశాలు లేకుండా పున్నారు. వారి కంచిమంచి వచ్చే నీటి ద్వారా వారు కష్టాలు చెబుతున్నాము అన్నారు. ఒరిస్సాలో చచ్చిపోయిన శవాన్ని తీసుకుచోవడానికికూడా పర్మిషణ కావాలని ఆర్డర్లు పాసు చేసినారు. వారి కష్టాలు చెప్పుకొనడానికి ఎటువంటి agitation చేయడానికి ఏలు లేకుండా పున్నది. అంధ్రప్రభుత్వం డిల్టీప్రభుత్వంతో చెప్పి మనకు కనీస న్యాయమైనా జరిగేట్లా చూడవలసియున్నది. ఏ దృష్టితో తీసుకున్న—geographical contiguity, administrative convenience ఏది తీసుకున్న—ఈ ప్రాంతాలు అంధ్ర ప్రాంతాలో చేరవలసియున్నది. అంతే కాకుండా దక్షిణ సరిహద్దు విషయంలో, మైసూరు విషయంలో, కోలారు విషయంలో న్యాయం జరిగేట్లా చూడవలసియున్నది. సుందరయ్యగారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని వారు withdraw చేసుకుంటే ఖాగుంటుందని కోరుతున్నాను. అంధ్ర దేశం భవిష్యత్తును సరిదిద్దుకోవలసిన సమయంలో పార్టీ విబోధాలు లేకుండా, ఏక కట్టుగా నిలబడేదానికి, మన న్యాయమైన కోరికలు తీరేదానికి ఏలుగా డిల్టీప్రభుత్వానికి విన్నవించుకొనడానికి సుందరయ్యగారు తమ amendment withdraw చేసుకోవాలని న్యాయంగా మనకు రావలసిన ప్రాంతాలు సంపాదించుకొనడానికి కృషి చేయవలసిందిగా కోరుతూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.”

SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU :—“ఆధ్యక్ష, నెన్నటి రోజున మన ముఖ్యమంత్రిగారు S. R. C. Report పరిశిలనకు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానం యారోజున అన్నిపారీల అంధ్ర అంపెబీ సభ్యులు ఏకగ్రివంగా అంగీకరించిన దంటే ఎంతో గౌర్వపెడవలసిన అవసరం పున్నది. ముఖ్యంగానేను యింకోటి మనవి చేయవలసిన పున్నది. ఈ సందర్భంలో నేనుక్రిందటి ఆసెంబ్లీలో 1953 సం॥ సందర్భంలో నెల 27 వ తారీ ఖూన అంటే నేటికి సుమారు రెండు సంవత్సరాలయిపోయింది—ఆవేళ నేను మాట్లాడుతూ మూడు సంవత్సరాలలో విశాలాంధ్ర తప్పక ఏర్పడు తుందనీ, అందుచేత మనసోదరులను అనవసరంగా యిక్కడ లేనిపోని అలజడి చేయవద్దని మనవిచేసాను. ఒకవేళ ఆవిధంగా, మూడు సంవత్సరాలలో విశాలాంధ్ర స్థాపించకపోతే నాప్రాణాలైనా అర్పించి విశాలాంధ్ర స్థాపింప చేస్తానని చెప్పానాను”

MR. SPEAKER :—“మీ ప్రాణాలు అర్పించే సందర్భం యిక్కడ లేదు.”

SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU :—“ఇది వరకు మనవిచేసిన విషయంనేను తిరిగి మనవిచేసున్నాను. ఇప్పుడు కొత్త దేమి మనవి చేయడం లేదు. పాతది జ్ఞాపకం చేస్తున్నాను.”

[26th November 1955]

THE HON. SRI K. VENKATA RAO :—“రాజువారికి అంత శ్రేము కలిగించుకుండానే విశాలాంధ్ర ఏర్పాటు చేస్తాం.”

SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU :—“ఇప్పుడు ఆ అవసరంలేకుండా భగవంతుడు అనుకూలంగా విశాలాంధ్ర కావాలనే సూచనను చూపించడంలో భగవంతుడినే ముందు ఆభిసందిష్టున్నాను. తరువాత S.R.C. వారు తెలంగాణ విషయంలో మనకు అనుకూలంగా Report లో చాలా argument చెబుతూ judgment మాత్రం వ్యతిరేకంగా కొన్ని విషయాలు చెప్పారు. అనుకూలంగా చెప్పిన argument చెప్పినందుకు అభిసందించాలి. అనుకూలంగా చెప్పిన argument విమిటంచే ప్రాచుర్యాదునంప్పానం మూడు భాగాలుగా భాగించవలిను. అని రెండు భాగాలు ఒకటి కర్మాటక రాష్ట్రంలో, ఒకటి మహారాష్ట్రంలో కలపాలని చెప్పారు. రెండు భాగాలు కలపాలంచే మూడో భాగం తప్పకుండా కలపాలని వారి కోరిక, ఐప్పటికి చిన్న భేదాభిప్రాయం చూపించారు. ఏమిటంచే 1961 వరకు తెలంగాణ వారు, అంధ్రరాష్ట్రం వారు వేరే వేరే వ్యవహారించి 1961 అసంబీలో మూడింట రెండువంతులు అంగీకరించిన తీర్మానం pass అయినప్పుడే తెలంగాణ అంధ్రలో విలీనమై విశాలాంధ్ర ఏర్పాటుని ఆనడం మహాతమాయం, మహాపారపాటు అని మనవి చేస్తున్నాను. ఒకమారు అసంబీల్ ఎన్నికలున తరువాత వారి కాలాంతం వరకూ ఏ నిర్దయం చేసినప్పటికి కూడా అమలు జరుగవలసనదే గాని 6 సంవత్సరాల తరువాత వచ్చేఅసెంబీ నిర్దయం తీసుకోవాలనడం చాలా దురఖిప్రాయం. అదీ కాకుండా వారు శలవిచ్చిన 2/3 వంతు majority democracy లో ఎక్కుడాలేని policy ఇదివరకు కర్మాలు రాజధాని నిర్దయం ఒక్క వేటుతో స్థిరపరచుకున్నాం. 1953 వ సంవత్సరం జూన్ నెల 4 వ తారీఖున నేను మన మదరాసు అంసెంబీ కర్మాలు రాజదాని నిర్దయంలో ఈ సంగతి మనవి చేశాను. అసెంబీ నిర్దయం—ప్రజాభిప్రాయం అంటే బజార్లో రోడీలు చేసే అల్లరికాదు. వింధ్య ప్రదేశ్ లో జరిగినట్టు రోడీలు అల్లరి చేయడం ప్రజాభిప్రాయంకాదని మనవి చేస్తున్నాను. అదీకాక గోవింద వల్లభపంతె ఒక ప్రశ్నకు జవాబిస్తూ అసెంబీ నిర్దయమే ప్రజాభిప్రాయంగా భావిస్తాం అని చెప్పినందుకు నేను హర్షిస్తున్నాను. తెలంగాణ విషయంలో మన ముఖ్యమంత్రిగారు వారు ఏమీ కోరకలు కోరకపోయినా హామీలు యిప్పడం సబబు అనిచెప్పి శలవిచ్చారు. దానికి సంతోషమే కాని S.R.C. వారు ఏమిచేశారు. అనుమానాలు భయాలు తీర్పవలసిన దని వ్రాశారు. అందుచేత ఆ అనుమానం నివృత్తికోసం మనఱ సంబీల్ తీర్మానం pass చేసి వండిసాం. అలాంటి అనుమానాలు ఎప్పుడూ కలుగుకుండా వుండడం కోసం యింకో సూచన నేను మనవి చేస్తున్నాను. పార్ట్ మెంటులో యిం విశాలాంధ్ర తీర్మానం వచ్చినపుడు మనం యిచ్చిన హామీలు ఆతీర్మానంలో కూడా పుద్ధరించి ఎన్ని సంవత్సరాల వరకు ఆభివృద్ధి పొందడానికి అ తీర్మానంలో పొందువరచి పార్ట్ మెంటులో కూడా

26th November 1955]

[SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU]

నిరయం చేస్తే ఆప్యడు ఏవిధమైన అనుమానాలకు అస్తానంలేదు Central Government వారిని ఆ విధంగా కోరపలనిన అవసరం వున్నది. శ్రీ నరశింగరావుగారు కాంగ్రెసు [ప్రెసిడెంటుగా విశాలాంధ్ర పచ్చి నటయితే శ్రీ బాగు ఒప్పందం గతి ఏమివుతుంది అన్నారు. మనలో మనకు బేదాభి ప్రాయాలు కలిగించ డానికి వారు లాయర్లు కనుక ఆ Statements యిచ్చారు. Sri Bagh Pact ప్రకారం యిది వరకు ప్రవర్తించ బట్టే రాయలసీమ వారికి మనకి బేదాభి ప్రాయాలు లేకుండా యిప్పుడు ఏకగ్రి వంగా మనం యి తీర్మానం pass చేయడానికి అవకాశం కలిగింది. అందుచేత చిల్లర బేదాభిప్రాయాలు కలిగించడం సబబుకాదని మనవి చేస్తున్నాను. అందు చేత విశాలాంధ్ర ఏర్పాటు విషయంలో మన అగ్ర పాయకుల్ని ముందుగా యి తీర్మానం తెచ్చినందుకు అభినందించాలి. తరువాత important గా మన వాళ్లు కలిసి రేపు 29 న థిల్లీ వెళ్లినప్పుడు యితర రాష్ట్రాలలో వున్న ప్రదేశాల గురించి పెద్దలందరూ స్పష్టంగా మాట్లాడారు. నేను మాట్లాడడానికి ఎక్కువ వివరాలు తెలియువు. తెలిసినప్పటికి time లేదు. వారితో నేను ఏకిభవిస్తున్నాను. నేను తెలంగాణావారికి మనవి చేసేదేమిటంటే విశాలాంధ్ర గురించి నేను యిన్ని మార్పుచెప్పడం స్వార్థం కోసంగాని ప్రత్యేకం అంద్రాష్ట్రాభివృద్ధికోసంగాని కాదు.

“మన తెలుగుజాతి బౌన్వత్యదశలోకి రావాలంటే విశాలాంధ్ర అవసరం అని 27-11-1955 నాడు మనవి చేశాను. వాళ్లందరిలాగ కొత్తగా తెలంగాణాలో అభిప్రాయచేదాలు వచ్చేటట్టు canvass చేసేటట్టు చేయలేదని మనవి చేయలేదు. ఆక్కడ మహామ్యదీయులలో Minister లుగా ఉన్న వారుకూడా మనకు అనుకూలంగా విశాలాంధ్ర కావాలని చెప్పారు. ఎన్ని demonstration చేస్తున్నారని విన్నప్పటికి, తెలంగాణ ప్రజలందరూ విశాలాంధ్రకు అనుకూలంగా వున్నారని వారా పుత్రికలుచూసే తెలుసుంది. అక్కడికి వెళ్లిన M.L.A. లు చెబుతున్నారు, రాయబారులవల్ల తెలు సున్నది. అందుచేత అది కారణంకాదని మీకు మనవి చేస్తున్నాను. మనం రెండుకోట్లమంది వున్నాం. పూర్తిగా ఏకిభవించాము. తెలంగాణాలో విశాలాంధ్ర వాడులు 80, 90 per cent వున్నారంటారు. తెలంగాణ వాడులు 80, 90 per cent వున్నారంటారు. వాళ్లలో వాళ్ల discussion అటుంచి కనీసం విశాలాంధ్ర కావాలనేవారు 70 per cent వున్నారని అందరు ఒప్పుకున్నారు. States Reorganization Commission Report లో 2/3 వంతు majority కావాలన్నారు. ఇప్పుడు 5/6 majority పచ్చింది. విశాలాంధ్ర స్థాపించడము అవసరం అని Central Government వారికి మనవి చేస్తున్నాను. ఇంకోషిషనుము, తెలుగుజాతి బేదార్యం గురించి ఒక నిదర్శనం గౌరవ సభ్యులకు చెబుతున్నాను. దేశంలో ఆన్ని చోట్లా అనేక అలరులు జరిగినప్పటిక మన రాష్ట్రంలో ఏవిధమైన ఆపత్కిష్ట లేకుండా మనము ప్రవర్తించడం యిదే ఒక నిదర్శనము. కానీ విశాలాంధ్ర స్థాపించకపోతే మాత్రం తెలుగుజాతి మాత్రము మర్యాదకు, మానంకు

[26th November 1955]

[SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU]

ప్రాణంకు వీటికోసం వెనుకంజ వేయదని నేను మనవిచేస్తున్నాను. ఒక వేళ ఏ కారణంచేతనైనా విశాలాంధ్ర పచ్చె అక్షోబరు ఘష్టునాటికి స్థాపించక పొతే నాప్రతిజ్ఞ నెరవేర్చుకొని విశాలాంధ్ర స్థాపించచేస్తాను.”

The Hon. Sri K. Venkata Rao:—“అక్షోబరు రెండోతారీఖున విశాలాంధ్ర స్థాపించాలని ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి కనుక రాజువారు ఆ ఒక్కరోజు క్షమించమని ప్రార్థన.”

SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU:—“నా ప్రతిజ్ఞ 27 డిసెంబరు తారీఖున జరిగింది అని మనవిచేస్తున్నాను.”

MR. SPEAKER: “We shall have no sitting on the 28th. We shall now rise for lunch and meet again at 2-30 p. m.”

(After lunch)

SRI N. P. CHENGALRAYA NAIDU:—“అధ్యాంశ! మన ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టు తిర్మానము హృదయపూర్వకముగా బల పరుస్తున్నాను. అయినా చిత్తారు జిల్లా సరిహద్దు విషయములో కొన్ని మాటలు చెప్పుడలచుకొన్నాను. ముఖ్యముగా చిత్తారు జిల్లాకు, ఒక వైపున మైసూరు రాష్ట్రము, మరొకవైపు ఇప్పటి మద్రాసు రాష్ట్రములున్నవి. కుప్పంవైపు క్రిష్ణగిరి, హౌసూరు తాలూకాలు పున్నవి. అక్కడ స్థానింగు మంత్రి శ్రీ కళ్ళ వెంకటరావుగారు చెప్పినట్లు చెరికి సంసానము, కంగండి, కుప్పం సంసానములు యి దెండు ప్రక్క ప్రక్క పున్న తెలుగు సంసానములు. చెరికి సంసానము క్రిష్ణగిరి తాలూకాలో వేపంపల్లి ఫిర్మాలో చేరి వుంది. మొన్న మద్రాసు ఆంధ్రరాష్ట్ర సరిహద్దుల విషయమై మాట్లాడి నప్పుడు మద్రాసు మంత్రులతో చెప్పేము. తిరుత్తణి విషయము మాట్లాడదాము గాని, హౌసూరు విషయము మాట్లాడడానికి వీలులేదన్నారు. హౌసూరు విషయమై మొదట వారి ఉ ర్యోగసులు, మన ఉద్యోగసులు కలసి జనాభా లెక్కలు తయారుచేసినారు. ఆది వివాదప్రాంతమని అక్కడ జనాభానుబట్టి తేలింది. ఇప్పుడు వారికి అటువంటి ఆలోచనలేదు, ఇప్పుడు హౌసూరు తాలూకా వేపంపల్లి ఫిర్మా అంధ్రకు రావలసి వసుంది. హౌసూరు గురించి మాట్లాడటానికి వీలులేదన్నారు. ఇకపోతే కోలారు జిల్లా వుంది. అది మనకు రావలేను. అయితే వారంటున్నది విమిటంటే, కుప్పం తాలూకాకు వేపంపల్లికి కొండలు అడ్డముగా పున్నవి. కాబట్టి Contiguity లేదన్నారు. అని ప్రతికలలో చూసేము. కుప్పంనుంచి వేపంపల్లికి రహదారి పున్నది. ఆ road పెదవరికుంటుపైనుండి సేలం Border కు రహదారి సాకర్యములున్నవి. అక్కడనుండి $1\frac{1}{2}$ మైళ్లు మాత్రము రహదారిలేదు. బండ్లు పోవచ్చును. కాబట్టి కొండలున్నను Contiguity లేదని చెప్పుడం న్యాయంకాదు. అక్కడ ఎలాంటి కొండలు అడ్డములేదు. రహదారి సాకర్యములు పున్నవి. యినాడుకూడా అనేకమంది పిల్లలు

26th November 1955]

[SRI N. P. CHENGALRAYA NAIDU]

కుప్పం పేశాసూక్తులో చదువుకుంటున్నారు. వ్యాపారవిషయంలోకూడా లావా
దేవిలు వున్నవి. అందువల్ల పేశాసూరు తాలూకా వేపంవల్లి ఫొక్కె అంధకు
కలుపవలని వున్నంది.

“పోతే తిరుత్తణి విషయములో చాలా అందోళన చేస్తున్నారు. ఈ విషయములో మనము Delhi ప్రభుత్వానికి తెలుపవలని వుంది. 1951 వ
సంవత్సరం ఆక్కడ మద్దాసు రాష్ట్రం జనాభా లెక్కలు తయారు చేసి
నపుడు Arbuthanathan అనే ఉద్యోగస్తుదు లెక్కలు తయారుచేసి వంచి
నాడు. మహారు నూటికి 48 తెలుగువారు వున్నట్లు, 52 అరవలున్నట్లు
మద్దాసు ప్రభుత్వ ముద్దతో వంపించేరు. మొన్న గ్రామవారి లెక్కలు సేక్క
రించాలనుకొన్న తరువాత తిరిగి Arbuthanathan గారు డ్యూ గ్రామవారి
లెక్కలు తయారుచేసేరు. ఇప్పుడు లెక్కలకు 1951 లెక్కలకు చాలా
తేడా చచ్చింది. డ్యూ లెక్కల ప్రకాము తెలుగువారు తిరుత్తణిలో 100 క
40, అరవలు 60 మంది ఉన్నారన్నారు. డ్యూ ప్రభుత్వం తమ లెక్కల
వల్ల మహారు 27 వేల తెలుగువారిని అరవవారిగా మార్చే సేరు. 1953 లో
కూడా తప్పుడు లెక్కలు తయారు చేసినారు. మేము చెప్పుకున్నాము అరవ
ఉద్యోగస్తులు వధని చెప్పుకున్నాము. అయినా వారిచేతన తయారు చేయిం
చారు. తాలూకావారి map లు కూడా వారే తయారుచేసేరు. తెలుగువారు
ఉన్నచేట చిన్న map, అరవవారు ఉన్నచేట పెద్దగాను map లు తయారు
చేసేరు. డ్యూ లెక్కల తేడాగురించి ధిల్లీ ప్రభుత్వానికి తెలుపుకుంపే
న్యాయం జరుగుతాంది.

“పోతే వారి వాదం ఏమిటంటే చెంగల్ పట్టు జిల్లాలో ఆరు తాలూకాలు
వారికి రావాలంటున్నారు. లెకపాతే తిరుత్తణి అయినాక 1911 లో నారు
ఆక్కటు చిత్తారు జిల్లాలను ఏర్పాటు చేసినారు. అప్పుడు I.C.S. ఇం
గీసు ఆయన కలక్కరుగా ఉండేవారు, అప్పుడు చిత్తారుజిల్లాకు ఉత్తర
ఆక్కటుకు పాలారునది సరిహద్దుగా నిర్వయించేరు. పాలారుకు దక్షిణ
మున అరవవారు, తూర్పున తెలుగు మాటలాడేవారు వున్నారు అన్నారు.
అయితే ఆ యేర్పాటు చెయ్యకుండా 6 తాలూకాలతో, కడవజిల్లాలో కొన్ని
తాలూకాలతో చిత్తారుజిల్లా ఏర్పడింది. ఆనాడు మన హక్కులు వదలు
కున్నాము. గాని మన హక్కులను మనము ఏనాటికి మానుకోము.

“పోతే చెంగల్పట్టు జిల్లాలో పాన్నేరి తాలూకావుంది, తిరువల్లారు
తాలూకాఉండి, ఆక్కడకూడా అనాటినుండి తెలుగు భాషే ముఖ్యం.
ఒకటి మొట్టమొదట మనవి చేస్తున్నాను. ఆక్కడ ఈ దినం మద్దాసు
రాష్ట్రములో మంత్రీగా ఉండే భక్తవత్సలంగారు పాన్నేరి తాలూకాలో
పుట్టినారు. అచ్చుటనే అక్కరాభ్యాసం మంచిదినంచూసి చేసే అరవంచేప్ప
అతను ఆ గాగిములో లేడు. అందువల్ల అక్కరాభ్యాసం తెలుగు గులో
చేసినారు. మూడవ తరగతి వరకు తెలుగు చదువుకున్నామని మాత్రా
చెప్పారు. ఆనాడు చెంగల్పట్టు జిల్లాలో తెలుగు మాటలాడేవారు అధికంగా

[26th November 1955]

[SRI N. P. CHENGALRAYA NAIDU]

ఉన్నారు, దానికి నిదర్శనం భక్తపత్నలంగారే. ఈనాడు కూడా చెంగలపెట్టు జిల్లాలో తెలుగు మాటలాడేవారు ఆధికంగా ఉన్నారు. పొతె వినాయగంగారు, శాసన సభ్యులు, తిరుతపు వాస్తవ్యాలు. తిరుతపిలో వారు వుట్టనారు. వారు 10వ తరగతి వరకు High School లో చదువుకున్నారు, చదువుకున్నది అంతాతెలుగు. ఎందుకు ? అక్కడ తెలుగు మాటలాడేవారు జాస్తి గాఉన్నారు. అక్కడ ఏషైనా కోర్టు వ్యవహారాలుగాని, మిగతా వ్యవహారాలుగాని కావలనంతే తెలుగే. అందుకోసం వినాయగంగారు అప్పడు తెలుగు చదువుకునే వారు. ఎవరో కొందరు, కొందరు అరవ సోదరులు ఉండేది వాస్తవము. అయినాకూడా వారికి Contiguity గాని ఏలాటిది లేదు. తిరుత్తపు సరి హద్దులో గాగిమాలు ఉన్నాయి. ఆ వైపు N. Arcot లో సరిహద్దు గ్రామాలు ఉన్నాయి. ఆ వైపుగాని, ఇటువైపుగాని సరిహద్దులో ఉండే గ్రామాలు మాత్రం తెలుగు గ్రామాలు ఉన్నాయి. తిరుత్తపు తాలూకాలో అక్కడక్కడ అరవ గ్రామాలు ఉన్నాయి. అరవ గ్రామాలు వుండినా సరిహద్దులో మాత్రం తెలుగుగ్రామాలు ఉన్నాయి. Contiguity వారికి ఏమాత్రం లేదు. వారు వేసిఉండే Map లలో ఒకవేళ రంగులు అధికంగా వేసుకోవచ్చును గాని Contiguity మాత్రం లేదని నేను మనవి చేస్తూ ఉన్నాను. సరిహద్దుల విషయంలో మాత్రం ఏలాటి దాకణ్ణం లేకుండా మేన మంత్రులు Hosur లేకుండా పొతె మిగతాది చర్చించేది లేదనికూడా చెప్పి అక్కడ నుంచి చాలించుకోని పచ్చిసందుకు ముఖ్యంగా వారిని నేను అభినందిస్తున్నాను. అటువంటి పట్టువలె చూపి చెంగలపెట్టు జిల్లాలోగాని, చిత్తారు జిల్లాలోగాని కావలనిసిన ప్రాంతములను వచ్చేటట్లు చేయవలెనని వారికి మనవిచేస్తూ ఉన్నాను."

SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU :— "Mr. Speaker, Sir, some time ago in this Assembly at the time of budget discussion I stated, though I did not go so far as to say that those who are interested in huge building construction are against the formation of Visalandhra, I went to the length of saying, that undoubtedly this huge building construction will act as a deterrent to the formation of Visalandhra. Then we were given the assurance by the Deputy Leader of the House that they one and all are in favour of Visalandhra and that they will try their best to form Visalandhra. But all the same, yesterday, for the first time, a discordant note was struck by Sri B. V. Subba Reddi against the formation of Visalandhra."

SRI KALLUR SUBBA RAO :— "He never said that he does not want Visalandhra at all."

26th November 1955]

SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU:—“Ultimately on the suggestion given by Mr. Sanjeeva Reddi he expressed his opinion in favour of Visalandhra; but at the commencement of his speech he advanced certain arguments in favour of postponement of Visalandhra.”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:—“That shows our influence on our loyal elements!”.

SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU:—“Whatever it is, yesterday, I was told that there was a meeting yesterday evening in Kurnool town, at which Mr. Sanjeeva Reddi and others tried to persuade the people of Kurnool not to be against the formation of Visalandhra. Anyhow my first request to Mr. Subba Reddi and those of his way of thinking is not to say anything to jeopardise the interest of Telugus both in Andhra and in Visalandhra, and to vote for Visalandhra, if that question comes for voting.

“Another thing I would like to say on this occasion is this. There is another thing which happened in Guntur recently. Some lawyer friends there, I think, under the chairmanship of Sri N. V. L. Narasimha Rao passed a resolution demanding in a way the virtual retention of High Court in Guntur itself. Because what they wanted was a Division Bench in Guntur and another Bench in Secunderabad, the first Division Bench being in Guntur. It virtually means that the High Court should be retained in Guntur. It is this which makes our friends in Telangana not to rely on the assurance given by our leaders here. Because they feel that these assurances have no sanction behind them. So my request to my friends in Guntur is not to press for the retention of the High Court in Guntur, lest Telangana friends should misunderstand us and believe that the assurances we give have no value whatsoever.”

THE HON. SRI K. CHANDRAMOULI:—“But our resolution here in the House is quite clear.”

SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU:—“Anyhow one dissentient voice will have its own

[26th November 1955]

[SRI SHEIK MOULA SAHEB]

“హరిహర బుక్కరాయలు తదాస్తని విత్తినవిత్తనంబు నీతరమున చూచిపండినది

ఉదారుడవిని దేశదేశముల్ మురిసినవయ్యా

ఆంధ్రకులముఁ వెలిగించిన దివ్యరూపి

నీవరణము శాతవాహనునిసాక్షిగ మా ఇలువేల్పుతప్పనుమీ.

శాతవాహనునిసాక్షిగా మీ చరణము మా ఇలువేల్పుతప్పనుని పొడినాడు. ఈనుక రాయలసీమవాసులు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకంగా వుంటారనిమాత్రం అను కోపడానికి వీలుతెదు. తెలంగాణవాసులుకూడా ‘హరిహర బుక్కరాయలు తథాస్తని విత్తన విత్తనంబు’ రూపకంగా ప్రతిఫలించాలని విశాలాంధ్రనువారుకూడ కోరుకోవలసి యుంటుంది. ఆ కవి జంకా ఏమీచెప్పారంటే—

‘అల వింధ్యావలభూములం దెనసిరా ఆర్యావర్త మందాక

తెలుగుడ తేటలునాడుపెంచిపోయితివి

బంగారుపులకలతో ఆంధ్రధరితిపొంగినది

దుష్టాలంబుప్రాప్తించి నిష్పలమైపోయిన మీ మహాశ్రమకు

బాప్పన్నిగ్గ ముగ్గాంజలులే’

ఈని ఆ దుష్టాలముపోయి ఇప్పుడు సత్కారము ఆసన్నమైనది. అటువంటప్పుడు కీనికి తెలంగాణవాదులు వ్యతిరేకంగా ఉన్నారంటే ఆశ్చర్యకరంగాఉంటుంది. విశాలాంధ్ర నిర్మాణానికి చాలాకారణాలు చెప్పబడినవి. చారిత్రకంగాను, రాజకీయంగాను, సాంఘికంగాను, సాంస్కృతికంగాను తరువాత పారిశాఖామికంగాను, వ్యవసాయకంగాను ఆంధ్రలంతా ఆభివృద్ధిచెందాలంటే విశాలాంధ్ర అత్యవసరమని చాలామంది నిరూపించారు. వారితో నేనూ ఏకీభవిస్తేన్నాను. కాని దీనంతటని మించినటువంటికి ఒకటి విశాలాంధ్ర నిర్మాణానికి దోహదమిస్తాయిన్నది. ఒక సామాన్యమాన్ఫోని నీకు విశాలాంధ్ర ఎందుకుకావాలిలంటే, ఈ కారణాలు చెప్పలేదు కాని, నాకుమాత్రం విశాలాంధ్ర కావాలి అంటాడు. ప్రాద్యున కళావెంకటాపుగారు మాట్లాడుతూ, ఆంధ్రలయ్యుక్క పూర్వ జౌన్త్యాన్ని చూపిస్తూ, నాగార్జున సాగరలో పూర్వము శాసనసభ ఉండెనదని, బహుకామనముకూడ శాసనసభ్యులుగా ఉండి యుండవచ్చునేమోనని అన్నారు. అది వాస్తవమే అదే విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు ఈ విధంగా చెప్పారు;

‘ఇమ్ముగ కాకలమ్ము మొగవీవరుకంగల

ఆంధ్ర పూర్వరాజ్యమ్ముల పేరుచెప్పిన హృదంతరమేలచలించు

గథస్త గాదదితంబు, స్వందవాస్పదహృదయంబు నాపనికి గానకచేసెడు

ఇంతగా యొదబదలంచుకోన్నదిది యొక్కడి పూర్వజన్మవాపనో’

ఇదమిథ్యమని నిర్ణయించడానికి, నిర్వ్యచించడానికి వీలుతెనటువంటి ఆవేదన, ఆవేశము, ఒక సూతనమైనటువంటి ఉత్సాహము విశాలాంధ్రకు దోహదమిస్తాండున్నది. ఆంధ్ర ప్రెజానీకముయొక్క రక్తసాధములలో ఇది పారుతూఉన్నది. కొత్తగా ఆంధ్రప్రజలు, తెలుగువారు అందరు ఒక

26th November 1955]

[SRI K. AYYAPU REDDI]

మత్యం కావడానికి అణుక్కిని మించినటువంటి ఒక నూతనమైన శక్తి ఉత్పన్నం కాగలదు. మన రాజకీయవేత్తలుగాని, ఆర్థికవేత్తలుగాని దీనిని నిర్వహించాలి. ఈ శక్తి వివిధ దేశాలయొకక్కు చరిత్రకు మూలకారణమైనది. ఈ శక్తిని అపడానికి ప్రయత్నంచేయవచ్చని తెలంగాణావాయలకు విజ్ఞాపించేస్తూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.”

SRI SHEIK MOULA SAHEB:—“ అధ్యక్ష, ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రతిపాదించిన విశాలాంధ్ర తీర్మానమును నేను బలపరుస్తున్నాను. ఇప్పటివరకు జరిగినటువంటి ఉపాయాసాలలో కొంతమంది ఛోరణ్ణ, విశాలాంధ్రలో అంత తెలుగుభాష, తెలుగుజాతి అనేరకంగా ఉన్నది. కానీ అట్లు లేదేమో అనే ఉద్దేశంతో నేనుకూడ కొంత మనవి చేయడలచినాను. త్రిలింగములకు మధ్య వున్నటువంటి ఈ దేశంలో తెలుగు భాష పూర్వం నుంచి ఆచరణలో వుంటూ వచ్చింది. ఈ త్రిలింగదేశానికి మధ్యలో వున్న టువంటి ప్రాంతములో మొత్తంమీద అందరు తెలుగువారని, తెలుగు జాతి అనేది లేదు. అనేక తెగలవారు, తెలుగు భాషకు సంబంధించనటువంటి వారుకూడ, అన్ని తెగలువారు తెలుగులోనే మాట్లాడుతూ వున్నారు. ఈ భాషా రాష్ట్రములు నిర్మాణం చేయడంలోకూడ ప్రభుత్వంయొక్క ఉద్దేశం ఈ రకంగా వుండవేమోనని అనుకోంటాను. ఈ హిందూదేశములో పూర్వము అనగా బ్రిటిష్ వారికి ముందు, పరిపాలించినవారి కాలములో అనేక తెగలు వుండి, చిన్న ఎస్టేట్లు అయితేనేమి, జాగీర్లార్లు అయితేనేమి, వీరు ఆ దృష్టితో పరిపాలించినదానివల్ల మొత్తంమీద ఆ తెగలకు సంబంధించినటువంటివారికి అనేక కష్టాలు సంభవించినాయి. తరువాత బ్రిటిష్ వారు ఈ దేశానికి వచ్చి, ముక్కుముక్కలుగావున్న ఈ దేశాన్ని తీసుకొని దీనిని ఒక పెద్ద సామ్రాజ్యంగా పాలిస్తున్నప్పటికి, వారుకూడ ఈ తెగ తత్వమును అవలంబించి, ఈ దేశ ములో ఒక మత్యం లేకుండా ఒక తెగకు మరొక తెగకు బేదాబిప్రాయాలు కలుగజేం ఇంతకాలము పరిపాలన చేశారు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో లోటుపాట్లు, కష్టసుభాలు అన్నికూడ మహాత్మ గాంధి అటువంటి దేశ నాయకులు గురించి, కాంగ్రెస్ సిద్ధాంతాన్ని తీసుకొనివచ్చారు. తత్తులితంగా ఈ దేశంలో వున్నవారు ఏ తెగలవారైనప్పటికని, మొత్తంమీద ఇది హిందూదేశముని, హిందూస్తాన్ అని, ఈ దేశంలో హిందూమతమే మేజారిలీగా వున్నప్పటికి, ఆ దృక్కుధం లేకుండా, ఇది లోకిక రాజ్యమనే దృష్టితో, ప్రజాస్వామ్య పద్ధతిపైన నిర్మించబడినది. ఆ విధముగా నిర్మించబడినప్పటికనీ, బ్రిటిష్ వారి హాయాములో పుండిన ఎస్టేట్ల భాధ ఇంకను చాలా వుండి నది. వీటినికూడ క్రమేణ వట్టెలో మహాకయుడు రూపుమాపారు. వాటిని రూపుమాపిన తరువాత, ఈ భాషా రాష్ట్రాలు అనే పేరుతో దేశాన్ని చిన్న చిన్న ముక్కలు ముక్కలు చెసినట్టుతే, బ్రిటిష్ హాయాములో వారు ఏవిధంగా దీన్ని ముక్కలు ముక్కలుగాచేసి తెగ తత్వాలు కల్పించిన ఫలితంగా కష్టాలు కలిగాయో ఆ విధంగానే కష్టాలు కలుగవచ్చననే వుద్దేశంతో అటు

[26th November 1955
[SRI SHEIK MOULA SAHEB]

పంట కష్టాలు కలుగకుండా దేశ నాయకులైన, అన్ని రాజకీయ పార్టీలకు అగ్రస్థానం వహించిపటువంటి పండిత్ జపహర్ లాల్ నెప్రూలా మహాశయుడు ఈ భాషా రాష్ట్రాల పద్ధతినే, చిన్నచిన్న ముక్కలుగా కాకుండా, పెద్ద రాష్ట్రాలుగా ఏర్పాటు చేసిరట్టుతే దేశం మొత్తంమిద, అన్ని రాష్ట్రాలయొక్క రక్షణకుగాని, దేశముయొక్క ఐక్యతకుగాని, ఆధికాభివృద్ధికగాని, ఇఱగు పారుగువారితో వ్యాపార సంబంధాలకుగాని, భాగుంటుందనే పుద్దేశంతో majority కి సంబంధించినటువంటి పెద్ద భాషా రాష్ట్రాలను ప్రవేశ పెడుతున్నారు.

“ భాషా రాష్ట్రాలలో ఓ రాష్ట్రాలొ ఏర్పడినప్పటినీ ఆ రాష్ట్రము అక్కడ నివసించివుండే ప్రజలు మాటల్లాడే బాపకు సంబంధించి వుంటుంది. ఈంకను ఆ భాషకు సంబంధించిన అస్యభాతులు వారుకూడా వుంటారు. ఈ భాషా రాష్ట్రాలొ నిర్మాణ సందర్భములో భూతభవిష్యత్వరమాన కాలములలోగూడా ఏవిధమేస ఆటంకాలు, యిబ్బందులు రాకుండా ప్రభుత్వము కొంతపరకు దీర్ఘాలోచన చేయవలసిన్నంటుంది. అయితే తెలంగాణా వాసులది తెలుగు భాషాన్ని వేరే చెప్పునవసరములేదు. ఇదివరకు తెలుగు ప్రాంతమంతయు ఒకేపాలనలో వున్నది. ఇట్లి తెలుగు ప్రాంతము తెలంగాణాకు సంబంధించి నంతవరకు ప్రాదరాబాదు రాష్ట్రములో చేరియుండటానికి కారణములు లేక పోలేదు. ఇదివరకు బ్రిటిష్ వారి పూర్యములో తెలంగాణా ప్రాంతమును ప్రాదరాబాదు రాష్ట్రములోను, కోస్తా రాయలసీమజిల్లాలు మద్రాసు రాష్ట్రములోను administrative unit క్రింద చేర్చబడ్డది. అందువల్ల తెలంగాణా వారు అటు ప్రాదరాబాదు రాష్ట్రములోనూ, కోస్తా రాయలసీమవారు యిటు మద్రాసులోను వుండిపోవలసివచ్చింది. అంతేగానే యిం మూడు ప్రాంత్యాలు ఒక్కచోట నున్నవే. ఈనాడు భాషా రాష్ట్రములు ఏర్పాటు అవుతున్నవి గనుక, యిం మూడు ప్రదేశములవారినీ ఒకేచోట చేర్చిపలసిందిగా కోరుతున్నాము. ఈ విధంగా చేసే, విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము ఏర్పాటుకు తోష్టుగలదు. అందుకుగాను ఆక్కడ ప్రాదరాబాదు మంత్రివర్గమువారుకూడా పూనుకొని బలపరుస్తారని ఆశిస్తున్నాను. ఇంతేకాకుండా యిం నాడు యిక్కడ విశాలాంధ్ర నిర్మాణమునకుగాను ప్రతిపాదించబడ్డ తీర్మానమును మరి శాశ్వత సభలోని అన్ని పార్టీలవారుగూడా విక్రిపంగా ఆమోదించమని నేను హృదయ హర్యకముగా కోరుతున్నాను.”

SRI K. BRAHMANANDA REDDI :—“Mr. Speaker, Sir, after the impressive and reasoned speech of the Leader of the House and Sri Kala Venkata Rao it is hardly necessary for me to traverse the same ground. We are happy that the 33-million Telugu-speaking people are on the threshold of realising their dream of Visalandhra. It is right and proper that the leaders of Telangana have not asked us for any assurance or safeguards; neither have we given them

26th November 1955]

[SRI K. BRAHMANANDA REDDI]

any in the spirit of inspiring confidence in them. Sir, though they have not asked for any assurance or safeguards, the Leader of the House has made it plain in his speech that so far as the Services are concerned, educational institutions are concerned and other development programmes are concerned the Telangana people will have their due share. I am saying this for this reason: There is a section of people in Telangana who feel—probably honestly feel—that as a separate Telangana State is good for them. We know they have some apprehensions in this matter. So we have to assure them that their apprehensions though reasonable we and they should be joint partners in the joint enterprise of securing for us Visalandhra and make it a big State for the benefit of all of us. It is not necessary for me to make any lengthy speech here on this resolution as all of us are agreed in the matter of attaining Visalandhra. Sri B. V. Subba Reddi, a particular friend of mine, spoke yesterday, which must have hurt many of us; it pained me particularly. He was a little poetical in his expression and he sacrificed sense for that. He seemed to have borrowed some of his arguments from the opposite ranks; and he seemed to have surpassed them in his performance. He said, 'the legislature does not reflect public opinion'. He is coming from Rayalaseema. I ask him, does he not remember that at the time when the Andhra State was formed it was the Legislature that expressed its opinion for the formation of the Andhra State? Similarly, over the question of capital of the Andhra State, it was the Legislature that expressed its opinion. The Andhra Assembly then was not elected on the particular issue of Andhra State or no-Andhra State. If the true representatives did not reflect public opinion, who else can? This is what I want to ask him. Probably, Sir, his intense desire to retain the capital at Kurnool seemed to have blurred his vision. I request him to rise to the occasion. When big issues are involved, I want him to think big and act big. That is my advice to him. (A voice: 'He is not here'.) If he is not here, at least his friends will convey it to him.

[26th November 1955]

[SRI K. BRAHMANANDA REDDI]

"Then, Sir, the amendment which the Leader of the Communist Party has moved is rather unhappy. I honestly feel it is untimely. We have time and again expressed in this Assembly, as also elsewhere, that the Tungabhadra Project area is the life-line of our backward tract, the Rayalaseema, and most of us realise also that though language is the dominant factor for consideration in the reorganization of States, it is not the sole consideration. When the States Reorganization Commission was formed it was made plain that it was not a Linguistic Reorganization Commission but that it was a States Reorganization Commission, so much so, that though language plays a dominant part, there are other considerations also in deciding the question.

"Then, Sir, Sri Pillalamarri Venkateswarlu asked us, 'on the same ground how can you ask Kolar?' I may tell him that Kolar is a Telugu area. From the statistics one will find it is all Telugu area. There is no particular reason why Kolar should form part of Kannada. If like the Tungabhadra area, Kolar is the life-line of Kannada we will readily concede the point. But it is not so. So I feel honestly that the Communist Party of Andhra has committed a mistake. I am also sorry that the Communist Party here is rather inspired by the Communist Party of some neighbouring State. So, Sir, I would earnestly appeal to the Communist Party and especially to their leader to withdraw their amendment; and even if he wants to speak on his amendment, let him speak on it, but not press it.

"Sir, one more minute and I finish. We know under the Constitution two High Courts cannot be constituted. So we have stated in the resolution that the seat of High Court of Andhra will be in Hyderabad. We are very glad that the Advocates' Association, Guntur and the Lawyers' Association at Hyderabad have passed a unanimous resolution that the seat of High Court should be in Hyderabad itself. But there is one section of people, who feel, like some Congressmen in some other States, that there can be a Division Bench in Guntur. Personally speaking, this is a minor matter which can be settled with the

26th November 1955]

[SRI K. BRAHMANANDA REDDI]

Centre. There is one thing to be remembered in this issue of High Court. If the seat of the High Court is to be in one place and if there is to be a Division Bench in another place there will be a conflict of jurisdiction. Supposing the entire offices and officers are located in Hyderabad and pass orders there, the High Court at Guntur will have no power to pass a writ in Guntur. In view of this I earnestly hope that friends pressing for a Division Bench at Guntur will drop the idea altogether. Finally, Sir, I wish Visalandhra will come into being early and serve the needs of the entire Telugu speaking people."

SRI S. RANGANATHA MUDALIAR:—"Mr. Speaker, Sir, I wholeheartedly support the motion of the Government that Visalandhra should be formed and that it should be immediately formed. But before I speak about the desirability and advisability and expediency of Telangana merging immediately with Andhra I would like to say something about the southern borders of this State. Sri Ramakrishna Raju, our party leader and other members from Chittoor area have spoken about it. But I am also entitled to speak something about the constituency which I represent, and Tiruttani constituency, which is a predominantly Tamil area and certain other areas in Chittoor taluk and in Kuppam area. Sri Ramakrishna Raju said that undue insistence on linguistic principle is not desirable. I agree with him. I agree with him also when he stated that the linguistic principle must be balanced by other factors, namely, contiguity, cultural affinity, commercial and social intercourse and economic and other considerations, and administrative convenience too. Judging by every one of these tests, linguistic considerations, administrative convenience, cultural affinity, commercial and trade intercourse and economic considerations—all these, separately considered and collectively considered, will point to the need that these areas should go to the Tamilnad. I hoped that at the recent Cabinet Level Conference at Madras this matter would be settled once for all and all doubts with regard to border areas will be cleared. But unfortunately differences arose on account of Hosur area question, so much so, that

[26th November 1955]

[SRI S. RANGANATHA MUDALIAR]

the consideration of the bilingual areas in Chittoor district had also to be postponed. It is highly regrettable that that should have been so. Even now, I hope, the two Governments would prefer to meet and decide this question amicably. If that is not possible, then, it is necessary that this Government should be pleased to address the Government of India to appoint a boundary commission. We are not very happy about the boundary commission. We hope this can be solved by an 'across-the-table conference'. But since things are not to be like that, the next thing is to refer to the Government of India and appoint some commission to settle this dispute once for all, so that the Tamils in this State, if they are destined to go to the Tamil area may go; but if they are not to be so, let them live in the Telugu State as any other subject of Andhra as loyal citizens and help in the improvement of the State. I do not want to say more about this. Apart from other considerations, the wishes of the people have also to be considered and that is the primary consideration, and on that test also these areas should go to the Tamilnad.

"Coming to Visalandhra I do not want to repeat the arguments that have been advanced by much greater persons since yesterday. This demand for linguistic province took its origin in 1903 and it is traceable to the proposals of the Government of Lord Curzon for the partition of Bengal. Ever since that time it has been agitating the minds of the Indian people, but gradually there has been a shift of the linguistic principle. There has been a progressive realization of the need to balance the linguistic principle by other considerations, namely, contiguity, national unity, cultural affinity, trade and other interests. As early as 1930 the Indian Statutory Commission laid down certain factors—the same considerations which are now being applied now—and they said also that if two areas speak the same language that should be the motive for the formation of a combined State, provided both areas are self-contained areas. So, that Telangana people and Andhra people speak the same language is the most primary consideration for the merger of the two States. Besides that, there is also

26th November 1955]

[**SRI S. RANGANATHA MUDALIAR**]

cultural affinity, there is also contiguity, there is also racial unity, there is also ample administrative convenience, and all the economic advantage will be for Telangana. So the Telangana people could agree to the immediate formation of Visalandhra. All committees—the Nehru Committee of 1928, the Dhar Commission, etc.—insisted on one factor, namely, the wishes of the people. And in the present case, we have got the auspicious of all relevant factors except the consent of the Telangana people. I hope and I sincerely believe that the dissidents are confined to a minority of Telangana people. They may have their own fears—their fears may be reasonable or unreasonable; they may fear that they might be swept out of existence by the more advanced coastal Andhras and since those fears are there, it is the duty of every Andhra to explain to the dissident Telanganas and convince them that they need not have any fears and try everything to allay their fears. They must be shown that the Andhra people and the Andhra Government are one with them and will look to their interests much more than to their own interest. In the present circumstances we have to see if the present Andhra Government have not done their best to allay the fears of Telangana. I should think the present Government have left no stone unturned in this direction. The assurance has been given by the Deputy Chief Minister that he will go to the extent of embodying safeguards in the form of a statute. So why should the Telangana people have any more fears. The High Command has given a similar assurance. It is no use simply saying that Andhras outside Telangana State support the demand for Visalandhra. It is not sufficient; we must gain the majority opinion of the Telangana people. We must explain to them, particularly at this juncture when the mind of Telangana is divided, particularly ask the present Telangana leaders to see beyond their nose, look far ahead into the future, think not of their immediate, personal or group interests, but consider the interests of the welfare of future generation born and yet to be born. If with all these assurances from this State and the Centre, the Telangana people would not open their

[26th November 1955]

[SRI S. RANGANATHA MUDALIAR]

eyes, I do not know what to tell them and I do not know what the leaders of the Andhra State are going to do in the circumstances. I should feel, if in spite of these assurances they should still persist in their stand, I am afraid we will have to let them alone to stew in their own juice."

SRI K. SUBBA RAO:—“ సభాపతి, సర్వాంధ భాతి ఒక్కతకు సంస్కృతి అభిపృష్ఠికి, శాస్త్రవ సాభాగ్యాలకు ఆధారభూత మైనటువంటి ఈ ముఖ్య తీర్మానాన్ని ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించడము వారి భాగ్యము, అంధ్రులందరి భాగ్యము అనినేను చెబుతున్నాను. ఈ తీర్మానముచాలా జాగరూకతతో ఎవరికికూడా మనసుకు ఏ విధమైనటువంటి సందేహం లేకుండా ఉండేటట్లు చక్కగా రచించారు. ఇందులో ఒక సవరణ తీర్మానమును కష్మాయిష్టుపాటీ నాయకుడైనటువంటి శ్రీ సుందరయ్యగారు ప్రతిపాదించి నట్లతెలిసినది. ఈ ప్రతిపాదన అపసరము లేదని మొట్టమొదట తీర్మానము గురించిమాట్లాడేవినికి ముందు వారికి నేను విన్నవించు కొంటున్నాను. ఆది భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రసిద్ధాంతము పైన ఆధారపడినటువంటి వ్యవహారంకాదు. అంధ్రులో మొట్టమొదట భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రసిద్ధాంత సూత్రాన్ని తెచ్చెని ఇగతికి లేదా అంధ్రజాతియుక్క ప్రక్కతకు, అంధ్రరాష్ట్ర నంపాదనకు అంధ్ర విశ్వవిద్యాలయానికి మొట్టమొదట ప్రారంభించి సంకల్పించారు. దీనిలో ఇన్ని ఎగుడు దగుడులు కలిగి అనేక ఇబ్బందులతో కూడాకొని మొట్ట మొదట అంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ ప్రాప్తి, తరువాత అంధ్రరాష్ట్ర ప్రాప్తి ఈ నాడు అంధ్రజాతి ఒక్కత ప్రాప్తి కలిగినటువంటి భాగ్యము అభిప్రాయింది. ఇప్పట్లో ఒక్క భాషా ప్రయుక్త సిద్ధాంతమే కాకుండా ఈ S.R.C. కమిటీ వారు ముఖ్యముగా అనేక విధములయినటువంటి సూత్రాలు ఆలోచించి భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములు కాకుండా యాదత్తుభారతదేశాన్ని సర్వవిధములుగా అందరి అభిపృష్ఠికి ఆటంకముతెకుండా, అందరి సంస్కృతికి ఎక్కువా లోటు రాకుండా ఉండేటటువంటి ఆలోచనచేసి సరిహద్దు ప్రాంతాలలో ముఖ్యముగా పరిహద్దుల్లో ఉండేటటువంట ప్రాంతాల్లో ఇబ్బందులు లేకుండా వ్యండెనూచనలు చక్కగా చేసినారు. అందులో ముఖ్యముగా రాయలసీమ ప్రాంత అభిపృష్ఠికి అనాదిగా చనిచేస్తున్నటువంటి నేను, ఈ S. R. C. కమిటీవాళ్ళు తుంగ భద్రప్రాంతాన్ని రాయలసీమవారి అభిపృష్ఠికిగాను ఎందుకుజచ్చినాలో సుందరయ్యగారు కొంత ఆలోచనచేసి చూస్తే వారు ఈ పెట్టిన సవరణ తప్పకుండా ఉప సంహరించు కుంటారని నేను అనుకొంటున్నాను, రాయలసీమ ప్రాంతము అంధ్రరాష్ట్ర ములోనిదే వేరు కాదు, పేరు అరోజున పెట్టిరి, “ నీమ ” శబ్ద ప్రయోగము చాలా సంకుచితమైనదనే నేను ఆ దినము నామకరణము చేసినాను.

26th November 1955] [SRI K. SUBBA RAO]

ఈ రాయలసీమ అనేది పల్నాటినీమ, కళింగసీమ అనే పెరుతోపాటు ఒకసీమగా సర్వ ఆంధ్రరాష్ట్ర సాభాగ్రానికి వుపయోగ పడేటట్లుగాకూడా దారి చేసింది. రాయలసీమ ప్రాంతానికి జీవప్రదమైనటువంటిది తుంగభద్రానది. అనలు తుంగభద్రాతీరము రాయలసీమనాటి చరిత్ర ఒక క్రూసార్ మీరు జ్ఞాప కము చేసుకొన్నట్లయితే రాయలసీమకు, ఈ తుంగభద్రకు ఎంతో సంబంధ బాంధవ్యము వుండే తౌనున్నన్నది. అనలు రాయలసీమ ఆషాఢో రాయలుఅస్తాన ములో ఉత్కృష్టమైనటువంటి ‘పాండురంగ మహాత్మము’ ప్రాసినటువంటి తెనాలి రామలింగదు తుంగభద్రనుగురించి ప్రాపు అనలు రత్నాకరుడే తుంగ భద్ర నది అని తాను వరించి పోయనే అని చెప్పుతున్నారు.

‘గంగా సంగమ మిచ్చగంబు నే మదిం
గావెరి దెవెరి గా అంగికరించునే.’

అని చెప్పుకుంటూ తుంగభద్ర అనే ఒక నది తరంగాలతో శ్రాగులాడుతూ సర్వ ప్రజల సాభాగ్రమునకు అధారభూతమైనది, అందులో బీద ప్రజలను మంచివారుగ చేయడానికి అధారభూత మైనటువంటి నది ఆక్రూడ ఉంటే దానిని ఎల్లప్పుడుకూడా బీదల ప్రాంతముగా వుండి వుంటే రాయలసీమ అభి పుష్టికిగాను ఈ తుంగభద్ర ఆనకట్టి విర్పించిది. ఈ తుంగభద్ర అనకట్టి ప్రౌదరాబాదు రాయలసీమ ప్రాంతాలవారు ఇద్దరు అభిపృష్ఠ చెందడానికి ఏర్పాటు చేసినటువంటిది. నేను సుందరయ్యగారికి ఒక ప్రార్థన చేయడలచుకున్నాను. తుంగభద్ర ప్రాంతము అన్నప్పుడు వారికి లోపల ఒక ఆలోచన ఉన్నది. వారు ఉండే రాయచూరు ప్రాంతము కూడా ఎందుకు అంధకు యివ్వకూడడు అదికూడా తుంగభద్ర ప్రాంతమే అయితే వారికి వుండి వుంటుంది. అందులో తప్పేమీ లేదు. అంధ ప్రాంతానికి బల్ణారీ ప్రాంతముతోపాటు అవసరమైన సంబంధము సంప్రూతి, అభిపృష్ఠకి అవసరమని తోచినప్పుడు కోరడములో తప్పేమీలేదు. కానీ ఒక క్రూసారే అది రాదని చెప్పిజక్కుడ ఈ తుంగభద్ర వుండేటటువంటి కొంత భాగముకూడా పద్ధని చెప్పడములో సబబు కాదు, సర్వము లేదు అని చెప్పి నేను ప్రార్థన చేస్తున్నాను. ముఖ్యముగా తుంగభద్ర రాయలసీమ అభిపృష్ఠకి కే కాదు సర్వ ఆంధ్ర శాష్ట్రవ అభిపృష్ఠకి కూడా అవసరమైనటువంటి ఒక క్రూని జల పసతి కలిగిన టువంటి ప్రదేశము. దీనినుంచి మేముకూడ బల్ణారీ సవరణలో కూడా కన్నడ ప్రాంతములో తెలుగు భాష ఒక ట్రిప్లి మాట్లాడేవారు అయితే బల్ణారీ, ఆక్రూడ ఉండేటటువంటి మోక, రూపనగుడి ఫిర్మాలు తెలుగు ప్రాంతాలని సభుయలు కూడా ఒప్పుకున్నారు. కానీ హస్పేట, ఆ ప్రాంత ములు కన్నడము వున్నది. తెలుగువారని కాదు తెలుగులో, ఉద్దండ్రమైన కవిత్యము చెప్పే వారు యానాట్లికికూడా అక్రూడ ఉన్నారు. తెలుగు భాషా పరిచయము 150 సం॥ లో తెలుగు భాషలో తమ కావ్యాలనేవారు తమ నిత్య జీవిత వ్యవహరములను అధికారములోనేమి అనధికార రీత్యా చేసుకున్నటు

[SRI K. SUBBA RAO] [26th November 1955]

వంటివారే ఉన్నారు. కాబట్టి ఇది ఒక ఇబ్బందిగా S. R. C. వారు భావించలేదు. ఈ యిబ్బంది ఒకప్రసారి అంధరాష్ట్రము లోకి వచ్చిన వారికి ఇబ్బందిగాలేదు. వాళ్ళకూడా సాకర్యము కలుగే పరిస్థితిని అలోచించే ఈ రెండు ప్రాంతాలలో ఏ ఒకరిద్దరో కన్నడము లేకపోతే కన్నడ మాట్లాడేవారు ఎక్కువ మందో మాట్లాడేప్పుడు, లేక ఎక్కువమంది తెలుగు మాట్లాడేవారు వున్నప్పుడు వారికి తగినసాకర్యములు కొద్దిమారిపోయిన ఇది ఒక తుంగభద్ర ప్రాంతములో 4 జిల్లాల ప్రజల జీవనము యావత్తు కూడా వాళ్ళచేతుల్లోనే వున్నది. కాబట్టి దానిని బాగా ఆలోచనచేసి ప్రతి భావంతులు భారతదేశం భవిష్యతును ఒక విధంగా ఉజ్యాలమైన స్థితికి తీసుకుపోయి దానికి వచ్చినటువంటి వారు ఇక్కడ ప్రస్తావనచేసి ఈయావత్తు అంధరాష్ట్రానికి ఇది అత్యవసరమని చెప్పి ప్రసాదించారు. అందువల్ల పార్టీలో అందులో ప్రతిపత్తులకు కొంతమందికి ఈ 4 జిల్లాలు, 8 జిల్లాలుపోగొట్టుకుంటున్నారు, కోలారు ప్రాంతము అని చెప్పి ఇండాక ఎవరో చెప్పారు. కోలారు ప్రాంతము తెలుగు ప్రాంతమే. తెలుగు ప్రాంతమువారు తప్పకుండా తెలుగు దేశానికివచ్చి తీరుతారు. కర్కాటకులు కర్కాటక ప్రాంతం ఎట్లా వారికి రావాలని అభిమానంతోవున్నారో, మనముకూడా అట్లాగే మన తెలుగు ప్రాంతము మనలోకిరావలయునని కుతూహలపడుతున్నాము. కాని అక్కడి వారు ఒకే మాట చేబుతున్నారు. ఏనాడో అవి మైమూరు ప్రాంతం లోని తెలుగుప్రాంతంవారు కర్కాటక ప్రాంతంలోకిచేరితే మేము సమ్మతించమన్నారు. అట్లాలయితే కర్కాటక ప్రాంతములో ఏర్పడే సందర్భములో కర్కాటక ప్రాంత మేకాదు, కర్కాటక ప్రాంతంలో వున్న తెలుగు వారంత చిత్రధురం, మదుగిరి ఇంకా అన్ని ప్రాతములో తెలుగు మాట్లాడేవారు కూడ వెంటనే ఇక్కడకు రావడానికినంసిద్ధులుగా వున్నారు. వారు అక్కడ ఆందోళన జరుపుతున్నారు. ఆ అందోళన తప్పకుండా పలించి కోలారు ప్రాంతము ఇక్కడకు వస్తుంది. కాని S. R. C. Report లో అది సపరించడంలో ఇది ఎక్కడకోపోతుంది అని చెప్పి ముఖ్యముగా తుంగభద్ర ప్రాంతము వాళ్ళకు ఇవ్వవలసిందని చెప్పి వాళ్ళచెప్పారాడు. ఈ తీర్మానాన్ని చక్కగా విషయాలుమాట్లాడుతూ కర్కాటక ప్రాంతము ఏర్పాటు అయ్యే సందర్భములో వాళ్ళకు ఏర్పాటు చేసి ఇవ్వడము ధర్మము అని చెప్పారు కర్కాటక భాగంలో ఎక్కడా కూడా సంస్కృతిలో గాని భాషలోగాని పరిపాలన సాకర్యములోగాని ఎక్కడా నిఇబ్బంది ఉండదు.

“హస్సెటు, దానిచుట్టు ప్రక్కన వున్నప్రాంతాలు గూడా తుంగభద్ర ప్రాంతములో వుండేటటువంటివే, రాయలసీమలోని అయిదు జిల్లాల ప్రజల సంరక్షణారం తుంగభద్ర ప్రాంతమును ఆంధ్రలకు యిప్పమేని కమిషనరిని కోరగా వారు యిందులో వున్న ముఖ్య వ స ర మీ ను వారు గ్రహించి, ఆంధ్రలు కోరింది సబజెనని గుర్తించి సందువల అది ఆంధ్ర ల కు వ చ్చే ప రి స్టే తి ఏర్పడింది. ఈ విధ మెన నిర్వయమునకు వ్యతిరేకముగా యిప్పటి కప్పడే బల్లారి, ఆచుట్టు ప్రక్కల

26th November 1955] [SRI K. SUBBA RAO.]

ప్రాంత్యలవారు ఏపో సత్కాగ్రహమచేయు బోలారసి తెలుస్తున్నది. నాదంతా చూస్తే, తాతకు మనుషులు దగ్గర నేర్చునట్టు అనే సామెతగా పుంటుంది. ప్రపంచములో పంచప్రాణములు తెగించి ఆర్థించేటటుపంటిశక్తి సామర్థ్యాలు కలగిన అంధులకు, నీటి కాలపలను తీసుకొని పోయి సత్కాగ్రహము చేయిన్న బెదిరే వారు ఎవరు? గనుక యిం ప్రపంచములో బెదిరే వారు ఎవరూతేరు. అట్టి బెదిరింపులకు, సత్కాగ్రహాలకు అంద్రులు జయపడి ఇది మాకుఅక్కర లెదని చెబుతారని అసుకోనక్కరలేదు. అంధులకు కన్నడలకు అందరికినీ అధారబూతమై, సర్వపజల శ్రేయస్తుకు శ్రేయాబి వృద్ధికి అవసరమైన నీటివిషయములో బల్భారి వారు సత్కాగ్రహము చేస్తున్నారు గనుక, అది సత్కాగ్రహము అనిపించుకోదు, దురాగ్రహమేననిపించుకుంటుందని మేము గట్టిగా చెప్పగలము. మైసూరు ప్రభుత్వమువారుగూడా యిది దురాగ్రహమేనని, అది జరగకుండా కట్టుదిచ్చము చేశారు. గనుక యిం ప్రాంత్యాన్ని తీసుకునేసందర్భములో, అది అంత అవసరము వచ్చేటట్లుయితే, కన్నడ భాషనే ఒక ప్రాతిపదికగా పెట్టుకున్నప్పుడు, అప్పుడు అందుకు మేముకూడ ఒప్పుకునే వారమే. భాషనే ప్రాతిపదికగా తీసుకొని, బల్భారి, తుంగభద్ర మొదలగు ప్రాంత్యాలు విభాగాలు చేయవలనివచ్చిన దని, S.R.C. వారు చెప్పలేదు. కమిటీ వారు భాషనే ప్రాతిపదికగా తీసుకోలేదు. వారు తీసుకున్నది ప్రజల సంస్కృతి, పరిపాలనా సాలభ్యము యింకను యతర విషయములు, అన్ని సమన్వయపరచి ఆలోచించి చేసిన తీర్మానము, యిది అందువల్ల సుందరయ్యగారు, లేకపోతే వారి పారీవారు మైసూరు రాష్ట్రంలోని కన్నడ ప్రాంతాలలోబాటు ఆంధ్ర పాంతూలుగూడ కన్నడ ప్రాంత్యములోనికిపోనివ్వు మనిచెప్పినారా? చెప్పలేదంటే సంతోషమే, అట్టు మేము ఒప్పుకోటానికి, ఆక్కడ ఎవరూ ఏమి అనలేదు. వాళ్లగూడ చెప్పలేదు, ఆ రోజున నేను అక్కడవున్నాను. 29 వ తారీఖున సభలో యిం తీర్మానమువచ్చింది, సవరణలురాలేదు. సవరణవచ్చినట్టుతే, ఆవ్యవహారముసభలో రాలేదు. అందువల్ల సుందరయ్యగారు ఈ విషయములో కొంత పునరాలోచించి ఆ విషయము చెప్పవచ్చును. ఇంతకు ఎవరి అదృష్టం వారిది. తెలుగు ప్రాంత్యమే అయితే అది రావటానికి బల్భారి, దానికి దగ్గరవుండే రూపనగుడి, దానితోబాటుమోక, ఆ ప్రదేశాలలోనుండేవారు అది అంధ్రలో చేర్చవలసిందే నని గట్టిగా కోరవలసిందని నేను కోరుతున్నాను.

“తరువాత ముఖ్యమైనది పైదరాబాదు విషయము వున్నది. పైదరాబాదు వారిలో మేము కలుస్తున్నాం. మేము పైదరాబాదు పోతున్నాం. అంధ్రజాతికి నెలవు పైదరాబాదే. అంధుల యిలవేల్పు అయిన తీర్మానచంద్రమూర్తి ప్రత్యుషమైన ప్రదేశముది. అంతకంటే యొక్కువగ, అంధ్రరాజ్యముయొక్క వైభవ చిహ్నములన్నీ యింపాటికికూడ చరిత్రనుబట్టి అక్కడ ప్రత్యుష నిదర్శనములున్నవి. చరిత్రాత్మకంగా ఉద్యోక్కమైనటువంటి భాగము, కాకతీయ రాజ్యము కాదు. శాలివాహన కాలములోనేకాదు,

[SRI K. SUBBA RAO] [26th November 1955]

మగధ రాజ్యము తరువాత అంధుల చరిత్రలో ప్రసిద్ధమైనటువంటి గొప్ప గొప్ప రాజులు పరిపాలించిన ప్రదేశమయి. గనుక రాయల సీమ వారు, సర్కారువారు, హైదరాబాదువారు పట్ట స్వార్డోపకరులు. దొర్చుగ్గేవశాతువారిని, వీరిని వేయచేసిన కారణమువల్ల వీరందరు వేరు వేరు ప్రదేశాలలో వుండిపోవలసి ఉచ్చింది. గనుక మెమందరము ఒకేచోటనుండుటకు మేము మా మాత్ర దేశానికి వెళ్ళుతున్నాము. హైదరాబాదు మనది. మేమే హైదరాబాదు వారిలో చేరబోతున్నాము. మమ్ములను మీలో కలుపుకోండి అన్ని మేము తెలంగాణా హైదరాబాదువారిని అడుగుతున్నాము, అంధ్ర ప్యాదేశము యాపత్తుకున్నా తెలంగాణా అని పేరు పెట్టటకు మాకేమీ అభ్యంతరములేదు. అంధ్ర, తెలుగు అనేటటువంటివి శబ్దాలలో భేదమే గాని, వేరు ఏమీకాదు. ఇదంతా తెలంగాణామే. తెలుగు ప్రాంతమంతా ఓక్కటిగా చేసుకొనడానికి మేము ఆక్కడికి వస్తున్నాము. కనుక మాకు మీరెవరూ భయపడనక్కరలేదు. వెనుకబడినవారమని, హామీలని అనుకోనక్కరలేదు. హామీలతో పనిలేదు. హృదయ పరివర్తనము ఈగవలనేకాని హామీలవల్ల ప్రయోజనం ఉండదు. అప్పుడేవో రాయులసీమ సర్కారువారల మధ్య కొన్ని సందర్భాలు ఉచ్చినవి. సర్వాంధ్ర రాష్ట్రము కావాలని కోరిక కలిగినప్పటి అందుకు అడ్డుపడినవారు రాయులసీమలో ఆప్పుడు కొంత మంది ఉన్నారు. వారికెదురుగా వున్నటువంటవారు రామాచార్యులుగారు, యిక్కడ యిం సభలో పున్నారు. నేను, రామాచార్యులుగారు, కొత్తిరెడ్డిగారు, యిం ముగురుతప్ప, అంధ్ర రాష్ట్రము కోరినవారు ఎవరు లేదు. ఆనాటినుండి అంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడేవరకూ కషించి, పోరాడి రాష్ట్రము సంపాదించాము. అంధ్ర రాష్ట్రము ఏర్పడి, యిం శాసన సభ ఏర్పడిన తరువాత, రామకృష్ణ రాజుగారు సభ పెట్టిన తరువాత చిత్తారు జిల్లాలో కొంతమంది యేకమై, సర్వాంధ్ర రాష్ట్రము కావాలని పోరాడే యాత్ర యినాడు హైదరాబాదు పొయ్యేవరకూ వున్నది గాని, యిం పోరాటము యిం రోజుతోటి ముగించలేదు. సంఘారమైన ఆంధ్రరాష్ట్రము మనమందరము హైదరాబాదీయులతోను, అక్కడవుండే తెలంగాణావారితోను కలిసి అందరము చక్కగా వ్యవహారించినపాడే వంఘార్థ ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడినదన్నమాట. ఏదో హామీలని అంటున్నారు. హామీలు యివ్వడానికి సద్గముగా వుండే ప్రయత్నమేదియు లేదు. హామీలతో పనిలేదు. అందరము ఏకముగా వుండడానికి ప్రయత్నము చేస్తున్నాము. రాజ్యమే ఆంధులందరి చేతికి వప్పజెప్పే ప్రయత్నము జరిగెటప్పటి, వేరే వ్యవహారము చేయవలసిన పనిలేదు. ఇంకను ఉత్తర సర్కారువారు, వారు, పీరు అని అన్నారు. ఉత్తర సర్కారువారు ఎవరు యిక్కడ? రాయులసీమవారు ఎవరు యిక్కడ? తెలంగాణావారు, రాయులసీమవారు, పుత్రర సర్కారువారు—యిం మూడు ప్రాంతాలవారు సరినమానులుగానున్నారు. ఓకవేళ పుత్రర సర్కారువారిలో ఇన్నసంఖ్య ఎక్కువగా వుంటే వుండపచ్చ. కాని ఆ ఎక్కువ తల్గువలన్నీగూడ

26th November 1955] [SRI K. SUBBA RAO]

అందరిలోను ఈకమత్యము కలిగినప్పుడు, భాషాబందం ఏర్పడుతుంది. ఈ సంబంధం ఏర్పడినప్పుడు అందరముకూడ ఒకక్రమాన్వయపూరించే వ్యయతుము జరిగితీరుతుంది. హామీలు అంతగా కావలసిపుంటే, ముఖ్య మంత్రి గోపాలరెడ్డిగారు చెప్పినట్లు, వారి భూభాగమునకు కావలసిన నీటి పనతులు, యింకను యితర సౌకర్యాలు, ఉచ్చేగాలకు సంబంధించిన ప్రమాదాలు, ఇంకను అక్కడి ప్రజలకు కావలసిన యితర ఏర్పాట్ని వారి జనాభా ప్రకారము వారిభాగము వారికిప్పటూనికి యించుఖంగానే వున్నారు. దీనికి లందరు సమ్మతిస్తారు. అందులో అయ్యంతరము చెప్పేవారెవరూలేరు. కనుక ప్రైంటర్ రాబూదువారు ఆంధ్రుల యొక్క పూర్వ వైభవాన్ని ఒకక్రమారి స్వరణకు తెచ్చుకొని, అందరూకూడా ఏకిభవించి, అంధ్ర రాష్ట్రమును సర్వతోముఖాభివృద్ధికి సాఫ్ట్వేర్ మైనిము చేయటానికి, ప్రైంటర్ రాబూ తెలంగాణ వారిని కోరమని యించుఖంగానే వున్నారు. వారు ఏదో ప్రజాభిప్రాయమని అంటున్నారు. దేశములో ఏది ప్రజాభిప్రాయము? ప్రజా ప్రతినిధులయొక్క అభిప్రాయమే యించుఖంగానే వున్నారు. అథిక సంభ్యాకులు విశాల ఆంధ్రరాష్ట్రములో యానాడే చేరవలసిందేనని చెప్పి చేరినారు. S.R.C. వారుకూడ ఈ విషయములో ఎంతే దీర్ఘాలోచన చేసే, విశాలాంధ్ర ఏర్పాటుకు ఒప్పుకున్నారు. ఈ విషయము వరిగ్రంగు కమిటీ వారు బాగాతలోచించి విశాలాంధ్ర వెంటనే నిర్మాణము అయితేనే మంచిదని ఒప్పుకున్నారు. అందుకు వారినిమేము అభిపూర్ణము. S. R. C. వారు వీరిద్దరినీ 1961 లో ఏకంచేసే బాగుంటుందేని చెప్పినా, ‘అలస్యాత్మక అమృతం విషం’ అని పెట్టలుచెప్పారు కనుక, అమృతమైనా అలస్యమైతే విషమై పోతుండన్నట్లు, యించుఖంగానికి ఆలస్యము జరుగుతారు. అలస్యమైతే భగ్గము కావచ్చును. దీనికి కారణము అందులో అథికారహంఘ ఒకటి, అందులో సర్వాధికారము అనుభవిస్తాన్నటు వంటి స్వార్థవరతత్వంతో కూడిన నాయక శిఖామణాలు, వినాయకులు కొంత మంది ఎప్పుడూవుంటూనే వుంటారు. వాళ్లు చేసేప్రచారం ప్రపంచములో జరుగుతూనే వుంటుంది. ఈ సందర్భము ప్రైంటర్ రాబూని వరిగ్రంగు కమిటీ వారు గుర్తించి, చక్కని ఆలోచనచేసి సర్వప్రజలయొక్క ప్రతినిధులు, ముఖ్యంగా కాంగ్రెసు పార్టీరాజ్యం, తేదొ కాంగ్రెసు అభిమానము కలిగిన బాపా ప్రాంత్యమేకాకుండ సర్వజనాభివృద్ధికి అవసరమైన రాజ్యం, యావ దాంధ్ర దేశంపైన, సర్వాంధ్రముపైన వుండువలెననె కోరిక కలిగినప్పుడు, ఎన్నికలు వెంటనే జరిపి, యిందులో కలవ వలసిందని వాళ్లకు చెఱితే వారు ఏకిభవించి కలుసారు. ఇందులో చాలామండికి ఎన్నికలు వసాయేమాననే అనుమానంపున్నది. ఎన్నికలు యిక్కడరావలసిన పనిలేనేదు. అక్కడ

[SRI K. SUBBA RAO] [26th November 1955]

ఎన్నికలు జరుపుకొని, యందులో ఐక్యముకావలసిన భారము వాళ్లలోనేవుంది. ఆ ఐక్యం తప్పకుండాచేసి తీరుతారు. Working Committee వారేకాదు, మనమువాళ్లకు వెన్నెముకగావుండి ఆ ఐకమత్యం సాధ్యాము. దురదృష్టి వశాతు అంధలో ఎన్నడుచూచిన తగదాలే ఉంటున్నాయి. చిశాలాంధ్ర నిర్మాణముతో అతగదాలన్ని సమసిషాయినట్టు. ఇప్పుడు అందరము ఏకమైసర్వాంధ్రాన్ని ఏకముగాచేసుకునే ప్రయత్నములో వున్నాము. కాబట్టి అన్ని పార్టీలవారుకూడా దీనిపయములో వక్కనీ వ్యహారము జరుపవలసి వుంటుంది.

“ఇంక సరిహద్దులగురించి అందరూచెప్పినారు. అందులో కళాపెంకట్రావు గారు స్వగ్రహిత వ్యవహారము చేసినటువంటి ఉత్తర ప్రదేశ్ విషయము చెప్పారు. దక్షిణ ప్రాంతాన్ని గురించిరామకృష్ణరాజుగారు చెప్పారు. నైరుతి మూల నున్నటువంటి తుంగబద్ధానీరు సర్వప్రజలకు కావలసిందే. సర్వ ప్రజల అభివృద్ధికిగాను ఏనాడెతే తుంగబద్ధాపై అధికారము అంధరాష్ట్రాన్నికి లేదో, ఆనాడునుంచే రాయలనేమ మళ్ళీ దిన దినం కీటించింది. ఆవేక రకాల దుర్మిష్టములకు లోనుకావలసివచ్చింది. దీన్ని తోలగించుకొనే ప్రయత్నము జరుగుతుంది. అవసరమువసే ఒకపర్మాయము కర్మాటక ప్రాంతములో తెలుగుప్రాత్యం కొంత వుండిపప్పటికైనాసరే, తెలుగు ప్రాంతయంలో కొంత కర్మాటక ప్రాంతమును తీసుకొని చక్కగ సర్వతా ప్రజల అభివృద్ధిచెందే ప్రయత్నచేయటానికి ముఖ్యమంత్రి గోపాలరెడ్డి గారు, ఉపముఖ్యమంత్రి సంజీవరెడ్డిగారు, సర్వశాసన సభ్యులు, అందరూకూడ ప్రయత్నిస్తారని ఆశిస్తున్నాను. ఇది అంధులకు స్వర్ణరూపం. స్వరాజ్యం సంపాదించుకున్నాము. సర్వాంధ్ర రాష్ట్రాన్ని సంపాదించుకోబోతున్నాము. ఇక చర్యితచరణముగా అంధుల చరిత్రను మరల పునరుద్ధరణియమై మరల ఒక సారి, ఆనాడు యుంధరుడు ‘థిల్ సుల్తాన్ పట్టుకువస్తాణ’ ఏ విధంగా అన్నాడో, యా నాడుగూడా అదేమాదరిగా ముఖ్య మంత్రిగారు థిల్ వెళ్లి ‘ప్రైంటరాబాదును పట్టుకువస్తాణ’ అని చెప్ప వలసిదినికోరుతున్నాను. ఆదినం యుగంధరుడు థిల్కివెళ్లి సులాసును పట్టుకుని వస్తానని అన్నాడు. అదేమాదరిగా ముఖ్యమంత్రిగారు థిల్కివెళ్లి ఆంధుల కష్టసుఖాలుచెప్పి ప్రైంటరాబాదును పట్టుకొని వస్తానని చెప్ప వలసిందిగా ప్రార్థిస్తా, యింతటితో విరమిస్తున్నాను.”

SRI N. YERUKU NAIDU :—“అధ్యక్ష ! రాష్ట్ర పునర్వ్యవస్తి కరణ సంఘం సిఫార్సులను స్థాలంగా ఆలోచించిన తరువాత గౌరవ నీయులు ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని అయిదు విషయాల లోను కూడా అందరూ అంగీకరించాలని నా అభిప్రాయం. తరువాత చిశాలాంధ్ర తత్త్వాన్ని విరుద్ధాంధ్రాన్ని అన్నాయి. ప్రాంతముకు ఆశిస్తున్న అందరు విషయాలను గురించి వివిధపక్ష నాయకులు, అనుభవజ్ఞులు చెప్పిన తరువాత నేను వేరేచెప్పి నక్కరలేదు. సరిహద్దుల విషయంలో—ముఖ్యంగా

26th November 1955] [SRI N. YERUKU NAIDU]

ఉత్తర సరిహద్దు విషయంలో—ఒక విషయం చెప్పగలుచు కున్నాను 1936 లో బరిస్సా రాష్ట్రం ఏర్పడకముందు 1903 లగాయితు 1930 వరకు అనేక కమిటీలు ఏర్పాటై, మేజరు అట్లే గారితో ఏర్పడిన కమిటీవారు కూడా అప్పటి విచాఫు జిల్లా మేజర్ ప్రాంతమైన కోరాపుట్ జిల్లా అభిపూర్వించుకు బరిస్సా రాష్ట్రంలో చేర్పకూడదని వారు తెలియ చేసినప్పటికి, తరువాత ధార్ కమిటీవారు రిపోర్టులో కూడా బరిస్సా సరిహద్దు విషయంలో ఉన్న తగాదాలు విచారించాలని చెప్పినా, S. R. C. వారు ఆ విషయం విడిచిపెట్టి నారు. అంధ్రేతర ప్రాంతాలలో ఉన్న అంధ్రసోదరుల పాకులను గురించి మనం ఎంతైనా ఆసెంబ్లీ ద్వారా Central Government కు తెలియలచేసి రక్షణ కల్పించ వలసిన అవసరం ఉన్నదని చెబుతున్నాను. బరిస్సా రాష్ట్రం ఏర్పడి 20 సంవత్సరాలైనప్పటికి వారు ఒక జిల్లానుంచి మరొక జిల్లాకు—తాకోరాపుట్ జిల్లా నుంచి గంజాం జిల్లాకు—వెళ్లపలసి వచ్చి నప్పిడు మన అంధ్ర ప్రాంతంలో నుంచి వెళ్లపలసి ఉన్నది. రోడ్ల ఆభిపూర్వించుకూడా వేరే రాష్ట్రంలో ఉండడంవల్ల చేయలేక పోయారు. మన అంధ్రలు బరిస్సాలో ఉన్నవారు పరిపాలనలో చికాకుపడుతున్నారు. వరకరీత్వాల్య వాటిజ్య రీత్వాల్య రహదారుల రీత్వాల్య అవస్థలు పడుతున్నారు. వారి రక్షణకే మనం ఈ ఎసెంబ్లీ ద్వారా Central Government పే వత్తిడి తీసుకుని వచ్చి తగిన విధంగా తీర్మానం చేస్తారని నమ్ముతున్నాను.”

SRI P. GOPALU REDDI :—“ అధ్యక్ష మహాశయా, ఈ నాడు మన ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని ఈ సభవారు ఏకగ్రివంగా ఆ మోదిస్తారని భావిస్తున్నాను. ఈ సందర్భంలో ఒకటి రెండు, మూడు నాలుగు భాగాల విషయంలో మనకి వారికి ఎలాంటి బేధాభిపొయిం లేదు. కానీ కట్టకడపటి విషయంలో మాత్రం కొంచెం చెప్పవలసింటున్నది. S.R.C. రిపోర్టు తరువాత సరిహద్దు సమస్య రెండు ప్రభుత్వాలు కలిసి ఏర్పాట్లు చేసుకోవలసి యున్నది. ఈ సందర్భంలో దక్షిణ సరిహద్దును గురించి చెప్పి విరమించుకోవాలి అని చూస్తున్నాను. ఉదయం మంత్రివర్గులు కళా వెంకట్రావుగారు మాట్లాడుతూ ఉత్తర సరిహద్దు, పశ్చిమ సరిహద్దు, (కోస్తా ప్రాంతాలగురించి తప్ప) దక్షిణ సరిహద్దు గురించి విపులంగా మాట్లాడారు. అంతకన్న జాస్తీగా చెప్పేది ఉండక పోయినా మా ప్రాంతంలో ఉండే కొన్ని ముఖ్యవిషయాలు చెబుతాను. చిత్తరు జిల్లా ఈనాడు ఏర్పడినదికాదు. వివాద ప్రాంతం అనిచెపుబడే ఆరు తాలూకాల్లో వివాదం అనేది ఎక్కడా కనిపించలేదు. బైటనుంచి వచ్చినవారు కొంతమంది చెబుతున్నారే కానీ స్థానికంగా ఉండే అరవసోదరులుకూడా వివాదం ఉన్నదని కానీ అరవ వారికి అన్నాయం జరుగుతుందనికాని చెప్పడానికి లేదు. రంగనాథ ముదలి యార్ గారు మాట్లాడుతూ లేనిది ఉన్నట్లు చెప్పడానికి లేదు. స్థిరంగా ఏర్పాట్లు జరిగిపోయిన భాగం విషయంలో కొంచెం ఎక్కువగా ఆ భాష మాట్లాడే వారున్నారనే భావంతో అక్కడ ఉండే ప్రజలకు ఏలాభంకలుగక

[SRI P. GOPALU REDDI] [26th November 1955]

పోయినా వేరే రాష్ట్రంలో చెర్చడంలో తమకు ఏమి ప్రయోజనం లేదని మా ప్రాంతాలలో ఉండే అరవంకుకూడా తెలుసును. అక్కడ ఉండేవి రెండే నదీ ప్రాంతాలు, ఒకటి అరుణానది; రెండవది కుశాలి. ఈ రెండు సదులు నుంచి ఇదివరకు ఉండే ప్రభుత్వాలవల్ల మాకు ఏలాంటి ఉపయోగం కల్పించబడ లేదు. ఇప్పుడిప్పుడే దీనికి దీహదం కల్పిస్తూ కొన్ని ప్రయత్నాలు చేసే ఆన కట్టలు కట్టాలని ప్రయత్నిస్తున్నాము. ఈ రెండు సదులవల్ల చెంగల్పట్టు జిల్లాలో మద్రాసు పట్టణానికి నీటికి ఆధారమేన పూండి రిజ ర్యాయరు ఇదివరకే కట్టుకున్నారు. ఇప్పటి పరిష్కారులలో మా ప్రాంతాలలోని ఏ భాగమేనా ఆ ప్రాంతాలతో చేరిన రైతులకు ప్రజలకు తీరని ప్రషం కలుగుతుండనే ఆనుమానపడుతున్నాము. పాలారు చేసిన రూల్సు అని ఒకటి ఉన్నాయి. వాటి క్రింద ఉత్తర ఆర్కాటు జిల్లాలో నిండవలసిం చెరువులకుగాను చిత్తారు జిల్లాలోని చిత్తారు, పలమనేరు తాలూకా రైతులు ఈ నాటికి ఒక బావి త్రప్పుకోడానికి వీలులెని పరిష్కారులున్నాయి. ఇటు పంటి రూల్సు కుశాలి విషయంలో చేసినప్పుడు రైతులకు తీరని సష్టం కలుగ గలదు. ఆ విధంగా పిచాటూరు, అరణియాచునదిపై ఒక కోటి రూపాయలతో కట్టాము కాబట్టి మాకు కావలసిన నీరు పదిల మిగిలిసదే మీరు వాడుకోవాలనే రూల్సు రావచ్చును. ఈ నదులన్నీ చిత్తారు జిల్లాలో ప్రవహించి చెంగల్పట్టు జిల్లాకు పోతుంటే ఆ ప్రాంతాలలోని ప్రజల లాభాలకుగాను మాకు సష్టం కలుగుతున్నదని చెప్పువలసియుట్టది. ఈ సరిహద్దు సంప్రదింపులు విలఫ్మైనాయని చెప్పారు. ఇవ్వవలసింది ఇప్పుడానికి ఇష్టంలేదుతాని తీసుకోడానికి మాత్రం వారు సమాధానపడుతున్నారు. ఏ నూత్రాల మీద వారు కోరెనారో ఎపరికి అర్దం కావడం లేదు. పోస్టారు తాలూకా విషయం క్రొత్తగా ప్రస్తావిస్తున్నారు అన్నారు. వివాద ప్రాంతాలని అరుతాలూకాలకు జనాభా లెక్కలు తయారు చేసినారు. పుత్తారు జిల్లా మధ్యఉన్న అరుతాలూకాలు వెంకటేశ్వరుని గుడితోసహి లెక్కలు తయారు చేశారు దాని ప్రకారం తిరుతని తాలూకాలో తప్ప ఎక్కడా అరవల జనాభా పోచ్చగా లేదు. ఈ జనాభా లెక్కలలో చాలా పారపాట్లు కనిపెస్తున్నాయి. తిరుతని తాలూకాలో ఒక గ్రామములో 1931 వ సంఖ్యరంలో 500 మంది ఉన్న తెలుగువారు 1951 వచ్చే సరికి 503 మాత్రం అయినారు. ఈ జనాభా లెక్కలను తయారు చేసేటప్పుడు జరిగిన తంతులో ఉండే లోపాన్ని గురించుకోవలసియున్నది, అ జనాభాలెక్కలను ఆధారంగా చేసు కుని Special census తయారు చేసే అందులో ముగ్గురు పోయి నలుగు రైనారు, 1931 వ సంఖ్యరంలో 49%, 50% ఉన్న జనాభా 1951 సెన్ససులో 1953 లో వచ్చిన Hand book of census లో 1%గా ఉన్న బేధం 5% అయినది.

“1955 వ సంఖ్యరంలో వచ్చిన Special census report లో—ఈ తట్టు ఒక అఫీసరు, అతట్టు ఒక అఫీసరు ఉండి తయారుచేస్తే—లాణ రెండు

26th November 1955] [SRI P. GOPALUREDDI]

వేలామంది ఉన్న తెలుగువారు 87,000 మంది అయినారు. లక్ష 20 వేలు ఉన్న అదవవారు లక్ష 40 వేలు అయినారు. ఇతర జాతులవారిని 3 వేల మందిని చేరిసే 62% అరవలు, 40% ఇతరులు అని అంకెలు వేశాడు. రేపు Boundary Commission వారు వచ్చినా ఈ జనాబా లెక్కలనే ఆదారంగా చేసుకొని పరిప్రారం చేసే అక్కడ ఉండే ప్రాంతియులకు, ముఖ్యంగా ఆంధ్రులకు తీరిని అన్యాయం జరుగుతుంది, స్థానికంగా చూసే, అరవ నాయకులు ఎవరు అటు పోవాలని ముందుకు రావడం లేదు, అరవ దేశానికి పోవాలనే ఆశ పడడంలేదుకూడా, వారికి ఏ విధమైన ఇబ్బందులు లేవని దృడంగా చెప్పవచ్చును. ఈ agitation చేసేవారు వినాయకం, శివజ్ఞానగ్రామణి వీరిద్దరే, శివజ్ఞానగ్రామణి మద్రాసు రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి అయిన కామరాజ నాడారుతో విరోధపడి అయినకు వ్యతిరేకంగా ఏ విధానాన్ని అయినా అనుసరించడానికి చూస్తున్నారు. వినాయకంకూడా అదే విధంగా ప్రభుత్వంతో వ్యతిరేకపడి శివజ్ఞాన గ్రామణిని అనుసరించి ఈ ఉద్యమాన్ని లేవదీశాడు.

“వినాయకంగారు తెలుగు చదువుకున్నారు అని మిత్రుడు చెంగల్చురాయుడుగారు అన్నారు. నిజమే వారు తెలుగు B. A. చదువుకున్నారు, 1949 వ సం॥ పరకు యిటువంటి అభిప్రాయము ఎప్పుడూకూడా లేదు. దీని వెనుక history కూడా వుటది. ఈనాడు మనము విశాలంద్ర కావాలనే అలోచనలో వున్నాం. ఆంధ్రులందరి పొన్నుత్తికోసం విశాలంద్ర కావాలని చెబుతున్నాము. దేనికి వ్యతిరేకములేదు. మొట్టమొదట ఆంధ్రదేశము కావాలని పాటువడే రోజులలో ఆ కృషి తెలుగువాళ్ళు ముఖ్యమంతులుగా వున్న కాలములో పలించలేదు. మద్రాసు ప్రభుత్వము తెలుగు ఆధ్యార్యములో వున్నపుడు పలించలేదు. కేవలము రాజగోపాలాచారిగారు ముఖ్యమంత్రిగావున్న భాగ్యములో మనకు ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడడము అనేటటువంటిది, మహాత్మరమైనటువంటి ఆంధ్రుల సహకారముతో అభివృద్ధిచెందిన మదరాసు పట్టణము మనకులేకుండా చేసినారు. దానికికూడా ఒప్పుకోని ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పాటు చేసుకొనికి అనాడు వివాదిగ్రస్తము అని చెప్పబడినటువంటి చిత్తారుజిల్లా ప్రాంతముకు కేవలము ఒక agitation లేవదీయడము ముఖ్యకారణము, సరిహద్దుప్రాంతము విభజనలో మాదని చెప్పిన కారణానియానాడు సరిహద్దు వచ్చింది. మొట్టమొదట మన ప్రధాన మంత్రిగారు మనకు చెప్పిన కార్యక్రమము 11 జిల్లాలు, అందులో నిర్విషాద ప్రాంతము అని వ్రాసుంది. కేవలము agitation కు లోంగి అవకాశము యిచ్చినట్టు యితే తప్పనిసరిగా రేపు యిదే కర్మాలును అరవలకు ఒప్పగించవలసి వసుందని పెచ్చరిస్తున్నాను. వారు లేనిచోటు హిందూదేశములో ఎక్కుడా లేదు. ప్రతిచోటు బ్రతుకురొకు వచ్చినవారి జనసంబ్ధమీద ఆధారపడి విభజన చేసినట్టుయితే దేశంతాకూడా వారికి అప్పగించవలసివస్తుందేమో. ఆ విధముగా ఆవకాశవాదులకు చోటు యివ్వకూడనని ప్రజల స్థాకర్యము

[SRI P. GOPALU REDDI] [26th November 1955]

కోసము ఒనాళా ప్రాతిపదిక కాకుండా పరిపాలనా సౌలభ్యము ఆలోచించి చేయవలసినదని మనవి చేస్తున్నాము.”

SRI G. BUSANNA :— “ అధ్యక్ష ! ఇప్పుడు విశాలాంధ్ర విషయమై మన Chief Minister గారు పెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాము. States Re-organization Commission వారు అన్ని రాష్ట్రాలు ఏర్పాటు చేసినపుడు మనకు విశాలాంధ్ర ఏర్పాటు చేయకపోవడం చాలా విపాదకరం. తుంగబ్రద్రా పాజెక్టును బళ్ళారి ప్రాంతాన్ని అంధ్రలో కలిపినారు. మంచిమాట, కన్నడిగులను మన దాంత్య తీసుకొని పెట్టడము నష్టకరము అనుకుంటున్నాము. వాళ్ళను కన్నడదేశము పంపడము చాలా మంచిదనుకుంటాను. అలాగే కోలారులోవున్న తెలుగు వాళ్ళను కర్మాటకములో వుండడము చాలా తప్పు అని నేనుకుంటున్నాము. మన భాష మాట్లాడే రాష్ట్రము మనకుండడంమంచిది. కర్మాటకులకు కర్మాటక రాష్ట్రము, మహారాష్ట్రాలకు మహారాష్ట్రము వుండడం మంచిదని అనుకుంటున్నాము. ప్రతిరోజు కన్నడిగులతో తగాదా పెట్టుకోవడము కన్నడవారిని కర్మాటకమునకు పంపడమే మేలు అనుకుంటున్నాము. ఇంతవరకు మన రాష్ట్ర ములో Service Commission, Training Schools లో కన్నడం recognize చేయలేదు. ఇంతకుపూర్వము మద్రాస రాష్ట్రములో వున్నప్పుడు తెలుగు, కేనరీము, తమిళము, ఉర్దూలో వాళ్ళు answer చేయడానికి అవకాశము పుండేది. అంధ్రరాష్ట్రము వచ్చాక తెలుగు, తమిళములో మాత్రం reply ఇయవ్యడానికి వుంది. అదోని, అలూరు, రాయముర్ము మడకసిర కన్నడ ప్రాంతాలు దాంత్యోవున్నాయి. అక్కడి schools లో at least parallel section అయినా open చేయలేదు. S.S.L.C. pass అయినా Service Commission లో replies ఇయవ్యడానికి తెలుగు తమిళము recognize చేసినారు. At least 10 సంవత్సరాలవరకుకన్నడం recognize చేయలాని మనవి చేస్తున్నాము. బళ్ళారి విషయములో కన్నడిగులను వాళ్ల దేశము పంపడమే మేలు అనుకుంటున్నాము. Boundary Commission పల్లి ప్రయోజనము కనపడది. అది భాషా రాష్ట్రానికి రక్షణయినుంది, ఐతే కోలారు జిల్లాలోవుండే తెలుగు ప్రాంతాలు మనకు రావలసినవాటిగురించి రేపు Boundary Commission చేసేది మంచిది. మనకు వచ్చేవి మనకు రానీ వాళ్లకు పోయేవి వాళ్లకు పోసే అని నా నమ్మకము, ఇంతటితో విరమిస్తున్నాము.”

SRI U. RANGA BABU :— “ అధ్యక్ష ! ముఖ్య మంత్రిగారు తీర్మానం ప్రవేశపెట్టినప్పుడు ఇచ్చినటువంటి వుపన్యాసం చాలా వుదాత మైనది, హర్షింపతగినది. తమకు కావాలన్న భూభాగాల గురించి జరిపించిన చర్చలలో ఏ ప్రధానమంత్రి ఏ రాష్ట్ర శాసన సభలోసూకూడా యింత వుదాతంగా, బెదాద్యంగా మాట్లాడి తమ భావాలు ప్రకటించి వుండలేదు అని నా వీళ్లాసం. ఇప్పుడు విశాలాంధ్ర గురించి మాట్లాడడానికి నాకు ఇచ్చిన

26th November 1955]

[SRI U. RANGA BABU]

సమయాన్ని బట్టి నాకును వుబలాటు, పుత్రాహం అంతా చెప్పడానికి అవకాశం లేదు. పోతే ప్రత్యేకంగా మాకు సంబంధించిన వుత్తర సరిహద్దు ప్రాంత విషయమై కావ్య ముచ్చటించాలనుకున్నాను. మర్చ వుత్తర సరిహద్దు ప్రాంతం అంటే గంజాం, కోరాపుట్టి జిల్లాలు జ్ఞాపకం వస్తాయి. ఆ జిల్లాలు రెండూకూడా వాటి యితిహాసం జాగ్రత్తగా చూస్తే చారిత్రకంగా అది తెలుతుంది. ఇవి ఒక్కుల భాగాలని ఎందుకు వచ్చిందే దానికి చాలా పెద్ద చరిత్ర వుంది. శాతవాహన యుగంలో, విడవ శతాబ్దింలో తెలుగు పుత్రుష్ట పురుషుడు అదిపురుషుడు అయిన కుమారిలభట్టు ఏ ప్రాంతము వాడు? అంధ్ర పుత్రుళ సరిహద్దు ప్రాంతమైన జయమంగళ గ్రామంలో జన్మించాడు. ఇతడు తైతరీయ బ్రాహ్మణుల శాఖవాడని జ్ఞాన సూత గ్రంథాలలో వుంది. ఈ ప్రాంతం ఎక్కడ పున్నదంటే ఆస్కార్లో అంటే యిస్యుడున్నటువంటి బుధిమతిల్యానది బట్టన వుంది — యి జయమంగళం గ్రామంలో జన్మించాడు అని గురుకు తెస్తున్నాను. ఈ మధ్య యుగంలో అంధ్ర దేశం విస్తరించిపోయింది. ఈపరి గ్రామంలో కావ్య ఉత్పత్తుల అధిక్యత కారణంగా జిరిగిన చరిత్ర సంఘటన. మన గాంగరాజులుండేవారు. గాంగరాజుల రాజుధాని ముఖులంగ ప్రాంతం ఇప్పుడు, దానిని కళింగ నగరం అంటారు. తరువాత తమ దేశం విసరింపజేసే పుదేశంతో కట్టక జయించిన తరువాత తమ రాజుధానిని కట్టకోల్పారు. తరువాత ప్రారంభమైనది పుత్రుళులు మన దేశంలో ప్రసరించడం, ఈ గంజాం, కోరాపుట్టి జిల్లాలలో చిన్న చిన్న జమీలు పున్నటువంట శిలవంశం అయితే నేం, నలవంశం అయితేనేం, లేకపోతే సైలాంత్యవంశం అయితేనేం యతరత్రాకొన్ని వంశాలుండేవి. కట్టక సంప్రదాయాల ప్రభావానికి లొంగి కావ్య ఒక్కు అచ్చారాలు పెట్టుకున్నారుగాని 14 వ శతాబ్దిలో వరకు అన్ని శాసనాలు తెలుగు భాషలోనే పున్నవి. ఇది చరిత్రలో పున్నటువంటి విషయం, నేను యిది కొత్తగా తెచ్చిపెట్టినదికాదు.

“పోతే యి ప్రాంతం ఈవిధంగా పున్నప్పటికి తెలుగుదేశము, ఇది మాది అని మరొకసారి తెలుగువారు చెప్పుకున్నారు. అది రెడిరాజుల నాటిది. చిలకసరస్సు నుంచి రాజుమండి రాజుధానిగాపున్న ప్రాంతము మాది. తాని ఆ విధముగా ఎంతోకాలము నిలువలేదు. అమధ్యము రెడ్డియుగం అంతరించిన తరువాత వారు అంధ్రదేశాన్ని ఒక శతాబ్దాన్ని పాలించినారు. అప్పుడు ఒక్క సంప్రదాయములు మనకు వచ్చాయి. మనకు యించు బరంపురం ప్రాంతంలో Oriya Majority చూపించడానికి మన కాపుజాతిని ఒరిస్సా కాపు అని చూపించినాడు ఒరియా మెజారిలీ కనబడింది. లేకపోతే వారికి మెజారిలీలేదు. 1931 Census లో యి అన్యాయం జరిగింది. తరువాత బరంపురం, కుత్తురంతో సహ, కుత్తురాన ముఖిమతిల్య సదివరకు అంధ్ర దేశములో వుండవలెనని తెలుగువారు వాదించేరు. అప్పుడు ఓడినెలు కమిటీ వచ్చినప్పుడు ఒరిస్సా ఏర్పాటు చేసినారు. మద్రాసు రాష్ట్రం చాలా

[SRI U. RANGA BABU] [26th November 1955]

పెద్దదికాబట్టి అందులో యా ప్రాంతము తీసివేసినా ఫరహాలేదన్నారు. వారు తెలుగుప్రాంతం అని అంగీకరించేరు. బరంపురప గురించి వారు ద్రాసినది ఏమి ఉంటే; మనిసిపాలిటీ నూలికి 48 తెలుగువారు, 47% ఒక్కులు అన్నారు. ఆది తెలుగుపట్టుం అయినా ఒరిస్సావారికి పట్టలేదు. కాబట్టి వారికి జవ్వా లన్నారు. యావిషయము J. V. P. Report లోను joint Select కమిటీ రిపోర్టులోకూడా యావిషయం వుంది. ఆయితే యా విషయాలను మనము ఎందుకు తిరిగి తోడుతున్నాము. మద్రాసు ప్రభుత్వానికి పొర్కమెబట్ట కమిటీకి తెలియజేసినారు, ఒరిస్సాలో చేర్చరాదు అన్నాము. ఇవిలన్నీ ఆలోచించి నిజమైన మన తెలుగు ప్రాంతాలు మనకు రాశాలని కొరుతున్నాము. ఆది వారు అంగీరించవలెనని కోటుచున్నాను.”

SRI P. BAPAYYA:—“ అద్విత మహాకయ్య ! సామూన్ధముగా యా తీర్మానము పిపియమును ఎవరికికూడా ఆనుమానములేదు. విశాలాంధ్ర పద్ధనే టంటివారు ఆంధ్రలో ఎవరూలేరు. ముకోగ్రటి ఆంధ్రుల హృదయాలలో విశాలాంధ్ర కావలెననే కోరికవుంది. అది సందేహము లేనిమాట. ఇప్పుడు పైదరాబాదు తెలుగులలో రెండురాష్ట్రాల వాదంవుంది. Reddi తగాయిదాలవల్ల యా తగాయిదా పచ్చిందని అందరికి తెలిసినవిషయము. యా కంఠంజిల్లా కాంగ్రెసు కార్డ్రాక్టర్లతో డూమథ్య నేను మాట్లాడెను. వారందు విశాలాంధ్ర కోరుతున్నారు. వారు చెప్పేది ఏమిఉంటే రంగారెడ్డి, చెన్నారెడ్డిగార్ల నాయకత్వంక్రింద వున్న కాంగ్రెసుకూడా కావలెనని కోరినారు గాని, పార్టీ డిసిప్లినుకులోబడి ప్రకిచెప్పలేదు. High Command విశాలాంధ్ర ఇస్తుందని వారు నమ్ముతున్నామని చెబుతున్నారు. ఆయితే S.R.C. రిపోర్టులో ఒక విషయం చెప్పేరు. అందరూ మాట్లాడేరు. కానీ ఒక విషయం ఎవరూ చెప్పలేదు. ఆది పెద్దవిషయం కాకపోవచ్చును, విశాలాంధ్రవస్తే మనకు తగాదాలేదు.

“ ఒక వేళ విశాలాంధ్ర రాక రెండు రాష్ట్రాలువస్తే మన మనగాల పరగణాసంగతి ఏంకావాలి. నెజాములో ముల్కీసర్కారులను బ్రితిమవారికి ఇచ్చినపుడు ఈ మనగాల పరగణాలో ఇచ్చేరు. ఇది మనకు పైదరాబాదు కు మధ్య నుండి నుండి. ఈ నాట్లు పైదరాబాదు సంప్రానము అంతయును యూనియనులో చేరిపోయింది. ఆ సమయములో క్రిప్పాజిల్లా enclaves పైదరాబాదువా రివి మనకు మనవి, వారికి పరటా మార్పుకు న్నారు. అందు లింగగిరి పరగణా వారికి ఇచ్చి పరిటాల, గానుగలపాదు వారు తీసుకొన్నారు. మనగాల పరిపాలన కష్టముగావుంటుందని వారికి ఇవ్వాలన్నారు. పైదరాబాదునంప్పానం పోయింది కనుక అన్నీ ఏకముగానే వున్నవి. పరిపాలనకష్టం ఇప్పుడులేదు, కాబట్టి S. R. C. రిపోర్టులో ద్రాసినట్లు మనగాల పరగణాను రెండవ రాష్ట్రములో చేర్చవలెనన్నది న్నాయంకాదని మన నాయకులు చెప్పాలి. మనగాల పైదరాబాదుకు

26th November 1955] [SRI P. BAPAYYA]

ఆప్యవలసివస్తే మసకు కొంతభాగం రావలని ఉంది. మథిర పరగజా గ్రామాలు మన రాష్ట్రంలో చేచుకొనియున్నవి, enclaves కాకపాయినా అవి మనకు రావలెను. కాబట్టి ఆవిషయము బాగా ఆలోచించవలెను. ఈమధ్య మన ముఖ్యమంత్రివారు మనగాలరైతులు deputation వచ్చి మమ్ములను ఆ రాష్ట్రములో చేర్చపడ్డని మన రాష్ట్రములోనే ఉంచేటట్లు ప్రయత్నం చేయవలెనని కోరినారు. ఈ విషయము మస నాయకులు బాగా ఆలోచించవలెను. ఇంతమంది గౌరవనియసభ్యులు మాట్లాడినా ఈ విషయం ఎవరు చెప్పలేదు. ముఖ్యమంత్రిగారి ఉపన్యాసములోగాని, ప్రానింగుమంత్రిగారి ఉపన్యాసములోగాని ఎక్కుడాలేదు. స్పృశ్యరుగారి దీయవల్ల రెండు సిముషములు తీసుకొని ఈ విషయాన్ని చెప్పాను. ఈ విషయము జాగ్రత్తగా ఆలోచించవలెనని కోరుమన్నాను”.

SRI G. RAMI REDDI :— “అధ్యక్ష మహాశయా! ఇప్పుడు ఈ అసెంబ్లీమందు ఉన్న మన పార్టీనాయకుడు అయిన గోపాలరెడ్డిగారు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తూ విశాలాంధ్ర నీర్మాణమనకు అందరు అంధులు ఏకమై ముకికంఠంతే ఆడిగినాడు విశాలాంధ్ర మనకు ఏర్పడు తుంది త్థని నాన్నమ్మకమ్ము. కాని అంధరాష్ట్రం రాకమందు ముద్రాసులో మనము పున్నపుడు రాయలసీమ, ఉత్తర సర్కార్లు అనే అభిప్రాయముతో ప్రారంభించినందువల్ల ఆనాడు పెద్దఱ వ్రాపిస శ్రీబాగు ఒడంబడికను, కొందరు తెలిసియో తెలియకనే, ఒడంబడికకాదు, చిత్తమాత్రం అన్నారు. దానినిబట్టి ఈనాడు తెలంగాణావారు మసలను సమ్మలేకుండా వున్నారు. ఇది తీర్మాలితంటే ఆంధ్రరాష్ట్రం, రాయలసీమ వుత్తర సర్కార్లు వుత్తర సర్కార్లకోసము అయినట్లు సుస్థిరము చెకూరుచుండవలెను. హామీలు అవసరంలేదు అని నేను చెప్పినాను. మనకు బలముచేకూరి తాపాతు సంపాదించుకుంటే వెనుకబడిన ప్రాంతాలను అభివృద్ధి ప్రాంతాలుగా మార్చి కొనవచ్చును. ఈ విషయమే నేడు మన తెలంగాణావారికి చెప్పాలి. ఈ పనికి హామీలుతో పనిలేదు. “మీతో సరిసమానంగా రాయలసీమవారం వున్నాము. ఆంధ్రరాష్ట్రం వచ్చినతరువాత వివిధముగాఅయినా అన్యాయం జరుగుకుండా చేసుకొనడానికి తాపాతుపాందిన మమ్ములనుకూడా విశాంధ్రలో చేర్చుకోండి. అందరము ఏకమైతే మూడుకోట్ల జనాభావుంటాము. ఒక కోట్ల జనాభా పున్నవారు రెండవరాష్ట్రం ఏర్పాటు చేసుకొనడంకన్న అందరము ఏకమై మూడుకోట్లమంది కలసి ఒకేతాపాతు సంపాదించుకోవచ్చును. ఆ విథంగా జరుగకపోతే రాయలసీమవారు అండగావుంటాము” అని హామీ యిచ్చి గౌరవం నిలబెట్టుకోవాలి. వారికి నమ్మకంకలించి విశాలాంధ్రను ఏర్పాటు చేసుకొడానికి మన నాయకులు సిద్ధముకావాలి. ఇదివరలో జరిగిన పారపాటులు జరుగుకుండా చూడవలెను అని నుండరయ్యగారికి మనవిచ్చేస్తున్నాను. “విశాలాంధ్రకావాలని మనము ముకికంఠంతో చెబుదాము. ప్రత్యేక అంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పాటుచేసుకున్నప్పుత్తరువాత భేదాభి

[SRI G. RAMI REDDI] [26th November 1955]

ప్రాయాలు లేకుండా వారిని అప్పునిద్దాము. వారు అంగీకరిస్తే సరి, వాట రాకపోతే మనమే వారివడ్డకువెళ్ళి నచ్చచెప్పి వారిలోని భైదాఖిప్రాయములు తెలగించి విశాలాంధ్రను ఏర్పాటు చేసుకొనడానికి సుందరయ్యగారు తమ Amendment ను ఉపసంహారించుకుంటారని అశిస్తూ నాకు అధ్యక్షుల వారు ఈ అవకాశాన్ని యిచ్చినందులకు వందనములు అర్పిస్తూ విరమిస్తున్నాను.”

SRI T. G. THIMMIAIAH SETTY:—“Mr. Speaker Sir, I heartily welcome the States Reorganisation Commission Report in general and particularly their recommendations on Bellary. The long cherished desire of the Andhras of Bellary district as well as the people of Andhra State is fulfilled. The States Reorganisation Commission Report has rightly given more considerations and due weight to the economy of the famine stricken Rayalaseema, and rightly found that the Tungabhadra Project with its administration by a single State will be the only beneficial way to the Andhras of Rayalaseema, while it will be an additional luxury to the people of Mysore.

“I further feel that the States Reorganisation Commission Report has rightly given more weight to the economic and administrative factors than to fanatic linguistic agitations, which is very important in deciding issues with national outlook. Besides, we, the Andhras must feel more happy, for we have regained our lost city of Bellary for Andhra. These fruitful results are mainly due to the best efforts of Prakasam Ministry, which placed our Andhra case, along with the case of Bellary, before the States Reorganisation Commission, and I on behalf of the people of Bellary here thank the Prakasam Ministry and Sri Prakasam in particular, for the pains they have taken in getting back not only the premier city of Bellary but also the headworks of the Tungabhadra Project. I hope the present Ministry headed by Sri B. Gopala Reddi, Sri Sanjeeva Reddi, Sri Kala Venkata Rao, etc. (loud and continued laughter) will continue the same firm stand and see that the entire recommendations of the States Reorganisation Commission Report regarding Bellary are implemented as early as possible.

26th November 1955] SRI T. G. THIMMIAIH SETTY]

"Then, Sir, I would be failing in my duty if I do not bring to the notice of this House the most unjust and uncalled for agitations of the Karnatakas of Mysore and Bombay in Press and platform, who have not interest in the welfare of Bellary, against the States Re-organisation Commission recommendations. They say, that the Andhras have never claimed Bellary before, without knowing the actual facts. As a matter of fact, the Andhra Provincial Congress Committee and Andhra Mahasabha and the Andhra-Bellary District Congress Committee have claimed Bellary, Hospet, Siruguppa along with the undisputed three taluks to be included. Kannada people are demanding the Andhra taluks of Adoni, Alur and Rayadrug. The Dhar Commission and Wanchoo and J.V.P. Reports have clearly decided that these portions are predominantly Telugu areas, and the census figures will speak in this behalf. Kannada people stress more on Nehruji's promise on the floor of Parliament during the debate on Misra Award, namely, that the issue of Bellary will not be re-opened. Why then did the Karnatakas take part in the States Reorgnisation Commission enquiry? Why did they not approach Nehruji when the States Reorganisation Commission begain its inquiry on the Bellary issue? The Kannada people did not at all, it appears, understand the very creation of the States Reorganisation Commission and its high powers to change the entire shape of India. The Chief Minister of Mysore and Sri Nagan Gowda are repeatedly saying that the entire people of Bellary area are willing to remain in Mysore. It is all a myth. They have entirely forgotten the Andhras of Bellary, the areas surrounding Bellary and their agitation, after the merger of those areas with Mysore. The world knows how the Andhras of Bellary fought for those areas. On the whole, it appears, the leaders of Karnataka have not studied well the States Reorganization Commission Report and the impartial findings of most eminent persons like Sri Fakul Ali, Dr. Kunzru and Sardar Panikkar.

"Regarding Visalandhra, I feel there is no need to have two separate States, Andhra and Telangana, which have the same language and culture. Hence it is but proper that Visalandhra should be formed along

[SRI T. G. THIMMIAIAH SETTY] [26th November 1955]

with the formation of other States. There is no meaning in the amendment moved by the Opposition Leader. The same people, several times in the past, have made tall speeches in Bellary and elsewhere questioning the unjust inclusion of Bellary in Mysore under the Misra Award. What has happened to those speeches of theirs. Perhaps it is their strategy to say one thing at one time and then change colour. The main resolution demands Kolar, etc. of Mysore State and we need not sacrifice Bellary, etc. for a doubtful result. We can as well demand Kolar along with Bellary, Hospet, Tungabhadra Headworks, etc., with a firm hand and without mincing matters. Hence I request the Opposition to withdraw their amendment and support the resolution *in toto*."

SRI PUCHALAPALLI SUNDARAYYA:— అధ్యక్ష !

ఈరోజు మన అంధ్రజాతిని ఒక్కము చేసేటటువంటి అపకాశము, సమగ్రగంగా; పూర్తిగా శాతవాహన కాలములో గానిప్పుంది, కాక తీయల కాలంలో గాని, కొద్ది కొద్ది ప్రాంతాలు బయట ఉండినాయి గాని, ఇప్పుడు, సమగ్రగంగా కలిపేదానికి అపకాశం వచ్చింది. ఆ విషయములో ఈ States Reorganisation Commission report కన్ని పారపాటుచేసినా కాంగ్రెసు వర్చింగు కమిటీ ఆ పారపాటును, ఈ విషయములో దిద్దేదానికి పూనుకొన్నందుకు, మేము తప్పకుండా కాంగ్రెసుపారీ నాయకత్వాన్ని అభినందిస్తున్నాము. అదేరీతిగా, ఈ States Reorganisation Commission చేసిన ఇంకా చాలా అవకతవకలున్నాయి. ఆ అవకతవకలను కూడాను, ముఖ్యంగా సరిహద్దుల సమస్యలమీద, ఇతర సమస్యలమీదకూడాను, చేసిఉన్న చాలా అవకతవకలు, రికమెండేషనులను కూడ కాంగ్రెసు వర్చింగు కమిటీ ప్రజాబిప్రాయము ప్రకారము, ప్రజా తండ్రి సూత్రాల ప్రకారము, సరిగా సపరిష్టుందని, మేము కోరుతున్నాము. ఈ విషయాలు తీసుకొన్నప్పుడు ఈ States Reorganisation Commission report మీద ముఖ్యమంత్రి పెట్టిన తీర్మానములో ఒక పేరా తప్ప, ఒక విషయము తప్ప, మిగిలిన అన్ని విషయాలతో పూర్తిగా ఏకిభ విస్తున్నాము. ఆ ఒక్క విషయములోను కూడా మీరు కాన్స టికి గాను, కొనవరకు విన్నట్టయితే మాచ్చెయిక్క ఆభిప్రాయము, ఏరీతిగా కూడాను మన అంధ్ర జాతికగాని, మన భారత జాతికగాని, ముందుకు వెళ్ళేదాని కొనముగాని, ఏరకముగాకూడ నష్టము కాదు. సరియైనదే అని కూడా, మీరు అంగీకరిస్తారని నాకు గట్టి నమ్మకం. అయితే ఈ సమస్యను గురించి, చెప్పవలసి వచ్చినప్పుడు, ఈ రిపోర్టు ఏబక్క సూత్రంమీద ఆధార పడితేదు. ప్రతి సూత్రాన్ని వాండ్లు చెప్పిన సూత్రాన్ని వాండ్లే థిక్కరించారు.

26th November 1955]

[SRI P. SUNDARAYYA]

అందుచేత ఇది సూత్రాలు లేనటువంటి అడ్డదిడ్డమయిన రిపోర్టు అనెమాత్రం ఖచ్చితమగా చెప్పాల్సి ఉన్నది. Most unprincipled report అని చెప్పాల్సిపసే, ఏదునా ఒకటి ఉన్నదస్తుట్టయితే ఈ S.R.C. కమిషను రిపోర్టు అని చెప్పవలసి వుంటుంది. ఈ రాష్ట్ర పురుర్మార్గము కొరకు, నాలుగు ముఖ్య సూత్రాలు చెప్పారు. ఒక భాష సంస్కృతి, ఒకటిగ ఉండడము ఈ విషయాన్ని ముఖ్యముగా పరిగణించాలని ఒక సూత్రము చెప్పారు. ఆర్థిక స్వయంపోషకత్వము, పరిపాలనా సాలభ్యము, యారెండ్ కూడా దాదాపు ఒకటే పరిపాలనా సాలభ్యములో ఆర్థికం కూడా ఒక భాగంగా ఉంటుంది. అందుచేత పరిపాలనా సాలభ్యం రెండే సూత్రంగా చెప్పారు.

"అన్నిటికన్న ప్రధానమైనది, భారతదేశముయొక్క ఐక్యతకు భారత దేశ రక్షణకు ఏ విధంగాను నష్టము కలుగకూడదు అనేది మూడవ సూత్రము. ఈ మూడు సూత్రాలకు సంబంధించిసుత వరకు మాకేమి అభ్యంతరము తేదు. ముఖ్యముగా భారత దేశము యొక్క రక్షణకు భారత దేశముయొక్క ఐక్యతకు, భంగము కలిగించేటటువంటి ఏ నిర్ణయము చేయకూడదనే వారి ఉద్దేశముతో మేము పూర్తిగా ఏకీభవిస్తాము. అవసరమైతే ఐక్య భరత ఖండాన్ని నిలబట్టేదానికోసము, కమ్యూనిష్టు పార్టీ ఎన్ని త్యాగాలు చేసేందుకైనా తయారుగా ఉన్నది. గ్రహిదస్తాసము లాంటివి, భారత దేశములో నుండి వెళ్లిపోవాలనే దేరఱులు ఎక్కడ వచ్చినా కూడ, వాటిని పూర్తిగా వ్యతిరేకిస్తామని, మరొక పర్యాయము ఇక్కడ తెలియజేయవలసి యున్నది. వివిధ భాషా రాష్ట్రాలలో స్వపరిపాలన కలిగియున్నప్రజె భారత దేశము మరింత ధృతపరమవుంది. అందుచేతనే భాషా రాష్ట్రాలు కోరుతున్నది. భారతదేశాన్ని బలిష్టము చేసేదానికిరకు ఆర్థికముగాను, సాంస్కృతికముగాను మరింత అభివృద్ధి పరచేందుకును ప్రపంచములోకల్లా ఈ దేశాన్ని చేదీప్రమాణము గాను, ఆదర్శప్రాయముగాను చేసే కొరకు యా భాషా రాష్ట్రాలు మనము కోరుతున్నాము. కన్.క యా భాషారాష్ట్రాముల నిర్మాణము భారత దేశాన్ని విచ్చిన్నము చేసేందుకు తోడ్డురుతుందనేటటువంటి వాదన పనికమాలిన వాదస్త ఆర్థములేని వాదన అని చెప్పవలసి యుంటుంది. ఈ సందర్భములో ఈ కమిషన్‌వారు వివిధ భాషలు మాట్లాడేవారు, వారి వారి జన్మస్తాసము అనే సిధాంతాన్ని తెప్పున్నారని చెప్పతున్నారు, డాన్ని మేము అంగీకరించలేము. జన్మస్తాసమంటే ఏమిటి? తల్లిఉగ్గుపాలుతోనే నెర్చుకొన్నాభాషతో ప్రజలకు, ఆ భాషలోనే పరిపాలన, విధానోధన. వ్యవహరమంతా జరిగాలి. అట్లుజరిగితేనే ప్రజలందరు అభివృద్ధిచెందుతారు భారతదేశమంతా అభివృద్ధిచెందుతుంది. అటువంటి సందర్భంలో, ఈ భాషారాష్ట్రాల నిర్మాణాన్ని ఒకదాని కొకటి పొటీపెట్టి ఇద్దిభారతదేశ ఐక్యతకు, సంరక్షణకు వినాశకరమని అనేవాదనతీసుకురావడం 1954 వ సంవత్సరంలో ఈ N. R. C. కమిషన్‌వాళ్ళు తీసుకురావలసి నటువంటిది

[SRI P. SUNDARAYYA]

[26th November 1955]

శాదు. అందుచేత ఆ వాడనను ఆంగికరించడం ఏమాత్రంసాధ్యముకాదు భారతదేశపక్షుకోరకు, భాషారాష్ట్రాలలో ఉన్నప్రజలకు ఎటువంటి అనుమానాలులేకుండా తమభాషను, సంస్కృతిని అభివృద్ధిచేసుకొని ముండుకు పోవడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నప్పుడు, ఇటువంటివాదన తీసుకరూపదం చాలా విచారకరము. దురదృష్టప్రవాతు ఇంతవరకు భారతదేశంలో ఒకభాగంగా యుండి విడిపోయినటుపంట పాకిస్టాం సౌధరులు, మరలప్పుడైనానరే స్వేచ్ఛాపూర్వకంగా, మనముక్క సంస్కృతిని, విజ్ఞానాన్ని, అభివృద్ధిచేచూచి, వస్తరని కలలు కంటున్నాను. ఆవధంగా చూడగలిగితే అనందిసాము. వారువచ్చినా రాకపోయిపు, పాకిస్టాం, సింహాశము, నెపాల్, ప్రజలతో సన్నిహిత సంభందంకలిగి భరతభండమంతా. అఖండంగావుండూలంకే భాష ప్రయుక్తాప్రాణిలే, దానికి సరియైనమారమని మున్ముంచెన వారికితెలుపుంది. ఎప్పుడ్తే ఈభాషారాష్ట్రాలను నిరాకరిస్తూపచ్చారో, ఆవిధంగా నిరాకరిస్తువచ్చిస్త ప్రభుత్వాలన్న East Pakistan లో బెంగాలీ భాషనుతోసపుచ్చి పెత్తనం చేయాలనిచూచారో, అప్పుడు ముస్లింలీగ్ పార్టీ సర్వాసనమై పోయింది. సింహాశములో తమిళభాషకు సింహాశభాషనే పాముఖ్యతను ఇవ్వముతలన్నప్పుడు, అక్కడవున్నటువంటి తమిళప్రజలంతామూకు వేరే రాష్ట్రముకావలి, మేమువేరేపుంటాము అనిచెప్పారు. అందుచేత భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలు భారతదేశ ఐక్యతకు తోడ్పడుకాయేగాని విచ్చినం చేసేందుకుకాదు. ఆనేతుపామాచల పర్వతము, భరతభండము ఒకే భండముగా మున్ముందు వుండెందుకు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాలు దగ్గరమారమని చెప్పవలసియున్నది. కనుక ఇదిదేశవిచ్చిన్నతకు తోడ్పడుతుండనే వాడన ఏమాత్రం అర్థంలేనటువంటివాదన. ఇటువంటివాదనను తీసుకురాకూడదని కోరుతున్నాను.

“భాషా సంస్కృతియొక్క ప్రాధాన్యతను గుర్తించి ఆరీతిగావున్న ప్రాంతాన్నంతాబకే రాష్ట్రముగా ఏర్పాటుచేయాలని ఒకమాత్రాన్నివారు అంగికరించకపోయినా ఆఖరుకు చేయవలసివచ్చినప్పటికి, మనవిశాలాంధ్ర, సంయుక్తమహారాష్ట్రము, పంజాబు, ఈ మూడు సందర్భములలోతప్ప మిగితా అన్నిసందర్భాలలోను భాషారాష్ట్రాలు ఇవ్వక తప్పిందికాదు. వీరుచేసిన పారబాటును కాంగ్రెసు Working Committee దిద్దినది. విశాలాంధ్రము వెంటనేఏర్పాటుచేయాలని ఆవిధంగా ఒకపారబాటును దిద్దింది. విదర్భ వేరేపుండకూడదని, సంయుక్తమహారాష్ట్రం ఏర్పాటుచేయాలని మరొక పారబాటుదిద్దినది. కాని దిద్దుతూ దిద్దుతూ Working Committee కూడా పోవలనిసంతి ముందుకుపోలేదు. బౌంబాయి నగరం ఒకచిన్న నగరరాష్ట్రంగా వుండ వలసిందనేది దేశపక్షుతకుగాని, ప్రజాతంత్రమునకుగాని మార్గంకాదు. తాని మరల 1961 లో అప్పుడు శాసనసభలో మూడింట రెండు భాగములు ఒప్పుకుంటే తిరిగిరావచ్చున్నని ఒక ప్రక్కనచెప్పుతున్నప్పుడు, ఇది ఎట్లు సాధ్యమవుతుందో తెలియదు. రెప్ప 1957 లో ఎన్నికలు వచ్చిన్నప్పుడు,

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

బొంబాయి శాసనసభలో మేము మహరాష్ట్రములో కలుస్తామనే తీర్మానమును Majority తో చేసారనుకోవడి, అయితే మూడింట రెండు భాగములు రాక పొవచ్చును. నూతికి 60 మందితో చేసారనుకోండి. అప్పుడు బొంబాయి నగరం వేరే రాష్ట్రంగా ఎట్లువంటుండే ఆర్థం కావడంలేదు. మీరువేరే వుండాలంటే లేదు మేము ఆక్రూడనే రాష్ట్రములో పాయికూర్చంచాముఅపె, బొంబాయి ప్ర్యోతక రాష్ట్రంగా ఏవిధంగా మసగలదు? కనుక దీనిని ఇప్పుడే పరిష్కరించకుండా 1961 లో చూస్తామంటే అర్థములేదు అయినాతంకపీమి నిర్లయంచేస్తారో ఆగిచూస్తాముకాని ఈ రోజు పంజాబురాష్ట్రములో పంజాబి భాషమాట్లాడేటటువంట సిక్కులు, హిందువులు దెబ్బలాడుకొంటున్నారు. కనుక ఈదెబ్బలాటలు లేకుండా ఉన్నది. వునట్లుగానె క్రీంమతామనే వాదన తెచ్చారు. అది కేవలం పంజాబి భాషమాట్లాడే హిందువులు సిక్కుల సమస్య కానేకాదు. ఇప్పుడు ఉన్నటు పంజాబు రాష్ట్రములో హించిభాషా మాట్లాడేటటువంటి హారియానీ ప్రాంత జల్లాలలో వారు మేము పంజాబులో ఉంటేను అభివృద్ధిక సమము, మేము వెల్లిపోతాము అని అంటున్నారు. సచారు సూత్ర ప్రకారం హిందీ ప్రాంతాలలోకూడ హిందిభాష మాట్లాడేవాళ్లు కూడ గుర్తముఖ లిపిలో పంజాబీని నిర్ఘంధంగా నేఱ్చుకోవలనని చెప్పారు. దేశానికంతాకూడ అన్యోన్య సంబంధాలకోసం హిందిని నేర్చుకోవలనంటే ఆర్థం ఉన్నది, గాని తప్పనిపరిగా పంజాబీని హిందీవాళ్లకూడా నేర్చుకోవాలనే టటువంటిది ఏ రకంగాకూడ న్యాయంకాదు. కనుకనే పంజాబులో ఉండే హిందీ మాట్లాడేవారు మేము ఇక్కడ ఉండము మమ్ము U.P. లోకిపంచిం చండి లేకపోతే మాకు వేరే ఒక రాష్ట్రం ఇప్పండని కొరుతున్నారు. ఇటు వంటి ప్రజాభిప్రాయాన్ని నిరాకరించి, ఈ సమస్యను ఇంతటితో పరిష్కరించకుండా వాయిదా వేయడమన్నట్లయితే ఏలాటి అభివృద్ధి కార్బూక్షమాలు గాని మరే పనిగాని చేయడానికి, ప్రతిపర్యాయము ఈ సమస్య ఒక అడ్డంకిగా వీర్పుతుంది. ఈ సమస్య మరల మరల తీసుకురావడం జరుగుతుంది.

“అంధరాష్ట్రం రాకముదమ వీదానికైన తమిళ నాయకులపీద తప్ప మోపుచుంటిమి. ఆ విధంగా ఇంకొక జాతిని ఆడ్డం పెట్టుకొనే అవకాశం ఈరోజు లేదు. తప్పో బిప్పో మనమే అనుభవించవలసియుంటుంది. రాజాజీ ఈవిధంగా చేశారని, కర్మాంకులు చేశారని లేక తమిళ నాయకులు చేశారని చెప్పడానికి అపకాశం లేకుండా పోతున్నది.

“అందుచేతనే ఈరోజు సరిహద్దులవిషయం వచ్చినప్పుడు రాష్ట్ర పునర్ప్రాణం కొరకు పెట్టినటువంటి ఈ కమీషన్ సరిహద్దుల విషయంలో తగాదాలు పెట్టేదానికి వచ్చింది. తప్పుతే వాటిని పరిష్కరించడానికి రాలేదని చెప్పాలి.

[SRI P. SUNDARAYYA] [26th November 1955]

“ఆంద్ర కర్నాటక, ఆంధ్ర తమిళనాడు, ఆంద్ర ఒరిస్సా, ఆంద్ర మధ్య ప్రదేశ్, ఆంద్ర అంటె విశాలాంద్ర అనే ఉద్దేశ్యముతో చెబుతున్నాము అదే విధముగా కర్నాటకు మధ్య ప్రదేశ్కు, మహారాష్ట్ర మధ్య ప్రదేశ్కు, వున్న సరిహద్దు సమస్యలు ప్రతి విషయములో గూడా తగాదాలు, గల్లంతులు వచ్చే కట్టుగా కమిషను రిపోర్టు ఉంది. ఎందుకంటే జిల్లాలు తప్ప కదిలించము అని అంటున్నారు. జిల్లాలు కదిలించము అని చెప్పి. తాలూకాలకు తాలూకాలు కదిలించారు. ఈంకోకచేట ఫీర్మలు కదిలించారు.

వారు చెప్పిన సూత్రానికి వారే అష్టముగా చేశారు. వారు ఏది చేయదలచు కున్నాకూడా, దానికి ఏదో ఒక విధమైన వాదనలు పోగుచేసి, మేము చెప్పినవాదన సిద్ధాంతము సరియైనది, అదే ఒప్పుకోమని అంటున్నారు. కాని ఆవాదన సరియైనదని మనము ఏ విధంగా ఒప్పుకోగలము? వారు చేసేదానిలో ఒక సూత్రము, ఒక సిద్ధాంతము, ప్రజాభిప్రాయము, అది ఏదీగూడా గుర్తించుకుండా యా అవకతవకలు చేయడము జరిగింది, వారి రిపోర్టులో వున్న ఒక చిన్న ఉదాహరణ చెబుతాను. పద్మాకిమిడి జమీందారుని తృప్తపరచటానికి పద్మాకిమిడిని ఒరిస్సాలో కలపమని అన్నారు. ఆ విధంగా అప్పుడి కలిపివేశారు ఇప్పుడు రాష్ట్ర పునర్వ్యాసీకరణచేసే సందర్భములో అది తెలుగు రాష్ట్రములోనికి పోవాలని ప్రజలు అపదేశిన చేసే అది జరిగి 20 సంవత్సరాలు అయింది. యిక మీదట దాని సంగతి ఎత్తుకోనేగూడడు అన్నారు. అక్కడి ప్రజలు. అది జరిగి 20 ఏండ్లు అయినప్పటికినే. యిప్పటి పరకూ అందోళన చేస్తూ పున్నారు, అది జరిగి ఇరవై సంవత్సరాలు అయినప్పటికినీ, అది యింతవరకూ రావణాసురుని కాష్టంలాగు కాలుతూనే వున్నది. ఇది ఒరిస్సా ఆంధ్ర ప్రజల మధ్య ఒకమత్యానికి బారత ప్రజల ఒకమత్యానికి తోటుడు కనుక, యా సంగతి ఎంత త్వరలో తేల్చుకుంటే ఆంత మంచిది. సరిహద్దుల విషయములో మనము యానాటి తీర్మానములో పేర్కొన్నట్లు గ్రామాలన్నీ అధారముగా తీసుకొని, అవి ఏ, ఏ భాషా రాష్ట్రాలకు ఆనుకుని వుంటాయో, అవి అయి రాష్ట్రములలో చేర్చ మని సూత్రాన్ని Congress Working Committee వారు అంగీకరించారంటే, థిల్లి ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించినట్లే కాబట్టి రెండు పర్మాయ పదములుగా ఉపయోగించిన యా రోజులలో పోరచాటు యేమీ పుండడని —(Interruption) ఉన్నవాస్తవము చెబుతున్నాను. అందుచేత భాష, సంప్రేషి, ఇక్కడ అనే సూత్రాన్ని ఒకవైపున చెప్పి, దానికి తగిన ప్రాముఖ్యత యివ్వాలని చెప్పి, అటువంటిది ఆచరణకు వచ్చేటప్పటికి దానికి వ్యతిరేక ముగా సరిహద్దుల విషయములో ఏ సూత్రము లేకుండా చేసి, మరల అన్ని విషయములలోనూ తగాదాలు, గల్లంతులు వచ్చేటట్లు చేశారు. ఇదిగాకుండా పరిపాలనా సాలభ్యము కూడ చూడాలని అన్నారు. కమిషనువారు చేసిన recommendation బట్టి చూస్తే పరిపాలన ఎంత చక్కగా సాలభ్యముగా ఉంటుండే చూడపచ్చను. అలంపూరు తాలూకా అంతా కర్నాటక ప్రాంత

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

లలో వుండూలని సిఫార్సు చేశారు. ఆది మనదే ఆయినట్లుయితే, అంతా ఒకేచోట వుంటుంది. అట్లా కాకుండా అది కర్నాటక ప్రాంతములొ వుండాలన్నప్పుడు దాదాఘు నూరు మైళ్ళు వరకూ యిల్లావచ్చి తిరిగి హెచ్చేట వరకు అట్లాపోయి, మరల వెసుకువెళ్లి, తరువాత కొంతదూరంవెళ్లి అటు పిమ్మట బిడారుజిల్లాలోకివెళ్లాలి. ఇదంతా చెల్లాపున్నదంతు అంతా పాము వంకరలుతిరిగి పోవాలి. ప్రక్కనపున్న అంధ్ర రాష్ట్రములొ చెర్పుతే, అది తెలుగు, ఇది తెలుగు, అది పరిపోలనకు సాలబ్యూంగా వుంటుందే, ఈ చాచు వంకర మార్గము, వేరు వేరు భాషలు, ఏవిధముగా సాలబ్యూముగా వుంటుందే ఆలోచించండి. మరొక విషయము. మధ్య ప్రదేశ్లొ చూడండి. బస్తరు జిల్లా చూడండి. మధ్యప్రదేశ్ గంగానదివద్ద అరంభమై గొద్దావరిదాకా పోయి తరువాత ఒక తేకలాగు ఇటు అంధులకు, అటు ఒరిస్సాకుమద్దు ఆ బస్తరుజిల్లాను పెత్తారు. పోనీయంది అది పాందిప్రాంతము ఐతేనే, మరొకలొ ఏడైతేనేమీ వుండనియుండి అనుకోవచ్చు. భారతదేశములోఉన్న ఏవిధ భాషలు మాట్లాడే వారలనుగురించి మువ్వుది ఏండ్లు సర్వేచేసి Greierison గారు Linguistic Survey లో ఖాసానది యొమిటి ? ఈ బస్తరు జిల్లాలో గొండులు, కొయలువారు ఒకే భాషలు మాట్లాడేవారు వున్నారు. వారి హాటలలో ఉచ్చారిలో బేధము వున్నప్పటికీ జాతి అంత ఒకతు. నిజానికి ని ప్రాంతములలో ఐనా ఒకే భాషవారువుంటే, ఆ భాషాధిక్యతనుబట్టి దాన్ని దాని ప్రక్క రాష్ట్రములొ కలిసివేయవచ్చు. బస్తరులొ ఎక్కువ బాగము ఆంధ్ర లానికి రావలసివుంటుంది. కొంతభాగము ఒరిస్సాలొ కలవపలనిపుంటుంది. కొంతభాగము మధ్యప్రదేశ్లోకి పోవాలి. ఇటువంటి వరిస్తొత్తులుంటున్నప్పుడు, అవివిషి విచారించకుండా తేకలాగు రవాణా సౌకర్యాలు లేనటువంటి యి బస్తరును అటు అంధకు కలవకుండా, ఒరిస్సాలోకి కలవకుండా, అంతా గూడా మధ్యప్రదేశ్లానే వుంచాలని ఆన్నారు.

“ ఇదిగాక మరొక విషయము వున్నది. పరిపాలనా సాలబ్యూము అన్నారు గదా ! ఉత్తర ప్రదేశ్లో జాన్ని, లతిపూర్ అనేవి రెండు జిల్లాలువున్నవి. ఈ జిల్లాలు కంఠంలాగా ఇక చిన్నదారిలాగా మధ్యప్రదేశ్లోకి చోచ్చుకుని పోయింది. ఐనా అది పెద్దరాష్ట్రము ఆరుకోట్లజనాభా గలదిగదా ఏటిని మధ్య ప్రదేశ్లోకి ఎందుకు కలవకూడదు ? ఇంకను Congress Working Committee ఉత్తరప్రదేశ్ విషయంలోగూడా సరిహద్దుల విషయంలో ఉపన రమైత కొన్నిమార్పులు చేయవలనిపసుందని చెప్పారు. తాని ముగ్గురుతోకూడిన యి త్రిమూరి కమిటీ ఉత్తర ప్రదేశ్నే అంటరాదు అనే సద్గాంతాన్ని పెట్టు కొని అర్థముతేనిదానికి వచ్చారు. అంతేకాదు రాజస్థాన మధ్యప్రదేశ్ యొక్క సరిహద్దులు చూడండి. మందసారజిల్లా రాజస్థానోనికి చోచ్చుకుపోతుంది. కోటు జిల్లా మధ్య భారతలోకి చోచ్చుకువస్తుంది. ఇది ఒక రంపపుకోడవలి లాగాను పద్మపూషములాగాను సరిహద్దులువున్నవి. ఇలాంటి సరిహద్దులతో

[SRI P. SUNDARAYYA] [26th November 1955]

వరిపాలనా పొలభ్యం అనే సిద్ధాంతము పెట్టుకున్నప్పుడు, ఈ ప్రాంతమంత టలో ఒకేబాప మాట్లాడుతున్నవారున్నప్పుడు కొంతఅటు ఎందుకు కలవకూడదు? దీన్నిబట్టి చూసే, వారుచెప్పేన మాత్రాలనే ఆపసరమెన చేట్లలో, వారికి అనుగుణ్యముగాను, ధిక్కరించేచోట్ల దిక్కరిస్తూ వారిమన స్సులలో ఏది కావాలని అనుకున్నారో ఆ విధముగా సరిహద్దులను ఎప్పార్చి చేశారు. అందుచేత ఇదివరకు బాపా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలకు వ్యతిరేకముగా చెప్పేన రిపోర్టుకు విగతపట్టిందే, యా S. R. C. రిపోర్టుకుగూడా అడేగతి పట్టుతుంది. అయితే కాంగ్రెసు పరిగ్రంగుకమిటీవారు వారిమర్యాదను కాపాడు కోటానికి ప్రజల యిష్టానుసారముగా మాత్రాలను అంగీకరిస్తున్నాము. వాటిని అమలు జరుపుతున్నాము అని చెప్పిందును ప్రజాభిప్రాయాన్నిబట్టి యూ కమిషను నిర్దిశయాలను సవరించడమువల్ల దేశములో కొంతవరకు పరిస్థితులు నడుస్తూన్నవిగాని, లేకపోతే యా S. R. C. రిపోర్టు పున్నదన్నట్లు అంగీకరిస్తే మాత్రం ఈక్కువకిన విస్తరిలాగు మన భారతదేశమంతయు చీలికలు చీలికలుగా చేసే రిపోర్టుగాని వేరేమీకాదు. కాబట్టి కాంగ్రెసు పరిగ్రంగుకమిటీ వారు యా రిపోర్టులోని మిగిలిన ఇలాంట ఉంశములుగూడ ఎంత త్వరలో బుట్టుదాఖలుచేస్తే అంత మంచిది.

“ప్రజలు భాపారాష్ట్రములు కోరుతున్నప్పుడు, రాష్ట్రములలో మైనారట్ బాతులు యితర బాపలు మాట్లాడేవారు అల్పపంఘాల్సులుగా పుంటున్నారు. వారి భాషలకు, వారికి తగిన హామీలు యిస్తామని అంటున్నారు. వారికిచ్చే హామీలలో కొన్ని చాలా మంచివి. వాటిని మొము బలవరున్నాము. కాసి యింతపరకు యిచ్చిన హామీలు చాలవని ఉంటున్నాము. మైనారటబాతులకు ప్రాథమిక విద్యాభోధస వారి వారి మాతృ భాషలలో చెప్పాలి అని అటున్నారు. Secondary Education అంటే ఉన్నత విద్యగూడా వారి మాతృ భాషలోనే తగింతమండ విద్యార్థులు వుంటే ఆ విధంగా చెయుడము మంచిదే అని కమిషనువారు అటున్నారు. అంతమటును ఆది బాగానే ఉన్నది. కాని primary అంటే ఏమిటో secondary అంటే ఏమిటో వారు స్పష్టం చేయలము. Primary అంటే పదునాలుగు నంపత్తురముల వయస్సు వరకు ప్రేమరీ అనా? లేకపోతే 5 సంవత్సరములనుండి పది సంవత్సరముల వయస్సుతోనే యా primary విద్యా విధానము ఘూర్తితపుతుందనా? ఈ S. R. C. రిపోర్టును మాస్టేమూత్రము పది సంవత్సరాల వయస్సు పూర్తి అయ్యెటప్పటికి యా primary విద్యా విధానము పూర్తితపుతుందనా? అటుపెనదంతా ఉన్నత విద్యక్రింద లెక్క చేశారు. ఎందుకంటే Education Advisory Council చేసిన తర్వానాన్ని ఉదహరిస్తే మొదటి రెండు తరగతులలో మాత్రము వారి మాతృభాషలో అష్టరాలు నేర్చేదానికి, అంతకన్న మొదటి ఒకటి రెండు తరగతులలో అష్టరాలు తప్ప యింకేమి గూడానేర్చుకున్నారు. ఇక మూడవ తరగతినుంచి మాత్రం రెండవభాష నిర్వందం చేయాలి అని పున్నది. దీని అర్థమేమిటి? పిల్లలకు ఆరేడు సంాల వయస్సు

26th November 1955] [P. SUNDARAYYA]

గల బిడ్డలకు వారి మాతృ భాషలో ఆశక్తి రాలు ప్రారంభించి ఆవిషచ్చి, రాక ముందే, కన్నడము నేర్చుకో, లేకపోతే యింకోక భాష నేర్చుకో, అనె పద్ధతి పెట్టితే, యిది బిడ్డలకు విద్యనేర్చే విదానమేనా అని అడుగుతున్నాను. ఆ విధముగా అయితే ఎల్లలకు విద్య పనుండా? అందువేత మేము కోరేది ఒక primary విద్య విధానమే కాదు. కనీసము 14 సంవత్సరాలు వయస్సు వచ్చేవరకు అయినా వారి వారి మాతృభాషలోనే విద్య నేర్చాలి. రెండవ భారతీయ భాష నేర్చుకోవలసివచ్చినప్పుడు కనీసము బిడ్డలకు పదకొండు సంవత్సరాల వయస్సు ఫూరీకాక ముందు అయినా ఆశక్తి భాషానము చేయవలసిన అవసరములేదు. అటుతరువాతనే చేయవల సిఫుంటుంది. తరువాత ఉన్నత విద్యలో గూడా తగినంతమంది సంఖ్య పున్నప్పుడు వారి మాతృభాషలోనే ఉన్నతవిద్య (High School standard) చెప్పవలసి వున్టుంది. అని గట్టిగాచెప్పవచ్చు. అరీతిగా చూచినప్పుడే బిడ్డలకు విద్య సాకర్యాలు వాస్తవముగా కాపాడినట్లవుతుంది. అది ఉర్దూ విషయములో కానివ్వండి, కన్నడములో కానివ్వండి, మరి ఏయితర ఏ మైనారిటీ జాతివారి భాషలోనేనా శాస్త్రిండి, వారు ఎక్కడెక్కడ వుండారో అక్కడ క్కడవారి వారి మాతృభాషలోనే విద్యాబోదన చేయాలి. అయితే ఒక సమ స్వమాత్రము పున్నది. ఈ మైనారిటీ జాతుల యొక్క భాషలో బిడ్డలకు 14 సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చేవరకు, అవసరమైతే S.S.L.C. లో తగినంతసంఖ్య పున్నప్పుడు, వారి మాతృభాషలోనే చెబుతున్నప్పుడు కూడా చుట్టు ప్రక్కల ప్రజానీకము యింకోక భాష మాట్లాడుతున్నప్పుడు వారితో కలసి మెలసి శీవించటానికి, వారితో పరిపాలనలో భాగస్వాములుగా ముందు కుపోవటానికి, ఆ రెండవభాష కూడా నేర్చుకోక తప్పదు. కారణమేమి టంటే, రాష్ట్రములో ప్రజానీకము ఏ భాషమాట్లాడుతారో, ఆ భాషలో ప్రభుత్వపరిపాలన క్రిందనుంచిపైదాకా జరగాలని అంటున్నప్పుడు, మైనారిటీ లతో, ఆ భాషనేర్చుకోవాలి. అంటే మైనారిటీ జాతులను తగించాలని ప్పదే శ్యముకాదు. అవసరమైతే స్థానిక పరిపాలన వారి భాషలో నేడుపుకోవచ్చు. పంచాయితీలు నడుపుకోవచ్చును గాని రాష్ట్రప్రభుత్వ పరిపాలన అంతా కూడ వారి భాషలలో నడుపడానికి సాధ్యపడదు. అందువేత భాషా రాష్ట్రములో ఎంత తక్కువ మంది మైనారిటీ భాషలవారు వుంటే, పరిపాలనకు అంత సొలభ్యముగా వుంటుంది. భాషారాష్ట్రములో ఎక్కువ మంది minority జాతులు ఎంతమంది వుంటే, పరిపాలనకు అంత తలనోస్సేనని అంటున్నాను. కారణమేమి టంటే, ప్రతి మైనారిటీ తెగవారికిన్నీ వారికి కావలసిన విద్యాసాకర్యాలు ప్రభుత్వము కలుగజేయగల స్థోత్రిలో వుండదు. కాబట్టి భాషారాష్ట్రములో ఎంత మంది తక్కువ మైనారిటీ భాషలవారు వుంటే, రాష్ట్రభుయదయ దృష్టాన్తి అంతమంచిది. ప్రజానీకము గూడా వృద్ధి పొందుకారు.

[SRI P. SUNDARAYYA] [26th November 1955]

“అందుచేతనే గ్రామాలను ఆధారముగా చేసుకొని ఈ రాష్ట్రాల సరి హద్దులను ఏర్పాటు చేయాలనే సూత్రాన్ని మన శాసన సభ అంగీకరిస్తున్నది. మద్రాస మంత్రివర్గము కూడా ఆ సూత్రాన్ని అంగీకరించారు. All India Government కూడా అంగీకరించి ఆమలుజరిపితే అప్పుడు ఈ సమయస్థను శాశ్వతముగా పరిష్కారము చేసేదానికి వీలవుతుంది. ఈ States Reorganization Commission. కమిటీజచ్చిస్ రిపోర్టులో వివిధభాషల పరిష్కారాని సాలభ్యము కొఱకు ఏ ఏ స్థాయిలో ఏ ఏ భాషలో పరిపాలనా వ్యవహారము జరుప వలసి ఉంటుందో, అంటే మైనారిటీ భాషలకు కూడా కొన్ని కొన్ని స్థానిక సందర్భాలలో తగిన స్థానము ఇవ్వాలి. అని 31 ప రికమండెషను ఉంది. అది సరియైనదే.

“ఒక రాష్ట్రములో ఉద్యోగము సంపాదించాలంటే బరిస్సా వారు 12 యొందు ఆ రాష్ట్రములో వుండాలంటారు, పైదరాబాదులో ముల్కీగా 15 యొందు ఉండాలంటారు, అస్సామువారు ఆ రాష్ట్రములోనే చచ్చి పోతా ము అని వ్రాసి యస్తేతప్ప ఉద్యోగాలు ఇవ్వము అంటారు. 10, 12 యొందు ఆక్కడ వుంటామన్నా, లేదు, ఆక్కడే చచ్చిపోవాలనిఅంటారు. ఇటువంటి అర్దం లేనటువంటి యిం నివాస అగ్గుతలను త్రిసివేసి భారత దేశము అంతా ఒకే జీవిగా ఉన్నప్పుడు ఒక రకమైనటువంటి ఉద్యోగులకు కావలనిసి అర్థంతలు, ఈ నివాస యోగ్యతలను గురించి సూచనలు చేయాలనడము సరియైనదే. దానిని మేము బలపరుస్తున్నాము. ఉన్నత ఉద్యోగుల పరీకలు హంచిలో గాని రాష్ట్రభాషలలోనేగాక ఒక రాష్ట్రములో సూటికి 15, 20 మంది మాట్లాడే భాషలో నయినా డానిలోనే పరీక్ష వ్రాయవచ్చని కూడా ఒక సూచన చేశారు. 10 వుండాలో 15 ఉండాలో అనెది చాలా చిన్న విషయము దానిని తెలుసుకోవచ్చును. మైనారిటీవారు తగినటువంటి సంఖ్యలో ఉంటే వాళ్ళు ఉన్నతాధికారులుగా పోవాలంటే వారి మాతృభాషలోనే పరీక్షల్లో ప్రాసేదానికి హక్కు వుండాలి అనే సూత్రము వారు చెప్పడము సరియైనదే.

“ఇక వివిధనదీజలాలు ఉపయోగించే విషయములోను వాటిలభిప్పద్దికి ప్రాజెక్టుల విషయములో వెంటనే తగిన నిర్దయమును చేయాలని, బాటిని వెంటనే ఆమలు పరిచేట్లు చూడాలని; అదే కాకుండా పరిశ్రమలన్నీకూడా విచింగాలులోనే, ఏ బీంబాయిలోనే కేంద్రీకరించవచ్చు మొత్తము భారత దేశము అంతాకూడా సరిగా విభజించేదాని కొఱకు ఏర్పాటుచేసి, డానికోసము ఒక స్థానింగు కమీషను ఏర్పాటుచేసి దేశము మొత్తముమీద పరిశ్రమలు అభివృద్ధి అయ్యేట్లు చూడాలనే సూచనలుకూడా బలపరుస్తున్నాము.

“అయితే వారు ఈ మంచి సూచనలను చేస్తానేకొన్ని విరుద్ధమైన సూచనలుచేశారు. ఒకప్రక్క రాష్ట్ర స్వపరిపాలననుగురించి చెబుతూ ఇంకోప్రక్క పట్టికపర్యోసు కమీషనును రాష్ట్రపతి యేర్పాటుచేయాలని ఉన్నతోద్యోగమైండ్ సగముమంది బయట రాష్ట్రాలవారువుండాలని, పైకోర్టులలో బయటరాష్ట్రాల

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

ఆనివారు ఓవ వంతు వుండాలని అన్నారు. ఇవి పూర్తిగా ఆర్దము లేనటు వంటి సూచనలు గనుక, వాటిని మనము పూర్తిగా వ్యతిరేకించాల్సి వుంటుంది. పత్రికలలో వచ్చిన వార్తలనుబట్టి, అన్నిరాష్ట్రాల ముఖ్యమంతులు కూడా ఈ పట్టించు సర్విషు కమిషనులను రాష్ట్రపతి నామినేటు చేసేదానికి ఏలైదని అన్నారు. దానిని అదేరకంగా కొనసాగిసే రాష్ట్ర స్వపరిపాలనకు ఆర్దము ఏమివుండదు. పెద్దపెద్ద సిద్ధాంతాలు చెప్పినా భారతదేశము ఐక్య తట్టు విల్లెలుండా కేంద్రము చేస్తున్నది. అవేస్తానికంగా పరిపాలన సాగించే దానికోనము ఇక్కడ యాభాషను తెలిసినవాళ్లు, ఇక్కడ ప్రజలతో కలసి మెలసి తెలిసినటువంటి వాళ్లు వాళ్లకు ఎందుకు సాధ్యములేదు. విల్లు సరిగా పనిచేయడములేదు. నిష్ప్రయోజకులు అంటు, వారినితిని ఇంకోకరిని వేయ వచ్చు. కాని ఆంధ్ర జాతివారు, కర్నాటక జాతివారు భారతదేశంలోని విభిన్న జాతులవారు నిష్ప్రయోజకులని, ప్రయోజకులు కొంతమంది మాత్రమే వుంటారని, వారినివేసి మిగిలిన సగముమందిని బయటనుంచి తీసుకోవాలనే దుర్గతి భారతదేశంలోని ఏ జాతికీగాని, భారతజాతికీగాని వచ్చి లేదు. ఈ ఆర్దముతేనటువంటి సూచన అంగీరించడ మనేది లేనేదు. న్యాయపరిపాలన కొఱకు హైకోర్టులలో ఓవ వంతు బయటవారు వుంటేనే న్యాయపరిసాలన సరిగా జరుగుతుంది, లేకపోతే జరగదట. భారతదేశ సంస్కృతికి, ఒక భాషాప్రాంతానికి, ఇంకోక భాషాప్రాంతానికి మధ్యన వున్న సంస్కృతి సంబంధాలను పెంపాందింప చేసేదానికోనము, పరస్పరము అనేకము చేసుకోవచ్చు. 46 వ పేజీలో సూచించిన సూచన లన్నిటికి నాకేమీ అభ్యంతరములేదు. కాని వారుచెప్పిన ఉన్నతోద్యోగుల విషయ ములో చెప్పిన సిద్ధాంతము ఎంతమాత్రము భారతదేశముయొక్క ఏక మత్యానికిగాని వివిధ జాతులయొక్క సుహృద్యవమును పెంపాందించే దిగా గాని, కాకుండా విచ్చిన్నమునకు దారితీసేదని దీనిని పూర్తిగా వ్యతిచించాల్సి వుంటుంది.

“దీనియొక్క ప్రతిబింబముగా పిలువని పేరంటానికి వెళ్లిన పద్ధతిగా రాష్ట్రాల పునర్విర్మితాలను గురించి చెప్పమంచే, ఉస్తానియా యూనివర్సిటీని తీసుకోని అందులో హందీని బోధనాభాషగా చేయాలని చెప్పారు. దానికి కారణము ఏమిటి? ఉత్తరాన్ని, దక్షణాన్ని యింకా సన్నిహితంగా సమీకరణ చేయాలంటే భారత ప్రభుత్వమే హందీకోఱకు హైదరాబాదు లోసూ, మద్రాసలోసూ, తిరువాసూర్యలోను హందీ యూనివర్సిటీలను పెట్టుకోమనండి. దానికి మాదేమీ అభ్యంతరములేదు.”

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“కర్నూలులోకూడా ఒకటి పెట్టమంటారా?”

SRI P. SUNDARAYYA:—“అవసరమైతే కర్నూలులో కూడా పెట్టమనండి మాకేమీ అభ్యంతరమురటేదు.”

[26th November 1955]

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“చాలా భవనాలు ఖాళీగా వుంటాయి.”

SRI P. SUNDARAYYA:—“భవనములు ఖాళీగాపుంటే మనము Medical College పెట్టుకోవచ్చు, ఇంజనీరింగు కళాశాల పెట్టుకోవచ్చు, ఇంకా పెద్దాలస్ట్రీతి పెట్టుకోవచ్చు తేకపోతే తుంగబద్ర ఒడ్డునవుస్తు మయ్యగుకూపాన్ని అందులోనే కలిపి వారందరికి ఇం ఇణ్ణు ఇం చై చాలా సంతోషప్పారు. మిమ్ములను అచంద్రతారార్క్రంగా పొగుడుతూ వుంటారు.

“అందువల్ల భవనముల వల్ల వచ్చే సఫ్టము మన కేమిలేదు. వాటిని ఉపయోగించు కొనె మనమ్ములు చాలామంది ఉన్నారు. మనకు ఏ పట్టణంలో చూచినా భవనములు కొరతే గాని, ఖాళీగా వున్నవి ఎక్కడ లేవు. అరకంగా ఉస్కానియూ విశ్వవిద్యాలయాన్ని తీసుకొని అందులో హిందిభోధనా భాషగా చేయమన్నారు. హిందిలోనే ఎందుకు చేయాలి ఉరులో చేయకూడదా, తెలుగులో చేయకూడదా? ఏవిధంగా మీరు చెప్పారో నాకేమీ అర్థము కావడము లేదు. ఈ హింది సామ్రాజ్య వారస త్వము ఎంతో త్యరగా పోవాలని నైపూగారు పదే పదే చెబుతున్నారు. అయిన అనుయాయులకు మాత్రము ఎక్కడ తలకెకిస్తు కన్నించడము లేదు. 3 యొంద్లునాడో, 4 యొంద్లునాడో సరంద్రదేవ్ గారి అ్యాధక్తతన ఒక కమిటీ వేశారు. ఆది నిద్రాపోతుంది. అది శాస్వతంగా నిద్రాపోతుందని అనుకోన్నాను. ఇంతలో మరల ఈ అర్థము లెప్పటి పూచనలు తెచ్చి లేని బెడదను తీసుకురావడానికి ప్రయత్నము చెస్తున్నారు. కాబట్టి ఇటువంటి సూచనను మానుకోవలసి ఉంటుంది.

“భారత దేశంలో ప్రతి ఒక్కరూకూడా హిందినేర్చుకోవలనే మా ఉద్దేశ్యం. ఆనలు మాత్రభాషలోనే చదువు చెప్పడానికి మరో 25 యొంద్లో 50 ఏంతో పడుతుంది. అట్టాంటి పరిస్తుతిలో హిందిని నేర్చుకోవలంటే మరేన్నే యొంద్లు పట్టుతుంది. త్యరగా ప్రతి ఒకరికి మాత్రభాషలో బోధన చేయగలద్ది. యూనివర్సిటీలు వుచిత విభ్యా విభ్యానముగా ఏర్పాటు చేసే 14 సంాల వయస్సు వచ్చేవరకు ప్రతి ఒక్కరు తెలుగు భాష నేర్చుకుంటారు, ఇంకా ఉస్కత విద్య వచ్చేపుటికి హిందినేర్చుకుంటారు. మరి విశ్వ విద్యాలయానికి వెళ్తే ఆప్యుడు రఘ్వన్ భాష, జర్జన్ భాష, ఇంగ్లీషు భాష, నేర్చుకుంటారు. నేర్చుకునేందుకోసం ప్రజలు ఎప్పుడూ వెనుకబడరు. దానికి తగిన అవకాశాలు వున్నాయిలేదా అనేది అలోచించాలి. కానీ హిందినివారు నేర్చుకోవాలంటే దానికి తగిన విజ్ఞానము, తగిన క్రెడిట్ కలుగ జేయాలనిగాని ఈరకంగా బలవంతంగా చేసే మాత్రము హిందిని వ్యాపింప చేయడానికి మార్గము లేదు. ఇటువంటి పద్ధతులు అవలంబిసే మేము హిందిని కొంత కాలం అవతలపెట్టిండి, ముందు మా తెలుగు వీషయం చూడండి అని చెప్పి హిందిని వ్యతిరేకించవలసి వస్తుంది. ఈ అర్థములేనటువంటి సూచ

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA
సలను ఈ S.R.C. కమిటీ పిలపని పేరంటముగా చచ్చి చెసిందసి మహాక పర్యాయము గట్టగా చెప్పవలసివుంటుంది.

“ఈ భారత దేశములో, ఇతర సమశ్యలన్నీ అట్టి చెట్టు, చిశాలాంధ్ర సమస్యకు వస్తే కాంగ్రెసు వర్షింగు కమిచవారు ఇద్దివరకు చెప్పవట్లు ఈ విశాలాంధ్ర విషయంలో ఈ S.R.C. కమిటీ చెసిం పెట్టతప్పను మార్పు చెసింది. కాంగ్రెసు వర్షింగు కమిటీ చెసిస నిర్ణయమును ఆనుసరించి అమలు జరుపుతుందో చెనక్కి పోతుందో చూడాల్సి ఉంటుంది. ఎప్పరు అయినా వ్యతిరేకిస్తే వారికి సచ్చచెప్పడానికి ప్రయత్నము చెసి వాళ్లు విసక పాతె, కొంతమంది ప్ర్యాతులు, కలిసిరాక పోయినా వారి నిర్ణయము అమలు జరుపుతుంది అనే చేయు ఆశిస్తున్నాము. చెన్నారెడ్డిగారికి పలుకుబడి ఉండవచ్చు, రంగారెడ్డిగారికి పలుకుబడి ఉండవచ్చు. 100 & 90 మంది తెలంగాణా ప్రజలు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకులు ఆనడము మాత్రము పొర పాటు. ఒక చెన్నారెడ్డిగారు, రంగారెడ్డిగారుమాత్రమే తెలంగాణాకు ప్రతినిధులు కారు. తెలంగాణా కాంగ్రెసు కమిటీలో 100 & 71 మంది తెలంగాణా కావాలని తీర్చానించారు. అదే కాంగ్రెసు కమిటీ ఒక్క 6 నెలలుక్రితము 100 & 70 మంది విశాలాంధ్ర కావాలని తీర్చానించారు. కాంగ్రెసులో ఏదో తగాదాలు పెట్టుకొని కాంగ్రెసులోని ముతా రాజకీయాలను విశాలాంధ్ర సమస్యకు జుడిపెట్టరాదు.

“విశాలాంధ్ర వచ్చేపరికి ఇటువంటి అడ్డదిద్దమేన కారణాలు తీసుకురావడం సరికాదని మనం చెప్పవచ్చును. తెలంగాణాలో కాంగ్రెసు పార్టీ ఎంత బలంగా ఉన్న కాంగ్రెసు పార్టీ ఒకట అక్కడ ప్రజాభిప్రాయాన్ని పెల్లికి స్తుంపసడము సరికాదు. గత పర్యాయం ఎన్నికలు జరిగాయి, ఎన్నికలు జరిగి నాలుగు సంపత్తురాల్సింది. ఓ. ఏ. సుబ్బారెడ్డిగారు నాలుగు సంపత్తురాల క్రితం ఎన్నికలు జరిగాయి కాబట్టి దానినిబట్టి జప్పట ప్రజాభిప్రాయం తెలియలేదు అన్నారు. కాంగ్రెసు పార్టీ, కమ్యూనిస్టు పార్టీ, అన్ని పార్టీలు ఆ ఎన్నికలలో ప్రాథమికాలు సంస్థానాన్ని విచ్చిప్పం చెసి ఆ యా భాషా ప్రాంతాలలో కలిపివేసి విశాలాంధ్ర, సంయుక్త మహారాష్ట్రం, సంయుక్త కర్ణాటకం ఏర్పాటు చేయాలనే నినాదంతోనే పోతేచోయి. దానిని ప్రజలు అంగీకరించకపోతే ఆ పార్టీలవారి నెవరిని ప్రజలు ఎన్నుకోవండా తోసిపారేసి ఉండేవారు. ఈ లోపల ప్రజాభిప్రాయం మారిపోయింది అంటారా, కాంగ్రెసు కమిటీ ఎన్నికలు జరిగినప్పుడు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకం అన్న సమస్యపే ఎన్నికలు జరిగాయా? జరుగలేదు. నెడు తెలంగాణా కాంగ్రెసులో చెన్నారెడ్డిగారు, రంగారెడ్డిగారు ప్రైపి వచ్చారు. వారి పర్సంలో వుండేవారు అందరూ విశాలాంధ్ర విషయంలో వారితో వికిభవించడం లేదనేడి మనకందరకు తెలుసును. సుబ్బారెడ్డిగారు మరొక వింత వాదన డెబ్బారు. 1957 ఎన్నికలు తరువాత విశాలాంధ్ర అని చెప్పారు. ఎన్నికల డ్వోరా విశాలాంధ్ర సమస్య తేలుస్తాము అంటారా, దానిని ఎన్నికలుద్వారాకుండా

[SRI P. SUNDARAYYA] [26th November 1955]

రిఫరెండము, పెబిసైటుద్వారా తెల్చుకొవాలి, ఎన్నికలు అనేవి ఏ పారీ అధికారంలో ఉండాలి అనే విషయంమీద జరుగుతాయి. ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకోవడం అంటే ఒక నియోజకవరంలో పోటీ చేయడంకాదు. ఒక నియోజకవర్గం వ్యతిరేకమయితే మరొక నియోజకవరం అనుకూలం కావచ్చును. తెలుగు జాతి భవిష్యత్తు ఒక్కు నియోజకవర్గం అభిప్రాయంమీద తేలదు. ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకోవాలంటే విశాలాంధ్ర కావాలా అక్కరలేదా ఈనే విషయంమీద పెబిసైటు పెట్టి విశాలాంధ్ర కావాలంటే ఘలానా ఎర్రపెట్టెలో వేయండి, తేదు అంటే ఘలానా సల్లపెట్టెలో వేయండి అని చెప్పి ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకోవాలి. ఈ విషయంలో గోపాలరెడ్డిగారు చెప్పేవానికి హర్షిస్తున్నాను. ప్రజాభిప్రాయం ప్రజాభిప్రాయం అంటే కెవలం తెలంగాణా ప్రజల అభిప్రాయమేనా? వాదనకపము అక్కడ 60% వ్యతిరేకం అని అనుకున్నా ఇక్కడ రెండు కోటమంది చెప్పేవానికి విలువే లేదా? ప్రజాభిప్రాయం అంటే మొత్తంగా తిస్తుకోవాలి తప్ప ఎవరో కొద్ది మంది తాత్కాలికంగా వ్యతిరేకించినంత మాత్రంచేత దానినే ప్రజాభిప్రాయం అనుకోనక్కరలేదు. విశాలాంధ్ర వద్దనేవారు 60 లక్షలు ఉండారని అనుకున్నా అని గోపాలరెడ్డిగారు వాదనకసం తెచ్చారు. 1951 ఎన్నికల ప్రకారం ఎన్నుకోబడిన 75 మంది శాసనసభ్యులు విశాలాంధ్ర కావాలని కోరుతున్నారు. కాబట్టి విశాలాంధ్ర వద్దు అనేవారి వెనకాల 20 లక్షలు కన్న ఎక్కువగా ఉన్నారని అనుకోవలనిన అవసరం తేదు. ఎన్నికలలోనికివెళ్లి తెల్చుకోదలచు కుంటే అది వేరే విషయం. ఇటువంటి సమస్యను ఎన్నికల సమస్యగా చేసారా అనే విషయం కాంగ్రెసు వరిగ్రంగు కమిటీవారు, గోవింద వల్లభపంత్ పెబిపెట్ అక్కరలేదు; ప్రజాభిప్రాయము మాకుతెలుసును అన్నారు. అందు చేత ఇటువంటి సవాలును ఆపుచేసి అంధరాత్రి అభివృద్ధికి ముందుకు పస్తారని కోరుతున్నాను.

“విశాలాంధ్ర ఎందుకు కావాలనే దానికి సాంస్కృతిక కారణాలు, చారిత్రిక కారణాలు చెప్పారు. ఆర్థిక కారణాలుకూడా చాలామందిచెప్పారు. ఎక్కువ వివరాలలోనికి పొకపోయినా మరొక పర్యాయము ఈరోజు రెండు రాష్ట్రములుగా ఉండవటలీ మనస్సానింగు విషయములో ఏరీతిగా స్కానిక తత్వము తప్పనిసరి ఆవుతుందే కొన్ని ఉదాహరణలు ఇస్తాను. విశాలాంధ్ర వుండివుంటే ఈ రభముగా కాకుండా మరొక రభముగా స్కానింగు చేసి వుండే వారము. ఒక ఉదాహరణ! గోదావరీ వరదలు ఆపాలి, విద్యుత్పక్కికావాలి. దానికి మన స్కాను యేమిటి? ఈ వ్యాపారాల కొఱ్ఱులు ఖర్చుచేసి డాము కడతాము అంటున్నాము. కావేరునదిని వుపయోగించి లక్ష కిలోహాట్లు తెస్తాము అంటున్నాము. విశాలాంధ్ర వుంటే మనము ఏమి చేసి వుండేవాళ్ళము; ఇంచెంపల్లి దగ్గర దాదాపు 20 కోట్ల రూపాయల ఖర్చుతో ఒక డాము కట్టే వాళ్ళము. గోదావరి ముంపు నివారణ జరిగేది. 5 లక్షల కిలోహాట్ల విద్యుత్పక్క వచ్చేది. జరిగేపను సాకర్యాలు మరింత ఎక్కువ కావటానికి ఏలు వుండేది. అంతేకాదు, విశాలాంధ్ర వుంటే గోదా

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

వరి మిద, కృష్ణాపురము వద్ద—పెద్ద రిజర్వ్యాయము చాము సంగతి వదలంది. ఒక బాఱేజి కట్టనా కొన్ని లంట ఎకరాలు సాగు అవుతుంది. 4, 5 కోట్ల రూపాయిలలో ఆవుతుంది. సిద్ధేశ్వరము ప్రాజెక్టు విషయము కూడా మరొకరకముగా వుండేది. ఈ ప్రాజెక్టు ఆలోచనలో లేకుండా వెనుకకు పోవడానికి కారణము యేమిటి? మా భూమిలు మునుగుతాయని ప్రైదరాబాదువారు కేకలు వేయడము; మునగవు అని మంసము అనుడము జిరిగి నది. రాయలసిమ అబివృద్ధికి తుంగపద్మతోపాటు సిద్ధేశ్వరము వసేనేకాని ప్రయోజనము లేదు. సోమసిల పచ్చినా నెల్లూరుకు లాభము లేదు. సిద్ధేశ్వరము వస్తేనేకాని సోమసిలకు నీరురాదు. విశాలాంధ్ర వున్నప్పుడే సమగ్రమైన ప్లానింగు వుంటుంది.

“ రైలు మార్గాల సంగతి తీసుకోండి, మహబూబు నగరము, దేవరకొండ నుంచి క్రొత్తగూడెముకు రైలుమార్గము వేయాలట, ప్రజలు తేని చోటు వరకము లేనిచోట! ప్రైదరాబాదుసుంచి రాష్ట్రము నలుమూలలకు వేసుకుంటే అర్థమువుర్కుది. ఈ విధముగా రెండుగా ఉన్నంతకాలం పొనింగువ్యవహారాలు స్థానికముగానె వుంటాయి. విశాలదృక్పుముతో చేయడమీ సాధ్యం కాదు. పెరిశామిక చర్చక అభివృద్ధికి రేపులు కావలసినంత కోసాపుండగా, లాభసాటియైన విదేశ వ్యాపారాలు చేయటానికి ఏలువుండగా, సమగ్రమయిన ప్రభాషిక రచించి ఆర్టిక అభివృద్ధి సాధించడానికి విశాలాంధ్ర అవసరం. ఈ సందర్భాలలో తెలంగాణాలో కొంత మంది ప్రసేవాదన సంగతి చూద్దాము. మీరు వెనుకబడి ఉన్నారు, అంటే కోపం వసుంది. మరొకవైపు మేము వెనుకబడి ఉన్నాము, కాబట్టి ఎక్కువ చదువుకున్న వార్డు వచ్చి పెత్తెనం చలాయిసారని అంటారు. మేముమీతో కలిస్తే మరితఖిప్పుద్దికి నష్టం వస్తుంది ఆంటారు.”

SRI A. KALESWARA RAO:—“ మేము ఎల్కువ వాళ్లం అనేటు అన్నారు. ”

SRI P. SUNDARAYYA:—“ తెలంగాణాకు ఎంత వెనుకబడి ఉన్నదో విద్య, ఆరోగ్యవిషయం చూస్తే తెలుసుంది, ఆంధ్రలో 15% మంది చదువునూ, ప్రాయస్తూ, నేర్చినవారుంటే, తెలంగాణాలో, ప్రైదరాబాదు ఇట్టే తీసివేస్తే, 7% మాత్రం ఉన్నారు. అంటే మనలో సగం మంది ఉన్నారు. ప్రీల Education తీసుకుంటే ఆంధ్రరాష్ట్రములో 8% మంది పుంటే తెలంగాణాలో 4% మందివున్నారు. ఆంధ్ర దేశంలో 672 High Schools పుంటే తెలంగాణాలో 98 మాత్రమే వున్నాయి. అందులో 64 High School ప్రైదరాబాదు సిటీలోనే వున్నాయి, మిగిలిన 34 మాత్రం తెలంగాణాలో వున్నాయి, ఈ లేసీల విషయం తీసుకుంటే, ప్రైదరాబాదులోని 18 కాలేజీలు తీసివేస్తే, తెలంగాణా area లో ఒకటి జనాభాకు ఒక కాలేజీమాత్రం వున్నది. అది కూడా మొన్న మొన్ననే First grade కాలేజి ఆయినది, ఇంత వెనుక

[SRI P. SUNDARAYYA]

[26th November 1955]

బడిన పొంతం అది. దీనికి కారకులు ఎవరుఅనేది వేరేవ్శ్రు. తెలంగాణ ప్రజల తప్పు మాత్రం కాదు. తెలంగాణ ప్రజల మీద పెత్తనం చేసిన పరిపాలకుల తప్పు, వైద్యం విషయం తీసుకుంటే, ఆంధ్రలో దాదాపు అరు వందల ఆధునిక హస్పిటల్లలో, ఆయుర్వేదం, యునానీ తీసివేసె, వున్నాయి. ప్రాదరాబాదు సిటీలోని హస్పిటల్లు తీసివేస్తే, 89 హస్పిటల్లు మాత్రం తెలంగాణాలో వున్నాయి, జనాబాసగం మంది వున్నారు, డాక్టరు ఇక్కడ వున్న వారిలో బదు పంతు మంది మాత్రం వున్నారు. ప్యాపసాయ విషయం తీసు కుంటే, ఇక్కడ నీచి వసతులు గలభూమి 46 లక్షలు ఎకరాలు వుంటే ఆక్కడ 11 లక్షలు ఎకరాలు మాత్రం వున్నది. భూమి విస్తరం మాత్రం ఇక్కడ 4 కోట్లు ఎకరాలు వుంటే, ఆక్కడ రెండు కోట్లు 50 లక్షలు ఎకరాలు వున్నది. భూమి సగంకన్న ఎకు, వేవున్నది. నీటిపారుచల అయ్యే భూమి మాత్రం 46 లక్షల ఎకరాల ఇక్కడ వుంటే 11 లక్షలు ఎకరాలు ఆక్కడ వున్నది. రెండు పంటలుపండే భూమి ఇక్కడ 18 లక్షల ఎకరాలు వుంటే తెలంగాణాలో ఒక లక్ష ఎకరాలు మాత్రం వున్నది. విశాలాంధ్ర కావా లంటున్నాము. అంటే వాళ్లను దోచుకోడానికి వెళ్లడములేదు. ఏదో వుర్దురిస్తా మనికూడలేదు. మనం అంచరం ఒకే ఆంధ్రజాతి, ఉద్ధరించడంగాని, దోచు కోపడంగాని ఇంచెంకాదు. మనము అంతా అంధ్రజాతియొక్క, నూతనాంధ్ర రాష్ట్రాయిముక్క శౌభాగ్యాన్ని పెంపాటదించు కోవడపలో భాగస్వాములుగా పనిచేధాం. మీరూ మేమూ కలిసి పనిచేయాలి, మీరు మాకు సహాయం చేయిండి. మేము మీకు సహాయం చేసాం, యిదురం ఒకమత్తుంతే దేశాన్ని ముందుకు తీసుకుపాయేటటువంటి ఆశయింతేనే యి తీర్చానం చేస్తే న్నాము. అంతేగాని దోచుకోవడంగాని, వుర్దురించడంగాని కాదన్న సంగతి వారికి విజ్ఞాపి చేస్తున్నాను. అందుచేత యి సందర్భములో అన్నిపార్టీలు ఏకిభవిసున్నాయి. తెలంగాణ వారిని మరికసారి అలోచించాలని ప్రార్థిస్తూ విజ్ఞాపి చేస్తున్నాను. యిది బలాబలాల సమస్యకాదు. తాత్కాలిక సమస్య అంతకన్న కాదు. దీర్ఘధాష్టతో చూడండి. సరితగతికి అడ్డంగా నిలబడి ప్రజాభిప్రాయానికి వ్యతిరేకంగా అచ్చటి కాంగ్రెసు నాయకత్వం పనిచేస్తే మాత్రం ఖచ్చితంగా అన్నిపార్టీలు, యి సంకుచితతత్త్వాన్ని ఎదురోక్కడం తప్పదు. విశాలాంధ్రలో ప్రజాతంత్రం సాధించడంకోసం, యొవరంకూడా తీసిపోము. కొన్ని నల్లజెండాలు చూపించినంత మాత్రాన, రాణ్ణు విసిరినంత మాత్రాన బెదిరిపోయి విశాలాంధ్ర అందోళన మానుకుంటా మనుకోవడం చాలా పొరపాటు. ఎంత త్వరలో యి పొరపాటు దిద్దుకుంటే అంత మం చిది. అంధ్రజాతిని బెదరగోట్టాలని ప్రయత్నిస్తే తగిన సమాధానం చెప్ప గలరని గుర్తుంచుకోవడం మంచిది.

“ఇక సరిహద్దు సమస్యలు, సవరణగురించి ఆఖరున వస్తున్నాము. మేము యిదివరకే చెప్పాము. గ్రామాలు వారిగా తీసుకొని, ఏ గ్రామంలో ఏ భాష మాట్లాడేవారు majority గా వుంటారో ఆ గ్రామము ఏ భాషా ప్రాం

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

తానికి అనుకొని వుంటుందో దానిలో కలిపివేయాలి. ఐతే majority అనుకునేదానికి ముద్రాసువారు వాదించివుట్టు విపరీతాలు తీస్తే అర్దములేదు. అనుకొనివున్న గ్రామాలున్నప్పటికి కూడా హూహూరు తాలూకాకు మాకు దారి రెంక్కుడుపుండి అనే కుంటివాడులు కాదు. ఎవరైనా సరిహద్దు సమస్యగురించి అలోచించేటప్పుడు లోతుకు వెళ్ళి 31 జనాభాలెక్కులుగాని, 1951 జనాభాలెక్కులుగాని తియండి. లోపలికి వెళ్ళితే సరిహద్దుగ్రామాలు తీసినట్లయితే కొంతపరకు తెలుగు గ్రామాలు కొంతపరకు తమిళ గ్రామాలు వుంటాయి. ఈరకంగా గ్రామాలు ముడి వడివున్నప్పుడు దానిని తీసుకుని మొత్తంమీద సాధ్యమైనంత తక్కువ minority వుండేటట్లు విభజించి చేసేపేపలసి వుంటుంది. చెంగలట్లు జిల్లాచూసినా అంతే, చిత్తూరుజిల్లాచూసినా అంతే, ముద్రాసు సరిహద్దు చూసినా అంతే, మైసూరు సరిహద్దుచూసినా అంతే. చాలమంది కాగితాలు చూడకుండా, విషయాలు చూడకుండా, అలోచించకుండా మాట్లాడు తున్నారు. ఎంత రాష్ట్రం పస్తుంది, ఎంత ప్రవేశం పసుంది. అనే ధోరణిలో మాట్లాడారు. ఎంత రాష్ట్రం పసుందంటే యిదేమన్న సొత్తా? ఒక దేశం మరొకదేశంపై దుర్కాక్షమణి చేయురాదసుకునే యిఱ రోజులలో కలసి మొలసి వుండాలిగాని ఎంత లాక్కుంటాం అనే ధోరణిలో చెప్పిన వాదన అర్థంలేనిది. Contiguity అనేదానికి సాధ్యమైనంత తక్కువ minority ఒక భాషారాష్ట్రంలో పుండేటట్లు గ్రామాలు contiguity నిర్ణయించుకొని సరిహద్దులు ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాలు నిజంగా ఈ ప్రాతిపదికమీద ఏర్పాటు చేసినప్పుడు దాని నిర్మాణం ఎంత చక్కగాపుటుందో చూడండి. ఒక స్నేహితుడు తయారుచేసిన యిఱ map భాషారాష్ట్రాల సరిహద్దులు పాముమెలికలుగ వుండక సహజంగావుంటాయి. చూడండి యిక్కుడ కేరళ, యిక్కుడ తమిళ, యిక్కుడ కర్ణాటక, యిదంతా ఆంధ్ర రాష్ట్రం. ఇది క్రొత్తగా తయారుచేసున్న మధ్యపదేశ్, చాంబలునది సరిహద్దు తీసుకున్నప్పుడు యిది రాజస్థాను, రూస్సీ తోకను— వీరవనిత రూస్సీ గురించికాదు.ముందుకుపూడుచుకున్నట్టున్న రూస్సీప్రాంతపుతోకను లేకుండా చేసుకోవచ్చు, తప్పేంకాదు. కావలసివస్తే హర్యానా ప్రాంతాన్నికూడా యుచి. లోకలుపుకొనండి. ఇక్కుడ పంజాబుంటుంది. హామాచలప్రదేశ్ యిక్కుడుంటుంది. బెంగాల్ యిక్కుడుంటుంది.ఇంత చక్కగా; ఇంత సహజ సిద్ధంగా పున్న దానిని తేలకగా చేయకుండా అనవసరంగా దెబ్బలాటలు పెట్టేలాగున S.R.C. Report యిచ్చింది. S.R.C. వారు ఇచ్చిన Map చూడండి. ఈ Map చూడండి. ఏది సహజంగా వుండే సిద్ధయించండి. విశాలాంధ్ర సరిహద్దుల గురించి చూచినప్పుడు తెలంగాణ క్రిందికి రావలసిన గ్రామాల వారిగా Minority సమస్య లేకుండా యివ్వమని కోరుతున్నాం. ఇవి నేను తయారుచేసిన లెక్కలు కాదు. ప్రభుత్వం తయారుచేసిన లెక్కలు, కర్ణాటక మహారాష్ట్రాలు ఏర్పాటు విషయములో వారు చెప్పిన లెక్కకు తెలుగు

[SRI P. SUNDARYYA]

[26th November 1955]

జాతికి ఎంత రావలసినదే మరచిపోతే జ్ఞాపకం చేయడం తప్పేమీకాదు. అందుచేత 1951 జనాభా లెక్కల ప్రకారం డిక్కునుంచి అరంభించి రాయచూరు Town వరకు ప్రతిదీ తెలుగు గ్రామం. ఈ రీతిగా వచ్చి రాయచూరు Town తో సహా మనకు రావాలి. కొండగల్లు, తాడూరు, అలంపూరు, గద్వాల డిండులో ప్రతి గ్రామం తెలుగు గ్రామాలు. ఇ ఏ గా క యా ద గి రి, శిరం, బీడ రు, నారా య ఇ పే టు, మధోలు, మొదలగు తాలూకాలలో మనకు రావలసిపున్న గ్రామాలు రాకపోయినట్లయితే 5 లక్షలమండి తెలుగు ప్రజలు Minority క్రింద అడ్క్రెచ్ వుండాల్ని పసుంది. అదె రీతిగా చూచి ఉట్టయితే ఆచిలాబాదు జిల్లాలో ఉప్పుతల్ల, రాజు రాతాలూకాలలో నువ్వురాష్టు గ్రామాలున్నాయి. అవి వాళ్ళకిచ్చేయపచ్చ. చాందూ జిల్లాలో శిరివంచ తాలూకా తీసికొన్నపుడు 94 వేల జనాభాలో 48 వేల మండి తెలుగు ప్రజలు 34 వేలమండి గొండులు పున్నారు. గోండులు తెలుగులలో ఒక భాగం అని ఇందరు ఒప్పుకున్నాడే. 9 వేలమండి మాత్రమే మహారాష్ట్రలున్నారు. గోదావరికి రెండు వైపులా పున్యటువంటి, గోదావరి నీటిని నమగ్రంగా పుషయోగించ గలిగినటువంటి శిరివంచ తాలూకాలో 80 per cent తెలుగు ప్రజలున్నారని గుర్తించుకుండా చందూ జిల్లాలో శిరివంచ తాలూకా పుండి కాబట్టి కడిలించణం అంటే మనము అగ్గికరించలేము. బత్తరు సంగతి చూచామి. పద్మాకిమిడి సంగతి చూచాం. మొత్తం గుజాల జిల్లాను కదిలించలవలేదు కాబట్టి పద్మాకిమిడి తాలూకాను కదిలించలు అన్నారు. ట్రాఫికు సామ్రాజ్యము చేసిన ఆన్యాయాన్ని కొనసాగించాలనా పీట్ల వుద్దేశం? ఎఱుత్తం గంజాం జిల్లాలో, పద్మాకిమిడి తాలూకాలో తెలుగువాయి తక్కువగా పున్నారు కాబట్టి కడిలించలేము అనేది అర్థంలేనిది, వాళ్ళను కొండ ప్రాంతం తీసుకోమనండి వంశదార పైదానములాన్ని రెండు వైపులాపున్న తెలుగు ప్రజలను విడదీయాల్సిన లవసరం లేదు. బరంపురం తాలూకాలో బోడదసింగు గ్రామాలలో ఒరియా ప్రజలు ఎక్కువమండి పున్నారు తీసుగొండి మీ బోడదసింగు గ్రామములో, మండసాలో ఒరియా గ్రామాలున్నాయంటే తీసుకోండి. అయితే మా తెలుగు గ్రామాలు గోపాలపురం వరకు యిస్తారా? 1931 Census లెక్కల ప్రకారం గోపాలపురం డిస్ట్రిక్టున్నాం. పరిపాలనా సాలభ్యుంకోసం కొన్ని గ్రామాలు తక్కువయినా అభ్యంతరములేదు,

“ పరిపాలన సౌకర్యంకోసం కొన్నిగ్రామాలు అటుపోయినా ఇటుపోయినా majority ని బట్టి విభజించితె ఏవివాదంలేదు కాని అదివిమిలేకుండానూ పద్మాకిమిడినంతా తీసుకోంటాము అంటే న్యాయముకాదు. తరువాత గ్రామ సూత్రముల ప్రకారము ఎంతవరకు అవకాశంఉంటుంది డానిని గురించిన వివరములు మాపులనుబట్టి ప్రత్యేకముగా చూసుకోవచ్చును.”

26th November 1955]

SRI RAJASAGI SURYANARAYANA RAJU:—“తమరు పరిపాలన సాకర్యంకోసము నా... గు గ్రామాలు ఇవ్వపచ్చన్నారు. ఇప్పుడు బళ్ళారిలో తుంగభద్రప్రాంతం ఇవ్వప్పుడు తప్పవిమితి?”

SRI P. SUNDARAYYA:—“ఈ మైసూరుకు వచ్చినప్పుడు మైసూరులో కోలారు జిల్లాను కోలుతూ ఉన్నాము. కోలారుజిల్లానేకాదు, తుంకారు జిల్లా పావగడ తాలూకా మడుగిరి తాలూకాలో కొన్నిభాగాలు, చితలదురలో బెల్లగిరి తాలూకాలోని భాగాలు మనకు ఆనుకొని వున్నవి. Majority ప్రాంతముగా వున్నవి ఇవ్వాలని అడుగుతున్నాము. అదేవిధముగా మడకశిరాకన్నడ ప్రజలు Majority ష్టర్ ప్రాంతముకొతు తప్పకుండా తీసుకోవచ్చును. Natural సరిహద్దుగావచ్చును. ఈ సందర్భములో బళ్ళారి సమస్యలుపడి. కోలారులో చాలారావలని ఉంది. బెంగళూరు జిల్లాలోకూడ మనకు కొంతరావలను. కోలారు అంధరాష్ట్రానికి రాకపోతే పేశామూరుతాలూకాఅంధరాష్ట్రాన్లోకలుష్టకొనడానికి ఏ Boundary Commission కూడా ఒప్పుకొనరని నానమ్మక మా. చోచ్చుకొనిపోయిన ప్రాంతం అని అంటారు కాబట్టి తెలుగు ప్రాంతంత్యాయిన కోలారును కలుపుకున్నప్పుడే మనకు పేశామూరు వసుంది లేకపోతే తమిలులాడుకో, కన్నడకోపాతుంది. కోలారు మనకు అత్యంత అవసరము. అయితే ఓలారు అడగడానికి ఒక సూత్రాన్ని బట్టపుండవతెను. బాంచారాష్ట్రమూత్రాన్ని అనుసరించి సాధ్య మైనంత తక్కువ అల్ప సంభాగులు ఇంకో భాషపారు వుండవతెను. అన్నాము. మన మీఘృతానికి కట్టుబడి, కోలారుమాది, బళ్ళారిలోని తుంగ భద్రప్రాంతము కన్నడిగులది అని చెప్పాలి. లేపాతే మన వాదనను కాంగ్రెసు నాయకత్వముకూడ హర్షించలేదు. కన్నడప్రాంతము మనకు రావలనిన అవసరము లేదు అని చెప్పినపుడేగట్టిగా దెబ్బలాడ డానికి హక్కు వుంటుంది. ఇంకో రీతిగా గారు పరిపాలన సౌలభ్యంతోనేది ఏమిలి? భాంచాపయుక్తరాష్ట్రాలలో సాధ్యమైనంత తక్కువగా మైనారిటీ వారు వుండేటట్లు చెయ్యవలెను అనేదే? అయితే తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు నాలుగు అయిదు రాయలనీము జిల్లాలకు అవసరము. నలుగు సంవత్సరాలుదెబ్బలా కి తెచ్చుకొన్నాము. ఆక్ష్య భూమిలను బీడుగా పెట్టుకొనడానికి కాదు. కాలపల తెగగట్టి తుంగభద్ర నీటిని ఉపయోగించకుండ ఉండడానికి కాదు. రెండు సంవత్సరాల నుంచి మైసూరు ముఖ్యమంత్రి అథవంకుల పెట్టడంతో తుంగభద్ర ఎగువ కాలువ అమలు జరగడం లేదు అనేవచ్చును. ఇలాచేసె వారి మీదకారాలు మిరియాలు సూరండి మీతో పాటు మేము ఉంటాము. తుంగభద్ర నీటిని మనకు లేకుండాచేస్తే ఎవరు ఎదురొచ్చినా సరే కలసి దెబ్బలాడుతాము, అంటే మేముతయారు. మైసూరు ప్రభుత్వం సరిగా చెయ్యలేదు కాబట్టి నెంద్ర ప్రభుత్వం తీసుకోవలనని అడగండి. అవసరమైతే అంధ ప్రభుత్వాన్నే agent గా ఉపయోగించి పనిచేయించ వచ్చును. తుంగభద్ర Head works వారి ప్రాంతంలోకి పోతే సీరురాకుండా

[SRI P. SUNDARAYYA] [26th November 1955]

అల్లరిచేయ్యవచ్చుననేవాదన సరియయినది కాదు. కన్నడిగులు మనకు శత్రువులు కారు. పరాయి దేశస్వల్పులుకారు, హనుమంతయ్య వీ మైనాచేసే ఆయనతే మైహరు ప్రభుత్వంతో దెబ్బలాడుడాం; ఆంధ్ర ప్రభుత్వంచేత వత్తిది తీసుకు వద్దు అంతేగాని ఎవరోఆట్టుపడుతున్నారు, కాబట్టి ఆ ప్రాంతంకావాలనడంలో నబుబులేదు. ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పాటుచేసినప్పుడు, ఆంధ్ర ఆకులులోనే ఉంది తుంగభద్ర ప్రాచక్క ఏ జిల్లాలకోసము ఏర్పాటుచేయ్యబడిందనే విషయము అది ఆమలుచేయ్యాలని అంటున్నాము, కానె భాషారాష్ట్రావిభజన వచ్చినప్పుడు కన్నడ ప్రాంతం అని తెలిసికూడా మనము అడుగుతున్నామంటే, మనము కలని మెలసి ఉండలేము అని తెలుతుంది. వారిని ఒప్పించలేము. కేంద్ర ప్రభుత్వం అంత ఏ మంది చేతకానిదని తెలింది. కాబట్టి ఒకపే మార్గం ఆభాగం మనకు కావాలనడం ఇది సరియయిన వాదన కాదు. తుంగభద్ర ప్రాంతం రాయలసిమ వారికి ఆవసరం 12 $\frac{1}{2}$, 13 లక్షల ఎకరాలు సాగు అగు తూంటే, 6 $\frac{1}{2}$, లక్షల ఎకరాలు కన్నడ ప్రాంతంలో వున్నది. అలంపురం గద్దాల ఆప్ట్రోలో 6 లక్షలుంటుంది. అందుచే Head works కావాలని ఆ ప్రాంతం తీసుకుంటామనడం న్యాయం కాదు. ఇవతల ప్రాంతము మాత్రము తీసుకుంటే ఆవతల రాయచూరు కాలవసంగణి ఏమిటి? అలంపురు, గద్దాల సంగతి ఏమిటి? ఆ వైపు తుంగభద్రప్రాంతముకూడ చేతిలోలేకపోతే కష్టము అనిచెప్పితే అప్పుడు మనమువిమి చేయవలేను? తుంగభద్రప్రాజక్కప్రాంతము వారు మనకు ఇవ్వాలనని ఆడగడం మాత్రం ఏమిటి? అది మంచిదాని ఆలోచించుకోవలేను. ప్రాజక్క ప్రాంతము మనకు రావలనని ఆనడమా? లేక పోతే భాషా ప్రయుక్త సిద్ధాంతం మీద పోదామా? సాధ్యమైనంత ఆల్య సంఖ్యాకులు నుండిరితిగా విభజించుకొని ప్రాజక్కలకు ఎవరు ఆట్టము వస్తే అడ్డంకులు తొలగించుకొనడానికి river boards లను పెట్టుకొని పనిచేసాము. ఆ ప్రాంతం మన చేతిలోవుంటేగాని అభివృద్ధికాదనడంలో అర్థంలేదు. ఎవరు అంగికరించరు. అలా అనడము అంధులు కన్నడిగులు, స్నేహితములో వుండ తెరు. శత్రువులని తెలుతుంది, తప్పమరేమి? బొంగారి లోని కన్నడ ప్రాంతము మాకు వద్దు కోలారు ఇవ్వండి, మధుగిరి, చితల్ దురు, తుంకూరు జిల్లాలో తెలుగుప్రాంతాలు ఇవ్వాలను. అంటే కేంద్ర ప్రభుత్వము ఇవి ఇచ్చేదిలేదు కదా. ఈనాడు S. R. C. వారు ఇసాము అన్నవి కూడా రాకపోవచ్చును. అని కొండరంటున్నారు. న్యాయముగా రావలసినది రాకుండాపోవచ్చును, న్యాయం ఆయినది కాకుండా పరిపాలనా సాలభ్యం కోసం మూడు తాలూకాలు ఇసామంటే అది కూడా రాకపోవచ్చును. అని కొండరు వాడిస్తున్నారు. ఈ వాదన అరము S. R. C. report కన్న కాంగ్రెసు నాయకత్వం పనికి రానిదని ఒక నీర్గ్యాయానికి వసున్నామన్నమాట ఇది బేరం క్రిందకు తెలింది. కోలారు కన్నడిగులకిసె, మీకు మూడు తుంగభద్ర తాలూకాలు ఇసాము, అంటా రపడం కాంగ్రెసు నాయకత్వం మీద మీకు వున్న గౌరవము తెలియచేస్తుంది. లెక్కలతోసహ కోలారు ధావాలని మనము కోరుతున్నప్పుడు

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

ఆకోర్‌ను నిరాకరించితే కాంగ్రెసుకు నీతినియమములేదని పించుకుంటుంది. బల్లారి జిల్లాలో నది కన్నడ ప్రాంతం అంటే ఆది మనకు ఇవ్వారు. కోలారు తెలుగు ప్రాంతమయినా ఇవ్వడు అని వాదించబడయి కాంగ్రెసు నాయకత్వము నీతి నియమములేని నాయకత్వము అని వాదించడము తప్ప మరేమీ కాదు. కాంగ్రెసు నాయకత్వం కొన్ని సిద్ధాంతాలకు లోబడి ప్రజాభిప్రాయానికి అనుగుణంగా కొంతపరకు అయినా పని చేస్తుంది అంటే మన న్యాయమైన కోర్టులకు ఒప్పించవచ్చు.

“మైసూరు తీసుకొన్నప్పుడు Kolar జిల్లాలో లెక్కలు చూచాము. ఈ పటము చాలా చిన్నది అనుకోండి. ఈ map ఇంకా పెద్దది చూచుకోవచ్చును. Kolar జిల్లా చూచుకొన్నప్పుడు, మొత్తం దాడాపు 12 లక్షల జనాభా పున్చటయితే ఒక్క మాలూరు, కోలారు తాలూకాలలో తప్ప మిగిలిన తాలూకాలలో తెలుగువారు ఎక్కువ. కోలారు తాలూకా అంటే బంగారు గనులు వున్నాయని అనుకోకండి. బంగారుగనులు బంగారుపేటలో వున్నాయి. అందుచేత, కోలారు తాలూకాలో కన్నడ ప్రజలు ఎక్కువగ వున్నారు. అందువల్ల ఆ తాలూకాలుపోతే బంగారు గనులు పోతుందని ఎవరు భయ పడ నవసరంతెడు. అందువల్ల ఈ కోలారు, మాలూరు తాలూకాలను పదలి వేశి, మిగిలిన తెలుగుప్రాంతాన్ని అంతాగాని, Kolar జిల్లా తెలుగుప్రాంతం దానిని అనుకోని పున్చటువంటి పాపుగడ, మధుగిరి తాలూకాలలో తెలుగు ప్రాంతాన్ని మనము తీసుకొన్నప్పటియతే, ఆరు లక్షలమంది తెలుగు ప్రజలు లాడ, నలభైవెలమంది కన్నడ ప్రజలు, లాడ మంది ఇతర ప్రజలు నిపసించే టటువటి ప్రాంతము వహుంది. యిది వచ్చిన తర్వాతటూడా, ఏనులక్షల మంది తెలుగు ప్రజలు మనకు అనుకోతుండా కొంచెము దూరముగా వుండే టటువటి ప్రదేశములలో, మైసూరులో వుండిపోతారు. తమిళనాడులో 30 లక్షలు వున్చటుగానే, ఆక్కడకూడా వుంటారు. దానిని గురించి ఏమి చేయగలిగినది లేదు. ఆక్కడ అది మైనారిటీ హక్కుల సమస్యగానే మాడ పలసి వుంటుంది. అయితే యా సందర్భములో నేను చెప్పేది యేమిటంటే ఇప్పుడు యా map లో ఎర్రరంగుగా వుండేది అంతా తెలుగు ప్రదేశము, తమిళ ఏమిటంటే Hosur తాలూకా యా ఎర్రదానికి అనుకోని వుంటుంది. Hosur ప్రాంతము అంతా తెలుగు ప్రాంతము. దానిని అనుకోని బెంగళూరు జిల్లాలో అనేకల్లు తాలూకాలోను, బెంగళూరు దక్షణతాలూకాలోను తెలుగు ప్రాంతం వుంది. ఇదిగో యిదిఅంతా వుంది. Devanapalli కి పెగా తెలుగు ప్రాంతంపుంది. గోరి బిద్దూరు అంతా దొడ్డబలాపూరులో, నందిదురం కొండకు అనుకోని తెలుగు ప్రాంతము ఇక్కడవున్నది. యా రెంటికిమిధ్య కోలారు, మాలూరు, మౌసైట, దేవనపల్లి తాలూకాలు కన్నడిగుల తాలూకాలలో కన్నడిగులు అధికసంఖ్యలో వుంటారు. అవతల యివతల మనము వుంటాము. Bangalore town ప్రక్కననుంచి యిది అధితా తెలుగుప్రాంతము అపుతుంది. దీనినిగురించి లెక్కవేసి చూశాము.

[SRI P. SUNDARAYYA]

[26th November 1955]

లెక్కచూసే, యిటు మూడులక్షలు కన్నడిగులు, అటు మూడులక్షల తెలుగు వారు వున్నారు. యిం ప్రాంతము అంతా ఆంధ్రాప్రాంతములో కలిపితే మూడు లక్షల కస్తులు వుండవలని వుంటుంది. ఉన్నది వున్నదంతా ఆటై కర్నాటకలో కలిపితే మూడులక్షలముది తెలుగు ప్రజలు అటుపోతారు. అటు మూడులక్షలు, యిటు మూడులక్షలు ఎటుకలిపినా మూడులక్షల ప్రజలు వుండవలని వున్నంది. దీనిని ఎట్లా తెలుస్తారు? చెరిసగం తీసుకొని మధ్యన ఒకగీటు గీయాల్చివుండుండే? కొంతమంది అటు, కొంతమంది యిటు అని, అట్లా అనుకొన్నప్పుడు Kolar తాలూకాలోకూడ జిల్లానంత మనకు యాచ్చి, పౌనసేటతో అనెకల్లు, బెంగళూరు South taluk మీరు తీసుకోండి. సాధ్యమైనంత తక్కువ మెనారిటీ, అటూ ఇటు వుండేదానికోసం వీలుగ చేయవచ్చును నేను చేపేది యేమంటు యారీతిగా వున్నప్పుడు ప్రజలమధ్య అధికసంబృగ్గల బాప నివసించేటటువంట మైనారటిలను వదలివేసి మనకు అనుకొనివున్న ప్రాంతాలను తీసుకున్నా, 7 లక్షల మందికి పెగా వున్న మైమారులో వుంచేసినా అనుకొనివున్న ప్రదేశం ఖచ్చితంగా రావలని వుంటుంది. Village సరిహద్దు తీసుకోంచే, Kolar జిల్లాలో ఎక్కువ భాగము మనకు రావలని ఉంటుంది. ఈరోజు మనకు న్యాయంగా రావలనిన సరిహద్దుసమస్య ఈరకంగా పరిష్కరించుకోవాలి. ఈసూత్రం అంగీకరించరా? లేదు, పరిపాలనా సాలభ్యంకోసం కోలారు ఆక్కడనే ఉంచండి. మీకు యిం మూడు తాలూకాలు ఇచ్చివేస్తాము అంటారా? ఇది అనవసరమైన తగాదాలకు, భవిష్యత్తువుకూడా దారితీస్తుంది. ఈడోనల్ కమిటీఅధ్యయణదు ఏరకంగా హాచ్చరిక చేశడే, ఆరకంగా చేయవలని వముగది. మీరు ఈరితిగా భాషము, జాతిని నిర్ణయించేసి మీ యుష్టమువచ్చినట్లు—చేస్తే అది ఎప్పటికన్నా తలనొప్పికలిగించే సమస్యగానే తయారుఅవుతుంది. ఒకరిని చూచి ఒకరు భయపడే సమస్యగా చూడవద్దు. వాండ్లు కాలువలు తెగకోసే ఉఱకుంటామా అంటే, ఉఱకోకపోవచ్చు. అదీగాక మనంగాని, వాండ్లుగాని, ఉఱకోవడం లేకపోవడంకాదు. సమస్య ఇది సామరస్యానికి మూర్ఖముకాదు. అందుచేనే కాపుగెసు వరిగ్రంగుకమిలీకి, ఇక్కడవున్న అనెంటీ సభ్యులకు, ఇక్కడవున్న ప్రభుత్వానికి, పాసీ మీ పార్టీతరపున మీరు ఏమిచెపుతలచుకున్నా, థిల్లి ప్రభుత్వంలో మీరు మాల్లాడెటప్పుడు స్పష్టంగా చెపువలెను. తుంగభద్ర ప్రాంతము కస్తుడుప్రాంతమువారి కిచ్చి వేయండి. మాకు తుంగభద్రసీటని ఇచ్చేదానికి ఎన్ని సాకర్యములు కావ లెనే అన్ని జప్పాండి. న్యాయమైన, నిజమైన సూత్రం ఒకపే. అది భాషా సూత్రం ఇకటే. దానిని మీరు (కాంగెసు నాయకత్వం) అంగీకరించండి. కోలారు పాపుగడ తెలుగుప్రాంతాలు మాకు ఇచ్చివేయండి. అరీతిగాదు, Administrative సాకర్యం అని చెపుతారా? కోలారు ఆక్కడనే పెట్టాలంటారా? ఆప్పుడు కేవలము మూడు తాలూకాలలోమాత్రం ఎందుకు సంతృప్తివధాలి? పరిపాలనా సాలభ్యం అనే సూత్రంమీదనే మీరు వచ్చి

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

ప్రపంచు, తుంగబ్రద ప్రధానసామాజిక వచ్చినప్పుడు తుంగబ్రదప్రాంతం అంతాకూడాను, రాయచూరు తాలూకా అంతాకూడాను, రాయచూరు జిల్లాఅంతా మాకు ఇచ్చివేయండి. Raichur జిల్లాలో 12 లక్షల మంది ఒండారు. కొలారు జిల్లాలోని 12 లక్షల ప్రజలను బెంగుళూరులో మనలను ఆసుకోవున్న మూడు లక్షల తెలుగు ప్రజలను, అదె రకంగా పావుగడ తాలూకాలోని తెలుగు ప్రజలపు అంతా మెసూరుకు పరిపాలనాసాలభ్యం అని చెప్పి ఇచ్చేదానికి తయారుతయితే, రాయచూరు జిల్లాసంఘలి 9 లక్షలమంది కర్కాటకులలో మొత్తం 12 లక్షల మంది జనాభాణస్నే జిల్లాసంఘ పరిపాలనాసాలభ్యం అనే సూత్రంప్రకారం మాకె ఇచ్చాలి. తుంగబ్రదప్రాజెక్టు మాకు ఇచ్చివేసే, చూర్చిగ ఆచ్చాంతం అంతా అభివృద్ధి చేసేదానిసం మాకు ఇచ్చివేయమని అడుగుతున్నాం. అంభికాదు. భిమానదిమీద project కట్టచే ఆ నియు పారేది అంతానుకూడ అలంపూరు, గద్దుల తాలూకాలలోను, మహాబూబునగరు జిల్లాలోని తాలూకాలలోనే అందుచే ఆ నియనిపంతా ఉపయాగించడానికి పరిపాలనాసాలభ్యం కొరకు గుల్బర్గా జిల్లాలో కూడ ఒక భాగమను మాకిపోయని చెప్పండి. ఇది న్యాయం. ఎదో ఒక సూత్రం మీచ నిలబడాల కాంగ్రెసు నాయకులు. పరిపాలనా సాలభ్యము అంటారా? బళ్ళారి జిల్లాలోని మూడు తాలూకాలే గాదు. రాయచూరు జిల్లా అంతా మనకు రాచలసిం చూక్కు వుప్పుది. కొలారు జిల్లాకు ఏ పరిపాలనా సాలభ్యం అని వారు సూత్రం చెప్పాతుండారో ఆ సూత్రం ప్రకారం కొలారు కన్నడిగులకు ఇంస్టే రాయచూరు జిల్లా అంతా మనకు ఇయ్యిపలసిచుస్తుంది. నేను చెప్పేది యీమంటే ఆరకంగా అప్పుడు అడగడంలో అర్థం పుండి. ఈంతె గాని ప్రజల దగ్గరకు వెళ్ళి ఇక మీరు మూడు తాలూకాలతో సంతృప్తి పడండి అని చెప్పుడములో అర్థము లేదు. కొని నేను చెప్పేది పరిపాలనా సాలభ్యసూత్రం. మన వివిధ భాషల మధ్య సామరస్యానికి దారి తీయదు. పరిపాలనా సాలభ్యానికి చెచ్చిసట్టయితే, బేరమే అడపలచ కున్నట్లయితే అప్పుడు 12 లక్షల మంది మా తెలుగు వాండ్రును మీకు ఆక్రూచ ఇంస్టేన్యూషను. కాబట్టి 12 లక్షల కర్కాటకులను మాకు ఇచ్చండి. ఇక్కాచ పరిపాలకాకు మాకు ఇది ఉపసర్పం. ఆని చెప్పేటటుపంటి వాదస్తు పసుంటుంది. అందుచేత కాంగ్రెసు నాయకత్వంలో, ఈ వాదన మనముచేసే తప్పులేదు. దానికి బాధ్యత కాంగ్రెసు నాయకత్వందే అర్థతుంది. ఎందుకంటే భాషా సూత్రమను అంగీకరించనిది వారే. లెక రెండు మాని, మాకు భాషా సూత్రంలేదు. పరిపాలనా సూత్రము లేదు. మాజపుంపచ్చినట్లు చేసానుంటే, మీ ఇష్టంపచ్చినట్లు మీరుచేస్తే, మేము ఇష్టం పచ్చినట్లు మేము చేసికోగలం. అని చెప్పవలసినశక్తి మన అందరిలో ఉండాలని అంటున్నాను. కాంగ్రెసు నాయకత్వం అంత తెలివితక్కువగా చెపుంచని చెప్పి మేము అనుకోవడంలేదు. ఎందుకని అంటే S. R. C. చేసిన తెలివితక్కువతనాన్ని సరుతూ ఉన్నవారు ఆసవసరంగా ఇంకోకపారపాటు చేస్తారని మేము అస్తికోవడంలేదు. అందుచేత ఈ దృష్టి

[SRI P. SUNDARAYYA]

[26th November 1955]

చూచినప్పుడు మీరు మా సవరణను అంగీకరిసారనుకుంటాను. నేను సాధ్యమైనంతవరకు ప్రయత్నం చేశాను. ఈ విషయాన్ని పెట్టదిర్లు వాదోపవాదానికి లేకుండా ఏదన్నా మార్గము ఉంటుండా అని మాశాను కాని ఈ విషయంలో నిజమైన భేదాభిప్రాయాలు ఉన్నాయి. తుంగబ్ధద్రు ప్రాంతము మనలో ఉంటేగాని లాభంలేదని ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు నాయకత్వం అనుకున్నది. దానివల్ల మన ఆంధ్ర జాతి, కస్తుడ జాతి, భారత జాతి ఎక్కువ నష్టపడుతుంది. మేము అభిప్రాయపడ్డాము. అందుచేతనే ఈ సమస్యను మేము పెట్టాము. ఈ సమస్యమీద మనకు ఈ భేదాభిప్రాయం ఉస్సుపుటికి కూడాను, తుంగబ్ధద్రు నీటిని, ఆంధ్ర ప్రజలు ఉపయోగించేదానికోసం, దానిని అభివృద్ధి చేసేదానికారకు, ఎపరు ఎట్లి అడ్డంకులు పెట్టినా దానిని పూర్తిగ వ్యతిరేకిసాం. దానికి కావలసిన సహకారమంతా అన్ని పార్టీలు కలని పూనుకొని చేసాం ఈనే దానితి ఎట్లి అనుమానాలు ఉండవలసిన అవసరయేదు. ఒక వేళ ఈ విషయంలో మనకు ఇంకా భేదాభిప్రాయాలు ఇట్లే ఉండిన విశాలాంధ్రసమస్యవరకు కలసిపనిచేధ్యాం. మన ఆంధ్రజాతినిఅంతా సాధ్యమైనంత ఎక్కువగ, కలుపడానికి కృషిచేధ్యాం. కోలారును ఇంకా మనలో చేర్చకపోతే, శాతవాహనునినాడు, శాక్తీయులనాడు పూర్తికాని పని, ఈ రోజు పూర్తి అవుతుంది అనుకోన్న పని ఇంకా పూర్తి కాలేదు, అని అనుకోక తప్పదు. ఇంకా కొదంతకాలం మనం అందోళన చేయవలసిపుంటుంది. ఇంకా ఉద్యమాన్ని నిర్మించవలసిపుంటుంది. అనవసరమైన ఇంకోక ఉద్యమాన్ని ఆరంభించవలసి వసుందని ఒక బాధతోనే అంగీకరించవలసి వసుందేగాని సమగ్ర ఆంధ్రరాష్ట్రపు మాత్రము కాదు. ప్రజాతంత్ర ఆంధ్రరాష్ట్రం మాత్రం ఏర్పడేదానికి అది మార్గం కాదు. అందుచేత ఈ దృష్టితో చూడమని కోరుతున్నాను. మేము వ్యతిరేకిస్తున్నాం కాబట్టి మేము ఆంధ్ర ప్రజలకు వ్యతిరేకమనిగాని, మీరు దానిని కోరుతున్నారు కాబట్టి, మీరు కర్మాంక ప్రజలకు వ్యతిరేకమని గాని భావాలతో కాకుండా ఈ దృష్టితో ఈ సమస్యను జాగ్రత్తగా పరిశీలించి చూసారని కోరుతున్నాను. ఇప్పటికే నేను చాలా time తీసుకొన్నాను. అందుచేత ఆబరుకు ఈరోజు ఈ భాషారాష్ట్ర పునర్నిర్మాణమనే చాలా బ్రహ్మండమైన గురుతర బాధ్యతను, ధీల్లి ప్రభుత్వం తీసుకుంటూ ఉంది. సరిహద్దు సమస్యలు మరి పేచికోరు వ్యపహరంకింద తయారు అవుతుంది. దానిని సరియైన ప్రజాతంత్రంగా, గ్రామాలవారిగా Boundary Commission చేత ఏర్పాటు చేసామని ప్రకలించి, ఈ సమశ్యము పరిపూర్వికము చేసినపుడు, అందరంకూడ కలసి, భారతదేశాన్ని ఆరికంగాను ఇంకా సాంస్కృతికంగాను, ఇంకా మరింత ముందుకు తీసుకొని పోయి ప్రపంచంలో మన నిజమైన ఫోనాన్ని మన అగ్రస్థానాన్ని తిరిగి నంపాదించుకోవాలి.”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI :—“అధ్యక్ష ! మన ముఖ్యమంత్రిగారు Leader of the House ప్రతిపాదించిన ఈ తీర్మాన

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI

మను వారి ఒక్క ఉపన్యాసమతోనే అంగీకరించినుంచే చాలా బాగుండే దేహా అనిపిస్తుంది. నాను దాదాపు అందరు ఈ సమావేశములో ఏకాభి ప్రాయాన్ని ప్రకటించారు. ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక గంటసేపు విషయాలన్నీ చాలా విపులంగా చెప్పారు. ఆటుతరువాత ఉపన్యాసాలన్నీ దాన్ని బలపరచే ఉద్దేశంతో చేసినవేగాని కొత్త విషయాలేమి చెప్పాలెదు. ఇంత ఏకాభిప్రాయమున్న సమస్య ఇంతవరకు అంధరాష్ట్ర అనెంబ్లీలోతప్ప మరి ఏరాష్ట్రములో, ఎక్కువ కూడ వచ్చియుండడమో అనుకోంటాను. ఇతర రాష్ట్రాలలోకూడ, ఈ S.R.C. కమీషన్ రిపోర్టు పరిశీలిస్తున్నారు. మద్దాను రాష్ట్రములో కన్నడిగలు, మళ్ళయాళీలు, అరవులు కొంతమాది తెలుగువారు కూడ ఉన్నారు, వీరందరు ఆక్కడ ఎన్నోబాలు, ఎన్నీ విభిన్న దృక్కుఫాలు వెల్లడిచేశారు. ఇక మైహారులో కూడ తర్జనభర్జనలు జరుగుతున్నాయి. బొంబాయిలో ఈ చర్చల ఫలితంగా కొందరు చావడం, కాల్చుకోవడం ఇలాంటివికూడ జరిగినాయి. అన్ని రాష్ట్రములలోను తర్జన భర్జనలు తీవ్ర రూపముదాల్చి జరుగుతూ ఉంటే ఒక్క అంధ రాష్ట్రానాసననభలో ఇంత ప్రశాంత పరిస్థితులు ఉండడమేకాకుండా, అన్ని పారీలవారు రాజకీయ అభిప్రాయ భేదాలు ఏ మాత్రములేకుండా ఇంత ఏకగ్రిపంగా ఉండడం మన అదృష్టము (Applause). ఇంతటి పూర్వకుంభాన్ని symbolగా కలిగినటువంటి అంధ రాష్ట్రంలో మన పూర్వత్యాన్ని నిరూపించుకొంటు ఉంటే ఒక్క సుందరయ్యగారు ఆ ఒక విషము చుక్కను ఆక్కడ వేయు కుండా ఉంటే చాలా బాగుండేడమో ననుకోంటాను. ఏమైనా, వారిభావంతో నేను ఏకిభింపలేకపోయినా, వారి arguments మాత్రము బాగలేవని చెప్పను. మా arguments కూడ బాగనే ఉన్నాయని వారను కొంటారని నేను నమ్మిచున్నాను. వారు అభిలభారత దృక్కుథంతో చూస్తూ ఉన్నారు. నేను సంకోచమే అన్నంచే పరవాలేదు—అంధీరాష్ట్ర శ్రేయస్తున్న దృష్టాల్ని మాత్రమే చేస్తున్నాను. అది వారి భావానికి నాభావానికి తేడా. అభిలభారత దృక్కుథంతో వారు చూచినప్పుడు, వారి సమాధానం సరియైనదిగానే తోస్తుంది. అన్నిటినీ సమానంగా పంచిపెట్టండి, ఉన్న రాష్ట్రాలలో ఎక్కడా పిల్లనంతవరకు bilingual areasలేకుండా చేయువలసించని వారు చెప్పారు. ఆ విషయంలోకి తరువాత వస్తాను. విశాలాంధ్ర గురించి మాత్రం ఎవరు ఎలాంటి భేదాభిప్రాయాలు వెల్లడించకుండా అందరు ఏకాభిప్రాయంగా ఉండడమనేది, అంధ రాష్ట్రంలో ఉన్నవారంతా, రెండు కోట్ల ప్రజలు, విశాలాంధ్ర కావాలనే కోరుతున్నారని చెప్పడానికి ఒక నిదర్శనము. విశాలాంధ్ర ఆవశ్యకతను గురించి, ముఖ్యమంత్రిగారు, సుందరయ్య వగ్గెరా అందరూ చెప్పారు. నేను ఆ details లోకి పోదలచుకోలేదు. రెండు రాష్ట్రాలు చేరినప్పుడు మన ప్రాజెక్టులు ఎట్లు అభివృద్ధి అవుతాయి, రెండు రాష్ట్రాలు చేరినప్పుడు 3 కోట్ల, 30 లక్షల ప్రజానీకము ఎట్లు భాగుపడుతారు, అఫ్సీ పాత చరిత్ర,

[SRI N. SANJEEVA REDDJ] [26th November 1955]

అని అందరికి తెలిసిన విషయాలు కాబట్టి వాటినిగురించి అనవసరంగా కాలాన్ని వ్యాయపరచదలవలేదు. తెలంగాణావారు ఎంత వెనుకపడివున్నారో చెప్పుడానికి నిదర్శనంగా 672 ప్రాసూత్రాల్ఫ్యూ మసకు, 34 మాత్రమే తెలంగా ఖాకు ఉన్నాయని సుందరయ్యగారు చెప్పిపు ఒక్కమాటే చాలును. కాబట్టే వారేదో సంకొచాలు, భయాలు పెట్టుకొన్నారు. వాటుకూడ తెలుగువాళ్ళేనిసి ఒప్పుకొంటున్నారు. వాళ్ళలో చాలమంది విచాలంధ్ర కావాలని అంటున్నారు. కాని వాళ్ళకు ఏదో కొన్ని సంకొచాలు, భయాలు ఉన్నాయి. ఇంత పోచుగా చదువుకొస్తువాళ్ళు, బుద్ధిమంతులు, రాజకీయంగాను, అన్నిరకాలుగాను వృద్ధి అయిన ఈ ప్రాంతాలతో చేరితే మరగతి ఏమపుతుంటే, మహమంతగలమా అనే భయాలు వారిలో ఉండడం అంత అస్యభావికముకాదని అనుకోదటాను. ఈ సందర్శంలో అంప్రదరాష్ట్ర చరిత్ర కొంత జ్ఞాపకం చేస్తాను. అది అందరికి తెలిసినదే. రాయలసమలోప్పట్ట భయాస్పదాలుకూడ చాలా మందికి తిలు నును. ఇప్పటికి దాదాపు 25 ఏక్కలు పూర్వము, మేము ఇంక కళాశాలల్లో చదువుకొంటున్న రోజులలో, గటుపంచి భయాలు, సందేహాలు రావడం, రాయలసీమ అంధ్ర రాష్ట్రంలో చేరుకూడడు. అని ఒక ప్రచారము లేవ దీయడం, మన మిత్రులు, రాయలసీమలో పెద్దలుగా ఉండి, మాకు నాయకత్వం వహించినటువంటి కోటిరెడ్డిగారు, కల్లూరు సుబ్బరాష్టగారు మొదలైనవారు అంధ్ర రాష్ట్రం కావాలని ప్రచారంచేయడం, వారి నాయకత్వం క్రిందనే మేముకూడ ఆంధ్ర రాష్ట్రం త్వరగా కావాలనే ప్రచారానికి పూనుకోవడం, ఈ విషయాలన్నీ ఇక్కడ కొంతమందికి తెలిసే ఉంటుంది. ఆ రోజులలో రాజు ద్రోహులని మమ్ము చిత్రించి భూతులు తీటుడంకూడ మేము సహించాము. కాలము ఒకే రకంగా ఉండడు. ఆంధ్ర రాష్ట్రము ఏర్పడినప్పుడుకూడ ఈ సందేహాలు వెబుచ్చిన వారు లేక పోలేదు. ఏ రాయలసీమ మహాసభ అయితే మమ్ము రాజుద్రోహులుగా చిత్రించిందే ఆ రాయలసీమ మహాసభ ఒక పర్యాయము సన్ను అధ్యక్షునిగా ఉండమని అహ్వానిస్తే నేను అంగికరించాను. ఆనాడు కూడా చెప్పాను, మన పెద్దలు Sri Bhagw Pact అనే ఒక నిర్దయానికి పచ్చారు, వాటిలోపున్న పరతులను ఆమలు జరుప వలసిందని మనము కృషి చేసాము, కాని ఆంధ్రరాష్ట్రం పద్ధని చెప్పడము చాలా తప్ప అని దాదాపు 8 ఏళ్ళకు పూర్వము నంద్యాలలో రాయలసీమ మహాసభ జిరిగిపెప్పుడు ఆ బ్రహ్మండ సమావేశములో చెప్పాను. చరిత్ర వారిపోయినది. ఆంధ్రరాష్ట్రము అనుకొన్న దానికన్న త్వరగా వచ్చినది. అందరితోపాటు మసకు భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రములు పచ్చియుంటే చుట్టుపక్కల పున్నటువంటి ఆంధ్రప్రాంతాలు ముక్కలు ముక్కలుగా పటలిపెట్టివలసి యుండెదికాదేమో అనేభావన నాకు ఒక ప్రక్కన వున్నది. మిగిలినరాష్ట్రములు, కర్నాటక రాష్ట్రము, మహారాష్ట్ర రాష్ట్రము, ఇవే రాకపూర్వమే మాకు కావాలని శ్రమపడినందువల్ల అటు ఒరిస్సాలోపున్న పర్లాకిమిడి ప్రాంతాలు, బళ్ళారిజిల్లాలోపున్న బళ్ళారి మొద

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

అయిన ప్రాంతాలు, మైసూరులో రాపలసిస ప్రాంతాలు ఆస్తి పొగొట్టుకొని, ఎపరు విది ఉగాదా ప్రాంతమన్నా, దొన్ని పదులుకోని ఒంధరాష్ట్రం కావాలని చీన్ని త్వరితముగా ఇచ్చుకొపడముపల్ల చాలాభాగాలు ఇతర రాష్ట్రాలలో ఉండిపోయాయి. కానీ, ఈ ఆంధ్రరాష్ట్రమనెది లేకపోతే మన అంధ్రుల యొక్క వాదస వినేనాటుడె లేకుండివాదు. అంధ్ర రాష్ట్రము ఏర్పడ దానికి నిశ్చయించుకొన్న తరువాత ఆంధ్రరాష్ట్రము ఓ హైకోర్టుములు, యీ విఫముగా ఉంచే బాగుండును అని చెపుడానికి ఎపరు ప్రతినిధులు? దానికి నేను యానాటికి కూడా I charge the Madras Government. అంధ్ర ప్రజా శ్రేయస్తును దృష్టిలో ఉంచి వారు ఈ కార్బూళమాన్ని జరుప లేదని నేను ఈయాటికి బహారంగముగా చెప్పుచున్నాను. అంధ్ర శ్రేయస్తును దృష్టిలో ఉంచుకొని అప్పుడు పచ్చిర పెద్దలతోగాని, జఢీలతోగాని, ప్రభుత్వము తోగాని వారు చెపుతేదు. వారిది సమిష్ట ప్రభుత్వము కాబట్టి, అనాడు అరవు లను, మళ్ళయాతీలను, కన్నడిగులను, అందరిని సమానముగా చూచుకోవాలనే భావంతో పుండచంపల్ల, అంధ్రరాష్ట్రమునకు అప్పుడుకొద్దిగా చెయపుజరిగిందని అనుకుంటున్నాను. అంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడిన పెమ్ముటనే అంధ్రరాష్ట్రము యొక్క సమస్యలనుగురించి ఈ కె. ఐ. ఆర్. సి. కమిటీవారికి ప్రభుత్వము తరపున మేము ఒక నివేదికను ఇచ్చాము. అనాడే మన విశాలాంధ్రకోరకు తీవ్రంగా వాదించి, ఆనాడే మన తుంగభద్రమను గురించి, మం బణ్ణారిని గురించి వాదించి ఆనాడే మన ప్రకాశంపంతులుగారు ఇక్కడనే, ఈ Hall లోప, ఘజులలీ మొదలయిన సభ్యులకు ఇచ్చిన నివేదికను దాదాపు చాలాభాగము వారు అంగికరించారు అని, నేనుకూడా అనాటి ప్రభుత్వములో ఒక సభ్యుడను కాబట్టి, పగర్వముగా చెప్పుకుంటున్నాను. విశాలాంధ్ర కావాలని మేము చెప్పి నప్పుడు ఎన్నో భయ సందేహాలు వారు వెలిబుచ్చారు. కానీ, ఇవన్నీ ఆన వసరమైన సందేహాలు, ఈ భయాలు పెట్టుకోనక్కరలేదు, విశాలాంధ్రము ఏర్పాటు చేసేనే దేశము బాగుపడుతుంది అని మేము చెప్పాము. మా వాద నను అంగికరించినా, పూర్తిగా విశాలాంధ్రకుగాను recommend చెయక పోవడము విచారకరము. విశాలాంధ్ర వస్తేనేతప్ప ఆంధ్రరాష్ట్రము బాగుపడదని వారి రిపోర్టలో కూడా ప్రాశారు. ఈ నదీ జలాలన్నీ సద్వినీయోగము కావాలంటే విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము ఏర్పడవలెనని, డారుకూడా ఇచ్చితముగా చెప్పారు. సుందరయ్యాగారు మాట్లాడుతూ, ఇచ్చింపల్లి, ఉప్పురు లాంటి ప్రాజెక్టులు విది కట్టుకోవాలి, ఎక్కడ కట్టుకోవాలి, అనేది నిర్దయించుకోవాలంటే విశాలాంధ్ర ఏర్పడినప్పాడే సులభముగా చేసుకోవచ్చు అని చెప్పాయాడు. దానితో నేను పూర్తిగా ఏకిభవిస్తాను. ఇప్పుడు అంధ్రరాష్ట్రముగా ఉన్నప్పుడు, ఇచ్చింపల్లిలో ఆలాటి సీస్క్రము కడితే ఏమిపుతుండో మనకు అర్థంకాకశావడము, తాని ఉప్పురులోనే కట్టుకుంటే ఏమియానారే పున్నజలాలను పుపయోగించుకోవచ్చు అనే భావముతోమాత్రం మనము మందుకు పోపడము; జరుగుతుప్పడి. అయినా ఇచ్చింపల్లి దగ్గర కడతామనే సమస్యలను వారిలో రేకెత్తించి వెంటనే రెండురాష్ట్రాలు ఈభావనతో

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955 agreements, మరి Control Boards వగ్గె రాలన్నీ వస్తున్నాయి. ఒకే రాష్ట్రముగా ఉంటే అన్ని పరిస్థితులను సమగ్రముగా పరిశీలనవేసి ఎక్కడ కదితే విశాలాంధ్రకు హేచ్చు పుపయోగకరముగా వుంటుందో అలోచించడానికి వీలుంటుంది. సిద్ధేశ్వరము గురించి కూడా సుందరయ్య గారు చెప్పారు. క్రిష్ణార్థివేన సిద్ధేశ్వరము ప్రాజెక్టు ఒకటి కావాలని, ఆ ప్రాజెక్టు పచ్చిప్పుడే ఈ రాయలసీమ ప్రాంతానికి ఎక్కువ పుపయోగపడుతుందని వారు చెప్పినారు. ఆ ప్రాజెక్టు రానున్న మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో తప్పకుండా తిసుకోవాలి. అది హూర్చి చేసినప్పుడే సమగ్రంగా మన నీటిని పుపయోగించుకొన్నవాళ్ళ మంత్రము. గోదావరితోపాటు ఈ ప్రాజెక్టు కూడ కావాలని మేము ఆశిస్తున్నాము. కానీ రెండు రాష్ట్రాలుగా వుంటుమాత్రము మూడవ పంచవర్ష ప్రణాళికలో నూడ ఇది వసుందనే ఆస నాకులేదు. తరువాత దీనివల్ల అక్కడ కొన్ని గ్రామాలు మునిగి పోతాయని, దాదాపు లక్ష ఎకరాలకు పేన ప్రాంతము మునిగిపో పచ్చని ఆక్కడ వారు ఎదో అబ్బాంతరాలు చెప్పవచ్చును. దేశ క్షేమము కొరకు ఎక్కడ ఎక్కడ ప్రాజెక్టులు కట్టినా, కొన్ని గ్రామాలు ముణిగిపోక తప్పదు. విశాలాంధ్ర దీర్ఘాంధ్రప్రాంతిలో సమస్యలు వస్తే, వారు మేము అనే బేధము లేకుండా అంతా ఒకే రాష్ట్రముగా వుండి వీటిని విర్మాటు చేసుకోడానికి వీలుగా ఉంటుంది.

“ ఇక తెలంగాణావారి భయాల సంగతి ఏమిటి ? విశాలాంధ్రను వారిలో కొందరు ఎందుకు వ్యతిరేకిస్తున్నారు ? ఈ విషయములో వున్న ఆంతర్యము మనము కొద్దిగా అర్థము చేసుకోవాలి. వారిలో ఎవరో కొంతమంది ఊరకనే విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకిస్తున్నారని, అంధ్రరాష్ట్రమువారు ఏదో ద్రోహము చేస్తారని, తెలంగాణావారికి విశాలాంధ్రవల్ల మంత్రి పదవులు పోతాయని, యి విధముగా వ్యతిరేకిస్తున్నారని, లేకపోతే, వారందరు దుర్మృగులని, యి రకముగా అనేక విధాలుగా అనడము వల్లనే, లేదా యిలకోక రకంగా సందేహించడము వల్లనే, దానివల్ల రేపుపాద్మన విశాలాంధ్ర విర్మాణపుటికినీ, దేశానికి క్షేమము కలగబోదు అని మాత్రము నేను మొదటినుంచి హాచ్చరిస్తూనేవున్నాను. కాబట్టి నేను రాయలసీమవారి విషయము ఎప్పుడూకూడా చెబుతూవుంచాను. అంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడుతుందనగా, రాయలసీమవారిని మొదట్లో ఎట్లాపారబాటుగా అర్థము చేసుకున్నామో, వారిని ఎట్లానిందించామో, తరువాత దాన్ని తట్టుకోటానికి ఎంతకాలము వట్టిందో, మరల ఆ అనుమానాలన్నీ తెలగించుకోటానికి యి రెండేళ్ళనుంచి మనము చూస్తానేవున్నాము. అంధ్రరాష్ట్రము విర్మాణ తరువాతకూడా, ఆలాంటి అనుమానాలు పెట్టుకోలుండా వారిని అర్థముచేసుకున్నాము. తెలంగాణా ప్రాంతము చాలా వెనుకబడిన ప్రశ్నలకు ఒకే రాష్ట్రములో వాసపముగా సర్వీసు కమిషన్ వారు Competitive Examinations పెట్టినట్టుతే యిక్కడ అంధ్ర రాష్ట్రములో గుమాస్తా వుద్యగానికి M. A. లు, M. A. B. L. లు, యింకను కావలసినంతమంది విద్యా వంతులు వుంటున్నప్పుడు, పాపము ! తెలంగాణావారికి High Schools

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

గుడా లేనటువంటి ప్రదేశములలో కనిసము matriculates ఆయా ఎక్కుడి నుంచి వ్యాపారు ? సుందరయ్యగారు Percentage of Education సుగురించి చెప్పారు. బహుక Percentage of Education ఈ నంబంధించి నంతవరకే వారు చెప్పారనుకుంటాను. ఉద్యోగాలకోసం compete చేయ గలిగినా, యిక Higher Education గురించి చూస్తే, వారిలో యింకా చాలా తక్కుప percentage పుంటుండని నా అభివ్యాయము. ఇన్నీ కళాశాలలు, ఇన్ని యూనివర్సిటీలు పెట్టుకున్న మంగలను వారిలో Higher Education కలవారితో పొల్చించుస్తే, యింకా చాలా తక్కుప percentage పుంటుందని నా భాషము కాబట్టి వారు భయపడుతూన్నారని ఆసుకుంటాను. వారి భయము చూస్తే, 'విశాలాంధ్రప్రధానికి వీరండరూప్స్, insurance agents మొదలు కొని కత్కరు ఉద్యోగాలడాకా వీళ్ళే పుంటే, యిక మనము ఎక్కుడుంటాము, మన సంగతి యొమిట' అనే భయము వారికి పుండిపుండవచ్చును. విశ్వ ఒక తేకాదు. ఇంక ప్రాజెక్టులు, విద్యుత్స్కటి, industries మొదలయిన వాటి విషయము పున్నది. ప్రాదరాబాదువారికి పుస్త అనుమానాలు కొందరు ఎవరో చెప్పారు. అవి ఏమిటంతే, 'ఇక్కుడవారంతాపోయి అక్కుడ భూములుకోని, ఏ చెరువుల క్రిందనే పుస్త మంచి భూమినే తక్కుప ఖరీదుకుకోని, వాటిని మరల ఎక్కుప ఖరీదుకు, అమ్ముకుంటారని, ఆ రకంగా వారు ఆధికలాభాలు సంపాదించుకుంటారని' యి లా ० టి అను మానాలు వాళ్ళకు పున్నమాటనిజమే. ఇటువంటి సందేహాలు తెలంగాణా వారు వెలిబుచ్చడము సహజమే. అందులో యొమితప్పాలేదు. తాని యిటువంటి సందేహాలుతీర్పుతానికి మార్గాలు ఏఫిలేవా? కాబట్టి, మేము యారెండెండ్లుగా ప్రాదరాబాదులో యిటువంటి అనుమానాలన్నీపుండే మిత్రుల పద్ధతిపోవడము, వారుచెప్పినది అర్థముచేసుకోటానికి ప్రయుత్తముచేయిదం జరిగింది. గడచిన సంవత్సరము ప్రత్యేకంగా యిదేసంగతి వారితో చర్చించ తానికి ఒక పర్యాయమునేనువెళ్లి ఆక్కుడనే ఒకరోజు అంతా పున్నాను. అనాడు నేనుచర్చించిన ఎషయం యిక్కుడ సభలోచెప్పితే తప్పకాదను కుంటాను. వాస్తవముగానేను రంగారెడ్డిగారి ఇంట్లోనే మాట్లాడుతూపున్నాను. అక్కుడు మంత్రులు, యింకాయితరులు వచ్చారు. అరోజున ఒక lunch Party గూడావిర్యాటువేళారు. ఆనాడువారుచెప్పింది యొమిటంతే 'ఈ ప్రాదరాబాదు విచ్చిన్నముకావాలి, యాదిమూడు ముక్కలుకావాలి. ఈ మూడుముక్కలు కర్కుటకము, మహరాష్ట్రము, తెలుగు క్రిందకు మూడింటికి మూడుముక్కలుగా చేరిపోవాలి, యాదిఎంత త్వరగామారితే అంత త్వరగా మారిపోవాలి, తరువాత విశాలాంధ్ర వస్తుందో, తెలంగాణా వస్తుందో, ఏదివచ్చినా, అందులో విశాలాంధ్రవచ్చినప్పటికినీ, నేనుడానికి వ్యక్తిరేకుడినిఇందు, అని ఆరోజుననాతో రంగారెడ్డిగారు ఆన్నారు. వారుపటుదల దీక్ష గలవారు. ప్రాదరాబాదు Linguistic States గా మారాలనే నని

SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955

చెప్పారు. అంతేకాకుండా, తరువాత విశాలాపంచ ఎస్టే లాబహా, తెలంగాణ ప్రత్యేకంగా పుంతె లాభహా అనె వివారణ యిప్పాడునప్పుడుకాదు. ఏదివచ్చినా సంతోషమే, కానీ మొట్టమొట్ట దేశానికి క్షేమకరంగా ఘరటుంది కాబట్టి, ముందు యూ State విచ్చిస్తుము జరగాలి అనెనూటి నాతో పెలిబుచ్చారు. వారు పయస్సులో చాలా పెద్దవారు, అనుషప్పజ్ఞలు, ఈకి పంతముతో భనము సంపాదించుకున్న మంచి లాయరు, రైతు కుటుంబానికి చెందినవారు. అంతే కానీ విశాలాంధ్ర రాకుండా ఏదో చెబి పెట్టి దేశాన్ని అంతా పాచు చెయ్యాలనె దురుద్దేశం వారికి లేదని, నెను యూ మధ్య వారిని తెలుసుకోబట్టి నేను గ్రహించుకోగలిగాను. ఆది మాత్రము నెను గట్టి ఒమ్మక ముతో చెప్పగలను. ఇక చెన్నారెడ్డిగారు చాలా ఉత్సాహవంతులు, యువకులు, నాకన్న వాయి డూబకా ఆరు, యేడు సంవట్టరములు చిన్నవారు అయినగూడా ‘యూ తెలంగాణా బాగుపడాలి, ప్రభాసీకము చాల దెనుకబడి వున్నారు, డుటుపంటివారు బాగా develop అయిన ప్రాంతాల పెద్దలతో చేరిపోతే, బీరి గతి యేమి ఆపుతుండో ననె బయాన్ని అయిన వెలిబుచ్చుతూ వచ్చారు. ఇదేమి కొత్త కాదు.

‘ ఎప్పుడు చెలిమిని, సంఖాచలములు,
బలిమిని, వివాదంబు, తోడ్డాటు
తమయంతప వారితోట తగును ’

అని విదురుడు చెప్పాడు. నిజానికి వాళ్ళికు అటువంటి భయము పున్నమాట నిజమే వేవిరా, యింత పెద్దవాళ్ళతో చేరుకుంటె ఏనగతి యేమవుతుంది! విదురుని కాలమునుంచి ‘ పెద్దలతో సాంగత్యముచద్దు. పుంతే సమానులతో చెయాలని చెబుతున్నారే, మన సంగతి యేమటి, అనే భయము వారు వెలిబుచ్చుతున్నారు, అటువంటి భయాలు తీర్చుటానికి నేను యూ రెండెండ్లనుంచి కృషి దేశాను. నేను పలుమార్గులు వాళ్ళతో చెపుతూ పచ్చింది యేమటంటే ‘ మీ ఉద్దేశ్యాలలో percentage కావాలంటె మిరే వుంచుకొకూడదా, దీనికిగాను యింతట తగాదా ఎందుకు, Economic గా కావాలంటే మీ Excise Income, యితర Income మాకు యింత allot చేయాలి అని మాతో చెబితె దాన్ని మేము తప్పకుండా అంగీకరించవచ్చును గదా అని అన్నాను.’ ఇలాంటి Conditions Statutory గా పెట్టి టానికి వీలులెదు గదా, డుటువంటి ఘరతులు కుదుర్చుకుంటే వీటికి విలుపయేమిట, మీరు Sri Bhagh Pact కుదుర్చుకున్నారు గదా, దానికి వీమి వెల పచ్చింది ఆరకంగా మనము యొద్దెనా pact కుదుర్చుకోసటానికి, మీ pact క్రింద వివేవి sanctions పున్నవి? అని వారు అడిగారు. ‘కొన్నాళ్ళ వీరు వారు కలసిమెలసిపుంటే, యిలాంటి pacts అప నరములేదు, విపీగూడ అవసరములేదని’ నేను జవాబుచెప్పాను. విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము పీర్పడిన తరువాత, ఆ రాష్ట్రములో యూ విధముగా తెలంగాణ

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

ప్రాంతము అధికంగా, విశాలాంధ్ర రాష్ట్రానికి మాపతుకుసూడా చాలా అపమానకరము, అగోరపము కాబట్టి, వాళ్ళయు ఈగువరుచాలే ఆనే దృక్పుధముతో యీ విశాలాంధ్రపు కోర డముకాదు. వారుగూడా ఆంధ్రలేకాబట్టి, వారిగూడా తక్కిపు ఆంధ్రలతో సూడా ముందుకు తీసుకొనిపొపడము దేశములో పున్న 3 కోట్ల 30 లక్షల అంధులయొక్క బాధ్యత అని గురించాలి. కానీ యీ సమయములో యిలాంట అసుమానాలు ఏష్టాపుంచే పావ తిర్మిటానికి అటుపంట షర్టులు కాపలనిష్టంచె ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రతినిధిలు సిఫముగా పున్నారని నెను వారితో చెబుతూపచ్చాను. ఆకథ్ నరసింగరాఘవారు పున్నారు. వారుగూడా తెలంగాణా వాదులలో ఒకరు. బాగా తీవ్రంగా వాదిస్తున్నారాలిలో ఒకరు. వారుగూడచాలా ముఖ్య స్ట్రోయువాది. Practice లేసిలాయిరుకాదు. బాగా practice పుండి, బాగాసంపాదించుకుంటున్న లాయరే. అటుపంటవారు తన practice పదులుకుని, రాజకీయాలలో దిగి, తన కాలమునంతయు యీ రాజకీయాలకు వినియోగిస్తున్నారు. వారు practice లోనేపుంచే, నిజంగావాయ యూపాటికి ఎప్పాకోర్చు జడ్డె కాపలనిస్తారే, కానీ తన జీవితాన్ని యీ రకముగా మార్చుకొని రాజకీయాలలో దిగి, యిందులోనే వుండాలని నిశ్చయించుకున్నారు. ఏదో కొంతమంది విమర్శించడములో, వారుకూడా ఏదో స్వార్థముకోనము డూ రకముగా తెలంగాణా కావాలని వాదిస్తున్నారని అనుకోవడము సరిద్దు నిదికాదు. కానీ వారుగూడా యిటుపంట అసుమానాలతోనే తెలంగాణా కావాలని వాదిస్తున్నారు. జప్పుడు రాను రాను వీరందరి భావాలు మారుతున్నాయి. ఇంకా పూర్తిగా మారిపోతాయని నేను ఆశిస్తున్నాను. పూర్తిగా మారిపోవటానికి ఎంతో కాలము పట్టడు. తెలంగాణావారు ఏదో అసుమానాలు పదుతూపుంచే, యిది ఏదో బలవంతముగా విశాలాంధ్రను వారినెతిమిద రుద్ది తెచ్చుకుంటున్నామనికాదు. వారియొక్క మససులు మార్చుకొన్నప్పుడు అసుమానాలు యేచి లేకుండాచేసి, వారిని ఒప్పించి, మెప్పించి మనము విశాలాంధ్ర రాష్ట్రమును త్వరలో సాధించుకుంటామనే విశ్వాసము మాత్రము నాకు సంపూర్ణముగా కలుగుతున్నది. అనాడే మంచి దేశాన్నిబాగా అభివృద్ధి చేసుకొని, కేమకరముగా వుండగలమని నాభావం. ఈమధ్య High Power Committee లో పున్న పెద్దలలో ఒకరిని నెనుకునుకోవడము తటస్థితిని విశాలాంధ్ర సంగతి ప్రస్తావనకు వచ్చింది. ‘అయితే తెలంగాణావారు కొందరు ఒప్పుకోకపోతే, వారిని బలవంత పెట్టువలసిందేనా ? ’ అని నన్ను అడిగారు వారు. ‘బలవంతము చే య వ ల ని స ర మ న్నె arise కాదు, యిక్కడ. ఎవరైనా Democracy లో మెజారట అభిప్రాయము అమలుపరచాలికాని. బలవంతము చేయడమని question యిక్కడ arise కాదు. Majority decision అమలు పరచాలిగాని, యిక్కడ బలవంతము అనే సంగతి ఎక్కుడవున్నది ? ఆ సంగతి మార్ట్రాడకుండా విశాలాంధ్ర రాష్ట్రములో వుండే ప్రజానికముయొక్క పౌచ్చ మెజారటి

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

Opinion అమలు పరస్పరాన్నమని చెప్పండి, బలపంతములనే point మిరుమరచి పాండి' అని నేను అన్నాను, నిజమే! ఏది మంచి అభిప్రాయమే' సని వారు అన్నారు 'విశాలాంధ్రలోఫున్న ప్రజానీకంయొక్కపైచ్చు' Majority opinion మీరు అమలు పరచటమే మీరు చేయవలసిన కార్యక్రమము' అనినేను చెప్పినప్పుడూ, అందులో పుస్తవిషయము తెలుసుకొని, వారందరు సంతృప్తిపడ్డారు. ప్రజలయొక్క అభిప్రాయమును గమనించి మనదేశ నాయకుడు, మాసప్రధాన మంత్రితయిన జవహర్లాల్ నెప్పులా, పంత్ మొదలైనవారు చెప్పిన అభిప్రాయములను గమనించి, ప్రైదరాబాదు తెలంగాణా నాయకులు రంగారెడ్డిగారు, చెన్నారెడ్డిగారు, నరసింగరావు మొదలైన వారు 'తప్పకుండా విశాలాంధ్ర రాష్ట్రమును చెంటనే ఏర్పాటు చేసుకోవడము మంచిది' అనే అభిప్రాయానికి పసారనే విశ్వాసము నాకుపుస్తది. వారి అందరియొక్క సంహ్రార్థసహకారముతో, వారందరి అధిమతముతో, వారందరి అభిమానముతో విశాలాంధ్ర ఎర్కడితే, మనముదాన్ని బాగుపరచుకోటానికి వీలవుతుంది. ఇక రామకృష్ణరావుగారి విషయములో వారికి మనము మన యొక్క హృదయపూర్వక మైస్టర్ పండనములు అర్పించపలని పుంటుంది. గడచిన సంవత్సరమువారు యిక్కడికి వచ్చినప్పుడు ప్రకాశము పంతులు గారి యింట్లో వారితోమాట్లాడుతున్నప్పుడు 'విశాలాంధ్ర విషయములో మీరు సరియైం lead యివ్వపలసిందిగా మేమువారిని కోరాము.' పంతులుగారు గూడా చెప్పారు. కానీ రామకృష్ణరావుగారు చెప్పింది యెమిటంటే, 'నేను యిప్పుడు అభిలభాషలుగలిగిన రాష్ట్రానికి ముఖ్యమంత్రిగావున్నాను, అందులో మహారాష్ట్రవాడులు, కన్నడరాష్ట్రవాడులు, తెలంగాణ వాడులు, విశాలాంధ్ర వాడులు, వీరందరికి నేను ముఖ్య మంత్రిగా పున్నప్పుడు; నేను విశాలాంధ్ర విషయములో నా వ్యక్తగతమైన అభిప్రాయాన్ని ఎలిబుచ్చి, ప్రైదరాబాదులో పున్న (పభుత్వాన్ని) విచ్చిస్తుము చేయటానికి నేను సిద్ధముగా లేను. సరియైన అదను, సమయము వచ్చినప్పుడు నా అభిప్రాయము చెబుతాను,' అని ఆనాడే చెప్పాడు. మంచి సమములోతంటే, విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము యొర్కటుచేయడమూ వడ్డా ఆని తలోచించుచున్న సమయములో ఒక్కసారి తనాభిప్రాయమే కాటుండా, తెలంగాణావారి తరపున, తనుచికనాయకుడుగా, ముఖ్యమంత్రిగా, lead యివ్వడములో విశాలాంధ్ర రాష్ట్రనిర్మాణమునకు ఘనమైన సేవచేశారు. కాబట్టి వారిని మనము అభినందిస్తున్నాము. విశాలాంధ్ర నిర్మాణానికి ప్రైదరాబాదులో కృషిచేసినవారు ఎవరైనావుంటే, అందులో వారుముఖ్యముగా పున్నారని నేను అంటున్నాను.

" విశాలాంధ్ర విషయములో మన ప్రాంతములో ఎవరికిని అభిప్రాయ బేధములు లేవు. ఎవరికైనా వుంటే రహస్యముగా చెబుతున్నారేగాని బహిరంగముగా చెప్పడానికి ఎవరూ సాహసించడములేదు. విశాలాంధ్రకొరకు మనలో పెట్టటైన ప్రకాశము వంతులుగారు, కాళేశ్వరరావుగారు ఎన్నేణ్ణగానే

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

కృషి చేస్తున్నారు. వారి కృషి ఈశాటకి ఫలిసుస్వది అంటే బాట ఎంతో నంతోషిష్టాపుంటారు. నిన్న B. V. Subba Reddi గారు మాట్లాడుతూ “What beauty is to woman; Visalandhra is to Kaleswara Rao!” అని చెప్పాడు. మమ్ములను గురించి వెంకట్రాపుగారిని గురించి యింకా ఏవో ఏవోకూడా చెప్పాడు. నేను ఆప్యుడు అవి బాగుండలేపన ఆను కొన్నాను. ‘What womans beauty is to man Visalandhra is to Kaleswara Rao’ లని అంటే బాగుండేది. అందుకు కాళేశ్వరరావు గారు పంతోషిష్టున్నారు. వారు దానికొఱకు 30 ఏండ్రుగా కృషిచేస్తున్నారు. వారి జేబులో ఎప్పుడు చూచినా విశాలాంధ్ర కాగితాలు పుండేవి. అదే అయినకు ఆఫీసు. నడుస్తూవున్న జేబు ఆఫీసు అయిన విశాలాంధ్రకు ఆట్లా సదుస్తూనే పుంటాయి. వారు ఎప్పుడూకూడా విశాలాంధ్ర జండా క్రిందకు దించకుండా దానికొఱకు శ్రమపడినవారు. అంధరాష్ట్రము వచ్చిన తరువాత మీరు విశాలాంధ్ర ఏర్పాటు చేయండి చేస్తే విమి లోటు కలుగడు అని S. R. C. వారికి చెప్పగలిగిన ప్రకాశం పంతులుగాట ఈనాటి పరిస్థితు లను చూచి ఆపందిస్తున్నారు. ఇది చాలా గొప్ప విశేషము. కల్పారి సుబ్బారాపుగారు చెప్పినట్లు ఇంత బ్రహ్మండమైన రాష్ట్రము విర్పదుతుస్తు ప్యాడు ఇందులో వున్న రెండు భాగాల్లో పెద్ద భాగము అయిన అంధరాష్ట్ర నికి ముఖ్యమంత్రిగా వున్నటువంటి గోపాలరాధిగారు ఈ తీర్మానాన్ని తీసుకు వచ్చినారు, వారుకూడా చాలా కష్టపడి, ఈ విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము ఇంత త్వరగా ఏర్పాటు కావడానికి, అనుమానాలను తొలగించడానికి వారితో మాట్లాడానికి, వారి దగ్గరకు పోవడానికి వారిని అరము చేసుకొని ఎన్నో పర్యాయాలు ఎన్నో రకాలుగా వారు తమయొక్క శక్తివంచనలకుండా కృషి చేశారు. అంటే కళా వెంకటరాపుగారు మొదలైనవారంతా కృషిచేయలేదనికాదు, వారంతా కృషిచేయబట్టి ఇంత త్వరగా విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము రావడానికి విలపుతున్నది.

“సుందరయ్యగారు ఆ amendment పెట్టుకపోయిఉట్టయితే నేను ఆనలు ఈ తీర్మానముపైన ఈప్పన్యాసము ఇచ్చిఉండేవాడినికాదు. సుందరయ్య గారికి ఈ ప్రవంచ విషయములు, భారతదేశముయొక్క విషయములన్నీ కూడా బాగా తెలుసును. నాకన్నాకూడా ఇంకా ఎక్కువగా తెలుసునని నేను ఒప్పుకొంటున్నాను. భారతదేశం అంతా దృష్టిలో పెట్టుకొని వారు ఏది ఏట్లా పున్నాయో map చూపించారు. మన రాష్ట్రం map మాత్రమే నేను చూచివుంటానుగాని ఏ రాజస్థాను map నే, హిమాచల ప్రదేశ్ map నే నేను ఎప్పుడూకూడా చూడలేదు. చూచుకోవలసిన అవసరముకూడా ఎప్పుడూ కలుగలేదు. నేను భారత దేశముయొక్క ప్రతినిధిగా మాట్లాడాలంకే పార్లమెంటులో మాట్లాడేవాడిని. నేను, వారుకూడా కొంతకాలము రాజ్యపథలో నఘ్యలుగా పున్నాము. ఈ map ఆక్కడ చూపిపుంటే బాగుండేది. ఇక్కడ అంధరాష్ట్రముయొక్క పటము మాత్రమే మనము

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

చూచుకుంటాము. మంచి ఇక్కడ సైటులో సభ్యులుగా పున్నాము గనుక సైటు పటము చూచుకోవాలి. అంతేగాని భారత దేశముయొక్క map తీసుకొని ఇది అట్లా పుండాలి, అది ఇట్లా పుండాలి అనదము బాగుండదు. ఆనలు map లో పాకసాను లేకపోతే బాగుంటుంది. అస్సాముకు, బెంగాలుకు మద్యాంగ్ కు East Pakistan పున్నది. అది బాగా లేదు. దురదృష్టికాలు అది మద్యకు వచ్చింది. It is a fact. నేను రాష్ట్ర సాను సబ్లో మాట్లాడుతున్నాను, కాబట్టి రాష్ట్ర క్రైస్తువు దృష్టి మాత్రమే మాట్లాడుతాను. అయితే ఇతర రాష్ట్రాల వారికి సష్టము కలిగించి వారికి చెడుఖీ కలిగించలేదు. నా రాష్ట్రము యొక్క స్రియస్సు మాత్రమే చూస్తున్నాను ఆని నేను చెప్పడపలేదు. ఈ బాగ్గారి ప్రాంతము మైసూరులోకి పోవడము వల్ల రెండేండ్ల నుంచి ఆవస్తలు పడుతున్నాము. ఆ విషయం సుధారయ్యగారికి తెలియదనుకోంటాను. ప్రభుత్వములో వుప్పు మాకు తెలుసు, ఇంతకుముందు నేను మద్రాసు ప్రభుత్వములో మంత్రిగా పున్నప్పుడు మైసూరు ప్రభుత్వముతో చేస్తున్నచర్చల్లో కొన్ని ఎపయాలు చూచాను అనంతపురం జిల్లాలో 1949 సం॥ లో రెండు ప్రాజెక్టులు కట్టాలని అనుకొన్నాము. అప్పుడు గోలరెడ్డిగారు అర్థిక మంత్రిగా, భక్తపత్నిలముగారు P. W. D. మంత్రిగా పున్నారు. వెంకటరాఘవారు రాజీనామా ఇవ్వడము వల్ల వారిస్తానంలో నేను అప్పుడు మంత్రిగా అయ్యాను, ఆ రెండు ప్రాజెక్టులు అక్కడ ఉట్టుకోవడానికి ఎన్నాళ్ళ మద్రాసు ప్రభుత్వము మైసూరుతో negotiations ప్రారంభించి ఎన్నాళ్ల ఏర్కు అది సాధ్యముగాక ఒక agreement కు రాలేక నిలిపించింది. నుండరయ్యగారికి తెలియక పోవచ్చును. నాకు తెలుసు. అనంతపురం జిల్లాలోని అప్పరుపెన్నారు, పెన్నార్ పుంజావతి ప్రాజెక్టు విషయంలో ఎన్నే ఆవస్తలుపడ వచ్చును. కానీ అప్పుడు విదేశీమహారి K. C. Reddi గారి దగ్గరకు personal గా పోయి ఏదో ఒక agreement కు వచ్చి అప్పుడు ఆ ప్రాజెక్టులపని ప్రారంభించాము 1952 సం॥ లోనే మొదటి ప్రణాళికలోనే మన బైరవానితిపుప్రాజెక్టు చేర్చి బడింది. థిల్లీ ప్రభుత్వము డబ్బుకూడ కేటాయించింది. కానీ అంధరాష్ట్రమువచ్చికూడా మూడువింద్లు అయినాకూడా ఇంకా పని ప్రారంభించి బడలేదు. మైసూరు ప్రభుత్వం agreement రాలేదు. వీళ్ళు ఇంత ఉంచడానికివీల్చెదు. వేబుపుంచితే మేము ఇంటి పెంపుచేసుకోవడానికి వీలుండాలి అన్నారు అనేక ఆటంకాలు పెడుతూన్నారు. తరువాత మూడు వింద్ల ఏర్కుకూడా ప్లానింగ్ కమిషన్ వారు డబ్బు బిల్లిot చేసిన బైరవానితిపు ప్రాజెక్టుకూడ పెనిప్రారంభించడానికి వీలులేక పోయింది. ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడిన తరువాత ఈ agreement తరువాతచూచు కొండామని పని ప్రారంభించాము. గడచిన సంవత్సరము పని ప్రారంభించాము, కొన్ని లక్షలు ఖర్చుఅయింది. కొన్ని వేలమంది పనిచేసున్నారు. Final గా agreement మాకు మాత్రము ఇంత వరకు సంతకమ్మకాలేదు,

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

“ తుంగబద్ర ప్రాప్తిను కృష్ణ, గోదావరి ప్రాజెక్టులలో చాల్చిమానై ఎకరాల నంబులోను వడ్డిసంబులోను చాలాచిన్నవేకావచ్చు. కాని ఇక్కడ అది కూర్చేమేలును బట్టిమానై ఆంతకన్న పెద్దప్రాజెక్టు ఇని అనుకుంటాను. రాయలసీమ క్షేమానికి నిలయమైన స్టేటిం ఆర్ అందరికితలును. ఏ యొసంవ త్వరములో ఎన్ని క్రమాలు ఉచ్చాయి అనెది నాదగ్గర లెక్కలు పున్మాయి. పెద్దవాళ్లను అడిగితే ఆదాతుకరువు ఈ దాతుకరువు అనిచెబుతారు. ఎప్పుడు కూడాకరువులే. నూరుఎండ్రక్రితము వచ్చిసుకరువునుబల్టి ఆప్రాంతానికి ఏమైనా మేలుచేయడానికి ఏలుస్వదా అని అప్పుడు అనుకొన్నారు. కృష్ణ గోదావరి లను ఇక్కడకు తీసుకురాలేము. కావేరిగా గాస గంగాసదిని గాని ఇక్కడకు తీసుకురాలేము. ఇక్కడ తుంగబద్రానది ఒక్కటి కోద్దిహెలివలో లో పున్నది కాబట్టి వాటినీరు వినియోగించవచ్చుపని ఒక ఆభిప్రాయము 1896 సం॥ లో కలింది. అప్పుడు వచ్చినకరువునే దాతుకరువు అని ఆప్పటి వారు అను కొంటారు. అకరువు పలితంగానె ఆలాంటి ప్రాజెక్టు ఒకటి మనము నిర్మిస్తే దోమలు మాదిరి, చీమలు మాదిరి ఈప్రభబానీకము చనిపోకుండా పుండడానికి మారము ఏమైనా అన్యోంచవచ్చుపని ఇనుకున్నాము. ఈ 1905 సం॥ లో అంబెజపుటిక 50 యొక్క కుచ్చర్మము మాకింజీదెరగారు, అప్పుడుతున్న మంచి ఇంజనీరు ఆ ప్రాజెక్టుకు ఒకసారూపచు ఇచ్చినాయి. ఇక్కడ డాము కాట్టాలి, ఇక్కడ కాలుపలుత్తవ్వాలి. ఈ ప్రాంతంలో ఇన్ని లక్షల ఎకరములు పొలం సాగవడానికి వీలపుతుంది అని చెప్పారు. ఆప్రాజెక్టును సాధించుకోవడానికి 50 యొక్క పల్లింది. ఆనాడు ఈ డెండరులు అకిరి లిఫ్టు. కన్నిదిగులు, మలయాళి వారని, తెలుగువారని ఎక్కడా బేధాలు లేపు. కొము ప్రజానీకాన్ని బ్రతి కించుకోవడానికి మారాలుమాంగాని, అటుపంటిపరిస్థితులలో ఈ ప్రాజెక్టు కట్టడము ఒకటిమార్గమని చూచినారు కాని, అప్పుడు ఎస్ట్రిమేట్లు వగఱురాలు తయారు అయినాయేగాని ప్రాజెక్టు పనులు మాత్రము ప్రారంభించ లేదు. ఇది ఒక్క రాష్ట్రానికి మాత్రమే నంబంధించిన ప్రాజెక్టు కాదు. 1944 ప సం॥ వచ్చే సరిక ప్రాజెక్టుపని ప్రారంభించారు. ఆనాడు మద్రాసుకు హైదరాబాదు ప్రక్కన పున్నది. కాబట్టి హైదరాబాదుతో agreement ఈ రావలసి వచ్చింది. ఈ agreement లు అన్ని కూడా రాజగోపాలాచారిగారు, ప్రకా శము గారు, గోపాలరెడ్డిగారు, మెట్టపుండరి మంత్రివర్గములో పున్నప్పుడు పని ప్రారంభించారు. 1935 సం॥లో హైదరాబాదులో negotiations జరిపారు. అప్పుడు మద్రాసు ప్రభుత్వములో జాకూబ్ హసేఇ P. W. D. మంత్రిగా పున్నారు. మీరు యొమయినా సరే యా ప్రాజెక్టు పూర్తి చేయాలనె పట్టుదలతే హైదరాబాదుతో negotiations ప్రారంభించారు. ఈ లోపల మంత్రివర్గము రాజీనామా ఇవ్వడము తరువాత Advisory Regime లోనే యిది కట్టాలని ఒక నిర్దియానికి రావపము జరిగింది. అప్పుడు రాయలసీమ కొము ప్రజానీకం ఈ నీటివల్ల కొమాన్ని పారద్రోలుకోవచ్చునని ఎంతే ఆశపడింది. ఇక్కడ రాళ్ళలోనుంచి కూడా

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

ఇంకెష్టేనా సారం వస్తే ఏంది పండించడానికి కూడా కావలనిసటుపంటి రైతాంగము వున్నది. ఆ రయితాంగము అంతా కూడా తమకు ఏదో తుంగ భుద్రనుంచి నిరు వస్తుంది, దానివల్ల మనము ఇంకా బాగా పంట పండించుకోవచ్చును, మన విల్లలు సుఖముగా వుండవచ్చును అని ఆశ్చే దానికొరకు నిరీక్షిస్తున్నారు. ఈ చిన్న ప్రాజెక్టునే కట్టడానికి ఎంతోకాలం పట్టింది. ఇది ఏమంత పెద్ద ప్రాజెక్టు కాదు. దానికి 30 కోట్లు ఖర్చు అవుతుంది. ఇప్పటికి 22 కోట్లు ఖర్చు అఱు పుంటుంది. ఇంకా తుంగబద్ర ఎగుచ కాలుప త్రవ్యటకు ఇంకా 18 కోట్ల రూపాయిలు ఖర్చు పెట్టవలసి పుంటుంది. ఇంత కాలము మటుకు పట్టవలసిందికాదు. ఇది ఎన్నోరకాల యిబ్బందు లకు గురి అయింది. ఇది inter States ప్రాజెక్టు అయింది. ఒక ప్రక్క శ్శాదరాబాదు, ఇంకొక ప్రక్క మద్రాసు, రెండెళ్ళమంచీ బళ్ళారికూడా వున్నాయి. సుందరయ్యగారు చెప్పినట్లు మైమారు ప్రభుత్వముతో హామీలు చేసుకోవడానికి విలేదు? వాళ్ళము మొట్టికాయలు వేసి మన కార్బ్రూకు ము ఇంకేదయినా చేసే దానికి వీల్సేదంటే ఉపన్యాసములో అవి వీలుగానే పుంచాయిగాని ఆచరణలోకి అవి సాధ్యముకావు. ఒక కాలుప త్రవ్యాలంటే acquisition of lands కావాలి.”

SRI P. SUNDARAYYA :—“కేంద్ర ప్రభుత్వము చేతగాకుండా కూర్చుంచే దానికి ఎవ్వరూ ఏమీ చేయలేదు.”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI :—“Working Committee ఏదో out of way complements ఇచ్చిన సుందరయ్య గారు ఇంత చేతగాని Working Committee అని ఇంత త్వరలోనే అంటారని నేను అనుకోలేదు. వారికి చెతపవ్వతుందనే అనుకుంటాను. ఆదికాదు. Working Committee, తీవ్ర ప్రభుత్వము వున్నదనుకొంటే ఏరు ఏదో ఇదిచేయండి, అదిచేయండి అని పంపుతారేగాని, మీరు చేయకుండా పోతే వెంటనే సూపర్ సీడ్ చేసి వెంటనే మిలటరీని పంపమని సుందరయ్య గారు అంకూరా ? ”

SRI P. SUNDARAYYA :—“ఇప్పుడుతెస్తున్న బిల్లునే మూడేళ్ల పాడు తీసుకువచ్చి వుండవచ్చును. అథికారులు తీసుకొనేదానికోసం ఈరోజు రివర్ బోర్డుబిల్లుక్క, దానికి అవారు ఇచ్చి బిల్లును మూడేళ్లవరకు తీసుకరాకుండా నిద్రపోవలసిన అవసరములేదు. Constitution చర్చించినప్పుడు దాంబ్లానే అరోజునే provision పెట్టాలి. అనుపువుచ్చిన తరువాత మూడేళ్లనాడే చేసి పుండవచ్చును.”

The Hon. SRI N. SANJEEVA REDDI :—“ఈ బిల్లుకూడా రక్షించ లేదని నా ఉద్దేశ్యము. ఇప్పుడు వచ్చిన బిల్లు ఆలశ్శముచేయాలని రాష్ట్రప్రభు త్రం అనుకుంటే అవి రక్షించలేదు. సుందరయ్యగారికి administration లో అనుభవముపుంటే తెలుస్తుంది, సులభంగా దానిని delay చేయడానికి

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

అవకాలు వున్నాయి. ఈ అప్పురు పెన్నాచ విషయము పచ్చినప్పుడు దానికి జరిగిన correspondence ను నేను చూస్తాపచ్చాను.

“ గవర్నర్ మెంటు ఆలస్యంచేయదశకుండి ఏ కార్బూకమాన్ని ఆయినా ఎన్ని సంపత్తురాలైనా సులభంగా ఆలస్యంచేయపచ్చను. ఈ ప్రాజెక్టు కట్టడం పల్లి మైసూరు రాష్ట్రంలో 200 ఎకరాలు ఘనముగుతుంది. అంటే ఒక కొంపాండు అంత. దానిని acquire చేయడంలో రాష్ట్రప్రభుత్వానికి ఇష్టం లేకపోతే ఎంతతలన్నామైనా చేయపచ్చను. సుందరయ్యగారికి తెలియక పోపచ్చను, కాని నాకుతెలుసును. డిల్లీ ప్రభుత్వంనుంచి పస్తంది. “హైలైవెలు ఛానల్ త్రవ్వాలి. కాబట్టి ఆభామిని acquire చేయడండి అనివసుంది. Examine చేస్తున్నాం అనివాస క్రిందకుపంపి ఆరునెలలు ఆయిన తరువాత ఒక చిన్నసమాధానం ప్రాయపచ్చ. దానికి ఆరునెలలు అప్పతుంది” ఇదివిమి ప్రాజెక్టు; ఎక్కుడత్తున్నది; హైలైవెలు ఛాసలు అంటేవిమిటి అంటే ఆరునెలలు పడుతుంది జవాబు రావడానికి, మేము క్రిందివారిని information అడిగాము, తప్పాలని అంటే, తప్పులపడానికిలేదు. Delay చేసే tactics ఏ రాష్ట్రప్రభుత్వమైనా ప్రయత్నిస్తే ఎంతకాలమైనా delay చేయపచ్చను. అథకారానికిమి వలాయించపచ్చను. డిల్లీప్రభుత్వంవారు శుత్తరువులు పంపించనూపచ్చను, ఏ విధంగాచెయాలో ఆ విధంగానేచేసాం; హైలైవెలు ఛానలుకుసిద్ధంగా వున్నాము, కాదనయం లెదంటూనే 10 సంపెత్తు రాలు ఆలస్యంచేయపచ్చను. హైలైవెలు ఛాసలుత్రవ్వాలనికూడా మైసూరు ప్రభుత్వం అనలేదు. రెండు సంపత్తురాలు ప్రయత్నించినా, అంద్రరాష్ట్రం వీర్పునెన్నొనెలలులోపుగా Estimates తయారుచేసి హైలైవెలు ఛానలు త్రవ్వడానికి ప్పానింగు కమిషనువారిని ఒప్పించి, డబ్బుకూడా sanction చేయస్తే, ఈనాటిపరకు మైసూరుస్టేటుతో agreement కు రాలక పోతున్నాం 0 అంటే ఏమిచెప్పాలి మొస్తు ప్పానింగు కమిషన్ పారిదగ్గరకు నేను, గోపాలరెడ్డిగారు, వెంకట్రావుగారు వెళ్లినపుడు విలుతుపుందేమోతని సమాధానానికి రావడానికి ప్రయత్నించాము. ఆక్కడకూడా సాధ్యంకాలెదు. తుంగభద్ర ప్రాంతంనిరు పెన్నారు ప్రాంతానికి ఎందుకుతీసుకుపోతున్నారని అదుగుతున్నారు. 50 సంపత్తురాల క్రితం మెకంజీగారు వేసినప్పాను ఆక్కడ ఉంటే ఎందుకు తీసుకుపోవాలని మొదటకుపచ్చారు. మెకంజీగారు దిగిరాపాలి జవాబుచెప్పడానికి. తుంగభద్రప్రాంతంలో సాగుకు లాయికి అయిన భూమిలేదా; తుంగభద్రనిరు కడపకు ఎందుకు తీసుకుపోవాలి అనంత శురం ఎందుకు తీసుకుపోవాలి; కర్కూలువారు ఆడగడానికిమి హక్కు వున్నది? ఈ రకమైన argument వినప్పాంది. తుంగభద్ర ప్రాంతంలో భూమిలేదనికాదు, ప్రాజెక్టు ప్రారంభించినాడే ప్రతిజిల్లాకు నీరు సమానంగా పచ్చెట్టు పంచిపెట్టారు. కామప్రాంతములైన అన్నిజిల్లాలలోనిభూములకు నీరు సమానంగా అందెట్టు ఈ ప్రాజెక్టు తయారుచేసారు. ఇప్పటికే Low-level Channel క్రింద బిల్లారిజిల్లాలో 90 వేల ఎకరాలకు, కర్కూలు జిల్లాలో

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

లక్ష 60 వేల ఎకరాలకు నీరు ఇచ్చారు. పైమిచెలు ఛాసలుక్రింద తీసుకుంటే, బల్లారి జిల్లాలో 80 వేల ఎకరాలు, అనంతపురం జిల్లాలో లక్ష 50 వేల ఎకరాలకు, కడప జిల్లాలో లక్ష 50 వేల ఎకరాలకు, నీరు రావలసివుంటుంది. కడప జిల్లా, అసంతపురం జిల్లా తరువాత పశుంది; అనంతపురం జిల్లాలో 10 లక్షల ఎకరాలు సాగు కావలసిన భూమి ఉన్నది; కాబట్టి కడప జిల్లాకు నీరు ఎందుకు ఇవ్వాలి ఆపడానికి లేదు, ఇదే సిద్ధాంతంమీద బల్లారి జిల్లాలో సాగులొనికి రావలసిన భూమి ఎక్కుపగా ఉన్నది కాబట్ట ఇంకా ఎక్కుప నీరు తీసుకుంటాము అపడానికి లేదు, అన్ని జిల్లాల్లోను కొమాన్ని తగ్గించడానికి ఈ విధమైన ఏర్పాటు చేశారు. ఇప్పుడు వారు తిరిగి ప్రశ్నిస్తున్నారు—మా తుంగభద్ర ప్రాంతంలోని నీటిని పెన్నారులోనికి ఎందుకు తీసుకువెళ్లుతున్నారని. ఇటువంటి ఇబ్బందులు పెడుతుంటే, ఎంత కాలమైనా ప్రానిగు కమిషనువారు డబ్బు ఇచ్చినా, త్రవ్యానికి ప్రజాసీకం, నీటికి ఎదురుచూచే రైతాంగం ఉన్న ఆడ్చు పెట్టడానికి, పని జరుగుండా ఉండుతుకు వీలున్నది. ఇటువంటి సమస్యలు ఎన్నో ఉన్నాయి. తుంగభద్ర valley నీరు పెన్నారు valley కి ఎందుకు కావాలనే—రెడ్డిపచ్చి మొదలెడుమన్నాడన్న—ప్రశ్నకే యింకా సమాధానం చెప్పుతెకుండూ ఉన్నాము. ఇలాంట ఇబ్బందులన్నీ చూసుకుని, మేము ఘజలాలీ కమిషన్ వారు పచ్చినపడు చెప్పాము—ఈ ప్రాజెక్టు area ప్రాంతం అంతా అంధరాష్ట్రానికి ఇస్తే తప్ప ఈ ప్రాజెక్టు అభివృద్ధి కాదు అనే నిర్దయానికి వచ్చాము — ఒక సంవత్సరం లముభవించిన తరువాత ఈ తుంగభద్ర ప్రాజెక్టుకి అంధరాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత ఒక బోర్డు వేసారు. ఆ బోర్డుకు ఎక్కుప అధికారాలు లేకపూపడంవల్ fail అయినది అనుకున్నాము. దానిని scrap చేసారు. High Power Board వేయాలని అనుకున్నాము, నెముకూడా బెంగుళూరు వెళ్లాను. హనుమంతయ్యగారు అడిగారు—ఈ బోర్డును వేసే అధికారం, అవసరం థిల్లి ప్రభుత్వానికి ఎందుకు కలిగింది? ఈ ప్రాజెక్టు నాస్టిట్యులో ఉన్నది. ఈ ప్రాజెక్టు మేము కట్టలేమా? అంధకు కావలసివస్తే కొంత నీరు ఇస్తాము, దీనిస్తే హక్కు మాకేఉండాలి—లని గత్తిగా వాదించారు. అటుతరువాత థిల్లి ప్రభుత్వం చెప్పవలసిపచ్చింది, నివ్వ ఇష్టపడు ఇష్టపడకపో; బోర్డును వేసున్నాం, అని చెప్పవలసిపచ్చింది. ఈవిధంగా ప్రతిదానికి థిల్లి ప్రభుత్వం దగ్గరకు పోయి ఉత్తరవులు తెచ్చుకొని కార్బూకమం నడుపుకోవాలంటే ఎంత ఆలస్యం అవుతుందో చూడండి. ఇందులో బ్రహ్మండంగా పోయిందెమితి? మేము సరిగుప్ప, హస్సేట మాత్రం అడిగాము. అందులో బల్లారి ప్రాంతంలో చౌచ్చు ప్రాంతం తెలుగువారున్నారని సుందరయ్యగారే అంగి కరించారు. మోక, రూపనగుడి ఫిర్మలలో తెలుగువారు చౌచ్చుగా ఉన్నారు అని అంగికరించారు. బల్లారి ప్రాంతం తెలుగు ప్రాంతం. బల్లారి మునిసిపాలిటీల్లో 24, 25 గురు మునిసిపల్ కౌన్సిల్లర్లు తెలుగువారున్నారు. ప్రతి సూక్ష్మల్లో ఎక్కుడ చూసినా 80% school children

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

అంతా తెలుగు చదువుతున్నారు. తరువాత మూడు ఫీరాక్సులలోను హెచ్చు భాగం తెలుగు ప్రాంతం. Sub-Registrar ఆఫీసుల్లో, అన్ని చోట్ల, రికార్డులు తెలుగులో నడుపబడుతున్నాయి. Linguistic provinces idea రాకఫూర్యంనుంచి తెలుగులో రికార్డులు నడుపబడుతున్నాయి. బళ్ళారి ప్రాంతం తెలుగు ప్రాంతం అని ఏ విధంగా చూసినా, ఏ తెక్కులనుబట్టి అయినా, పైబిసైట్ పెట్టినా, ఏమైనా, రికార్డులుబట్టి తెలుస్తుంది. పొడే, సిరిగుప్ప, హస్పేట్ అడగడానికి ఏమి హక్కు ఉన్నదని అంచారు. సిరిగుప్పలో ఉన్న population 60 వేలు అంటారు. కడ్డులు పట్టణము ఆంత. కరెక్టుగా చెప్పాలంటే 74 వేలు జనాభా. చాలా చిన్న తాలూకా. ఈ జిల్లాలలో ఏ తాలూకాలోనే లక్ష అయినా population ఉంటుంది. మన అంధ్ర ప్రాంతంలో నుంచి కొంత చెరిస్తే తప్ప ఒక constituency కాలేదు. నేను రాష్ట్ర కాంగ్రెసు కమిటీ ప్రెజిడెంటుగా ఉండగా పరమేశ్వరప్ప ఆనే కుర్రవాణ్ణి వంపాను. వాటుకూడా adopt చేశారు. అతను గెలిచారు. నిజ లింగప్పగారికి ఒక ఉత్తరంకూడా వ్రాను. సిరిగుప్పలో మొజారిటీ తెలుగు వాళ్ళు కాకపోయినా 40% వరకు తెలుగువాళ్ళు ఉంటారు. కోసిగి area అంతా తెలుగువాళ్ళున్నారు. బళ్ళారి శాసన సభ్యుడు నూచికి నూరుపాళ్ళు తెలుగు—కన్నడమీ రెస్టార్ మీద కాంగ్రెసుతో పోటీచేసి గెలిచినవాడు. హస్పేట్ తాలూకానుంచి నాగన్న గౌడగారు ఎన్నిక అయినారు. మొజారిటీ కన్నడిగులే. జనాభా లక్ష 33 వేలు అయితే తాలూకా అంతా ఇవ్వాలని మేము అడగలేదు. ప్రాజక్టు area కు సంబంధించిన ప్రాంతం మాత్రం ఇవ్వాలని అడిగము. పై భాగంలో ఉన్న భూభాగంలో ఉన్న ప్రాంతాన్ని అడుగలేదు. హైలెవెలు ఛానలు త్రవ్వడానికి సరిఅయిన పరిస్థితులు కల్పించడానికి, మేము అడిగిన కొద్దిప్రాంతం అంధ్రలో చేర్చమంటున్నాము. జనసంఖ్య లక్ష 50 వేలు ఉంటుంది. అంతమాత్రం bilingual area తెలుగువారితో ఇంక ఎక్కుడా ఉండవా అని అడుగుతున్నాను. ఎలా విభజించినా కొద్దిగా అయినా ఇటువంటి ప్రాంతాలు ఉండక తప్పదని నుండ రయ్యగాయకూడా అంగీకరించారు. అయినప్పుడు తెలుగువారికన్న కన్నడిగులు కొంచెము హెచ్చుగా ఉన్నప్పటిక, ఒక రాష్ట్ర శ్రేయున్న కోసము, కొమంతో ఎన్నో సంవత్సరాలుగా బాధపడే ప్రాంతాన్ని బాగుచేయడానికి అంధ్ర రాష్ట్రంలో చేర్చడం మంచిదని S. R. C. పారు, పారు చెప్పింది మనం చెప్పినది విన్నటరువాత బాగాయోచించి వ్రాస్తే అది బాగాలేదనిఅంటే ఏమి చెప్పాల ? నాకు చాలా విచారంగా ఉన్నదని మాత్రం చెబుతున్నాను. ఇటువంటి పొరపాటు చేసే ఎవర ప్రమాదాలకు దారి తీస్తుందే ఆరం చేసుకుంటే బాగుండేది. ఆంధ్ర ప్రజాసీకం చూస్తోంది రాయలసీమ, కోసాజిల్లాలు, తెలంగాణా అని కాదు. అన్ని ప్రాంతాల కేమాన్ని ఆలోచించినపుడు దేశం బాగుపడుతుంది. గడచిన సంవత్సరము నేను ఇక్కడ చెప్పాను. మిత్రులు వెంకటేశ్వరులు, నాగిరెడ్డి, హనుమంతరావుగార్లతో చాలా తీవ్రంగా

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

వాడేపవాధాలు ఉండే రోజుల్లో చెప్పాను. అనాడు తుంగభద్ర ఎగువకాలువ కావాలని నేను అడగడమే ద్రోహం అని అనాడు భావించారు.”

SRI P. SUNDARAYYA :—“ఎవరు ?”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI :—“ వె బు తు వున్నాను. Let me develop my argument. అట్లా చేర్చకూడదు, అడుగ కూడదు డబ్బు అన్నారు. Because I do not want to mislead. The facts are there recorded. వదని చెప్పలేదు. ఇప్పుడు ఆడుగవలనిసినది నందికొండ ప్రాజెక్టు ఒకటే. ‘ఇప్పీడు తుంగభద్ర ఎగువకాలువ స్క్రిము ముడిపెడుతున్నావు. దీనిపల్ల నందికొండ వెనుకకు పోతుంది. తుంగభద్ర ఎగువ కాలువ రాయలసీమ తత్క్యంతో ముందుకు వెడుతున్నది కాబట్టి దానిని తీసివేసి, తుంగభద్ర ఎగువకాలువను మరొక రకంగా త్రవ్యించుకుండాం. కల్లంగడులు ప్రారంభించి కల్ల జ్రాగించి వచ్చిన డబ్బుతో తుంగభద్ర ఎగువ కాలువ సాధిసాం’ అని ఉపన్యాసం చేశారు. కాదనటానికి విలులేదు. ఇది recorded గా వున్నది. సుందరయ్యగారు లేరపుడు. Contradict చేసినా లాభంలేదు.”

SRI P. SUNDARAYYA :—“Contradict చేయడమేకాదు, ఇక్కడ శాసనసభలో record చేసినది చదివినట్లయితే అర్థంవుంది, కాని oral గా చెప్పినపుడు ఈ శాసనసభలో లేకపోయినా మా పార్టీతరపున యిచ్చినటువంటి ప్రతాలు, తీర్మానాలు ఉన్నాయి. పరిశీలించమని చెబుతున్నాను. ఆరోజున మేము నందికొండ, సిద్ధేశ్వరం, తుంగభద్ర, వంశధారయిన్నీకలిపి మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికలో మొదలుపెట్టాలని అన్నాము”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI :—“సుందరయ్యగారింత గట్టిగా చెబుతూవుంటే నాడు ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది. ముందు records చదుకుంటారనుకుంటాను. I hope he will read and correct his own mistake. నేను చెప్పింది నిజమని రికార్డు చదివిన మీదట తోస్తే ‘I am sorry’ అని చెప్పండి చాలు. నేను చెబుతున్నది నిజం. అవసరం అయినపుడు records చూసుకోండి. High-Level Channel కావాలని చెబితే ‘పంచవర్ష ప్రణాళికలో చేర్చవద్దు, తప్పు, నందికొండ వెనుక్కొపోతుదని’ అన్నారు. Specific గా ‘ఇదమీళావం’ అని నేను నాగిరెడ్డిగారిని అడిగినాను. ‘అప్పను ఆదే నా భావం, మద్యపాన నిషేధం రద్దుచేసి ఆ డబ్బుతో తుంగభద్ర ఎగువకాలువను త్రవ్యించాలి’ అనే reply ను pindowan చేసి తెప్పించుకున్నాను. రేపు elections లో ప్రజలకు యిదే చెప్పండి అన్నాను.”

SRI P. SUNDARAYYA :—“Center యావ్యకపోయినా మధ్యపాన నిషేధాన్ని రద్దుచేయడంద్వారా పచ్చ డబ్బుతో కట్టించుకోవచ్చునని చెప్పివుంటారు.”

26th November 1955]

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:— “అది వేరె విషయం. Centre యవ్వకపోతే అనలేదు. చేర్చడమే తప్పన్నారు. నేను సందికొండకు పోటీ పెట్టాసని, రాయలసీమ తత్త్వము చూపిస్తున్నానని తుంగబ్రద ఎగువకాలప కోరదమే దెళానిక ప్రెహంచెశాసని చెప్పుడము జరిగింది. తుంగబ్రద ఎగువకాల్య రాయలసీమ కామప్రాంతాలకు ఎంతవరకు ఏవిధముగా ఉపయోగపడుతుందే వారికి తెలుసు. అయితే మొదటమనంచీ కూడా తప్పుపంథాలో పాయింది వారిట్యక్కణం అనుకుంటున్నాను. ఇది చాలా విచాకరంగా వుప్పుది. ఈ బాధలు నాకు తెలుసు. వారి పార్టీ ఆబి ప్రాయాలు వారు చెప్పుడము తప్పులేదు. ఆంధ్రదేశములో, రాయలసీమలో ఒకరిద్దరు కమ్ముగ్నిస్తులు గెలివిష్టంతే బాగుండేదేమో. ఒక్కరినికూడా గెలిపించలేదే అని విచారిస్తున్నా. ఒక్కరైనా వారి పార్టీవారు లేకపోయే, రాయలసీమ యిబ్బందులను గురించి చెప్పడానికి. తరువాత యిం S. R. C. Report ను బు ట్రీలో పారియ్యమన్నారు నుండరయ్యగాను. ఇందులో చాలా self-contradictions వున్నాయని వారు అన్నారు. తరువాత దానిలోని కొన్ని విషయాలను చదువుతుంటే ‘అది బాగుంది, యిది బాగుంది అంగీకరించాం’ అన్నారు. అన్ని మనము అంగీకరించేటట్టి ప్రాస్తే, ప్రక్క రాష్ట్రం, వారు అంగీకరించరు. అందుటా అంగీరించినట్టు ప్రాయము ఎవరికేనా కష్టమే. అయితే, రిపోర్టు చాలా చక్కగా ప్రాశారు. ప్రాశారంటే తు. వ. తప్పక్కుండా, కామాతోసహ అంగీకరించాలని కాదు. నేను ప్రతి మీటింగులో చెప్పాను. ‘మన దురదృష్టపశాతు ఎవరికిలేని plebisite మనకు వచ్చింది. తెలంగాణా మసలోచెరడానికి ఎవరికిలేని 1961 వ సంవత్సరం కార్బూకమం మనకు పెట్టారు. అది విచారకరం అని చెప్పాను. ఇది చెడ్రిపోర్టు అని చెప్పాలేను. Waste paper basket లో పారవేయాల్సినంతటి చెడ్రిపోర్టు, కాదు. క్రమపది ప్రాశారు. ‘After very serious consideration చెప్పారు Chief Minister గారన్నట్టు, తెడాలేకుండా అన్నివాదసలువిన్నారు. తుంగబ్రద project area కు వెళ్లి మాచారుకూడా. ఇక్కడ కర్మలులో కూర్చుండి ప్రాయమేదు. ఆక్కడ produce అయ్యే electricity లో 80% ఆంధ్రదేశానికి, 20% కర్కాటకానికి వున్నది. Hydel scheme పూర్తి చేయడమే delay అయిపోతున్నది. ఒక Engineer కలవు తీసుకుంటాడు. ఇది joint project అయినప్పుడు, ఆంధ్ర Engineer లు ఎంతమంది, కర్కాటక Engineer లు ఎంతమంది పుంటారు అనీ, ముక్కు యింత పొడుగుండాలనీ, యిలాంటి condition పెట్టి, Engineers ను post చేసుకుంటూ పుంటే పని నడుసుండా? conditions ను పెట్టి, Engineers ను post చేసుకుంటే, leisurely గా చేసారు. మించిపోయిందేమిటని. ఈ రకంగా Engineer ల యిబ్బందివల్ల వేష్యడో 1956 లో పూర్తిచేసాం అనుకున్న Hydro-Electric Project 1957 లో పూరయితే సంతోషిసాం అనుకుంటున్నాను. ఎంత pressure పెట్టి ఎంత కృషిచేసినప్పటికీ యింకా వెనక్కు పోతోంది.

108 DISCUSSION ON THE REPORT OF THE
STATES REORGANIZATION COMMISSION

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

యి ప్రాజెక్టు నీళ్లు పన్తున్నాయి. దినమూపోయి నీళ్లుకోలుచు కుంటారా రెతులు? India Government ఒక Resolution పంపు తుంది. కానీ ప్రతిరోజు జవహార్లలు ప్రేపా, అజాద్లు నీళ్లు కొలుచుకుం టారా? Good-will మీద ఆధారపడి ఉంచవలసిన విషయాలిని. ఒకే రాష్ట్రంలో వుంటే ఈ ప్రాజెక్టువల్ల చాలా భాగానికి త్వరగా ఉపయోగపడు తుంది అని మనవి జేస్తున్నాము. పెద్ద Difference వుండి లక్షలాడి కన్నడిగ ప్రజలుండే చిత్తల్లిర అడగడంలేదు మనము. బల్లారి రాయలసీమ ప్రుక్కునే వుండి, రాయలసీమతో సంబంధం గలిగిన ప్రాంతం. ఇప్పుడు కోత్తగా సృష్టించి కన్నడిగులు, అంద్రులు ఆని చెప్పి అక్కడ ఫేదభావాలు పెట్టుకుంటున్నాం గాని రాయలసీమనుంచి తనంతోను, ఇమంతోను, దౌర్ఘాగ్యంతోను కలిసి వుండి రాయలసీమలో వీలెన centre గా పున్నది బళ్లారి పాంతం. అక్కడ 18 రాయలసీమ అభీసులు పుర్వవి. Superintending Engineer, Executive Engineer, Deputy Director of Schools, Conservator of Forests. ఇట్లా 18 అభీసులున్నాయి. అది రాయలసీమ areas కు అంత Headquaters. తరువాత Trade అంతా అక్కడ concentrate అయివుంది. ఒక గుడ్డ కావాలన్న ఏ సరుకు కావాలన్న బల్లారిపోయి తెచ్చుకుంటే వాళ్లం, ఇప్పుడు బల్లారి పరాయి దేశం అంతే మాకుఅమారు అర్థమేకాదు. అక్కడ కన్నడిగులకు తెలుగురాదా? తెలుగు వారికి కన్నడం రాదా? ఇప్పుడు అదోని నుండి వచ్చిస భూషణ్ణ గారు కర్మాటులు, ఎంతో చక్కగా మాట్లాడాడు తెలుగు. 'భాష విషయంలో యిబ్బందులున్నాయి, వారి భాష మనకి తెలియదు, మన భాష వారికి తెలియదు' అని నుండిరయ్యగారు చెప్పిన దానితో వికిచవించలేక పొతు న్నాను, శిరిగుప్పలో కన్నడిగులు తెలుగు చక్కగా మాట్లాడుతారు. కనీసం అరవదేశంలో తెలుగు మాట్లాడినట్టు 'చెంబు కొండువా' అస్త్ర విఠంగా అరంతమిళం, అర్థంతెలుగు కలిపినట్టు మిళం ఇక్కడా వుంటుంది. ఎక్కువగా అర్థం కాకుండా బాధ పడాల్సిప ఫ్లాలం కాకపోయె. తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు మొహూరుకు పొవడంపల ఎంతో యిబ్బంది వచ్చింది. ఆ ప్రాజెక్టు పల్ల యెన్నే లక్షల ఎకరాలకు పారాలి. కర్మాటక ప్రాంతములో 90 వేల ఎకరాలకు నీరు పారుతుంది. అంధ్రలో 4 లక్షల ఎకరాలకు పేన నీరు సరఫరా చేయాలి. అందుచేత 'after very serious consideration తుంగభద్ర అనకట్ట ప్రాంతం తప్పకుండా అంధ్ర రాష్ట్రంలో ఉండాలన్నారు కమిషన్వారు. Contiguous గా పున్ గ్రామాల విషయం సుందరయ్య గారు చెప్పింది ఒప్పుకుంటున్నాను. కానీ boundaries, limitation కొండలు యివ్వేకూడా చూసుకోవాలి. కొన్ని కన్నడ గ్రామాలు, తెలుగు గ్రామాలు వుండవచ్చు కాని కొండలు, boundaries, limitations, Projects యివ్వే consider చేసి 'after very serious consideration' యిది అంధ్ర రాష్ట్రానికి రావాలన్నారు. ఇది రాయల

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

సీమకు life-line అంధ దేశ సాఫ్ట్వానికి యాది అవసరం, అని ముగ్గురు ఆంధ్రులు కానివారు, ఒకరు మహామృదీయులు, ముగ్గురు పెద్దలు చెప్పారు. ఇది కావాలసడం 'పెద్ద తోహంచేస్తునారు, ఇది ఆంధ్రదేశానికి అవసరంతేదని' చెప్పేవారు ఆంధ్రదేశంలో కొండరున్నారంటే మంగ case ఎంత బలపేసవడిందో నుండరుయ్యగారిని ఆలోచించమని వినయ షూర్యకంగా ప్రార్థిస్తున్నాను. ఇక రామకృష్ణరాజుగారు మొదలైన వారు తీర్మానాన్ని బలపరుస్తా కారణం విషయం చెప్పారు. Population గురించి చెప్పారు. 1931 ప సంవత్సరంలో తిరుత్తనిలో దాదాపు సమాపంగా అరవవాళ్లు, తెలుగువాళ్లు పున్నారని చెప్పారు. 1951 వచ్చేటప్పటి అంతా తారుమారయింది. 70 per cent పున్న మన population 35 per cent అయిపోయింది అన్నారు దానికి కారణం వారే అన్యేషించాలి. అంటే వారిలాంటి వారు దీనికి కారణం జాగ్రత్తగా ఆలోచించాలి."

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU:—“ వాళ్లకు బుద్ధి ఎక్కువగా వుండడం మూలాన కావచ్చు.”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:—“ అదే కావచ్చు కాని మీలాంటి వారు రాజకియాలలోను యితర తార్య క్రమాలలోను వుండి మిగిలిన కార్బ్రూక్రమం వదిలిపెట్టినందువల్లకూడా కావచ్చు. అంధ్రుల జనాభాలో ఎక్కువగా differences వున్నాయి. అప్పటికి యిప్పటికి ఆ విషయంకూడా ముద్రాను ప్రభుత్వం వారికి point out చేశాము.

“ Slight differences అంటే 5% గాని 10% గాని differences అంటే అంగీకరించ వచ్చును. కాని ఇంత vast difference వచ్చిన వ్యాపు అంగీకరించ వలెనని మేము చెప్పము. ఏది ఎట్లాడున్న మేము అందరము కూడా ముద్రాను వెల్లినప్పుడు Boundary Commission లేకుండా సర్దుకోనపలెనని అనుకున్నాము. చిన్నసమయము మనము సర్దు కొనకపాతే ఎలాగ అనుకున్నాము. ఎన్నో సమయాలు మనం మనం సర్దు కొనపలని ఉంటుంది. ఇటు కన్నడిగులు అటు మహారాష్ట్రాలు ఉన్నారు. ఈ సమయము మనం ఒకరికి వదలిపెట్టికూడదని మనమే సర్దు కొనాలనే భావంతో మేము ఆక్రూదకు పోయాము. కానిదురదృష్టప్రశాస్తు ఒక agreement కు, decision కు రాలేక పోయినాము. 50% కు యున్న మా జ నా భా మా కు ఇ వ్యండి అని మన Chief Minister గారు minimum demands గా చెట్టారు. హెరాస్టారు తాలూకా అంతామాకు వద్దన్నారు. లక్ష, వదివేలు మావాళ్లు ఉంటే వారికి తీసుకోకుండా ఉండికి ఇచ్చిపోతే ఎలాగ. ‘ఇచ్చి పోవడానికికాదు, ఇచ్చి పుచ్చుకోడానికి వచ్చేము. అని చెప్పారు. Friendly way గా

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

ఇవ్వడం పుచ్చుకోవడం కావలనిందే. ఈరికే ముగ్గురం మంత్రులం తూకంగా మద్రాసుపోవడం దేనికి ఇక్కడనుంచి post లో తిరుత్తటి తబాకు ఇవ్వవచ్చును. పుచ్చుకొని పొండని చెప్పవచ్చును. న్యాయంగా ఉండాలని మాట్లాడేము. న్యాయంగాఉంటె బాగుంటుందని మాట్లాడి నాము. వారుకూడా ఆలోచిస్తాఉంటారు. అంధ్రరాష్ట్రంకూడా మళ్ళీ ఆలోచిసుంది. ఎప్పటికైనా సానుభూతితో ఆలోచిస్తాము. అండరూ కృషిచేసే సానుకూలం కావచ్చును. ఒకరిని ఒకరు లర్చిచేసుకోగలము. ఇదివరకు అండరము కలసి ఉన్నాము. మన భక్తవత్సలంగారు, A. B. Shetty గారు మొదలైనవారి సానుభూతితో ఈ సమస్య సాధించుకోవచ్చు.

“మొదలియారుగారు అరవ ప్రాంతాలు వదలివేసే బాగాఉంటుంది అన్నారు. వారు మద్రాసువెళ్ళి అక్కడ తెలుగు ప్రాంతాలను మనకు వదలివేయాలని చెప్పాలని సలహాలుపై బాగాఉంటుంది. Mudaliar గారు మనకు, తమిళులకు common link. వారు చిత్తారులోనే ఉంటారు. వారు ఎక్కడకు పోరు. వారి constituency పోయినా వారు మనతోనే ఉంటారు. మద్రాసులో ఇటువంటి ఇచ్చిత్తుచ్చుకొనే సద్వాపం కలుగు తుందనుకుంటాడు. I hope better and good relations would continue between Madras and Andhra. I am very definite about this. These are after all small issues.

“నేను చెప్పినట్టు బళ్ళారివిషయమై శ్రీ సుందరయ్యగారి amendment లేకపోతే ఈ speech అవసరంలేదు. అయిదు గంటలకే వెళ్ళిపోతూ ఉండవచ్చును. ఇప్పడైనా ప్రార్థిస్తున్నాను పారీ రాజకీయాలు, పారీ candidate అని అనుకోకుండా అన్ని సమశ్యలమీద వారు ఈ అభిప్రాయానికిచే బాగుంటుంది. సుందరయ్యగారు ఆలోచించవలెనని కోరుచున్నాను. 100 కి 99 మంది ఒప్పుకొన్నాసరే 99 మంది ఆలోచించే Democracy మాకు ఇంకా అర్థంకాలేదు. హెచ్చుమంది ఆలోచన, తక్కువమంది అంగి కరించడం ఉంటుంది. Debar గారు నన్ను అడిగినప్పుడు compulsion లేదని చెప్పాను. Majority of people కువలె నంటున్నారు ఏంటాంధ్ర ఆలాంటప్పుడు కొండరు వద్దన్నప్పాడే అది majority decision అని అన్నాము. పరే యిప్పడు 10 మంది చెప్పింది 190 మంది ఒప్పుకోవాలంటే అది democracy కి అరమా? ఇది కడవపాలలో ఒక విషపు చుక్క వేసినట్టు అవుతుంది. దానీని గమనించి ఈ ప్రాంతంవారి ప్రజా అభిప్రాయాన్ని గమనించి, ఆంధ్ర రాష్ట్ర శ్రేయమ్మ గమనించి ఇప్పటికైనా amendment ఉపసంహరించుకుంటే బాగాఉంటుంది అనుకుంటున్నాను. చెదుపు జరిగింది. ఈ amendment ఉపసంహరించినా లేక పోయినా ‘మీ ఆంధ్రలోనే వద్దనేవారు ఉన్నారు’ అంటున్నారు. ‘మీ రాష్ట్రంలో ఉన్నవారే వద్దంటున్నారనే’ arguments ఏర్పడినవి.”

26th November 1955]

SRI P. SUNDARAYYA:— “ వద్దు అనడములేదు. ఒక మాత్రాన్ని బట్టుకొన్ని ప్రాంతాలు కావాలంటున్నాము, రాయచూరు జిల్లాలోని భాగాలు కావాలంటున్నాము. వద్దని ఎవరంటున్నారు.”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:— “ రాయచూరు జిల్లా అడగడానికి సిద్ధముగా లేదు. కోట్లకోద్ది ఖర్ప పెట్టికట్టిన ప్రాజెక్టు పోతున్నదని అడుగుతున్నాము. ఎక్కడను ఉన్న రాయచూరు జిల్లాను ధార్మర్జి జిల్లాను అడగపలసిన అవసరం లేదు. న్యాయంగా రావలసినవే అడుగుతున్నాము. అందరు accept చేసినవి 50%, 54% కాదు 60% population census report లో ఉన్నవి కావాలంటున్నాము. కొలారు అడుగుతున్నాము. మాలూరు తీసివేసే 60% మన జనాభా ఉంటుంది. కొలారు అలంపూర్, గద్వాల విషయము Hyderabad వారు అడుగుతారు. బీదీర్లో కన్నడ, మహారాష్ట్ర తాలూకాలు అటు ఇచ్చేస్తారు, కాబట్టి అలా ఏర్పాటుచేసుకోవచ్చును.

“ ఏమైనా ఇంతబాగా, ప్రశాంతంగా ఏకగ్రివముగా ఈ రిపోర్టను విశాలంగ్రథ కోరుతూ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నందుకు అందరిని అభిసందిష్టున్నాము. ఒకటి మాత్రం చెబుతున్నాము. ప్రాదురాబాదు మిత్రుల సహకారముతో, మన చెన్నారెడ్డి, రంగారెడ్డి, నరసింగరావు, క్రిష్ణరావుగారు మొదలైన వారందరి సహకారంతో విశాలాంగ్రథ ఏర్పడు తుంది ఆనే విశ్వాసము ప్రకటిస్తు నేను శలవు తీసుకుంటున్నాము.”

SRI PILLALAMARRI VENKATESWARLU :— “On a point of personal explanation, అధ్యక్ష! అసలు తిరిగి మాట్లాడాలనే ఒక ఉద్దేశం లేదు కాని. ”

MR. SPEAKER:— “ It is in print. Why discussion on it?”

SRI PILLALAMARRI VENKATESWARLU:— “ ఉపముఖ్యమంత్రిగారు ఒక విషయం చెప్పారు దానిగురించి సమాధానం చెప్పాలి. మేము ఏదో Thungabhadra High-Level Canal కల్పుడబ్బుతో కట్టమని చెప్పినట్లు, five-year plan లో చేర్చడ అవసరం లేదన్నట్లు చెప్పారు. మేము చెప్పింది సరిగా చెప్పితే నేను తిరిగిచెప్పవలసిన అవసరం లేదు. ఈ నాడా five-year plan కు తుంగభద్ర ప్రాజెక్టుకు ముంది పెట్టవద్దున్నాము. ఇది సెంటరు ఒప్పుకోదంటారా! మన రాష్ట్రంలోనే ముందు priority ఇచ్చి కట్టించడానికి కృషిచేదాము. ఏమీ లేకపోయినా వరపాలేదు, అని అన్నాను.”

The Hon. SRI N. SANJEEVA REDDI:— “ ముడిపెట్టి వద్దని చెప్పారు. అంతపరకు నంతోపము, ముడిపెట్టకుండా సాధించామని గర్చి స్తున్నాము, అని చెబుతున్నాను.”

[26th November 1955]

MR. SPEAKER:—"Does Sri Sundarayya wish to withdraw his amendment?"

SRI P. SUNDARAYYA:—"No, Sir; I am pressing my amendment".

MR. SPEAKER:—"I have to divide the amendment of Sri Sundarayya into two parts and put each part separately to the vote of the House. One is for deletion of certain words and the other is for adding certain words."

SRI P. SUNDARAYYA:—"Both parts go together; if the amendment is to put to vote in parts it will be meaningless."

MR. SPEAKER:—"All right. The question is—

'Delete in the first paragraph 'this House feels happy that the Tungabhadra area which is essential for the development of Rayalaseema has been reunited with Andhra State thus fully facilitating the industrial and agricultural development of the whole area'.

For the existing paragraph 4, substitute the following—

"This House feels happy that States Reorganization Commission has recognized that Tungabhadra Project is essential for the full agricultural and industrial development of Rayalaseema area, but regrets that instead of suggesting ways so that no impediment can be placed in the utilization of that project, it has recommended an exchange of those Kanarese-speaking taluks with Telugu-speaking district of Kolar and thus perpetuate unnecessary conflicts. Hence this Assembly requests that Kolar district in Mysore which has a clear Telugu majority should be included in Andhra while Kanarese-speaking area of Bellary district be kept with Karnataka itself".

The motion was declared lost.

Sri P. Sundarayya demanded a poll. Voting by counting of heads took place, and twelve voted for the amendment and one hundred and eighteen voted against the amendment."

26th November 1955]

MR. SPEAKER:—"The result of the voting is:
'Ayes 12, Noes 118, the motion is lost.'

At this stage Sri Vavilala Gopalakrishnayya entered the House and took his seat.

SRI VAVILALA GOPALAKRISHNAYYA:—"Sir, I rise on a point of order."

MR. SPEAKER:—"No point of order can be raised at the time of voting, nor any statement is admissible now.

"I shall now put the main motion to the vote of the House:

The question is—

"That the report of the States Reorganization Commission be taken into consideration.

'And on such consideration, this House feels happy that the Tungabhadra area which is essential for the development of Rayalaseema has been reunited with Andhra State thus fully facilitating the industrial and agricultural development of the whole area.

'2. That this Assembly feels that the Telugu-speaking parts of Hyderabad are intimately connected with Andhra and appreciates the views of the State Reorganization Commission with regard to the desirability of unifying Telangana and Andhra but requests the Government of India to merge them forthwith instead of waiting till 1961, with Hyderabad as the seat of the Government and the High Court and that such a unified unit will greatly help the development of the State and the full exploitation of the waters of the Godavari and the Krishna, making the Telangana and Andhra people equal partners in this joint enterprise of bettering the conditions of the people.

'3. This Assembly would further like to assure the people in Telangana that the development of that area would be deemed to be a special charge, and that certain priorities and special protection will be given

[MR. SPEAKER]

[26th November 1955]

for the improvement of that area, such as reservation in services and educational institutions on the basis of population and irrigational development.

'4. This Assembly requests that Kolar district in Mysore which has a clear Telugu majority should be included in Andhra.

'5. This Assembly further feels the need for boundary adjustments with the Madras, Mysore (Karnataka), Madhya Pradesh and Orissa States on the basis of village and contiguity and that such adjustments can be achieved by mutual co-operation and goodwill and that necessary negotiations must take place and if any points remain unsettled, the Government of India may refer them for arbitration'."

The motion was carried unanimously amidst cheers.

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—"I request the Speaker to ascertain whether there is any dissenting voice against the main motion."

MR. SPEAKER:—"Are there any against the motion?".

There was none.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya rose to make a statement.

He was shouted down by the House and the Speaker did not allow him to speak.

MR. SPEAKER:—"The House will now adjourn and meet at 11 a.m. on Tuesday, the 29th November 1955."

The House then adjourned.

